
Paul Feval-fiul
Fiul lui Lagardère
DUCELE
DE
NEVERS
**

Partea întâi — Unealta domnului de Peyrolles

Capitolul I - Oreste şi Pilad

Ieşind din hotelul *La Măgar* — unde, într-una din camere, fusese cuprins de o mânie atât de puternică şi de o durere aşa de sfâşietoare, atunci când auzise, de pe buzele surioarei sale, Marine, mărturisirea crimei a cărei victimă fusese prin purtarea cavalerului Zeno — sergentul Philippe nu avusese decât un singur gând: acela de a-l întâlni pe mizerabilul veneţian, spre a răzbuna pe loc infamia de care acesta se făcuse vinovat faţă de tânăra fată.

Cu siguranţă, înaltul titlu al personajului nu avea să-l oprească. Ambasador sau nu, acesta comisese totuşi o ticăloşie care cerea o pedeapsă exemplară. Şi această pedeapsă i-o va da, orice s-ar întâmpla.

Dar unde să-l găsească?

— Pe cinstea mea! îşi spuse tânărul, mă voi duce la Ambasada Veneţiei şi, într-un fel sau altul, voi răzbate până la el. La nevoie, voi recurge la forţă.

Fără a mai sta pe gânduri, se informă despre reşedinţa oficială a cavalerului şi află că era situată pe strada Montmartre, în apropiere de strada Du Mail.

Se îndreptă într-acolo de îndată.

Înăbuşindu-şi o clipă mânia ce fierbea în el făcând să-i clocotească sângele, se prezentă la ambasadă şi solicită o întrevedere cu stăpânul locului. Pentru a-şi motiva vizita, afirmă că ar avea de vorbit despre nişte afaceri foarte importante, în legătură cu funcţiunile acestuia.

Fu primit imediat de către un secretar, care-i ceru să dea lămuriri, în timp ce-l privea foarte de sus — nu atât din cauza gradului inferior pe care-l mărturiseau tresele tânărului sergent,

cât fiindcă era, el însuşi, un ucenic într-ale diplomaţiei, adică un duşman al forţelor armate.

— Vreau să vorbesc cu ambasadorul în persoană, declară Philippe. Nu mă pot destăinui decât dânsului.

— Atunci, riscaţi foarte mult să păstraţi afacerile acelea numai pentru dumneavoastră, căci Excelenţa Sa nu este niciodată de găsit aici, îi răspunse secretarul. Are în Paris trei sau patru locuinţe provizorii pe care le ocupă pe rând, după cum are poftă şi fără a se şti vreodată care îi este domiciliul de moment.

— Binevoiţi să-mi indicaţi acele adrese, mă voi duce la toate.

— Nu vă pot satisface dorinţa, căci problema este de domeniul vieţii particulare şi nu priveşte cu nimic ambasada.

Tânărul încercă să insiste, dar se izbi de un refuz categoric şi fu nevoit să plece fără a fi obţinut informaţiile dorite.

Era foarte necăjit. Cum să procedeze pentru a-l întâlni pe cel pe care-l căuta? Căci dacă nu-l găsea acolo unde ar fi trebuit să se afle şi dacă nu avea nici un fir călăuzitor care să-l poată îndruma spre el, singura sa speranţă era că întâmplarea i-l va scoate în cale. Dar întâmplarea putea să-l ajute imediat, după cum tot atât de bine putea să-l facă să aştepte foarte mult.

Gândindu-se la aceste perspective nesigure, străbătu Parisul în lung şi-n lat, fără a şti prea bine încotro îl purtau paşii.

În mod maşinal, îi cercetă cu privirea pe trecători, scruta interiorul caleştilor, al litierelor, al vehiculelor de tot soiul care se ofereau vederii sale, ca şi cum ar fi sperat să-l descopere pe cavaler, uitând că nici nu-l cunoştea şi că acesta ar fi putut foarte bine să-i treacă prin faţă de o sută de ori fără ca el să bănuiască măcar.

Se făcu seară, veni şi noaptea şi el mergea întruna, la noroc.

În cele din urmă, zdrobit de oboseală, se prăbuşi pe o bancă de pe Champs-Élysées, printre tufişurile înverzite din viitoarea piaţă Louis[1] al XV-lea. În acea epocă, zona numită Champs-Élysées nu era nici pe departe promenada favorită a parizienilor, aşa cum a devenit mai târziu şi cum este şi astăzi.

---

[1] Am modificat numele regilor Franţei, conform ediţiei franceze, din: Ludovic, Carol, Henric în: Louis, Charles, Henri. (nota lui BlankCd)

Tânărul adormi imediat, cufundându-se într-un somn ca de plumb.

Natura imperioasă îşi reintra în drepturi: era a şasea zi de când Philippe nu mai avusese nici o clipă de odihnă.

Când se trezi, soarele era deja sus pe cer. Auzi sunând ceasurile de ora unsprezece şi văzu o mulţime de oameni îndreptându-se cu paşi grăbiţi spre promenada Cours-la-Reine, unde staţionau diligente care făceau, în vremurile acelea, curse între Paris şi Versailles. Philippe se ridică repede în picioare. Somnul acela îi re făcuse parţial forţele şi-i reîmprospătase mintea. Ideile îi erau mai limpezi.

Se gândi atunci să se ducă la Passepoil, fostul său profesor de scrimă. El, care cunoştea şi vedea atâţia oameni, ar putea fi în măsură să-i dea vreo informaţie utilă şi, eventual, să-i ofere posibilitatea de a-l contacta pe cavaler.

Cum de nu se gândise la asta în ajun?

Porni de-ndată spre Petit-Châtelet.

Când ajunse în dreptul Arcului Marion, văzu venind spre el un cuplu destul de neobişnuit. Acel cuplu, pe jumătate uman, pe jumătate animal, era alcătuit dintr-un om şi un cal, primul trăgându-l de căpăstru pe cel de-al doilea.

Amândoi erau într-o stare jalnică şi atrăgeau privirile unor gură-cască, pe care vederea lor îi făcea să râdă.

Şi aveau şi de ce.

Cavalerul era acoperit, din cap până-n picioare, de un strat gros de praf, sub care dispăreau orice detalii ale persoanei sale, atât cele ale trupului, cât şi cele ale chipului. Nu mai era decât un morman cenuşiu înzestrat cu darul de a se mişca.

Dintre trăsăturile dispărute ale feţei nu mai era vizibil decât apendicele nazal, a cărui roşeaţă rubinie scânteia în soare.

Felul în care mergea era şi el demn de atenţie: înainta prin mici salturi, urmate de paşi rapizi, apoi de opriri bruşte.

Calul — epuizat, şchiop, cu şira spinării jupuită de la greabăn până la coadă — îşi urma stăpânul cu capul plecat, cu genunchii pe jumătate îndoiţi şi scoţând, din timp în timp, câte un nechezat jalnic.

Pe măsură ce înainta către ciudatul grup, sergentul îl privea pe om tot mai atent.

I se părea că mai văzuse undeva acel nas incandescent.

Când nu mai era decât la o mică distanţă faţă de călăreţ, acesta îl privi deodată fix, apoi, cu un glas ca o trompetă, exclamă:

— Sfinte Doamne!… Păi este el… micul meu sergent!… Măiculiţă-mamă! Ăsta zic şi eu noroc!

Nu era nevoie de mai mult pentru că tânărul să ştie cu cine avea de-a face.

— Cocardasse!… strigă — dumneata, la Paris?…

— Ei, da!… Eu… am venit cu baronul de Posen.

— Baronul de Posen? Cine-i acela?

— Na-ţi-o! Cel care ţi-a înmânat scrisoarea, acolo, în tabără.

— Vrei să spui, domnul Hélouin?

— Este acelaşi… o să-ţi explic… nu acum… există motive…

— Cum vrei… dar, care va să zică, m-aţi urmărit… de vreme ce eu n-am sosit aici decât abia ieri?

— Am plecat la o oră după dumneata.

— Ia te uită! se miră Philippe, întrebându-se ce anume putuse provoca plecarea celor doi bărbaţi — atât de precipitată şi despre care nici unul nu-i pomenise nimic.

— N-am căscat gura pe drum, nu-i aşa? continuă Cocardasse. Am venit tot într-o goană… Vântul abia se ţinea de noi.

— După praful care te acoperă, văd că, într-adevăr, trebuie să fi gonit tare… Dar mi se parc că suferi. Ai avut vreun accident?

— Nici unul, replică cu vioiciune ostaşul care, pronunţând aceste cuvinte, lăsă totuşi să-i scape un geamăt surd şi-şi duse fără voie mâna la spate.

— Iar calul dumitale pare să se resimtă, şi el, de pe urma vitezei cu care a gonit: spinarea i s-a jupuit de tot.

— Asta pentru că, vezi dumneata, animalul ăsta nu era obişnuit să meargă aşa de repede… şi atunci, biciuirea aerului a făcut să-i cadă părul.

— În mod clar, asta trebuie să fie cauza, replică Philippe căruia, cu toată tristeţea lui, îi fu greu să-şi reţină un zâmbet, căci înţelegea ce se petrecuse, în realitate, între bătrânul soldat şi animalul pe care-l călărise, şi domnul Hélouin? Ce-ai făcut cu el?

— Ah! Iubiţelule! Ne-am despărţit cu puţin înainte de Paris. Nu ne putusem pune de acord cu privire la o problemă de

maniere. Eu spuneam că, în calitate de călăreţi, era preferabil să ne facem intrarea mergând pe jos şi ţinându-ne caii de căpăstru; el susţinea, dimpotrivă, că era mai bine să rămânem în şa. Aşa încât, având păreri diferite, ne-am despărţit pentru a ne purta fiecare după placul său… Şi el a luat-o înainte.

— Unde s-a dus?

— Habar n-am. Tot ce pot să-ţi spun este că s-ar fi bucurat tare mult dacă te-ar fi întâlnit.

Pe mine? Dar de ce?

— Nu ştiu încă, răspunse Cocardasse, nevrând să-i aducă imediat la cunoştinţă tânărului capcanele de care domnul Hélouin se temea pentru el. Dar — adăugă, pentru a îndepărta conversaţia de la un subiect care-l stânjenea — încotro te duci aşa grăbit, dacă nu comit o indiscreţie întrebându-te?

— Mă duc la unul dintre prietenii dumitale.

— Unul dintre prietenii mei?… Şi care anume? Am atâţia, zău aşa!

— Amable Passepoil!

— Amable Passepoil!… repetă Cocardasse, emoţionat. Ah! Pe toţi sfinţii! Te însoţesc… Caramba! Chestia asta o să mă bucure… Să-l revăd pe micul meu profesor de scrimă după o absenţă de douăzeci de ani!… Îmi dai voie să merg cu dumneata?

— Bineînţeles, sunt chiar fericit să-ţi prilejuiesc această plăcere!

— E departe? se interesă gasconul, cu oarecare îngrijorare.

— Nu, la un sfert de oră de aici, la Petit-Châtelet.

— A! Da, este adevărat, mi-ai mai spus-o deja, la băutorii de *faro*.

Cei doi bărbaţi porniră iar la drum, ostaşul ţopăind mai rău ca niciodată şi păstrând o distanţă prudentă între picioare.

Ajunseră în curând la locuinţa lui Passepoil.

Cocardasse, neştiind cum să procedeze cu calul, îl lăsă pur şi simplu în faţa uşii, fără a se osteni măcar să-l lege.

— Blând cum nu se mai poate, mânzul ăsta din India, îi explică tânărului. Mă va aştepta aici fără să se mişte din loc. Ah! Ce bine l-am mai dresat!

Apoi, adresându-i-se calului:

— N-o să mişti, nu-i aşa, micuţule?

La această recomandare, bietul animal răspunse cu o lamentaţie prelungită, aruncându-i ostaşului o privire disperată.

Când acesta din urmă şi Philippe intrară în sala de arme, locul era aproape pustiu.

Era ora mesei — se apropia de amiază — şi nu mai rămăseseră decât doi sau trei elevi care-şi sfârşeau lecţia.

Passepoil era prezent, supraveghindu-şi monitorii şi intervenind când felul lor de predare putea fi îmbunătăţit.

La început, nu-l recunoscu decât pe Philippe, care alergă spre el şi i se aruncă în braţe.

— Tu… tu… tu eşti, micuţule!… exclamă bătrânul profesor cu înduioşare în glas şi strângându-l la piept pe tânăr. Ah! Ei, bine! Asta chiar că-i o surpriză!

Şi, plin de volubilitate, îl bombardă cu întrebări:

— Dar de unde vii? Pentru ce nu eşti împreună cu Boniface?… Ce te aduce la Paris înaintea armatei?… Hai, răspunde odată! adăugă, văzând că Philippe rămânea tăcut.

— Te voi lămuri imediat, îi promise acesta. Când vom fi singuri.

— A, bun!… Nu vrei să-mi istoriseşti treburile tale de faţă cu toată lumea. Ei, bine, vom fi singuri numaidecât, fiindcă mă vei însoţi la mine… în locuinţa mea.

Dar, fiind cuprins de o temere, adăugă:

— Cel puţin, nu i s-a întâmplat nimic fiului meu?

— Nu, nu, Boniface este cât se poate de bine, fii liniştit.

— Atunci, vino repede.

— Permite-mi, mai înainte, să-ţi prezint un camarad cu care am venit şi care stă acolo, lângă uşă.

Într-adevăr, Cocardasse rămăsese la intrare, pentru a-l lăsa pe Philippe să-l îmbrăţişeze în voie pe Passepoil.

— Un camarad? repetă bătrânul profesor, privind spre locul pe care i-l arăta tânărul. Pe cinstea mea! S-a şi prezentat. Hei! Amice! — strigă. Vino mai aproape. De ce nu îndrăzneşti?

Cocardasse înaintă cu câţiva paşi, cu chipul luminat de un zâmbet larg. Se bucura de pe acum de surpriză pe care avea să i-o facă "dragului Amable".

La vederea ostaşului, Passepoil căscă ochii mari cât cepele. Dar ceea ce-l izbi fu mai curând starea jalnică în care-l vedea, decât chipul lui.

Cu toate acestea, cercetându-l atent cu privirea, i se păru că descoperă, sub masca pământie care le ascundea, nişte trăsături ce nu-i erau necunoscute.

Şi memoria începu să-i lucreze:

— O! O! Doamne Sfinte! sfârşi prin a striga. Dacă nu mă-nşel, cel care se află aici, în faţa mea, este nobilul meu prieten Cocardasse-junior!

— Ei, da! Ai ghicit, în fine, exclamă la rândul său ostaşul. Sigur că da, el este… vechiul tău profesor de scrimă… Ingratule! Va să zică, inima nu-ţi spunea nimic?… Dragul de Amable!… Ce plăcere să te revăd… Pe cinstea mea, este o adevărată plăcere…

— Bătrânul meu tovarăş!… tot repeta la rândul său Passepoil. Nici nu-mi trecea prin gând!… Ce întâlnire!…

Amândoi simţeau, într-adevăr, un fel de înţepături în ochi. Făceau eforturi eroice să-şi stăpânească emoţia şi să-şi reţină lacrimile, gata să se reverse.

— Iubiţelule — continuă Cocardasse, deschizându-şi larg braţele — ştii ceva? Trebuie să te îmbrăţişez!

— Şi eu la fel, zău aşa!

Şi cei doi bătrâni profesori de scrimă căzură unul în braţele celuilalt, strângându-se într-o puternică îmbrăţişare care dură mai bine de un minut.

Era o privelişte înduioşătoare, ce-l avea drept martor doar pe tânărul sergent a cărui emoţie nu fu la înălţimea împrejurărilor, deoarece era mult prea preocupat de nenorocirea ce i se întâmplase Marinei.

— *As pas pur!* Nu te teme! zise gasconul, desprinzându-se de Passepoil. Asta-i cea mai frumoasă zi din viaţa mea: Oreste l-a regăsit pe Pilad al său! Doamne! Ce bine e! Încă o dată, micuţule!

Se strânseră din nou în braţe, încercând să-şi ascundă tulburarea pe care o socoteau nedemnă de ei. Dar acea scenă era atât de înduioşătoare, încât, în ciuda gândurilor sale triste, Philippe nu putu să n-o remarce, când, în cele din urmă, cei doi se despărţiră.

Cocardasse îşi freca energic pleoapele, în vreme ce Passepoil îşi suflă foarte zgomotos nasul.

— Afurisitul ăsta de praf! spunea cel dintâi. Îţi intră în ochi.

— Al dracului guturai! dădea replica Passepoil.

După o clipă, acesta îl întrebă pe Cocardasse.

— Aşadar, Philippe şi cu tine vă cunoaşteţi?

— Păi!…

— Cum s-a-ntâmplat?

— S-a-ntâmplat că ne-am întâlnit în tabăra din Ostende. Şi a fost din cauza unui animăluţ pe care-l omorâsem împreună, la vânătoare, şi asupra căruia voiam, fiecare din noi, să devenim proprietari. Atunci, ca să nu ne certăm ca nişte oameni de nimic, am lămurit problema cu spadă… şi puştiul mi-a făcut cea mai drăguţă împunsătură cu vârful pe care am primit-o vreodată.

— În glumă, desigur, căci altminteri nu te-ai mai fi întors: îl cunosc pe Philippe… este mai tare, ca mine.

— Sigur că în glumă… oricum, lovitura era splendidă. Aci, între ochi!

— Lovitura secretă?

— Chiar aşa, bătrâne!

— Într-adevăr, o izbuteşte la fel de bine că răposatul Lagardère… Dar, haide acum, să vorbim serios. Am motive să cred că încă n-aţi prânzit, nici unul, nu-i aşa? Veniţi, deci, să staţi la masa mea şi, în vreme ce ne vom hrăni, ne vom povesti micile noastre probleme.

— Bună idee, Amable — aprobă Cocardasse — şi care ţi-a venit tocmai la timp… mi-e o foame, de sunt în stare să mănânc şi pietre.

— Cu atât mai bine, vei gusta din mâncărurile gătite de doamna Mathurine, soţia mea. O să-mi spui cum îţi place.

— Doamna Mathurine?

— Ei! Nu, felul cum găteşte… Hai, Philippe, ia-o înainte: presupun că mai cunoşti drumul?

— Cât despre mine, bunul meu profesor — răspunse tânărul — îţi mărturisesc că, deocamdată, nu mi-e foame deloc… şi dacă mi-ai da voie, l-aş lăsa doar pe Cocardasse să-ţi ţină tovărăşie. Totuşi, mai înainte de a vă părăsi, aş dori să obţin de la dumneata o anumită informaţie…

— Ei, bine! Băiete, cu atât mai rău pentru tine. Informaţia aia trebuia să mi-o ceri imediat. Acum, este prea târziu. O vei căpăta după masă… dacă voi putea să ţi-o dau… De altminteri, am şi eu o grămadă de întrebări să-ţi pun. Şi poftim! Mă resemnez şi eu să mai aştept.

— Şi ai dreptate, micuţule, îl susţinu Cocardasse.

Philippe nu voi să se împotrivească mai mult şi îi precedă pe cei doi prieteni. Spera să prindă o clipă în care să poată vorbi între patru ochi cu Passepoil.

Ceea ce-l mira era că fostul său profesor nu avea cunoştinţă de ce i se întâmplase Marinei, căci era cât se poate de evident că nu ştia absolut nimic.

Pentru ce nu-l înştiinţase doamna marchiză de Verteuil, la care fusese fata, că aceasta fugise din casa ei?

S-ar fi putut ca doamna Mathurine să fi fost informată, dar să nu fi crezut necesar să-i vorbească despre asta soţului?

Când intrară în sufragerie, doamna Passepoil nu se alia încă în încăpere.

— Este la bucătărie, spuse Amable, mă duc s-o anunţ că-i aşteptată… că avem prieteni la masă…

— Nu, mă duc eu să-i spun, interveni Philippe. În felul acesta, surpriza va fi şi mai mare decât dacă i s-ar anunţa sosirea mea.

— Fie cum vrei tu. Atunci, du-te iute.

Tânărul ieşi grăbit.

Ţinuse să facă acel comision pentru a o vedea pe Mathurine singură şi, în cazul în care ar avea ştiinţă despre nenorocirea Marinei, să poată discuta cu că în intimitate.

Doamna Passepoil îl primi cu braţele deschise, îl acoperi de mângâieri, îl întrebă la nesfârşit cu privire la Boniface şi nu-i spuse nici un cuvânt despre sora lui adoptivă.

Aşadar, ca şi soţul ei, nu ştia nimic.

Băiatul fu pe punctul de a vorbi, dar se abţinu, gândindu-se că, pentru moment, era mai bine să nu-i dezvăluie nimic.

Un sfert de oră mai târziu, se întorcea împreună cu ea la cei doi profesori de scrimă.

Cocardasse profitase de acest răstimp pentru a se face puţin mai prezentabil.

— Ia priveşte, Mathurine, zise Passepoil, uite-l pe bătrânul meu prieten Cocardasse, *Cocardasse-junior*, despre care ţi-am vorbit adeseori… Nu-i aşa că pare a fi exact ceea ce ţi-am spus?

— Cu siguranţă, răspunse Mathurine, făcându-i ostaşului o reverenţă.

Apoi, cu cel mai graţios zâmbet al său:

— Domnul pare a fi exact ceea ce este. Mi-am dat seama numaidecât.

Acest compliment îi plăcu foarte mult lui Cocardasse, care făcu la rândul său o plecăciune şi replică:

— Într-adevăr, doamnă Mathurine, mă flataţi… Dacă înfăţişarea mea este cea pe care o am, explicaţia este că natura, generoasă, m-a copleşit cu favorurile ei… nu e deloc vina mea. Dar permiteţi-mi să vă răspund cu reciproca: niciodată n-am văzut vreo persoană aparţinând sexului slab care să aibă o siluetă atât de plăcută ca a dumneavoastră şi o înfăţişare atât de superioară. Doamne Sfinte!… Micuţul trebuie să se simtă ca-n paradis, adăugă, răsucindu-şi mustaţa şi proptindu-şi, mândru, o mână în şold.

În gândirea viteazului gascon, *micuţul* nu era altul decât fratele Passepoil, un *micuţ* cu părul albit.

Dar Cocardasse nu era în stare să-şi schimbe felul de a se purta şi, dincolo de ireparabilele stricăciuni ale timpului, îl revedea încă pe ex-nedespărţitul său prieten, aşa cum era odinioară, în zilele frumoase ale şcolii lor de arme de pe strada Croix-des-Petits-Champs: ale aceleiaşi şcoli în care se formase Lagardère!

Ca răspuns la această ultimă măgulire, doamna Mathurine făcu o reverenţă, furlandisindu-se puţin:

— Sunteţi prea amabil, domnule Cocardasse… vreţi să glumiţi, desigur… înfăţişarea mea nu are nimic deosebit… Amable ştie bine.

— La masă! porunci acesta, pentru a tăia scurt schimbul de complimente. Tu, Philippe, lângă mine; tu, Cocardasse, în faţa soţiei mele… şi să punem la treabă furculiţele.

Fiecare-şi ocupă locul indicat.

De îndată ce sfârşiră principalele feluri de mâncare, Passepoil începu să-i pună întrebări fostului său elev, cu privire la tot ce li se întâmplase, lui însuşi şi lui Boniface, de doi ani de când nu-i mai văzuse pe nici unul din ei.

Tânărul îi îndeplini curiozitatea şi, în acest fel, ajunse să-i povestească diversele capcane pe care i le întinsese ticălosul acela de Mathias Knauss şi, în cele din urmă, atentatul de la hanul *La cei Trei Vulturaşi* — evenimente pe care, în înţelegere cu Boniface, i le ascunsese, pentru a nu-l îngrijora.

Passepoil fu uimit peste măsură.

— Dar, la urma urmei, de ce ţi se dorea moartea? Tu ştii? îl întrebă.

— Din păcate, nu, nu ştiu — răspunse Philippe — şi mă tem că încă multă vreme voi continua să nu înţeleg nimic, deşi Cocardasse mi-a prezis contrariul, spunând chiar că s-ar putea să mă lămuresc foarte curând.

— Ţi-a spus Cocardasse aşa?

— Da, dar nu văd deloc cum s-ar putea îndeplini prezicerea lui.

— Asta-i ceva ciudat… Hei? Cocardasse, ce-mi spune Philippe? Eu nu-nţeleg o iotă.

Dar gasconul nu auzi întrebarea.

Încă de la începutul mesei, în el se petrecea un fenomen ciudat care-i tulbura întreaga fiinţă.

Pentru prima dată în viaţă, farmecele feminine nu-i erau indiferente şi rămăsese ca în extaz în faţa celor ale Mathurinei — care, de altminteri, trebuie să recunoaştem, meritau să fie admirate.

Doamna Passepoil era, într-adevăr, un superb specimen al puternicei rase normande căreia îi dă naştere ţinutul Caux, ai cărui locuitori sunt consideraţi a fi descendenţi ai oamenilor lui Rollon[2], acei mândri războinici din nord.

Înaltă şi trupeşă, cu pieptul mare dar bine modelat, cu o carne pietroasă şi tenul rumen, avea, în plus, un chip care ar fi putut fi considerat frumos, dacă n-ar fi fost nasul, lat şi proeminent, care se înfigea înainte mândru şi dominator.

Totuşi, acest defect, dacă era cu adevărat un defect, nu făcea decât să sporească admiraţia lui Cocardasse, al cărui pahar — semn rău — rămânea pe jumătate plin.

"Caramba!" — gândea, în loc să şi-l golească — "ce femeie! … Este o minune a sexului ei… o minune, cu siguranţă… pe cinstea mea de Cocardasse, cred c-aş da zece sticle de vin de Bourgogne ca să fiu în locul lui Passepoil… chiar şi douăzeci!… Dac-ar trebui."

După sacrificiul pe care era gata să-l facă, ne putem da seama în ce măsură era subjugat bătrânul soldat.

Cât despre Mathurine, care se apropia de patruzeci de ani, nici nu se mai gândea să inspire pasiuni. Fire pozitivă şi metodică, placându-i tare banii, ca unei adevărate normande ce

[2] *Rollon*: şef normand (mort în anul 927). L-a silit pe Charles al III-lea să-i cedeze o parte din *Neustria*, care a căpătat numele de *Normandia*. (n.t.)

era, renunţase deja de multă vreme — de după naşterea lui Boniface — la "prostiile dragostei" (era propria ei expresie) — după care nu se prăpădise prea mult cu firea niciodată, nici când fusese tânăra. Aşa ceva te face să pierzi timp şi nu-ţi aduce nici un profit.

Ceea ce înseamnă că soţul ei, *ex-fitilul viu*, nu era chiar totdeauna în Paradis.

Cu toate acestea, deoarece o femeie, şi de-ar fi croită după tiparul Mathurinei, este rareori insensibilă la sentimentele de admiraţie pe care le provoacă, ori de unde ar veni acestea, soţia lui Passepoil simţi o mare satisfacţie văzându-se contemplată astfel de către musafirul său. Ba chiar, persistenţa acelei contemplări o emoţiona atât de mult, încât puse în mişcare oceanul farmecelor sale care i se agitau sub corsaj cu efectul unor valuri ridicate de un vânt puternic.

Passepoil era mult prea preocupat de cele ce-i spunea Philippe, pentru a da atenţie acestor amănunte.

Neprimind răspuns la întrebarea pe care i-o pusese fostului său tovarăş, se mulţumi s-o repete.

De data aceasta, Cocardasse îl auzi, sau, cel puţin, percepu sunetul cuvintelor rostite de Amable.

— Ha? Mi-ai spus ceva? întrebă, părând că se smulge dintr-un vis.

— Asta-i bună! La ce ţi-e gândul? sfârşi prin a se minuna Passepoil, intrigat de o asemenea neatenţie. Oare ţi se urcă la cap vinul meu? Ce, nu mai ştii să bei, te pomeneşti?

— Ce glumă! replică ostaşul care, lovit în amorul propriu, o uită pentru o clipă pe Mathurine. Poftim! Ia vezi dacă nu mai ştiu să beau!

Şi, umplându-şi ochi paharul, îl duse la buze cu gând să-l golească dintr-o sorbitură.

Dar mişcarea îi fu atât de grăbită, încât una dintre primele înghiţituri pătrunse pe alt făgaş decât cel destinat ingurgitării şi-i provocă o criză de tuse care-l făcu să se contorsioneze pe scaun timp de unul sau două minute, vreme în care îşi punea în pericol vecinii prin horcăielile şi strănuturile sale.

În fine, reveni la starea lui normală.

— Pe toţi Dumnezeii Dumnezeilor! ocărî furios. Este o muscă... era o muscă... ticăloasa, a făcut-o dinadins. Scuzele

mele, doamnă Mathurine, vă rog… Niciodată n-am putut suferi gâzele astea.

— Haide, când te hotărăşti să-mi răspunzi? insistă Passepoil,

Şi-l întrebă din nou cum era posibil ca — după propriile lui spuse — Philippe să afle în curând explicaţia repetatelor încercări de asasinat a căror victimă fusese.

Cocardasse, revenind atunci cu totul la realitate, îi aruncă lui Amable o privire semnificativă, care voia să spună: "Sst!… este secretul meu… Îţi voi spune…"

Dar cu glas tare exclamă:

— Ei na! Iubiţelule, nu mai eşti la fel de isteţ ca odinioară? Astea sunt presentimente, nimic mai mult, aşa!

Passepoil înţelese acel semn, precum şi exclamaţia destinată a-l pune în gardă. Aşa că, deşi mirat, avu înţelepciunea să nu insiste.

Capitolul II - Arde ceea ce ai adorat şi adoră ceea ce ai ars

Ajunseseră la sfârşitul mesei.

Pentru a o încheia aşa cum trebuie, Cocardasse se gândi că nu putea face nimic mai bun decât să închine un pahar în cinstea doamnei Mathurine. Deja şi-l înălţa pe al său în acest scop, când stăpâna casei, fără a bănui cu ce lovitură de pumnal îl străpungea, se ridică deodată şi-i spuse tânărului:

— Dacă vrei să m-asculţi, micuţule, îi vom lăsa pe Amable şi pe domnul Cocardasse să discute liniştiţi şi ne vom duce să tăifăsuim oleacă împreună. Mai avem de vorbit despre Boniface!… Hai, vino…

Apoi i se adresă ostaşului:

— La revedere, domnule, şi sunt încântată că am avut plăcerea de a mă afla în societatea dumneavoastră… La revedere, pe curând…

— *As pas pur!* Doamnă Mathurine, mă veţi revedea oricând şi ori de câte ori veţi vrea… şi poate chiar mai mult decât atât…

Caramba! Vă asigur că, de acum înainte, clipele mele vă aparţin! Asta o va face geloasă pe Pétronille.

— La voia dumneavoastră, domnule Cocardasse, replică doamna Passepoil, care ieşi din încăpere împreună cu Philippe.

— Ce-i tot cânţi acolo nevesti-mi? îl întrebă bătrânul profesor de scrimă pe tovarăşul său, când rămaseră singuri. Ţi-ai pierdut minţile?

— Adevărat, aşa cred, pe toţi Dumnezeii!… Dar ce nevastă ai, bătrâne… ce nevastă! replică gasconul, plin de entuziasm.

— Ei, na-ţi-o! Oare visez? Te-oi fi aprins pentru Mathurine?

— Este o perlă… o diamantă! exclamă Cocardasse, în loc de a răspunde şi scandând fiecare silabă a ultimului cuvânt, pentru a-şi exprima mai bine admiraţia.

— Cum aşa? Tu, care o viaţă întreagă ai fost duşmanul cel mai neînduplecat al sexului frumos, te-apuci acum, la vârsta ta, să te gândeşti la el?

— Ce femeie!… Doamne Dumnezeule!… Ce femeie!… continua bătrânul soldat, stăpânit de aceeaşi idee.

Dintr-o dată, Passepoil izbucni în râs sub nasul amicului său, pe care această hilaritate îl coborî brusc din înălţimile în care plutea.

— Hei! Bătrâne, ce te amuză atâta? îl întrebă.

— Prostia ta, zău aşa!

— Şi ce prostie, mă rog? Faptul că o consider pe doamna Mathurine o femeie minunată?

— Da… şi, mai ales, felul în care spui asta.

— Mi se pare c-o spun cât se poate de firesc… şi fără să vreau să te jignesc, micul meu profesor, se grăbi ostaşul să adauge.

— Oo! Cât despre asta, nici o teamă… nu sunt deloc gelos.

— Sfinte Doamne! În locul tău, eu aş fi… Ascultă, iubiţelule, când ai o nevastă aşa că a ta, ai avea de ce!… Căci, cu siguranţă, o duci cu ea ca-n rai?…

— În rai… cu ea?!… Ah! Sărman prieten, dac-ai şti!…

— Cum? Nu pluteşti în fericire?

— O, nu!… Nici pe departe… protestă Passepoil, clătinând uşor capul şi întunecându-se brusc la faţă.

Apoi, turnându-şi un pahar plin, pe care-l dădu pe gât dintr-o înghiţitură, spre marea mirare a gasconului, care-l cunoscuse dintotdeauna că fiind de o sobrietate foarte neplăcută, adăugă:

— Vezi, tu, bătrâne, aveai dreptate... nimic nu-i mai bun ca vinul... Este singura mea consolare... Cât despre femei, nu merită nici doi bani!...

Cocardasse îl privi atât de uluit, că-ţi venea să râzi văzându-l.

— Cum aşa, Mathurine?...

— Este şi ea ca toate celelalte... Dacă nu mai rea.

— Nu se poate!

— Ba, din păcate, da!

— Înseamnă că nu ştii să te porţi cu ea, ripostă Cocardasse, fiindu-i mai puţin milă de lehamitea ce răzbătea din cuvintele oaspetelui său, decât de viaţa tristă pe care doamna o avea cu siguranţă, alături de un astfel de soţ.

Şi adăugă printre dinţi:

— Ah! Dac-aş fi fost în locul tău, pe toţi sfinţii!...

— Ascultă, vrei să-ţi spun ceva?... zise Passepoil, care nu auzise. Ei, bine! Sunt groaznic de nefericit cu ea.

— Cu o hurie[3] având un asemenea fizic! Nu zău! Şi-atunci, ce ţi-ar trebui?

— Nefericit că o piatră-n drum.

— Şi din ce pricină, micuţule?

— Din pricina unei sumedenii de lucruri.

— Hai, explică puţin, să-nţeleg.

— Mai întâi, nu eu sunt cocosul în casă, ci ea.

— Chiar adevărat?

— Nu aşa s-ar părea, dar totuşi ăsta-i adevărul. Ea este stăpână în toate, iar cu nu sunt... nimic, decât soţul ei. Ea este cea care comandă, care porunceşte, care ţine baierile pungii, care-i face pe toţi s-o asculte la cel mai mic semn al său... şi dintre toţi, eu sunt primul.

— Doamne! Ia stai puţin, drăgălaşule, dar asta-i o fericire... să dai ascultare unei asemenea femei.

— Păi da! Dar cu demnitatea mea cum rămâne?

— Care demnitate?

— Pe toţi dracii! Cea datorată calităţii mele de soţ.

---

[3] *Hurie* (cuvânt de origine persană): femeie de o frumuseţe dumnezeiască, pe care Coranul o promite musulmanului credincios pentru viaţa viitoare; femeie foarte frumoasă. (n.t.)

— Ei! Nu trebuie să-ţi pese de asta! Aa! Dacă te-ar atinge în demnitatea terţelor şi cuartelor, aş mai înţelege… dar altminteri…

— Şi nu-i numai atât. Are şi un pumn solid: dacă mi se-ntâmplă să încerc să mă împotrivesc, mă pocneşte… şi încă zdravăn.

— Şi asta-i tot o fericire… să fii lovit de mâna ei.

— Dacă n-ar fi vorba decât de mână… dar deseori te loveşte cu ce ţine în mână; uneori o coadă de mătură, alteori un făcăleţ.

— Amable, i se adresă Cocardasse cu asprime, nu-ţi cunoşti fericirea. Spui că doamna Mathurine foloseşte un retevei ca să te mângâie? Cu atât mai bine, caramba! Înseamnă că semnele rămân mai mult timp.

— Sfinte Doamne! Mi-ar plăcea să te văd în locul meu.

— Nu spune aşa ceva, pe toţi diavolii! Mă faci să-mi lase gura apă.

— Ştii ceva? Lasă-mă-n pace, exclamă Passepoil, exasperat în cele din urmă că-l vedea pe fostul său tovarăş împărtăşindu-i atât de puţin nefericirile conjugale. Pe cinstite, eşti mult prea prost… şi pentru că eşti atât de încântat de Mathurine, n-ai decât să i-o spui, mie puţin îmi pasă… nu mă tem de nimic: se va pricepe să te primească aşa cum ştie că… şi asta te va face să-ţi schimbi părerea.

— Ah! Ticălosule! Dacă n-ai fi un vechi tovarăş al meu, ţi-aş arăta eu ţie, zău aşa… Ai fi repede înrolat în marea corporaţie a încornoraţilor! izbucni Cocardasse, dându-şi aere de cuceritor.

— Bine, bine, nu te sfii. Îţi repet că nu mi-e deloc teamă… Doar că, te previn, femeia zgârie şi înţeapă.

— Că albinele şi ca trandafirii! exclamă poeticul ostaş. Na-ţi-o bună! Pentru a gusta din mierea celor dintâi, sau pentru a respira parfumul celorlalte, nu trebuie oare să suferi puţin, iubiţelule?

— Fie, n-ai decât să-ncerci… replică Passepoil, plictisit de această încăpăţânare pe care o socotea prostească.

Urmă o tăcere, în timpul căreia cei doi profesori de scrimă se studiau pe furiş.

"Sărman prieten", gândea normandul. "Ce mult a îmbătrânit! Ce de zbârcituri!… Nu mă mai mir că-i este greu să

mai bea şi că-şi caută, cu întârziere, distracţii în frivolitatea fustelor… Ah! cum mi-au trecut mie toate astea!…"

"Vai de păcatele mele", îşi spunea la rândul său gasconul, "mi se pare că dragul meu Amable este dărâmat cu totul. Pe toţi dracii! Ce faţă mototolită! Ce slăbiciune! Şi, Doamne, ce ruină! Nu mă mai surprinde acum că s-a apucat de băutură… să nu mai poată iubi, bietul de el!"

— Acum, spuse deodată Passepoil, rupând tăcerea, ca să discutăm serios, hai să vorbim despre ce mi-a povestit Philippe. Ce-i cu capcanele, cu cursele acelea din care, după cât se pare, n-a scăpat decât ca prin minune?

— Asta, prietene Passepoil, răspunse gasconul devenind imediat grav, asta-i o treabă foarte ciudată, pe care ţi-o voi istorisi… Ascultă bine vei afla lucruri care te vor uimi peste măsură.

— În legătură cu Philippe?

— Da, cu Philippe, care este… Ah! Nici nu bănuieşti. Hai, spune, cine crezi că este puştiul?

— Păi… cum vrei să ghicesc?… Dacă nici chiar el nu ştie.

— Ei, bine! *Tu* o să ştii. Cred c-ai auzit vorbindu-se despre moartea Micului nostru Parizian, Henri de Lagardère?

— Sigur că da. La vremea aceea nu eram la Paris; locuiam în ţinutul soţiei mele şi al meu, Normandia, dar vestea a ajuns totuşi până la noi. A fost o lovitură cumplită pentru mine şi m-a amărât pentru mult timp… A murit asasinat, nu-i aşa?

— Da, fusese atras într-o capcană… Erau cincisprezece împotriva lui.

— Laşii!… Ah! Dac-aş fi fost acolo!

Ochii lui Passepoil ardeau.

— Vrei să spui, micuţule, dac-am fi fost acolo, îl întrerupse Cocardasse cu reproş. Ah! Cum s-ar mai fi invitat la dans nebuna asta de Pétronille… Dar noi eram departe!

— Iar puştiul a fost zdrobit de numărul duşmanilor.

Urmă o clipă de tăcere, în timpul căreia nu se mai auzi decât respiraţia întretăiată a celor doi bătrâni profesori de arme, pe care acea amintire îi emoţionase profund.

— Dar cu ce scop au vrut să-l ucidă? întrebă, în fine, Passepoil, recăpătându-şi primul glasul.

— Nu s-a ştiut niciodată… după cum n-au putut fi descoperiţi nici ucigaşii… Este destul de ciudat, nu?

— Într-adevăr, căci bănuiesc c-au fost făcute toate cercetările posibile, fără-ndoială.

— Cred şi eu, dar nu s-a aflat nimic, nimic. Poliţia s-a zbătut în zadar.

— Dar doamna Aurore, cum a suportat doliul?

— Doamne! Îţi închipui că asta a zdruncinat-o cumplit, sărmana!... Şi totuşi, acesta nu era decât începutul nefericirilor sale. Lagardère lăsa un fiu, un micuţ de patru ani, care constituia o mare mângâiere pentru ea. Şi — ce să vezi — la puţină vreme după aceea, copilul se îmbolnăveşte, nu se ştie nici de la cine nici de ce boală, şi gata! Dă ortul popii după opt zile. De data aceasta, doamna Aurore a simţit că-i plesneşte creierul, şi de atunci şi-a pierdut minţile. Apoi, a fost convinsă să plece în Lorraine, la mama sa — ştii tu, fiica domnului de Caylus, cea care era, fără a fi cu adevărat, soţia lui Gonzague — în speranţa că schimbarea de aer îi va face bine; şi acolo a rămas vreme de cincisprezece ani.

— Cincisprezece ani!...

— Da, doar atât, şi era în continuare nebună. Ei, bine! Trece şi asta şi-şi recapătă minţile. Dar, na poftim, că-i vine o idee: "Copilul meu n-a murit de moarte naturală", îşi spune ea. "Mai mult ca sigur că la mijloc au fost nişte în maşinaţii şi vreau să fac lumină în afacerea asta." Cu adevărat ţicnită, ce mai!... Cu gândul acesta revine la Paris şi mă trimite să iau de la cimitirul Saint-Médard sicriul micuţului... Şi, Doamne! Cât era de greu, bătrâne!

— Greu, copilul? Glumeşti.

— La naiba! Cutiile, micuţule: erau mai multe şi grozav de frumoase şi de scumpe... Ei, bine! De faţă cu martori, contesa a poruncit să fie deschis cadavrul...

— Vrei să spui, sicriele?

— Ba nu! Iubiţelule, am zis bine: cadavrul... Cu sicriele, treaba era deja făcută.

— Dar pentru ce?

— Ca să vadă că înăuntru nu era nimic suspect.

— După cincisprezece ani!

— Trebuie să-ţi spun că micuţul fusese îmbălsămat şi că ea spera că, dacă fusese otrăvit, aşa cum bănuia, interiorul corpului ar păstra încă urme ale otrăvii... Ah! Pe toţi Dumnezeii,

bătrâne, dacă ai fi fost acolo, ai fi văzut, ca mine, un lucru tare ciudat. Închipuie-ţi că acel cadavru nu era un cadavru.

— Cum adică?

— Nu, nu era decât un fel de păpuşă, o imitaţie din ceară şi ciment. Micul conte murise fără să fi murit şi fusese îngropat fără a fi îngropat.

— Hai, bătrâne, fii mai clar, nu-nţeleg o boabă, zise Passepoil, ale cărui tâmple se umeziseră din cauza efortului pe care-l făcea pentru a urmări acea fantastică înşiruire de cuvinte.

Cocardasse îl privi cu milă.

— Amable, i se adresă, cred că nu-ţi mai funcţionează bine capul… E totuşi limpede. S-a făcut o înscenare, lăsând să se creadă c-a murit, şi a fost făcut să dispară ca o batistă de scamator: hocus, pocus, gata! Nimeni n-a văzut nimic.

— Ce-mi tot îndrugi?

— Adevărul, pe cinstea mea!

— Dar cine a făcut asta… şi cu ce scop?

— Ei! Aici povestea devine şi mai ciudată. Vei vedea.

Şi Cocardasse îi descrise în amănunt lui Passepoil felul în care fusese făcută substituirea, introducându-i în scenă pe domnişoara de Wendel şi pe domnul Hélouin, care erau principalii ei autori. De asemenea, îi aduse la cunoştinţă şi scopul urmărit de cea dintâi, şi mărturisirea celui de-al doilea.

— În cele din urmă, zise, pentru că acum ştiam că dacă micuţul nu este mort, înseamnă că trăieşte, sau, cel puţin, că ar trebui să fie în viaţă, domnul Hélouin şi cu mine am promis să pornim imediat în căutarea lui şi să nu ne odihnim până nu-l vom găsi. Şi chiar aşa am şi făcut. Domnul Hélouin a rămas la Paris, eu am umblat cam peste tot, luând-o ba la stânga, ba la dreapta, când pe-aici, când pe-acolo. Dar timpul trecea fără ca noi să aflăm nimic şi, într-o bună zi, mi-am spus: "Caramba! Cocardasse dragă, eşti un prost că-l cauţi pe băiat printre civili. Când în vine-şi curge sânge de Lagardère, îţi plac războiul, bătăliile. Pe toţi sfinţii! cu siguranţă el este în armată." Aşa că m-am dus să dau o raită prin Ostende… şi chiar că acolo se şi aflä. Ţi-a povestit, nu-i aşa, cum am făcut cunoştinţă?

— Cum? Adică Philippe să fie fiul lui Lagardère?… Fiul lui legitim?

— Precum spui, bătrâne. Uite că-ţi revine raţiunea.

— Ai vreo dovadă?

— Ba bine că nu, şi nu doar una. De fapt, plouă cu dovezi.

— Hai să vedem, spune repede!

— Mai întâi, aminteşte-ţi data naufragiului său pe plaja din Saint-Valéry-en-Caux. Dacă nu mă-nşel, cu o diferenţă de câteva luni, se potriveşte cu cea a dispariţiei.

— Chiar aşa, e-adevărat.

— Apoi, numele acesta de Philippe, care este acelaşi cu cel pe care-l purta micul conte. Pe urmă, vârsta lui, douăzeci şi unu de ani, care este vârsta pe care trebuie s-o aibă astăzi fiul doamnei Aurore.

— Şi asta-i adevărat. Toate acestea te fac, zău aşa, să crezi că este chiar el.

— Dar mai e ceva. N-ai remarcat nimic deosebit la persoana lui?

— A! Înţeleg unde baţi. Te referi la asemănarea lui ciudată cu…

— Micul nostru Parizian… Ei, da! Nu-i destul de "Lagardère", ce zici?

— Întocmai ca el… Am fost şi eu izbit de această asemănare, din prima clipă în care l-am văzut. Ştii ce mi-am spus pe moment — neştiind, mai întâi, dacă Lagardère avea un fiu, iar apoi neputând bănui că, dac-ar fi avut vreunul, i s-ar fi putut întâmpla o asemenea aventură? Mi-am zis: "Iată, cu siguranţă, o amintire pe care contele Henri a lăsat-o vreunei fete frumoase, pentru a-şi încheia viaţa de holtei." Şi bănuiala mea s-a întărit şi a devenit convingere, când l-am văzut pe băiat manevrând spada ca şi cum ar fi avut în sânge acest instinct. S-a întâmplat într-o seară, pe o beznă totală, când ne întorceam de la Paris prin bariera de la Popincourt. Drumul ne-a fost barat deodată de către şase confraţi invidioşi, care voiau pur şi simplu să ne omoare. Se aflau acolo concetăţeanul tău Grandcocur, Noël Kermaria, Jean Poivre, Marie Bagatelle, Sulpice d'Apreville şi O'Donnel. Toţi, nişte spade grozave, după cum bine ştii. Ei, bine! Pe toţi sfinţii! Dacă l-ai fi văzut pe micuţ! Ce foc! Din cinci lovituri de spadă, nici mai mult, nici mai puţin, şi într-un timp mai scurt decât e necesar ca s-o spui, i-a pus la pământ pe cinci dintre maeştrii de arme. Îşi ştergea deja lama, când eu încă mă mai duelam cu Marie Bagatelle.

— Fir-aş să fiu! exclamă gasconul. Puştiul îmi povestise ceva asemănător, dar, în relatarea lui, tu erai cu mult mai grozav. Ei, ce vrei? Este modest!

Passepoil continuă:

— După întâmplarea aceea, mi-am spus: "Nu mai e nici o îndoială: băiatul ăsta-i cu adevărat fiul tatălui său". Numai că, mă-nţelegi, nici nu m-am gândit să i-o spun şi lui. Cu atât mai mult, cu cât credeam — din câte ştiam despre povestea lui — că fusese aruncat pe coastele Normandiei pentru că maică-sa, care locuia, probabil, în Anglia, voise, dintr-un motiv sau altul, să-l trimită înapoi la autorul zilelor lui. Şi, deoarece asta era o treabă delicată, în care nu aveam de ce să mă amestec, am lăsat lucrurile aşa cum erau, continuând să mă ocup de el cât mai mult posibil, în măsura în care mi-o permiteau mijloacele.

— Evident, n-aveai cum să ştii. Dar, acum că ţi-am spus cum s-au întâmplat lucrurile, nu ai şi tu, la fel ca mine, convingerea că este descendentul direct al lui Lagardère, şi nu un copil din flori, aşa cum crezuseşi?

— Sigur că da, sunt convins. Mi-ai deschis ochii. O! Dragul de Philippe, ce bine-mi pare pentru el... Dar măcar, el ştie?

— Nu. Domnul Hélouin, şeful echipei, care are mai multă şmecherie în degetul său mic decât avem noi doi în capetele noastre, are motive serioase pentru a-i ascunde adevărul, până la noi ordine. Aşa că nu cumva să-ţi treacă prin minte să-i vorbeşti despre asta!

— De vreme ce aşa mă sfătuieşti, fii pe pace, voi fi mut. Dar doamna Aurore?

— Nici ea nu ştie nimic. Există motive ca s-o lăsăm şi pe ea, încă puţină vreme, fără să cunoască adevărul. Mă mănâncă limba să-i spun, pe toţi dracii! Căci este foarte amărâtă, sărmana, dar dragostea ei ne-ar strica planurile.

— Planurile voastre?

— Ascultă numai. Să vorbim puţin, dar să vorbim bine... căci ţie pot să-ţi spun tot... Suntem aproape siguri, domnul Hélouin şi cu mine, că-l cunoaştem pe cel care l-a asmuţit pe Mathias Knauss pe urmele puştiului.

— Ei, nu!

— Pe cinstea mea! Şi pe toţi sfinţii! Să mi se usuce limba, dacă ghiceşti vreodată cine-ar putea fi.

— Mi-ar fi atât de greu?

— Ba bine că nu. Aşa că prefer să-ţi spun imediat. Ei, bine! După părerea noastră, este vorba de Peyrolles… ticălosul acela de Peyrolles…

— Doamne Sfinte! Eşti nebun, prietene Cocardasse! Nu-ţi mai aminteşti că l-am văzut pe trădător căzând în cimitirul Saint-Magloire, în apropiere de capelă?

— Da, mi-aduc aminte, dar indivizii de teapa lui au şapte vieţi… şi, cu siguranţă, a scăpat.

— Imposibil! Avea gâtul străpuns de sabie. De altminteri, înainte de a pleca de acolo l-am împins cu piciorul… nu mai mişca.

— Ei, na! Era o viclenie, ca să te facă să crezi că-i mort.

— Şi de ce bănuieşti aşa ceva?

— Din cauza celor pe care mi le-a spus Philippe despre bătrânul înalt pe care l-a întâlnit în ajunul plecării sale spre Boemia. Portretul pe care i l-a făcut era leit cel al valetului lui Gonzague; iar diamantul mare pe care micuţul l-a remarcat pe degetul lui — diamant pe care stăpânul i-l dăduse spre a-l răsplăti, mai dinainte, pentru răpirea domnişoarei de Ne vers, pe strada Chantre, ştii tu — a fost detaliul care m-a făcut să-l recunosc pe deplin.

— Sunt complet năucit de cele ce-mi spui. Aşadar, el ar fi cel care-l urmăreşte pe Philippe?

— Dar cine altul? De altminteri, nu i-a auzit puştiul glasul tărăgănat, deasupra lui, când cu afacerea cu puţul din stradă Fouarre, în fundul căruia se afla?

— Într-adevăr, mi-a spus asta.

— Suntem, deci, aproape convinşi că nu ne înşelăm. Doar că, pentru a fi absolut siguri, vrem să-l prindem *in flagrante delitto*[4], cum spun oamenii legii, şi la asta nu am putea ajunge dacă Philippe s-ar duce de pe acum la mama sa, deoarece în felul acesta ar fi la adăpost de loviturile lui, iar doamna Aurore nu ne-ar permite, sub nici un pretext, să-l mai punem în pericol. Pe când dacă ne-am preface că nu bănuim nimic, Peyrolles va încerca din nou să-i joace vreun renghi murdar… şi va fi prins asupra faptei. Căci, îţi închipui, desigur, că, fără a ne lăsa ghiciţi, noi vom fi mereu de pază.

---

[4] *In flagrante delitto* (lb. italiană) = În flagrant delict; asupra faptei. (n.t.)

— Foarte bine, am priceput ideea. Dar, ia spune-mi, oare eu va trebui să stau cu braţele încrucişate şi să mă uit la voi? Mi se pare că, la fel ca domnul Hélouin şi ca tine, am şi eu dreptul de a-l apăra pe Philippe.

— Nu te teme! Micul meu profesor de scrimă, vei fi alături de noi. Aveam de gând să ţi-o cer, căci, fără îndoială, vom avea nevoie de ajutorul tău, într-un moment sau într-altul.

— Să fie cu noroc, nobilul meu prieten. Doamne Sfinte! Sunt gata imediat, dacă trebuie.

— Ai răbdare, bătrâne. Nu ştim ce se va întâmpla. Ţi-am mai spus: domnul Hélouin este cel care comandă. Dar, de îndată ce va apărea ceva nou, voi veni şi-ţi voi spune: "Sări în ajutor, micuţule! vino pentru odrasla lui Lagardère, pentru fiul celui care, împreună cu tine şi cu vinul, constituia unica mea dragoste."

Capitolul III - Doamna Mathurine

Poate că doamna Passepoil prezenta micile defecte pe care i le reproşa soţul său, dar asta nu o împiedica deloc să fie o mamă excelentă. Şi, de când se afla împreună cu Philippe, nu încetase să-i pună întrebări în legătură cu tot ceea ce făcea "puiul" ei.

Deşi avea dese momente de neatenţie ce puteau fi puse pe seama unei indispoziţii — căci părea că suferă şi nu voise să mănânce — tânărul făcea faţă cu plăcere interogatoriului bunei femei şi-i dădea, despre Boniface, o mulţime de amănunte, care aduceau lacrimi în ochii interlocutoarei sale.

— Dar de ce nu s-a întors şi el cu tine? îl întrebă. Înseamnă că a fost reţinut acolo.

Această întrebare îl readuse brusc pe Philippe la scopul călătoriei sale şi mai întâi nu răspunse, părând să cadă într-o visare întunecată.

Şovăia, întrebându-se dacă trebuia să-i divulge imediat doamnei Passepoil nenorocirea Marinei, sau dacă nu era mai bine să aştepte ca evenimentele să i-o aducă la cunoştinţă.

Mathurine, văzându-l că rămâne tăcut, insistă:

— Cel puţin, nu v-aţi supărat unul pe altul?

— Supărat?! exclamă, ca ars, tânărul, răspunzând mai curând propriului său gând, decât întrebării ce-i fusese pusă. Supărat! Biet copil! Ferească-mă Dumnezeu!...

Doamna îl privi uluită.

— Na-ţi-o bună! îl întrerupse. Ce-mi tot îndrugi acolo, cu "bietul tău copil"? Boniface e bărbat acum, ce naiba!

— Despre Boniface vorbeaţi, aşadar?

— Şi despre cine-ai vrea să vorbesc? Hai spune, sper că nu v-aţi certat?

— Nu, nu, doamnă Mathurine. Am revenit singur la Paris fiindcă... eram chemat aici de o treabă foarte serioasă... şi în care Boniface n-are nici un amestec. El se va înapoia împreună cu armata, de azi în opt zile.

— Aşa! zise doamna Passepoil, remarcând reticentele tânărului.

Apoi, cu un zâmbet maliţios, continuă:

— Ia spune, băiete, vrei să pariezi că eu ştiu cam ce este treaba aceea, atât de serioasă?

Philippe o privi pe Mathurine cu o îngrijorare vizibilă.

— Ştiţi?

— Ei, na! Sigur că da! continuă aceasta. Este vorba despre dragoste, nu-i aşa? Ce ţi-e şi cu băieţii ăştia! Abia le mijeşte mustaţa şi le şi vin idei dintr-astea!

Sergentul clătină capul în semn de negare şi scoase un oftat, care putea fi ori de mulţumire, ori de regret, căci nu ştia cum să facă să înceapă discuţia în legătură cu Marine.

— Nu-i asta? Dar atunci ce este? întrebă doamna Passepoil, privindu-l cu atenţie pe tânăr, al cărui chip căpăta, sub efectul gândurilor cumplite care-l asaltau din nou, o expresie de asprime pe care nu i-o văzuse niciodată. Mă îngrijorezi, Philippe... despre ce e vorba? Faţa ta răvăşită mă sperie şi mă duce mintea la vreo nenorocire!... Haide — adăugă, luându-i mâinile şi strângându-i-le cu dragoste — nu pot să ştiu şi eu ce se-ntâmplă?... S-ar putea să-ţi fiu de folos.

Este posibil ca blânda ei insistenţă să-l fi decis pe Philippe să-i mărturisească totul Mathurinei, dacă în acel moment n-ar fi intrat o servitoare, care-i înmână stăpânei sale o scrisoare.

— Tocmai a fost adusă de un servitor al doamnei marchize de Verteuil, spuse fata. Mi s-a recomandat să i-o dau doamnei Mathurine, pentru că este ceva urgent.

— De la doamna marchiză de Verteuil... la care se află Marine! se miră doamna Passepoil. Ce-o fi vrând să-mi ceară?

Îmboldită de curiozitate, desprinse sigiliul şi despăturit misiva pe care începu s-o citească.

Mathurine nu primise decât o educaţie rudimentară, şi dacă citea cursiv "scrierea tipărită", aşa cum spunea ea, îi era foarte greu să descifreze "scrierea scrisă". Aşa că obişnuia să silabisească în şoaptă cuvintele, înainte de a le rosti în întregime. Şi aşa procedă şi cu scrierea măruntă a marchizei.

Cuprins de o presimţire, Philippe urmărea îngrijorat mişcarea ochilor ei, încercând să prindă din zbor, din murmurul ce-i scăpa de pe buze, câteva frânturi de fraze care l-ar fi putut lămuri.

Deodată, pricepând în cele din urmă înţelesul celor ce-i scria doamna de Verteuil, Mathurine scoase o exclamaţie de uimire.

— Doamne, Dumnezeule! Ce veste mai e şi asta?... Mica noastră Marine a fugit de la marchiză... şi nu se ştie unde se află?... Ce-nseamnă asta?... Uite, Philippe, citeşte, ca să vezi dacă n-am vedenii.

Tânărul ştia mai bine ca oricine cum stăteau lucrurile. Totuşi, pentru cazul în care Marine ar fi trecut ceva sub tăcere, crezu că face bine citind scrisoarea marchizei.

Iată ce conţinea:

"Stimată doamnă,

Am amânat până în ultima clipă să vă aduc la cunoştinţă un eveniment care mă consternează.

Tânăra pe care mi-aţi recomandat s-o angajez, domnişoara Marine Moutier, a fugit acum vreo cincisprezece zile, fără ca până acum să pot afla ce s-a întâmplat cu ea.

De câtăva vreme, fata, care de obicei era atât de veselă, devenise tristă, melancolică, şi se lipsea de toate plăcerile vârstei sale, ca şi cum ar fi avut o mare supărare.

De mai multe ori, încercasem s-o îndemn să vorbească, pentru a afla de unde venea această schimbare a felului ei de a

fi — schimbare a cărei cauză o căutam în zadar — dar întotdeauna ea se închidea într-o muţenie totală, nerăspunzând decât prin lacrimi la întrebările mele.

Acum două săptămâni dădeam o petrecere, noaptea. Marine, ca şi toţi oamenii mei, era ocupată cu serviciul în saloane.

Cam pe la mijlocul seratei — şi, din câte mi s-a spus, tocmai în momentul în care era anunţat domnul ambasador al Veneţiei, unul dintre prietenii mei — fata a fost cuprinsă brusc şi fără vreun motiv aparent de o mare agitaţie şi, aproape imediat, a părăsit locul în care stătea.

Din acea clipă, nimeni n-a mai văzut-o nicăieri în palatul meu.

De îndată ce-am aflat dispariţia ei, am pus să fie căutată în toate locurile în care bănuiam c-ar putea fi. Mi-am trimis oamenii chiar şi la dumneavoastră, dar fără ca să ştiţi, pentru a nu vă alarma.

Din păcate, toate căutările au rămas fără rezultat şi, în credinţa că nu trebuie să vă mai las fără a cunoaşte acest eveniment ciudat, m-am decis în cele din urmă să vă informez.

Vedeţi, stimată doamnă, ce vă rămâne de făcut. Încă o dată, sunt consternată.

Primiţi, vă rog, salutările mele,

Cyprienne de Verteuil"

După ce termină de citit, Philippe îi înapoie doamnei Passepoil scrisoarea.

— Ştiam asta, spuse cu simplitate.

— Cum, ştiai? sări Mathurine, uimită de calmul lui. Prin ce întâmplare?

— Nici o întâmplare... Ba încă, ştiu şi ce s-a petrecut — cu Marine şi unde se află acum. Am văzut-o ieri.

— Şi nu spuneai nimic?

— Nu îndrăzneam... Încă mai şovăi...

— De ce?

În loc să răspundă, Philippe o întrebă brusc:

— Îl cunoaşteţi pe cavalerul Zeno?

— Nici n-am auzit de el! mărturisi buna femeie. Pentru ce-mi vorbeşti despre acel cavaler?

— Cavalerul este ambasadorul Veneţiei, despre care scrie marchiza, în scrisoare. Este un infam care fură cinstea fetelor. A luat-o pe cea a surioarei mele Marine.

— Bietul meu băiat, zise doamna Passepoil, cuprinzând în mâinile sale mâinile sergentului. Acum îţi înţeleg tăcerea şi durerea pe care încercai s-o ascunzi. Spune-mi tot, haide — asta te va uşura… Nu sunt eu puţin mama voastră, a amândurora?

Pe scurt, tânărul îi povesti atunci Mathurinei faptele pe care le cunoaştem.

— Şi pentru a-l pedepsi pe acel mizerabil Zeno, pentru asta m-am înapoiat atât de grabnic la Paris… încheie el.

— Ah! Şi bine-ai hotărât, copile! exclamă cu mânie doamna Mathurine. Ticălosul!… Ar merita, vezi tu, să fie tras pe roată!… Să comită o asemenea crimă!… Dacă s-ar fi întâmplat să-mi facă mie una ca asta, crede-mă, n-ar fi aşteptat mult. Poţi să mă crezi! Mai întâi, i-aş fi scos ochii, i-aş fi distrus faţa cu unghiile, apoi… Ah! Nu, nu ştiu ce i-aş fi făcut, dar când ar fi scăpat din mâinile mele, îţi jur că n-ar mai fi valorat multe parale.

Şi, într-adevăr, văzând statura Mathurinei, mâinile ei mari ca nişte tăvi, pe care indignarea le făcea să se crispeze cu furie, era de presupus că mizerabilul veneţian ar fi petrecut un sfert de oră tare neplăcut.

— Dar, continuă doamna Passepoil, nu trebuie s-o lăsăm pe biata fată aşa, singură. Te vei duce s-o cauţi, Philippe, şi s-o aduci imediat aici.

— Ah! Mulţumesc, doamnă Mathurine, replică Philippe mişcat. Mă bucură mult ceea ce-mi spuneţi… Nu îndrăzneam să vă propun eu acest lucru. Mă temeam că s-ar putea să nu mai aveţi pentru Marine aceeaşi stimă ca mai înainte.

— Cum ţi-ai închipuit aşa ceva? Dimpotrivă, o iubesc cu atât mai mult. Ce, este vina ei? Hai, pleacă repede, băiete, pleacă repede. Mă duc chiar acum să-i pregătesc camera — cea în care locuia când era la noi.

Tânărul sergent se ridică în picioare. Totuşi, în loc să se repeadă drept la uşă, pentru ca apoi să se ducă s-o caute pe fată, rămase o clipă că în aşteptare, mirat că simţea în picioare o slăbiciune necunoscută.

Dar energia nu-l putea părăsi aşa, deodată. Dintr-un salt, trecu pragul şi începu să alerge spre strada Pas-de-la-Mule, gândind: "După câte văd, tot dormind sub cerul liber, te pricopseşti uşor cu nişte reumatisme."

Se înşela. Exaltarea febrilă în care trăia de câteva zile îi rezerva o cădere mult mai gravă.

După plecarea lui Philippe doamna Passepoil se pregătea să urce la vechea cămăruţă a Marinei, spre a face puţină ordine înainte de sosirea acesteia, când Cocardasse şi soţul ei, care terminaseră de discutat, intrară ca să vadă ce mai făcea sergentul.

Cel dinţii voia să profite de prilej pentru a se delecta din nou la vederea Mathurinei, înainte de a-şi lua rămas bun.

— Ia te uită! dar unde este Philippe? întrebă Passepoil, nevăzându-l nicăieri.

— A ieşit. L-am trimis să-mi cumpere ceva, dar se va întoarce curând.

— Na poftim! Atunci o să-l aştept aici, deoarece mă gândesc să-l iau cu mine, zise Cocardasse, fericit că putea astfel să-şi prelungească şederea la idolul său.

— Să-l iei cu dumneata? întrebă Mathurine. Şi pentru ce?

— Ca să fiu în tovărăşia lui, na-ţi-o bună!

— Pe cinstea mea, cu atât mai rău pentru dumneata, domnule Cocardasse, dar noi îl ţinem pe băiat lângă noi tot timpul, până când se va înapoia la regimentul lui, adică până la revenirea armatei în Paris. Nu-i aşa, Amable?

Acesta confirmă printr-un semn, acelaşi pe care-l făcea întotdeauna când îl consulta drăgăstoasa lui jumătate — lucru pe care-l îndeplinea doar de formă, căci atât ar fi trebuit: să-l vadă că îndrăzneşte să fie de altă părere decât a ei.

— În acest caz, zise gasconul, ascunzându-şi pe cât posibil dezamăgirea, nu-mi rămâne decât să plec…

Şi făcând în faţa doamnei Passepoil o plecăciune, aproape în unghi drept, rosti:

— Repet, deci, doamnă Mathurine, salutările pe care vi le adresez. Voi reveni adesea, pe toţi dracii! Atât de des pe cât…

— Domnule Cocardasse — îl întrerupse Mathurine, care, de data aceasta, fiind foarte preocupată de ceea ce i se întâmplase Marinei, rămânea insensibilă la admiraţia manifestată de bătrânul soldat — reveniţi cât de des veţi pofti, mie îmi este

indiferent. Pentru moment sunt foarte grăbită, şi vă rog să mă lăsaţi să trec.

Gasconul se proptise, într-adevăr, chiar în faţa doamnei Passepoil şi-i bara complet drumul.

— Permiteţi-mi cel puţin, doamnă Mathurine — continuă fără să se mişte nici cu un pas — să vă mai spun încă o dată, înainte de a nu vă mai putea vedea, cât de mult…

Nu reuşi să-şi termine fraza.

Puternică soţie a bătrânului profesor de scrimă, sâcâita de toată vorbăria asta, îşi făcuse ea însăşi loc, apucându-l de braţ pe ostaş şi dându-l la o parte fără nici o ceremonie. Iar gestul fu atât de brutal, încât omul nostru se răsuci de trei ori în jurul său, ca o giruetă, şi se pomeni intrând în contact cu o mobilă situată în celălalt capăt al încăperii.

— La revedere, domnule Cocardasse, îi strigă victorioasa Mathurine din pragul uşii. La revedere, când veţi voi. Îmi va face plăcere să vă mai aud explicându-mi cât de mult mă admiraţi.

Şi după această sfidare, dispăru.

Passepoil se apropie de vechiul lui tovarăş.

— O mângâiere, nu-i aşa? îi zise, privindu-l zeflemitor.

— Ce femeie, Dumnezeule! Ce femeie!… exclamă gasconul, încă ameţit.

— Blândă ca un mieluşel, aşa-i?

— Încântătoare, caramba!… Delicioasă! Ah! O să fac un semn în locul în care m-a atins mâna ei.

— Este inutil, semnul există deja cu siguranţă. Sfinte Doamne! Dacă vrei, poţi totuşi să-ţi pui un plasture.

— Nu contează, ticălosule! Dacă tu nu numeşti aşa ceva fericire!…

— O, ba da! Chiar o adevărată fericire. Dar nu-ţi fă probleme, dintr-asta poţi gusta după pofta inimii, îţi dau voie, şi doamna Mathurine la fel. Din partea ei este o amabilitate excepţională. Şi cu asta, amice Cocardasse, trebuie să mă întorc la sala mea — este ora la care revin elevii. Mă însoţeşti?

— Nu pot; am nevoie să mă odihnesc un pic. Dar de acum înainte mă vei vedea în fiecare zi, micuţule.

— În ordine. Şi, aşa cum ne-am înţeles, îmi faci un semn, de îndată ce vei avea nevoie de mine.

— Nu te teme! Nu va dura mult. Doar că-ţi mai dau un sfat: veghează bine asupra lui Philippe câtă vreme stă la tine. Ştii doar că în Paris este pândit.

— Nu-ţi fie frică, am eu grijă de asta... Adio.

— Ia stai! exclamă Cocardasse, văzând că Passepoil îl părăsea. Păi aşa ne despărţim, bătrâne? Hai să ne mai îmbrăţişăm o dată.

Amable nu se lăsă rugat şi, după acest act de reciprocă iubire, cei doi prieteni se despărţiră.

Păşind în stradă, gasconul se gândi să-şi ia calul pe care, după cum ne aducem aminte, îl abandonase fără grijă afară. Dar bietul animal profitase de repaosul pe care i-l acordase, deocamdată, stăpânul său de ocazie — călăul său — pentru a-şi da sufletul în linişte. Acum zăcea lungit pe caldarâm, cu ochii sticloşi şi cu picioarele deja ţepene.

— Na poftim, ce idee i-a venit! zise Cocardasse. Şi adăugă, cu dispreţ: Gloaba! Nu era de mine! Nu există cai pentru călăreţi de talia mea.

După acest scurt discurs funebru, se îndepărtă în direcţia străzii Ferronnerie, către casa ce purta firma *La stâlpul de Aur*, unde prietenul său, domnul Hélouin, în calitate de proprietar, îi oferise ospitalitate.

Capitolul IV - Paşi de cadril[5]

De-abia de câteva minute ieşise Philippe din locuinţa lui Passepoil, când domnul Hélouin se prezentă la bătrânul profesor de scrimă, însoţit de Marine.

Cu două ore mai înainte, sosise la pensiunea unde locuia tânăra fată, încă plin de praf după lunga călătorie pe care o făcuse.

Întârzierea datorată nopţii petrecute în fermă în care fusese cât pe-aci ca, împreună cu Cocardasse, să fie asasinat, îl

[5] *Paşi de cadril* (în lb. franceză: *chassés croisés)*: expresia este folosită în sensul de *schimbare reciprocă de situaţii*. (n.t.)

îngrijora şi voia să afle imediat ce se întâmplase cu Philippe în ultimele douăzeci şi patru de ore.

După toate probabilităţile, sergentul se dusese imediat la sora sa adoptivă. Se gândea deci că, mergând la aceasta, ori îl va găsi acolo, ori, în caz contrar, ar şti măcar la ce să se aştepte în legătură cu el.

Aşa încât nu mică i-a fost mirarea când a aflat, chiar din gura fetei, că fratele său nu rămăsese decât foarte puţin timp la ea şi că plecase spre a porni în căutarea veneţianului.

Şi cu atât mai mult fu cuprins de îngrijorare, când i se spuse că din ajun nu mai apăruse.

Cu toate acestea, văzând spaima pe care acea absenţă inexplicabilă i-o cauza sărmanei copile, nici nu-i trecu prin minte să-i împărtăşească temerile lui, ci, dimpotrivă, încercă s-o liniştească. Nu reuşi decât în parte.

Dar apoi se gândi că, de vreme ce Philippe nu era acolo, ar fi fost imprudent s-o mai lase pe fată singură şi că, deşi era înconjurată cu atâta grijă de către doamna Gloria, demna patroană a hotelului *La Măgar*, ar fi fost preferabil s-o instaleze sub o pază care ar prezenta mai multă siguranţă.

Priceput în a citi gândurile oamenilor, mulţumită celor câteva cuvinte pe care i le spusese fata pentru a-i explica motivul absenţei sergentului şi, mai ales, datorită numelui cavalerului, pe care ea îl lăsase să-i scape, domnului Hélouin nu-i fu greu să reconstituie, în câteva clipe, şi aproape punct cu punct, jalnica aventură a cărei victimă era Marine şi al cărui trist erou trebuia să fi fost Zeno.

— Deoarece nu vrei să te mai întorci la protectoarea dumitale, spuse după o bucată de vreme, vei refuza, domnişoară, şi să te duci la nişte oameni faţă de care prietenul dumitale Philippe are cea mai mare stimă şi la care te-ar găsi cu siguranţă?

— Unde anume şi la ce oameni?

— În spatele micului Châtelet, la soţii Passepoil, răspunse domnul Hélouin, reamintindu-şi tocmai la timp numele maestrului în materie de arme despre care-i vorbise atât de mult, pe drum, Cocardasse, în vreme ce-i istorisea întâmplările din anii fragezi ai lui Philippe.

La auzul acestei propuneri neaşteptate, obrajii Marinei se înroşiră puternic.

— Nu, o! Nu, îngăimă, lăsaţi-mă aici. Sunt o nefericită sortită doliului, şi prefer să rămân în singurătatea mea, căci mi-ar fi mult prea greu ca acum, când sunt demnă de dispreţuit, să mă aflu din nou faţă-n faţă cu cei care m-au cunoscut cinstită.

Totuşi, tot încercând s-o facă să judece lucrurile mai bine, demonstrându-i cu blândeţe că, dacă nu va căuta o protecţie mai eficace decât cea pe care i-o putea oferi el, n-ar face decât să-şi agraveze situaţia şi aşa dificilă, cu atât mai mult cu cât, pentru moment, era lipsită de apărarea celui ce-i era ca un frate, domnul Hélouin sfârşi prin a o convinge pe Marine să vină cu el la soţia lui Amable.

— Şi ce-o să-şi închipuie Philippe, când va veni şi nu mă va mai găsi? întrebă fata, ca un ultim argument.

— Nu-ţi fă griji în legătură cu asta, copilă dragă, replică îndatoritorul poliţist. Îi voi spune doamnei Gloria să-i comunice unde te afli.

Într-adevăr, o informă pe patroană despre plecarea Marinei, dându-i adresa locuinţei lui Passepoil, la care avea să se refugieze. Apoi, temându-se ca fata să nu se răzgândească, plecă imediat împreună cu ea.

Dar, cu toată vorbăria asta, clipele fugiseră şi iată pentru ce sosiseră la maestrul de arme prea târziu pentru a-l mai întâlni acolo pe sergentul din regimentul gărzilor franceze.

Nu mai este nevoie să spunem cu câtă dragoste a fost primită fata de către doamna Mathurine, a cărei prietenie plină de compătimire fu o mare mângâiere în nefericirea ei.

Revenindu-şi din emoţie, aflându-se lângă o inimă iubitoare şi fiind liniştită în privinţa sorţii lui Philippe, pentru prima dată după cincisprezece zile Marine simţi renăscându-i-se o rază de speranţă şi regretă că-l mâniase pe Dumnezeu vrând să moară, de vreme ce încă mai existau oameni îndeajuns de indulgenţi pentru a o plânge şi iubi.

Cât despre domnul Hélouin, după ce Mathurine îl felicită călduros că o indusese în faptă sa bună, plecă în curând, în parte pentru a nu tulbura prin prezenţa lui efuziunile celor două femei, dar, mai ales, pentru a-l căuta pe tânărul sergent.

După ce o părăsise pe doamna Passepoil, Philippe se dusese glonţ în strada Pas-de-la-Mule.

Era foarte bucuros la gândul că-i va anunţa surorii sale că bună femeie o aştepta cu braţele deschise. Oare asta nu însemna deja un început de reabilitare a ei?

Trecând repede prin faţa biroului în care stătea trupeşa patroană, fără a observa că aceasta îi făcea un semn ca pentru a-l opri din mers, ajunsese într-o clipă în capul scării, pe coridorul ce ducea spre locuinţa fetei.

— Marine! strigă, deschizând uşa. Marine! Am să-ţi dau o veste bună. Tocmai vin de la…

Dar cuvintele i se stinseră pe buze. Intrase în cameră şi o vedea pustie.

Uimirea îl ţintui locului. Unde era oare Marine? Făcu înconjurul încăperii cu privirea.

La naiba! Era inutil. Nu trebuia să se uite de două ori ca să constate lipsa surorii sale.

— Ce-nseamnă asta? bolborosi. O rugasem să-mi promită că mă va aştepta şi că nu se va mişca de aici.

Uita că absenţa lui durase nici mai mult nici mai puţin decât douăzeci şi patru de orc, şi rămăsese pironit, căutând să dezlege acea enigmă. Deodată, zări pe podea câteva urme care i se părură ciudate.

Se aplecă şi, cercetându-le de aproape, îşi dădu seama că păstraseră forma unei încălţări bărbăteşti.

Neînchipuindu-şi absolut deloc venirea recentă a domnului Hélouin, în mintea lui prevenită se născu, în mod firesc, o cumplită bănuială.

Zdrobit, îşi spuse: "Marine a fost răpită!… A fost smulsă din refugiul ei de către o mână criminală."

Într-o clipă, acest gând puse stăpânire pe creierul său, fără a-i mai da răgaz, să judece şi-l făcu să strige:

— Da… da! El este… Numai mizerabilul acela de Zeno poate fi autorul acestei noi nelegiuiri… Probabil că a dat de urma refugiului ei… şi, ştiind-o fără apărare, a răpit-o de aici pentru a o face, odată mai mult. Obiectul plăcerilor sale!… Da… da!… Asta este… nu poate există altă explicaţie!…

Sub imperiul acestei convingeri, care i se întărea din ce în ce, tânărul fu cuprins de o furie nebună.

— Ah! Blestemat fie! rosti cu un glas sugrumat de mânie. Îl voi ucide! Ticălosul!… Îl voi ucide ca pe o fiară dăunătoare!

Oriunde ar fi, îl voi găsi şi nimic… nimic nu-l va putea apăra de pedeapsa mea!

Apoi, izbindu-şi deodată fruntea, ca şi cum raţiunea lui şovăielnică îi arăta, în fine, calea pe care trebuia s-o urmeze, adăugă:

— Dar ce mai caut aici? N-ar trebui să fiu deja pe urmele lui?… Ah! N-am nici o clipă de pierdut… şi trebuie s-o scap imediat pe Marine din mâinile trădătorului.

Şi, pe dată, unind vorba cu fapta, se năpusti afară din încăpere cu viteza unui proiectil pornit dintr-o catapultă. Este de la sine înţeles că, dacă tânărul ar fi fost în starea lui normală, nu şi-ar fi explicat atât de repede şi, mai ales, în mod atât de tragic dispariţia fetei.

Într-adevăr, cea mai simplă logică l-ar fi îndemnat ca, mai înainte de a face cea mai mică presupunere, să ceară informaţii de la stăpâna hotelului, în legătură cu ce se întâmplase cu locatara sa. Căci, în mod clar, era imposibil ca ea să nu ştie nimic.

Dar evenimentele la care participase în ultimele zile, precum şi zguduirile succesive pe care acestea i le provocaseră, pe lângă că-i epuizaseră forţele, îi modificaseră şi facultăţile mintale, şi cl se alia acum în acea fază critică în care mintea supraexcitată vede totul într-o lumină falsă şi înşelătoare, dând faptelor celor mai neînsemnate o importanţă pe care sunt departe de-a o avea.

Aşa se explică acea idee de răpire pe care câteva fire de praf de pe pardoseală o făcuseră să se nască în capul lui.

În timp ce străbătea, ca un uragan, ultimele trepte ale scării, fu cât pe-aci să se izbească de un corp opac care ocupa aproape toată lăţimea acesteia şi asupra naturii căruia nu avu răgazul să se lămurească.

Obstacolul părea să fie însufleţit de o mişcare ciudată, ce-l făcea să urce treptele fără grabă, legănându-se spre stânga şi spre dreapta, ca un plantigrad bine dispus.

O ciocnire cu acea masă mişcătoare i-ar fi fost cu siguranţă fatală lui Philippe, şi rapiditatea lui o făcea aproape inevitabilă. Dar profită instinctiv de balansul regulat al zidului viu şi, strecurându-se ca o săgeată între el şi balustradă, reuşi să-şi continue fără nici o daună goana nebună.

De-abia trecuse Philippe şi era deja departe, când o voce jalnică, subţiratică şi spărtigoasă, păru să iasă din masa mişcătoare.

Vocea aparţinea însăşi doamnei Gloria, a cărei majestuoasă persoană — să fim iertaţi dacă nu suntem îndeajuns de respectuoşi — constituia baricada ocolită cu atâta dibăcie de către tânăr.

Văzându-l din biroul său pe sergent intrând în holul hotelului, ea făcuse un gest graţios pentru a-l chema, cu scopul de a îndeplini comisionul pe care i-l încredinţase domnul Hélouin.

Dar, deoarece acea invitaţie mută rămăsese fără efect, crezuse că este de datoria ei să pună muntele în mişcare, realizând astfel ceea ce nu putuse face profetul Mohamed, şi să meargă în întâmpinarea ostaşului din regimentul gărzilor franceze, de vreme ce acesta nu venea la ea.

Cu această intenţie, se dislocase din fotoliul său, nu fără mari şi laborioase eforturi, apoi, punându-se în mers, înaintase către treptele pe care Philippe mai curând le escaladase, decât le urcase.

Această evoluţie îi ceruse mai bine de două sau trei minute şi-i tăiaseră în aşa fel răsuflarea, încât semăna oarecum cu un leviatan[6] eşuat pe nisip.

Totuşi, cu un curaj demn de toată laudă, ea începuse imediat ascensiunea scării, cu ajutorul barelor balustradei şi al unei frânghii întinse de-a lungul peretelui, de care se folosea pentru a efectua tracţiunea necesară săltării masei sale, atât de grea.

Şi tocmai în clipa în care urcase deja patru trepte, sergentul, trecând ca o furtună pe lângă ea, dispăruse mai înainte ca sărmana să fi avut măcar timpul necesar să-şi deschidă gura.

— O, Doamne! gemu biata femeie, când îşi reveni din uimire, şi comisionul meu?… Ce va spune domnul Hélouin?… Cum e posibil să meargă cineva cu a asemenea viteză?… M-a întors pe dos băiatul ăsta… Dar de ce-o fi fugit aşa?… Trebuie totuşi să-i spun cum stau lucrurile…

---

[6] *Leviatan* (v. Biblia): în scripturile lui Iacob se descrie sub această denumire un monstru marin colosal. (n.t.)

— Sergent?!… Domnule sergent!… strigă, întorcându-se ca să coboare — operaţie pe cât de dificilă, pe atât de periculoasă. Aşteptaţi-mă… trebuie să vă spun ceva. Domnişoara Marine…

Ar fi putut să continue aşa mult şi bine: Philippe nu mai era acolo, s-o audă.

Îşi dădu seama de asta când ajunse, sufocându-se, pe pragul holului.

— Ah! Tinerii ăştia! Toţi la fel, gemu dezamăgită. Pe vremea mea, încă mai exista respect faţă de sexul slab şi faţă de… frumuseţe… dar astăzi!…

Tot necazul i se topi într-un adânc "Uf" de satisfacţie, în clipa în care se lăsă din nou să cadă între braţele fotoliului ei robust.

Stăpânit, în continuare, de gândul că Marine fusese răpită de cavaler şi că, prin urmare, la el trebuia să se ducă s-o caute, sergentul Belle-Épée pornise către Ambasada Veneţiei, nemaiamintindu-şi de ceea ce i se spusese în ajun, şi anume că ambasadorul nu venea niciodată acolo şi gândindu-se cu atât mai puţin la improbabilitatea de a o găsi pe fată la ambasadă.

Dar, după cum ştim, bietul băiat era complet dezechilibrat şi judeca totul anapoda.

Ajunse în curând la palatul din stradă Montmartre.

Fără a se mai osteni, de astă dată, să ceară să discute cu cavalerul, trecu prin intrarea cea mare şi intră brusc într-o sală vastă, strigând:

— Unde este?… Unde este ticălosul? Unde se ascunde cu ea?…

Ca urmare a acestei năvăliri zgomotoase, nişte servitori ce moţăiau pe bănci se treziră deodată şi, considerându-l nebun, se aruncară în faţa lui, spre a-l împiedica să înainteze mai mult.

Dar tot atât de bine ar fi putut încerca să oprească un obuz la mijlocul traiectoriei sale.

Cu un gest violent, dându-i la o parte pe cei ce se a împotriveau trecerii sale, străbătu din câteva salturi o serie de săli de joc, pustii la acea oră, dar ale căror mese le indicau destinaţia, apoi, după ce urcă o scară de serviciu şi împinse câteva uşi, intră ca un vârtej în birourile personalului, strigând tot mai tare:

— Unde este? Dar unde este?… Şi ea?… Ce-a făcut laşul cu ea?

Privirile lui aprinse căzură asupra primului secretar, care în ajun îl expediase cu o oarecare lipsă de maniere. Alergă spre el:

— Stăpânul dumitale?… Unde ţi-e stăpânul?… îl întrebă Philippe, înhăţându-l de jabou şi scuturându-l ca pe un prun.

— Dar — răspunse nenorocitul, pe jumătate sufocat de strânsoarea tânărului — v-am spus deja ieri că dânsul…

— Condu-mă la el imediat, îi porunci sergentul din regimentul gărzilor franceze, dacă nu, pe dumneata te voi pedepsi în locul lui.

— Încă odată… domnule… sergent, reuşi să îngaime secretarul, a cărui faţă devenise stacojie, vă asigur că… nu ştiu… unde se află.

— Ba da, ştii… dar nu vrei să-mi spui… pentru că-ţi place să nu-l laşi pe ticălos să-mi cadă în mâini! aproape că zbieră Philippe, sporindu-şi apăsarea degetelor pe gâtul amărâtului, al cărui chip sângeriu începu să se facă violaceu.

— Vă asigur… vă asigur… sughiţă nefericitul, aproape asfixiat.

Deodată, apărură mai mulţi slujbaşi — chiar aceia a căror siestă o întrerupsese Philippe, când intrase în tripou. Se năpustiră asupra tânărului care, văzându-i, îi dădu drumul secretarului şi-şi scoase spada din teacă.

Servitorii se traseră înapoi.

Redevenit liber, subordonatul lui Zeno nu pierdu vremea să vadă ce vă mai urma. Răsucindu-se iute pe călcâie, o luă la fugă cu repeziciunea unui cerb urmărit de o haită de vânătoare.

Fuga aceasta mări furia lui Philippe.

— Aha! Îmi scapi!… strigă. Vrei să te duci să-ţi previi stăpânul… dar voi ajunge la el alături de tine…

Şi se repezi pe urmele fugarului, care trecu printr-un şir de încăperi destinate diverselor servicii ale ambasadei şi în care lucrau vreo cincisprezece scribi.

Iar ceea ce urmă, fu o cursă extraordinară.

Dacă italianul era iute în mişcări, Philippe îl întrecea şi, cu fiecare pas, se apropia de el.

În urma lor veneau slujbaşii, care alergau şi ei, dar având grijă să păstreze o distanţă respectabilă între ei şi nebun, care în felul acesta revoluţiona întreaga ambasadă.

Conţopiştii, martori ai ciudatei vânători, scoteau ţipete de spaimă şi se ascundeau sub mesele lor, laşitatea indicându-le acest mijloc salvator pentru a evita spada dezgolită a sergentului.

În cele din urmă, primul secretar ajunse la ultima încăpere din clădire — încăpere ce nu avea nici o altă ieşire şi unde avea să cadă, în mod inevitabil, pradă duşmanului său.

Înţelegând primejdia, abia intrase că şi închise uşa, trăgând zăvorul cu care era prevăzută.

Din acel moment, avea motive să se creadă în afara pericolului, căci uşa era din stejar masiv şi întărită zdravăn cu nişte bare transversale.

Cu toate acestea se înşela.

Philippe ajunse în faţa obstacolului şi, printr-o izbitură cu umărul, în stare să dărâme un zid, smulse uşa din ţâţâni, făcând ca, sub violenţa şocului, să sară ţăndări în toate părţile.

Poate că ar fi urmat o scenă tragică, deoarece sergentul, în culmea furiei, nemaiştiind de el, se pregătea să se arunce asupra italianului pe care, în nebunia lui, îl credea o complice al cavalerului, când apăru deodată un nou personaj, care se propti cu hotărâre în faţa lui.

Era domnul Hélouin.

— Pentru Dumnezeu! Sergent Philippe!… Ce vrei să faci? strigă. Vino-ţi în fire, prietene!…

— Îi voi ucide pe aceşti laşi care-au răpit-o pe Marine!… replică tânărul cu vehemenţă, nemaigândindu-se să se mire de prezenţa poliţistului amator.

— Dar ea nu se află aici… este la doamna Passepoil, unde tocmai am condus-o!…

— Cum?… Ce spuneţi?… Marine este la doamna Passepoil?…

— Da, da, vino la ea, te aşteaptă.

Mânia sergentului se topi pe loc.

Dar această trecere subită, de la disperarea în care fusese la liniştirea bruscă provocată de ceea ce-i spunea domnul Hélouin, îi produse o prăbuşire generală şi simţi că ideile i se încurcă, devin tulburi, în vreme ce creierul părea să i se golească, ca şi cum toate resorturile i s-ar fi rupt deodată.

Domnul Hélouin explică în câteva cuvinte confuzia pe care o făcuse tovarăşul său, îi ceru scuze primului secretar, care jura,

pe şoptite, că va înainta o reclamaţie pe cale diplomatică, şi se grăbi să-l ia cu el pe Philippe, devenit total inert.

Iată ce-l adusese atât de providenţial la ambasadă pe poliţistul amator:

După ce plecase de la doamna Passepoil, se întorsese la hotelul *La Măgar*, unde Philippe îl precedase, probabil cu cel mult o jumătate de oră.

Se temea că doamna Gloria nu şi-o fi îndeplinit cum se cuvinte comisionul şi, ca urmare, să nu-l fi neliniştit pe tânăr.

Aflând că patroana hotelului nu putuse să-i spună nici măcar un cuvânt şi că băiatul plecase ca un fulger, avu presimţirea că sărmanul va fi crezut că a avut loc o răpire şi că va fi pornit imediat în căutarea surorii sale şi în urmărirea celui care o răpise.

Oricine altul decât domnul Hélouin s-ar fi oprit aici cu cercetările sale, din lipsa unei piste pe care s-o urmeze, căci îi era, într-adevăr, foarte greu să ştie încotro să-şi îndrepte paşii, deoarece doamna Gloria nu putuse să-i dea nici o informaţie, aşa prăbuşită cum era în fotoliul ei, care gemea la fiecare răsuflare a cetaceului eşuat.

Dar domnul Hélouin, având o memorie extraordinară şi folosindu-se, când era cazul, de toate cuvintele auzite, îşi aminti imediat numele cavalerului Zeno, rostit de Marine. Acesta fu pentru el ca o străfulgerare de lumină.

"Trebuie să fie la ambasadă!" gândi, pornind în graba mare spre strada Montmartre. "Dacă este fiul lui Lagardère, aşa cum afirmă Cocardasse şi cum am şi eu toate motivele să cred, nimic nu-l va opri... Sângele apă nu se face!... Haide, să ne grăbim, trebuie să evităm o nenorocire."

Am văzut că ghicise corect şi cât de oportună îi fusese sosirea.

Capitolul V - Cei doi auguri

— Ah! Sfântă Fecioară! În ce hal mi-l aduceţi pe sărmanul nostru Philippe! se văicări doamna Mathurine la vederea

tânărului, care tocmai intrase împreună cu domnul Hélouin. Dar e bolnav băiatul ăsta… ia priviţi-i chipul.

Exclamaţia bunei femei era cât se poate de îndreptăţită.

Faţa congestionată, ochii cu pupilele dilatate şi cu privirea rătăcită dar arzând de o lumină ciudată, membrele agitate de un tremur convulsiv, totul în persoana sergentului denota simptome dintre cele mai îngrijorătoare.

— Trebuie să se culce numaidecât în pat, îi spuse poliţistul Mathurinei, cu glas şoptit. După câte îmi pot da eu seama, suferă de o congestie cerebrală.

— Nefericitul! gemu bună doamnă. Cum, aşa credeţi?

— Aşa mă tem! De altminteri, ne vom lămuri curând, căci alerg să caut un medic.

— Un medic? Dar avem unul chiar vecin cu noi.

— Unul bun?

— Un prinţ al ştiinţei, domnule, un savant la care apelează chiar şi Curtea… doctorul Cabalus…

— César Cabalus! Aţi face mai bine să vă abţineţi, stimată doamnă, ripostă domnul Hélouin cu oarecare dispreţ.

Apoi, răzgândindu-se:

— Dar totuşi, aveţi dreptate, căci cel mai important este să ne grăbim… Trimiteţi să fie chemat imediat. Eu voi aduce unul mai bun peşte câteva clipe. Între timp, vă repet, culcaţi-l cât mai repede în pat.

Domnul Hélouin plecă în grabă, în vreme ce doamna Mathurine, ascultându-i sfatul, îl conduse pe Philippe, cu totul inconştient de actele sale, într-o cameră pregătită în pripă, şi acolo, dezbrăcându-l ca pe un copil, îl obligă să se culce.

La porunca sa, Amable Passepoil, profund tulburat, îşi părăsise sala lui de arme, plină de lume în acel moment, şi alergase la cel pe care Mathurine se gândea să-l ajute, ca medic, pe bolnavul ei.

"Doamne Sfinte!" — îşi spunea, pe drum — "nici un efort nu e prea mare, nici un doctor de la Curte nu e prea bun. Pentru a-l salva pe fiul Micului Parizian, aş aduce şi doi, chiar şi zece! Şi, dacă va fi necesar, mi-aş cheltui toate economiile. Ah! Nobilul meu prieten Cocardasse va vedea că nu mă zgârcesc!"

Dar nu acţiona la fel de repede pe cât vorbea, căci, peste o jumătate de oră, când se înapoie la domiciliul conjugal, însoţit de vechea noastră cunoştinţă, doctorul Cabalus — chiar acela

pe care contesa Aurore îl însărcinase cu autopsierea pseudo-cadavrului fiului său — se întâlniră amândoi, în poartă, cu alte două persoane ce soseau din sens opus.

Aceştia erau domnul Hélouin, precedându-l pe Ange Raphaëli, un medic la modă pe atunci în rândul burghezimii.

Cei doi confraţi se priviră, se recunoscură, zâmbiră plini de dispreţ şi, fără măcar a se saluta, începură să urce scara, amândoi deodată.

Cabalus nu-i aruncase nici o privire domnului Hélouin, iar Ange Raphaëli nu se obosise să-l remarce pe Passepoil. Amândoi erau la fel de mândri de renumele lor, dar César Cabalus avea oarecare drepturi de a o lua înaintea rivalului său, atât fiindcă era medic al Curţii, cât şi pentru că panglica ordinului Sfântului Ignaţiu îi împodobea vesta — cinste pe care o obţinuse cu ajutorul marchizului de Chaverny, ca urmare a cererii insistente a verişoarei sale, Aurore de Lagardère.

Se ştie cât de puţin merita vorbăreţul Cabalus această favoare, obţinută în urma simulacrului de autopsie făcut de el la palatul Nevers.

Ajungând în încăperea în care fusese condus tânărul sergent, cei patru bărbaţi se apropiată de patul lângă care îngenunchease Marine, având-o alături, sfinţi pe un scaun, pe Mathurine.

Prima grijă a celor doi medici — şi în treaba aceasta acţionară cu un înduioşător consens — fu aceea de a Ic îndepărta pe femei. Apoi, amândoi, cu minuţiozitate, dar cu maniere cu totul diferite, începură să examineze, să palpeze şi să ausculte pacientul. În colţul în care se retrăsese, sărmana micuţă Marine plângea pe tăcute. În sinea ei era convinsă că fratele său şi-ar fi revenit mai repede dacă ar fi fost lăsată să-şi ţină mâna apăsată pe inima lui.

Tânărul suferea, într-adevăr, de o congestie cerebrală care lăsa să se prevadă că va fi foarte puternică.

Dacă ne gândim la surmenajul fizic şi psihic la care fusese supus de şase zile, şi tocmai atunci când rana îi sângera încă de pe urma loviturii de pumnal pe care Knauss i-o dăduse în pădurea de lângă Ostende, nu ne vom mira deloc că, oricât de robust ar fi fost, forţele sale a sfârşiseră prin a-l părăsi.

Pe maestrul Cabalus l-am văzut deja la treabă. El punea ştiinţa mai presus de milă — de altminteri, ca şi ceilalţi confraţi ai săi de la Facultatea de Medicină.

Deşi avea pretenţii mai puţin exagerate, maestrul Raphaëli era un exemplar de acelaşi fel.

Când dădeau peste un "caz frumos", nu-şi mai încăpeau în piele de bucurie şi, fără a le păsa de spaimele pe care le cauzau nu numai bolnavului, dar şi apropiaţilor acestuia, nu se jenau deloc să enumere, cu o prolixitate plină de cruzime, diversele elemente morbide care, după părerea lor, constituiau afecţiunea ce trebuia să fie tratată, precum şi etapele prin care urma să treacă bolnavul, indiferent de cât de neplăcute sau de dureroase ar fi fost.

Or, se pare că boala lui Philippe se nimerea să se înscrie în categoria "cazurilor frumoase", căci, de îndată ce savantele persoane îi constatară natura, trăsăturile chipurilor lor se luminară de o rază de bucurie.

César Cabalus vorbi primul, aşa cum era şi drept.

— Superb! se extazie. Inflamare internă a arahnoidei viscerale şi a meningei "dura-mater", cu edem al substanţei medulare, complicate cu ataxia[7] nevraxului... De mult n-am mai avut o asemenea baftă.

— Ca şi mine, replică celălalt. În ceea ce priveşte complicaţia de ataxie, nu zic nu. Dar prăbuşirea generală vine de la o dublă inflamare a creierului.

Înspăimântată, Mathurine asculta acea înşiruire de denumiri barbare, întrebându-se cum de era posibil ca tânărul să sufere, simultan, de atâtea boli.

Marine se ruga şi plângea.

Din fericire, Philippe nu era în stare să înţeleagă nici unul dintre cuvintele ce-i zbârnâiau la urechi, altminteri ar fi putut să se creadă ajuns, cu adevărat, în ultimul său ceas.

Vocea spărtigoasă a doctorului Cabalus continuă:

— Curios obiect de studiu, realmente foarte curios, iar vigoarea bolnavului îl va face şi mai interesant. Ah! Febra va avea mult de lucru: a atacat un băiat zdravăn, care-i va da de furcă... Doamne! — adăugă, examinând musculatura tânărului — are cu ce să-i reziste şi, în plus, sunt şi eu pe aici...

---

[7] *Ataxie* (med.): lipsa coordonării mişcărilor, în unele boli nervoase. (n.t.)

Raphaëli — un fel de uriaş, pe lângă care confratele său părea un pitic — îl întrerupse cu un glas de stentor:

— Pe cinstea mea! Vă cam lăudaţi cu prezenţa dumneavoastră, într-un caz atât de urgent, la ce sunteţi bun?... Ce puteţi face?... Pe când eu!...

Războiul era declarat, şi Cabalus se pregătea să riposteze dur, când doamna Passepoil întrebă îngrijorată:

— Să fie oare în pericol?

— Da şi nu, răspunse maestrul Cabalus. Depinde... Da, dacă se formează depuneri plastice şi purulente. Nu, dacă nu se formează astfel de depuneri.

— Ah! oftă Mathurine, care nu era cu nimic mai lămurită.

— Dar, întrebă bătrânul profesor de scrimă, vă temeţi de formarea unor asemenea depuneri?

— Nu v-aş putea răspunde chiar de pe acum. Mai întâi, trebuie să văd evoluţia bolii. Dacă cefalgia care există actualmente se accentuează, este semn rău; dacă se atenuează, avem dimpotrivă, şanse ca această agravare să nu survină.

— O! Salvaţi-l! Salvaţi-l! îl imploră Marine, împreunându-şi mâinile.

— Frumoasă propunere, rânji doctorul italian. Oracolul bubelor de la Curtea Franţei ar fi cam neputincios să oprească evoluţia unei congestii atât de clasice... eu, dimpotrivă, eu răspund pentru tot... lăsaţi-mă pe mine şi veţi vedea.

Într-o clipă îşi descheie de sus până jos vesta, şi-o scoase, îşi suflecă până peste coate mânecile, dând la iveală nişte braţe de atlet şi, înarmat cu un bisturiu, înainta către pacient.

Ajunsese la pat şi dădea deja la o parte cuvertura, când César Cabalus, eroic şi puternic ca odinioară David, în faţa lui Goliat, se înfipse între el şi Philippe, întinzând deasupra capului acestuia mâna lui slabă şi păroasă, cu un minunat gest de protejare.

— Ah! Ah! Ah! exclamă pe trei tonuri diferite. Aţi vrea să-i puneţi lipitori, să-i aplicaţi ventuze, să-i luaţi sânge din vene, să-i puneţi drenuri, să folosiţi, poate, vezicatoare şi, fără îndoială, sinapisme?... Eu mă opun! Inflamaţii, congestii — o mulţime de cuvinte stupide, pentru a desemna tot atâtea prostii! Vai de capul meu! oare ignoranţa, această plagă hidoasă, se strecoară până şi în respectatul nostru corp medical?... Într-adevăr, vă

spun că ar fi la fel de folositor să pui ventuze pe un picior de lemn… N-aveţi decât să-i luaţi sânge, să-i puneţi lipitori sau ventuze, pacientul dumneavoastră tot se va duce!… Aplicaţi-i vezicatoare, idem[8]! puneţi-i drenuri, *idem et per eadem rationem*[9]*!* Nu este destul să-ţi spui Esculap, totul este să şi fii, iar dumneavoastră nu sunteţi deloc aşa ceva, de vreme ce aţi confundat o nevrită, care există, cu o paralizie a lobilor cerebrali, care există şi ea, dar numai la dumneavoastră…

— Luaţi seama! strigă doctorul Ange, care până atunci se reţinuse cu greu.

— La ce? întrebă, flegmatic, Cabalus, ridicând din umeri; apoi continuă: — Singurul lucru real, frumos şi folositor este să ai un sistem şi să te conduci după el. Sudoarea, domnule, numai sudoarea, acea secreţie apoasă, este însuşi principiul vital care iese prin toţi porii fiecărei fiinţe. Puteţi spune contrariul? Cu acest instrument modest şi cu ceea ce se află aici — arătă lupa şi-şi atinse cu degetul fruntea — eu văd în străfundul lucrurilor şi reuşesc să domin, fără nici o deosebire, toate relele care se înverşunează împotriva firii.

— Chiar şi ataxia?

— Mai ales ataxia! Înarmat cu secretul transpiraţiilor, eu acţionez asupra trisplanhnicului ca şi cum aş îndrepta cu ciocanul un cui strâmb…

Toţi cei de faţă ascultau cu uimire acea nesfârşită aiureală.

Profitând de o clipă în care era obligat să-şi recapete suflul, César Cabalus se aplecă asupra lui Philippe şi-şi aţinti lupa spre tâmplele sale umede de transpiraţie.

— Ce vă spuneam? continuă, îndreptându-şi spinarea. Sistemul meu este miraculos. Mă ajută să trec dincolo de orizonturile permise. Neştiutorii mă numesc *sudropat*, dar eu sunt un *hidropat*, fără *y*, ceea ce constituie forţa mea şi asta îi înfurie… Vreţi să vă spun numele bolii care-l pune la pământ pe pacient? Este o *choree*… Vă miră?… O choree cataleptică…

— Sunteţi nebun! urlă doctorul Ange Raphaëli, ca scos din răbdări. Tânărul acesta va muri, dacă nu i se ia sânge.

— Şarlatan murdar, este probabil că va muri şi Iară ajutorul dumneavoastră… Ceea ce-i sigur, că a avut supărări. Nu mai are

---

[8] *Idem* (lb. latină) = acelaşi lucru. (n.t.)

[9] *Et per eadem rationem* (lb. latină) = şi pentru acelaşi motiv. (n.t.)

forţe, pentru ce să i se mai ia şi ce-i mai rămâne?! *Contrariu contrariis curantur*[10], ştiţi asta?

— Ceea ce mă contrariază este faptul de a vă auzi vorbind, veneratul meu confrate, declară maestrul Raphaëli, care, în calitate de italian, nu înţelegea nici o boabă de latină.

— Şi de a vă vedea, replică acru Cabalus.

Începură drăgălăşeniile.

— Sunteţi un bătrân încrezut!

— *Asinus asinum fricat*[11], tânărul meu confrate!

— Când veţi sfârşi să vă spuneţi unul altuia adevăruri amare? îl întrerupse brusc domnul Hélouin, care încă nu vorbise. Momentul şi locul sunt prost alese. Gândiţi-vă la bolnav.

— Ia te uită! Încântat să vă întâlnesc, domnule, spuse maestrul Cabalus, recunoscându-l pe poliţist. Îmi amintesc că v-am mai văzut, nu este mult de-atunci. Se întâmpla la palatul… bine, bine, ştim să păstrăm secretele… şi nu vom spune în ce palat se petreceau lucrurile…

— Vreau să beau, mi-e sete! rosti o voce slăbită.

Philippe tocmai se ridicase în şezut şi ochii lui rătăciţi se fixau pe cei care-l înconjurau.

Dintr-un salt, Marine fu lângă el.

— Bineînţeles! ziseră cei doi doctori, prevăzusem asta!

Îşi luară fiecare pălăria.

— Plecaţi? întrebă Mathurine.

— Mergem la alţii, mai grăbiţi. Acesta nu mai are nevoie de noi!

— Cum? se miră Amable Passepoil. Crezusem că înţeleg… spuseseţi că este pe ducă…

— Ceea ce am spus, replicară la unison cei doi medici, este că băiatul se va duce pe propriile lui picioare!…

Se opriră, uimiţi că în încăpere izbucnise un râset strident.

Cel care râdea era Philippe.

— Bietul copil şi-a pierdut minţile, exclamă doamna Mathurine, înspăimântată.

— Cu siguranţă, declară Ange Raphaëli. Congestia cerebrală!

---

[10] *Contraria contrariis curantur* (lb. latină) = "Contrariile se vindecă/tratează prin contrări" (maximă a medicinii clasice). (n.t.)

[11] *Asinus asinum fricat* (lb. latină) = "Măgarul se freacă de măgar": expresie ce se aplică celor care îşi adresează reciproc invective. (n.t.)

— Choreea cataleptică! supralicită maestrul Cabalus, ca un ecou.

Fiecare umplu în grabă câte o pagină întreagă de prescripţii şi plecară conduşi de domnul Hélouin. Cabalus promisese că va reveni spre seară.

Din acel moment, Marine voi cu orice preţ să se instaleze la căpătâiul tânărului. Se institui infirmieră a sa.

— Din cauza mea a ajuns în starea asta — spunea, ştergându-şi bieţii ochi plânşi — aşa că cu sunt cea care trebuie să-l îngrijească. Nu voi părăsi acest loc decât atunci când va fi pe deplin vindecat.

Fură nevoiţi s-o lase să facă aşa cum voia.

În aceeaşi seară, potrivit promisiunii sale, doctorul Cabalus reveni.

Deoarece auditoriul era mai puţin numeros, fu mai puţin vorbăreţ. Şi fiindcă cefalgia scăzuse în intensitate, binevoi ca, după ce-l examină pe bolnav, să le dea puţină speranţă celor două femei. Le spuse totuşi că nu stătea în puterea lui să învingă răul, care trebuia lăsat să-şi urmeze cursul.

— Timp de patruzeci şi opt de orc — le anunţă — va fi cuprins de somnolenţă ziua şi de insomnie noaptea... apoi va reveni o agitaţie puternică, urmată de delir însoţit de convulsii intermitente şi, în sfârşit, o perioadă de linişte la capătul căreia vă fi, fără îndoială, vindecarea.

"Doar dacă nu va veni moartea", adăugă în sinea lui.

Primele fenomene nu întârziară să apară.

Într-adevăr, în a treia zi, spre seară, pe când doamna Passepoil şi Marine se aflau lângă el, împreună cu Cocardasse care, venit în ajun, aflase vestea cea tristă şi care-şi dădea toate silinţele să fie folositor, tânărul începu să dea semne de dezechilibru mintal.

El, care până în acea clipă rămăsese într-o muţenie totală, începu deodată să vorbească extrem de volubil, dar nescoţând, la început, decât sunete neinteligibile.

Dar, în curând, gândurile i se fixară pe imaginile ce i se formau în creier şi cuvintele deveniră mai limpezi, căpătând un înţeles.

Se părea că revede, ca într-un caleidoscop, întâmplările cele mai recente.

— Hai, bătrâne!… exclamă la un moment dat. Amândoi odată… să sărim şi să ne agăţăm de nările cailor… Atenţie! Se apropie trăsura!… Uite-o!… Înainte!…

Se zbuciumă, ca şi cum s-ar fi aruncat, cu adevărat, în faţa unui cal. Apoi trăsăturile îi rămaseră o vreme crispate, braţele mişcându-i-se cu gesturi de parcă ar fi încercat să ţină în loc o fiinţă imaginară.

Curând, însă, o expresie de blândeţe îi ilumina faţa:

— Olympe!… şopti, cu un fel de încântare… se numeşte Olympe!… I-am auzit numele…

— Dar despre cine vorbeşte oare? o întrebă încet Passepoil pe Marine, căci în ceea ce-i povestise Philippe despre viaţa sa, de când plecase din Paris, nu fusese deloc vorba despre întâlnirea sa cu domnişoara de Chaverny.

— Habar n-am, răspunse fata, care devenise, brusc, palidă.

Cât despre gascon, care i-ar fi putut lămuri, din cauza emoţiei nu auzise nici întrebarea, nici răspunsul.

— Olympe… repetă Philippe. O! Ce frumoasă e!… Şi cât farmec are!… Dar pleacă… Unde se duce? N-o mai văd…

Chipul i se întunecase.

Trecură câteva minute.

Deodată, trăsăturile îi deveniră ameninţătoare.

— Aha! exclamă cu o puternică izbucnire. Opt contra doi, laşii!… şi din nou, în fruntea lor se află Knauss!… Ah! Banditule, de data aceasta nu-mi vei scăpa!…

Şi, sărind jos din pat, apucă teaca spadei sale, care fusese lăsată pe un scaun, şi o agită că pe o sabie.

Mimă, de la un capăt la altul, lupta pe care o susţinuse împotriva teutonilor la hanul *Cei Trei Vulturaşi*. Şi făcu acest lucru cu o asemenea veracitate şi cu o vigoare atât de mare, încât Cocardasse, care se repezise cu gând să-l culce la loc pe pat, fu cât pe-aci să fie rănit şi abia reuşi să-l stăpânească.

Cele două femei erau îngrozite.

De cum fu întins pe pat, numele domnişoarei de Chaverny reveni, iarăşi, pe buzele lui Philippe.

— Olympe! spuse. Ea este, din nou ea!… Îmi face semn… acolo, în spatele meu… un asasin… Ah! Mizerabilul!…

Făcu o mişcare, ca şi cum ar fi lovit pe cineva, lateral. Apoi, cu o adâncă emoţie:

— Îi datorez, viaţa… Fără ea, eram pierdu!…

După aceea, păru să se lase absorbit de gânduri şi nu mai vorbi decât cu glas scăzut, cu o expresie de extaz întipărită pe faţă.

Mathurine, văzându-l că redevine calm, voi s-o scoată din încăpere pe Marine.

— Du-te să te odihneşti, micuţo, o îndemnă. Ai petrecut deja două nopţi albe, este destul. Îl voi veghea eu, împreună cu domnul Cocardasse.

— Nu, doamnă Mathurine, replică fata cu hotărâre, v-am spus, locul meu este lângă Philippe, şi nu-l voi părăsi pentru nimic în lume.

Doamna Passepoil înţelese că era inutil să insiste şi, deoarece era târziu, plecă împreună cu gasconul, spre a i se alătura lui Amable.

Rămasă singură, Marine plânse… plânse îndelung.

Sentimentul ce-i umplea inima şi pe care nu ştiuse niciodată să-l definească bine, i se lămurise deodată, cu toată puterea lui.

Acum nu putea să nu recunoască: ceea ce simţea pentru tovarăşul ei din copilărie era iubire. Iar numele de Olympe, pronunţat de el — cu ce dulceaţă, cu ce încântare! — îi sfâşiase cumplit inima.

Crezuse, aşadar, că simţămintele îi erau împărtăşite?

Nu-şi pusese niciodată această întrebare, fiindcă nu cunoscuse natura exactă a dragostei pe care i-o purta lui Philippe, dar neştiinţa în care se aflase o împiedicase, cel puţin, să aibă certitudinea de a nu fi iubită, la rândul ei.

Pe când acum, gata, lucrurile erau de două ori clare, atât cu privire la iubirea ei pentru tânăr, cât şi în legătură cu convingerea că acesta nu i-o va împărtăşi niciodată. Căci, deşi Philippe nu-şi mărturisise pasiunea pentru domnişoara de Chaverny, şocul pe care-l resimţise la auzul numelui ei îi dezvăluise Marinei adevărul, tot atât de limpede ca şi când el ar fi făcut-o.

Fata lăsă să-i curgă lacrimile întreaga noapte. Simţea o amară uşurare.

Philippe sfârşise prin a adormi.

Cu ochii aţintiţi asupra capului îndrăgit, cu trăsături atât de fine şi totodată energice, se gândea cât de fericită ar fi fost să-i

devină soţie, să se rezeme pe acel braţ viteaz, atât de temut, şi să meargă, sprijinită de el, pe drumul atât de greu al vieţii.

Dar vai! Iluziile fuseseră deşarte… O alta va avea acea nemărginită bucurie.

De altfel, pângărirea de neşters care o marcase, ar mai fi putut, oare, să-i îngăduie o asemenea speranţă? Nu era, oare, destinată ea, biata victimă, să poarte pentru totdeauna povara acelei pângăriri?

Capitolul VI - Sacrificiul Marinei

În ziua următoare, tânărul avu o nouă criză de în delir, prevăzută, de altminteri, de doctorul Cabalus, care venise dimineaţa.

Imaginea Olympei se înfăţişa din nou minţii bolnavului.

— Da… înţeleg bine — spunea că şi cum i s-ar fi adresat domnişoarei Olympe de Chaverny — nu pe domnul de Fonty îl iubiţi… privirile dumneavoastră sunt reci când se îndreaptă spre el… întoarceţi în altă parte capul când vă vorbeşte… şi el este cel care, poate, vă este destinat ca soţ?…

Şi continua, cu violenţă:

— Nu… Nu!… Nu vă veţi căsători cu el, cu încrezutul acela… Sunt şi eu aici… mă voi împotrivi din toate puterile, chiar dac-ar trebui să-l ucid!… Da, să-l ucid!… căci, vedeţi dumneavoastră, dacă aţi deveni soţia lui… aş muri de disperare… O! Nu, aşa ceva este imposibil!…

Ochii larg deschişi ai tânărului sergent aruncau flăcări.

— Laşul! continuă. Aţi auzit cum m-a insultat? Ei, bine! Decât să văd că sunteţi a lui… mai bine îi voi arunca în faţă tot dispreţul meu… îi voi biciui chipul netrebnic cu latul spadei mele… şi, dacă va consimţi să se dueleze… este un om mort.

Apoi, în glasul lui apăru un fel de încântare:

— Dar ce văd?… Se întredeschide oare cerul?… Ochii dumneavoastră nu fug de ai mei… îmi zâmbiţi cu blândeţe… Doamne! Ce aud?… Să fiu cu cel pe care-l iubiţi?… O! Nu este posibil!… Eu, cu, un biet soldat fără nume… Şi totuşi aşa-mi spuneţi… îmi spuneţi: "Philippe, vom fi unul al altuia, îţi jur!…"

O! Atâta fericire este peste puterile omeneşti… Acum, Olympe, frumoasa mea Olympe, voi muri de fericire!…

Se opri gâfâind, sufocat, părând că nu mai poate suporta bucuria ce-l cuprindea, pătrunzându-i întreaga fiinţă.

— Ei, na-ţi-o! se minună iar doamna Passepoil, care se afla acolo, împreună cu Marine. Ce este şi cu Olympe asta, care-l răvăşeşte în asemenea hal, ai putea să-mi spui?

— Este o domnişoară pe care o iubeşte, răspunse, cu efort, fata.

— Aşa înţeleg şi eu, dar asta nu mă lămureşte deloc cine este.

— Trebuie să fie o persoană dintr-o familie de neam mare… din câte-mi pot da seama după respectul adânc pe care pare să i-l arate Philippe.

— Crezi?… Atunci, la ce-i foloseşte s-o iubească? Niciodată nu se va putea căsători cu ea, bietul băiat.

— Vedeţi totuşi că el pare să creadă că e posibil.

— Da, aşa, în vis, dar în realitate treaba-i alta, fetiţo. Numai în poveştile răposatului Perrault[12] se întâlnesc moştenitoare bogate care-şi pierd minţile pentru nişte amărâţi.

— Nu-i poţi porunci dragostei — încercă să protesteze, cu timiditate, fata — iar Philippe este atât de frumos…

— Frumos! Nu-i aşa? Nu zic nu… dar sunt unii şi mai şi, de exemplu, Boniface…în fine, ştiu şi eu…

Sergentul, care reîncepu să vorbească, întrerupse acest dialog.

Se întorsese înspre mica lui prietenă, ce-i stătea la căpătâi, şi o contemplă murmurând cuvinte abia auzite.

Privirile lui, strălucind de pasiune, o tulburau pe biata copilă, care cu greu le putea suporta.

— Cât de frumoasă eşti, Olympe! Spunea cu un glas aşa de vibrant de iubire, încât întreaga fiinţă a Marinei se înfiora. Ce frumoasă eşti şi ce mult te iubesc… Acum, pentru că mi-ai permis, pot să ţi-o spun.

— Cum? zise Mathurine uimită. Poftim că acum te ia drept cealaltă? Va să zică, încă mai bate câmpii? Şi Cabalus care nu poate face nimic… Ah! Asta zic şi eu treabă!

---

[12] *Perrault* (Charles) (1628–1703): scriitor francez, celebru prin povestirile pentru copii, pe care le-a publicat sub numele fiului său Perrault d'Aramancour. (n.t.)

— Dar tu, mă iubeşti şi tu puţin? continuă tânărul. Nu-mi răspunzi!… Dar, ai dreptate… pentru ce mi-ai răspunde? Nu văd şi singur că mă iubeşti?… Totul, la tine, mi-o dovedeşte… Aşadar, tatăl tău consimte?… Peste o lună, vom fi căsătoriţi… Cine mi-ar fi spus, atunci când te-am întâlnit acolo, lângă Ostende, în timpul furtunii, cine mi-ar fi spus că, astăzi, eu — care, la vremea aceea, eram un simplu sergent — voi obţine mâna ta şi că voi fi ofiţer?… Căci ştii acest lucru, nu-i aşa?… Şi vestea avansării mele te-a bucurat, deoarece cobora bariera dintre noi, pe care eu o credeam de netrecut… Ce de întâmplări într-un timp atât de scurt… Dă-mi mâna, draga mea Olympe… căci acum îmi aparţine… Refuzi?… De ce?

Tânărul, vrând să ia degetele Marinei, aceasta şi le trăsese, într-adevăr, repede înapoi.

— Haide, dă-i mâna, dacă asta-i face plăcere micuţului, o îndemnă doamna Passepoil.

Şi adăugă cu nevinovăţie:

— Eu i-aş da-o pe-a mea, dac-ar încerca să mi-o ia. Dar nu-l putem obliga şi nici nu i-ar face tot atâta plăcere.

Fata se ruşină de gestul ei şi-şi lăsă degetele în mâna bolnavului. Suferea cumplit, iar faţa ei drăgălaşă era mai albă ca cearşaful de pe pat.

— O! Mulţumesc!… Mulţumesc! exclamă sergentul, apăsându-şi buzele pe degetele subţiri ale copilei. Eşti bună…

Marine îşi lăsă capul pe spătarul scaunului, părând gata să leşine.

— Ei, bine! Ei, bine! Ce ai, micuţo? o întrebă Mathurine. Nu-nţelegi că glumeşte?

Apoi, dându-şi seama de emoţia adâncă ce o cuprinsese, avu o bănuială:

— Doamne! Nu cumva?…

Marine îi aruncă o privire disperată.

— O! Biata pisicuţă… gemu buna doamnă, pentru care acea privire fusese lămuritoare. Cum era să-mi închipui?

Spunând acestea, încercă, pentru a domoli durerea pe care o cauzase fără să vrea, să tragă mâna fetei dintre cele ale lui Philippe.

Dar acesta protestă strângând-o şi mai tare.

— Lasă-mi mâna ta lasă-mi-o!… Mai am să-ţi spun atâtea lucruri… Ştii, frumoasa mea Olympe, că am o surioară?… O

copilă dulce, pe care-o cheamă Marine… fiica acelor oameni cumsecade care m-au primit la ei. Nu, n-ai de unde să ştii… Cum ai putea, de vreme ce astăzi îţi vorbesc despre ea pentru întâia dată… Ţin mult la mica mea Marine… Este atât de bună… la fel de bună ca tine. Dar iubirea pe care o am pentru ea este cu totul alta decât cea pe care o simt faţă de tine… O! Da… este o mare diferenţă!

— Auzi, îi spuse Mathurine fetei, cu intenţia de a o consola puţin, spune că te iubeşte şi pe tine.

— Ca pe o soră, suspină aceasta, care nu se mai temea să-şi dezvăluie secretul, după ce doamna Passepoil i-l ghicise.

— Asta e mai valoros, crede-mă, micuţo. Dragostea este o prostie… Mai ştiu şi eu câte ceva… O! Doamne! Chiar că poţi să mă crezi, nu e totdeauna vesel…

— …Când te văd, continuă sergentul, urmărindu-şi gândul, întreaga mea fiinţă se avântă imediat spre tine… atrasă ca printr-un magnetism, de o forţă mai puternică decât voinţa mea… mă cuprinde o vrajă neînchipuită… mă transportă, pe nişte tărâmuri în care-mi parc că plutesc, lipsit de orice materie… şi sufletul meu zăreşte atunci nişte orizonturi luminoase, dincolo de care îmi apare cerul… Da, asta simt când te văd…

Ochii lui luminaţi o contemplau pe fată cu o admiraţie extatică.

Rămase câteva clipe tăcut, că spre a gusta mai bine beţia fericirii sale. Apoi continuă:

— … Când mă aflu alături de Marine, nu simt nimic asemănător. Este o dragoste foarte duioasă, dar foarte calmă, asemănătoare cu cea pe care o ai pentru o prietenă… Mă înţelegi, Olympe?

Vai! Fata înţelegea prea bine, şi ceea ce îndura era un adevărat supliciu.

— O! Cu siguranţă o vei iubi mult când o vei cunoaşte… Va fi şi pentru tine o prietenă… Uite; vreau s-o cunoşti numaidecât… Mă duc s-o caut. Ea se află… se află…

Aici, în creierul bolnavului apăru o lacună.

— … Se află… se află… repetă. Aşteaptă să-mi amintesc… Unde se afla oare?

Făcea eforturi vizibile să-şi aducă aminte.

Deodată, memoria îi reveni şi trăsăturile i se crispară, exprimând o adâncă deznădejde.

— Ah! Infamul! strigă cu violenţă, lăsând să-i cadă mâna fetei. Marine!… Sărmana mea micuţă Marine!… A răpit-o… a dus-o cu el în bârlogul lui… Şi cu nu eram acolo ca s-o apăr!… Căci cunoşti, fără îndoială capcana în care a atras-o, ticălosul… El a… El a… Doamne! Ce era să-ţi spun?… Nu, nu, nu pot să-ţi destăinui nimic… Este secretul Marinei şi trebuie să rămână între noi doi… O! Laşul!… Dar pedeapsa pe care i-o voi da va fi pe măsura crimei sale!… Repede, sabia mea… trebuie să mă duc imediat să-mi smulg surioara din mâinile lui!…

Spunând acestea, încercă să se ridice din pat.

Mathurine îl reţinu.

— Lăsaţi-mă, striga Philippe, de ce nu mă lăsaţi?… nu o auziţi pe Marine, care mă cheamă?… Spada mea, vă spun… spada mea… vreau să-l ucid… să-l fac să-şi ispăşească infamia! …

Sărea, se zbătea ca scos din minţi, dar, din fericire, doamna Passepoil avea într-atâta forţă încât reuşea să-l stăpânească.

— Lăsaţi-mă, lăsaţi-mă… continua să strige. Vreţi, aşadar, ca Marine să mă blesteme, căci totul este din vina mea, da, din vina mea. Pe patul de moarte, bătrânii ei bunici mi-o încredinţaseră… spunându-mi: "Philippe, veghează asupra ei…", iar eu le-am trădat încrederea… am abandonat-o… am dezertat de la datorie… şi atunci, biata micuţă a căzut în ghearele acelui tigru…

Tot vorbind, continua să încerce să scape din strânsoarea Mathurinei.

— …Marine!…Marine! strigă cu glas ascuţit. Aşteaptă… iată-mă… sosesc… vin să te eliberez… O! Nu mă blestema, surioară!

Fata se prăbuşise în genunchi şi, cu mâinile împreunate, plângea cu lacrimi fierbinţi, văzând cumplita suferinţă a prietenului său şi constatând cât de mult ţinea la ea.

Deodată, îşi întinse spre cer braţele, într-o atitudine de rugă, iar ochii săi păreau să implore.

Buzele ei închise nu rosteau nici un cu vânt, dar din inimă îi izvora, fără îndoială, o rugăminte fierbinte şi înduioşătoare.

Ca prin farmec, forţele bolnavului îl părăsiră brusc şi el recăzu pe pat, complet epuizat.

Era şi timpul să survină această liniştire, căci doamna Passepoil, extenuată, era gata să abandoneze lupta.

De-abia atunci se ridică Marine. Pe fruntea ei, redevenită calmă, se citea speranţa, iar ochii umezi îndreptau spre cer o privire plină de recunoştinţă, căci credea în vindecarea fratelui ei, acum, când pentru a o obţine biata martiră promisese că-şi va închina viaţa lui Dumnezeu!

După această criză, bolnavul avu o perioadă de calm, care dură până a doua zi.

Dimineaţa ceru să bea. Marine, care nu dormise, se grăbi să-i aducă ceva de băut.

După ce sorbi, Philippe apropie fruntea feţei până la buzele lui.

Ochii plânşi ai sărmanei copile se luminară de bucurie.

— Mă recunoşti, Philippe? îl întrebă.

— De ce nu te-aş recunoaşte? replică bolnavul mirat.

Într-adevăr, nu-şi mai aducea aminte nimic din cele ce se întâmplaseră. Nu privise încă obiectele înconjurătoare. Mintea continua să-i fie într-o completă apatie. Nu o vedea decât pe Marine.

Ea-şi aplecă ochii umezi asupra lui şi-l întrebă:

— Te simţi mai bine, Philippe?

— Mai bine? repetă acesta, trudindu-se să înţeleagă sensul acelor cuvinte, care implicau o comparaţie. Am fost oare bolnav?

Deodată, chipul îi fu cuprins de fierbinţeală. Scoase un strigăt puternic şi rămase nemişcat. Îşi reamintise brusc sfâşierea pe care o simţise în inimă şi cumplita epuizare care-i ştersese memoria.

Mai palidă ca o moartă, Marine îl chemă pe nume, încercă să-i ridice capul, dar el rămânea ca de piatră, căci paralizia nervoasă îl înţepenise din nou, din creştet până-n tălpi.

În aceeaşi zi, Cabalus, uimit, dădu un nou nume acestei stări, pe care o denumi cataleptică.

Era o imobilitate totală. Cu excepţia pulsului şi a unei extraordinare expresivităţi, starea lui dădea o imagine exactă a morţii.

Asemenea vampirilor pe care legendele maghiare îi reprezintă ridicându-se din mormintele lor, Philippe avea buzele vinete, ochii larg deschişi şi obrajii palizi.

Apoi, către seară, delirul îl cuprinse cu şi mai mare violenţă decât în ajun şi, din nou, prin faţa imaginaţiei sale surescitate se perindară evenimentele recente, dintre care mai ales cele două mai importante, întâlnirea cu Olympe şi dispariţia Marinei, îi stăpâneau mai puternic gândurile.

Tânăra fată fu nevoită să suporte încă o explozie de pasiune la adresa Olympei — Philippe continuând s-o ia drept domnişoara de Chaverny —, în timp ce doamna Passepoil, soţul ei şi Cocardasse îşi epuizară forţele într-o luptă cumplită pentru a-l împiedica să alerge în urmărirea lui Zeno.

Doctorul Cabalus, care venea zilnic să-şi facă "interesantele studii", era încântat să vadă că etapele bolii se desfăşurau potrivit previziunilor sale, ba chiar şi mai bine, dacă se poate.

— Perfect! Perfect! exclamă cu un glăscior subţire şi folosind cuvântul său preferat. Chiar aşa… este chiar aşa… Dacă ar avea loc o invazie a serului, ar fi minunat! Când vor veni convulsiile, vom studia forţa de rezistenţă pe care organele o vor opune puterii exacerbării nervoase.

Convulsiile veniră.

— Aceasta-i fază critică, îi preveni maestrul César Cabalus.

Într-adevăr, timp de două zile, tânărul se zvârcoli pe patul său, pradă unor spasme înfricoşătoare care, în mai multe rânduri, fură cât pe aci să-l doboare.

Dar, aşa cum anunţase doctorul, boala atacase pe cineva mai tare decât ea, şi constituţia lui viguroasă sfârşi prin a ieşi victorioasă.

Într-o noapte — trecuse deja multă vreme de când căzuse la pat — simţi două buze proaspete care-i atingeau uşor fruntea.

— Philippe, îi spuse Marine cu glasul ei blând, suntem singuri, doamna Passepoil şi Cocardasse tocmai s-au dus la culcare. Mai vorbeşte despre ea, dacă-ţi face plăcere.

— Despre ea? repetă Philippe, roşind. Dar ce-am spus?

Aceste cuvinte îi ieşiseră limpezi de pe buze.

— Îţi mulţumesc. Doamne! Îţi mulţumesc! strigă fata, cu exaltare în glas. Mi-ai îndeplinit ruga, Philippe al meu este salvat. Am promis. Îmi voi ţine făgăduiala… Voi fi a Ta, doar a Ta!

— Ce tot spui? o întrebă tânărul sergent, uimit.

— Sunt sora ta, surioara ta, îi şopti cu greu; în timp ce faţa îi strălucea de un zâmbet. I-am promis lui Dumnezeu că mă voi devota Lui dacă te vindecă şi dacă ţi-o dă pe cea pe care o iubeşti… Mi-a îndeplinit prima rugăminte, va face acelaşi lucru şi crucea de a doua… Philippe, Philippe, al meu, vei fi fericit!

Sărmana sacrificată spusese toate acestea fără nici o urmă de slăbiciune, fără a tremura.

Tânărul era, într-adevăr, salvat.

De câteva zile, maestrul Cabalus, socotind că serviciile sale deveniseră inutile, nu mai venea, iar domnul Hélouin, îngrijorat, îl readusese pe Ange Raphaëli care, înşelându-se cu privire la absenţa confratelui său, exclamase prosteşte, revăzându-l pe convalescent:

— Marele Lama şi-a recunoscut neştiinţa. Este o treabă încheiată!

Era, cu adevărat, o treabă încheiată; dar nu aşa cum o înţelegea italianul.

Cocardasse şi Passepoil nu fuseseră, nici ei, mai puţin îngrijoraţi de soarta lui Philippe.

Primului îi trecuse "înflăcărarea" pentru Mathurine, iar cel de-al doilea uitase de necazurile lui conjugale. Ba chiar, deseori, se priviseră unul pe altul clipind din ochi şi strângându-şi mâna cu o apăsare puternică.

— Pe cinstea mea! spusese la un moment dat gasconul, dacă Hârca s-ar prezenta aici, cred că viaţa mea ar fi neagră de tot, de-acum încolo… n-aş mai vedea nici o luminiţă.

— Tot aşa s-ar întâmpla şi cu a mea, răspunsese Amable. Ar rămâne o gaură în ea.

Aşa încât, când a fiară că Philippe nu mai era în primejdie, săriră efectiv în sus de bucurie.

— Ce sticluţă bună vom bea, ce zici, bătrâne? spuse Passepoil.

— Ba bine că nu, aprobă ostaşul. Du-te repede s-o aduci.

Şi, când paharele fuseseră umplute:

— În sănătatea lui Philippe! propuse normandul.

— În sănătatea contelui de Lagardère! îl corectă Cocardasse.

— Ai dreptate…

Tânărul îşi recăpăta forţele văzând cu ochii.

Faptul de a o vedea pe Marine, regăsită atunci când el o crezuse pierdută, contribuia mult la evoluţia rapidă a însănătoşirii sale.

Dar fu rândul lui să-şi facă griji în legătură cu copila, al cărei aspect bolnăvicios şi îngândurat îl remarcă.

Neamintindu-şi nimic, desigur, din cele ce spusese în timpul delirului său, după ce află de continuă veghe a Marinei la căpătâiul său, puse starea în care o vedea pe seama oboselii. Şi îi părea foarte rău.

Într-o dimineaţă, cei doi profesori de arme intrară în camera lui, foarte ferchezuiţi, periaţi, lustruiţi, ca şi cum ar fi trebuit să se ducă la paradă.

Cocardasse abia dacă avea, pe ici, pe colo, câte o mică tăietură de spadă în vesta lui cârpita.

Gasconul ţinea în mână un plic sigilat cu o imensă pecete roşie.

Împreună cu "micul său profesor" înaintă către Philippe, amândoi cu piciorul întins, cu trupul înţepenit în poziţia regulamentară.

Tânărul, cu Marine alături, îi privea mirat şi nu înţelegea nimic din această vizită ceremonioasă.

Ajunşi la doi paşi de el, îşi scoaseră pălăriile cu un respect exagerat, apoi Cocardasse, maturând podeaua cu pana fetrului său, care văzuse lumina zilei pe vremea precedentului rege, luă cuvântul şi grăi:

— Domnule locotenent, iată ce ne-a ordonat domnul marchiz de Chaverny să vă înmânăm.

Şi-i întinse lui Philippe plicul.

Uluit, acesta nu se grăbea să-l ia. Ochii lui treceau de la un profesor de scrimă la celălalt, cu o întrebare mută.

— Domnule locotenent, repetă Passepoil, ca un ecou fidel, iată ce ne-a ordonat să vă înmânăm domnul de Chaverny, întors de câteva zile la Paris.

— Cum? Ceea ce înseamnă?... Nu înţeleg deloc, prieteni, spuse tânărul, care se întreba dacă nu era sub efectul unor iluzii şi dacă mintea nu i se înzdrăvenise încă.

— Asta vrea să-nsemne, ei, na! continuă Cocardasse, că ministrul-de război, recunoscându-vă meritele în serviciul militar şi numeroasele acte de curaj de care aţi dat dovadă, i-a dat Majestăţii Sale regele Louis al XV-lea să semneze un decret care

vă numeşte locotenent în regimentul al 3-lea al gărzilor franceze.

— Eu!… Locotenent!… exclamă Philippe, înţelegând, în sfârşit, şi luminându-se la faţă.

— Doamne Sfinte!… Ţi se datora cu adevărat asta, micuţule, spuse Passepoil… O! Iertare… se corectă îndată, luând seamă la privirea mânioasa pe care i-o aruncă amicul Cocardasse. Ştiţi, obişnuinţa… dar n-o să mai greşesc.

Tânărul aproape că smulse plicul din mâinile ostaşului, rupse pecetea şi scoase un pergament pe care-l parcurse cu o privire lacomă.

Nu putea avea nici o îndoială: era ofiţer!

Fu copleşit de o bucurie imensă. Nu numai datorită gradului ce-i fusese conferit, ci şi pentru că se gândea că acesta îl apropia de Olympe de Chaverny, micşorând puţin distanţa aproape de netrecut care se numea, pe vremea aceea ca şi astăzi, mândria de castă.

Apoi, adresându-se celor doi profesori de scrimă, le spuse emoţionat:

— Prieteni, dacă regele mi-a făcut neînchipuita cinste de a răsplăti prin această numire neînsemnatele mele servicii, să ştiţi bine că, pentru voi, vreau să fiu şi voi fi mereu sergentul Belle-Épée, micul Philippe… nimeni altul, înţelegeţi?

— Pe toţi dracii!

— Doamne Sfinte!

Şi ruşinaţi, cei doi bătrâni profesori amuţiră, după această dublă înjurătură.

— Este voinţa mea, vă spun, repetă Philippe, prefăcându-se autoritar. Acum sunt ofiţerul vostru, adăugă zâmbind. Aşa că trebuie să-mi daţi ascultare.

— Ah! Puştiul! Este cu adevărat sânge din sângele *lui*, şopti încet Cocardasse, înduioşat.

— O! Da! aprobă Passepoil, pe acelaşi ton. Exact ca Lagardère.

Marine trebui să participe la veselia generală. Făcu o acest lucru fără efort, reuşind să ascundă suferinţa pe care i-o provoca o ultimă revoltă a inimii, căci ea înţelesese uşor cauza bucuriei care iluminase brusc chipul tânărului.

Dar sacrificiul ei era, într-adevăr, deplin.

Capitolul VII - Telescopul

Apartamentul pe care Mathilde de Wendel îl ocupa în palatul Nevers era situat, aşa cum am mai spus, în partea din spate a clădirii.

Vom preciza chiar, adăugând că se afla la etajul al doilea.

De la ferestre se puteau vedea clar, printr-un mic luminiş dintre ulmii seculari ce mărgineau parcul, povârnişurile sudice ale colinei Montmartre, presărate cu căsuţe şi grădini, prin care desfrânaţi şi feciori de bani gata îşi ascundeau amorurile clandestine.

Într-una din zilele săptămânii de după întâmplările relatate în capitolul precedent, domnişoara de companie a contesei de Lagardère şedea în salonul său, lângă o fereastră deschisă, cu ochii pierduţi în depărtare, în direcţia înălţimilor acelei înverzite suburbii.

Părea să gândească adânc.

După încruntarea sprincenelor ale căror arcuri ascuţite aproape că se împreunau, după încleştarea buzelor, atât de strânse încât gura îi rămăsese ca o tăietură subţire aveai toate motivele să crezi că gândurile sale nu se concentrau asupra unui subiect prea plăcut.

La ce se gândea oare?

Poate că acel complot, urzit de ea şi de Peyrolles pentru a pune mâna pe moştenirea Aurorei, era pe punctul de a da greş?

Desigur nu.

Dimpotrivă, mai mult ca oricând, avea certitudinea că-l va face să izbutească.

Dacă, la întoarcerea de la Paris, contesa îi arătase la început, aşa cum ne reamintim, o oarecare răceală, în curând revenise la aceeaşi familiaritate faţă de ea, redându-i toată bunăvoinţa şi lăsând chiar să se înţeleagă, uneori, că tânăra se va putea bizui, ca şi înainte, pe o parte din averea ei, atunci când Dumnezeu o va chema la El.

Aşadar, nu avea nici un motiv de temere din această parte.

Atunci, poate că ciudă pe care o avea, fiind nevoită să aştepte atât de îndelung acea avere, pentru a cărei posesie nu

se dădea înapoi în faţa crimei, era cea care-i schimonosea astfel trăsăturile?

Nici acesta nu era motivul.

Deşi răbdarea îi era pusă la grea încercare, deoarece de doi ani, de când era din nou alături de contesă, îi fusese absolut imposibil să-şi aducă la îndeplinire intenţiile criminale cu privire la aceasta, certitudinea pe care o avea de a-şi atinge într-o zi scopul o făcea să se resemneze destul de uşor la acea aşteptare cam lungă.

Pentru moment, ceea ce o preocupa era cu totul altceva.

Într-adevăr, Bathilde, care atinsese vârsta de douăzeci şi opt de ani fără ca inima să-i fi vorbit încă, fusese în cele din urmă supusă legii generale: începuse să iubească.

Şi iubea cu o patimă cu atât mai arzătoare, cu cât dragostea, rămasă la ea, până atunci, într-o stare latentă, izbucnise cu o violenţă bruscă, făcându-şi-o sclavă mai înainte ca ea să fi avut timp să se apere.

Cel care provocase acea neaşteptată înflorire era veneţianul Zeno.

Prima lor întâlnire se petrecuse la doamna de Verteuil, la care Bathilde era primită şi la care venea şi cavalerul, numit de marchiză, în intimitate, domnul Zen.

Ambasadorul — un bărbat frumos, cu ten colorat, cu ochi strălucitori — o sedusese de îndată şi, într-un elan de pasiune, ea i se dăruise.

Se împlineau în curând trei ani — adică mult înainte de reîntoarcerea Aurorei — de când îi aparţinea în întregime.

Dar, încă din prima zi, ea îi ceruse că legătura lor să rămână secretă, deoarece — după cum explicase — o problemă foarte importantă pentru ea depindea de faptul că nimeni să nu bănuiască nimic.

De altminteri, îi destăinuise totul mai târziu, când nu mai avea nimic să-i ascundă.

La început, Zeno, foarte îndrăgostit de noua lui cucerire, îi fusese riguros credincios.

Totuşi, în cele din urmă, plictisindu-se să se limiteze la o singură dragoste, şi mai ales la o dragoste imperioasă, cum era cea a Bathildei, cavalerul căutase o schimbare în alte dragoste mai puţin absolute, aşa cum avea să facă în curând şi monarhul

Louis al XV-lea, pentru a se odihni după iubirea tiranică şi interesată a doamnei de Pompadour[13].

Desigur că domnişoara de Wendel, ne fiind femeia care să suporte o împărţeală şi neputând fi capabilă de aceeaşi mărinimie că celebra "Cotillon a II-a" — poreclă pe care Jeanne Poisson avea să i-o datoreze lui Frederic al Prusiei[14] — îi făcuse cavalerului reproşuri amare.

Căci sângele italian pe care-l moştenise de la mama să se trezise în ea şi-i turnase în inimă o cumplită gelozie care o chinuia îngrozitor.

Aşa încât cavalerul, cu dragostea stinsă, s-ar fi eliberat cât mai repede din acea sclavie, dacă un considerent de cea mai mare importanţă nu l-ar fi obligat s-o îndure cu răbdare.

Când metresa lui îi mărturisise rolul pe care-l juca pe lângă contesă, acel ciudat diplomat, departe de a părea indignat, aprobase, dimpotrivă, respectiva manevră, şi chiar se oferise să o ajute pe cât îi stătea în puteri, intrând astfel de bunăvoie în complotul urzit împotriva bietei Aurore.

Acţionând în felul acesta, avea un plan bine stabilit: acela de a deveni soţul Bathildei, de îndată ce ea o va moşteni pe contesă.

Pentru Zeno era o afacere foarte bună căci, deşi era reprezentantul Republicii Veneţiene, averea sa personală era modestă, nepermiţându-i decât cu mare greutate să se menţină la nivelul situaţiei sale.

---

[13] *Doamna de Pompadour* (Jeanne, Antoinette Poisson, marchiză de Pompadour: 1721–1764): soţie a financiarului Le Normand d'Étiolés, a fost metresa recunoscută a regelui Louis al XV-lea. Instruită şi abilă, s-a bucurat de marele său credit pentru a-i favoriza pe artişti şi pe oamenii de litere. Şi-a atras însă ura poporului, împovărat de cheltuielile ei exagerate. Flatată de o scrisoare pe care i-a adresat-o împărăteasa Austriei, Maria-Thereza, care îi spunea "buna mea prietenă", a decis nefericitul Război de Şapte Ani. În schimb, regele Prusiei îşi râdea de amestecul în politică al celor două, pe care le numea "dinastia fustelor" *(la dynastie des cotillons)*. (n.t.)

[14] *Frederic al Prusiei* (Frederic al II-lea cel Mare, sau Unicul: 1712–1786): rege al Prusiei (1740–1786). Abil războinic şi priceput administrator, a pus bazele măreţiei Prusiei. A cucerit Silezia. S-a aliat cu Anglia. A rezistat cu succes în Războiul de Şapte Ani, împotriva forţelor unite ale Franţei, Austriei şi Rusiei. La împărţirea Poloniei (1772), a primit Prusia poloneză. Susţinător al artelor şi literelor, a reprezentat tipul "despotului luminat" din secolul al XVIII-lea. (n.t.)

Este adevărat că tripoul lui îi aducea beneficii destul de frumoase. Totuşi, mai lipsea mult pentru ca, chiar şi cu ele, să-şi poată echilibra bugetul.

Or, căsătorindu-se cu Bathilde, nu numai că înlătura aceste necazuri pecuniare, dar, în plus, s-ar fi pomenit stăpân pe o avere la care niciodată n-ar fi îndrăznit să viseze.

Nici nu bănuia, bineînţeles, că Peyrolles avea de gând să-şi însuşească trei sferturi din moştenirea ce i-ar reveni domnişoarei de Wendel.

Şi iată de ce, legat de aceasta din urmă printr-un dublu pact de interese şi de infamie, se resemnă să îndure, fără a cârti, jugul iubirii ei, oricât de greu i s-ar fi părut.

Să ne reîntoarcem acum la cea pe care am lăsat-o cufundată în gânduri, cu privirile îndreptate către Montmartre.

Printre numeroasele căsuţe împrăştiate la poalele şi pe coasta colinei, ochii i se aţinteau mai cu osebire asupra uneia dintre ele.

Era o construcţie de mărime mijlocie, cu zidurile de un alb strălucitor, cu acoperişul din ţigle roşii şi înconjurată de o grădină destul de mare.

Îi era uşor s-o recunoască, deoarece de multe ori se dusese acolo pentru a-l întâlni pe cavaler, care o închiriase, dar nu în întregime, ci doare parţial.

Într-adevăr, în principiu, acea casă nu fusese destinată decât unui singur locatar, dar deoarece proprietarul considera că este avantajos să încaseze două chirii în loc de una, făcuse o despărţitură la mijloc, blocând câteva uşi, şi construise un zid care împărţea în două grădina.

Fiecare dintre acele părţi era suficientă pentru a găzdui două sau trei persoane.

Pentru moment, deşi era luna octombrie, cavalerul transformase partea închiriată de el în reşedinţa sa obişnuită, părăsind celelalte locuinţe provizorii pe care le avea în Paris.

Se afla acolo de la începutul anotimpului călduros.

Aşadar, spre acea vilă îşi îndrepta Bathilde privirile. Odinioară, în zorile legăturii sale cu cavalerul, contemplă cu ochi strălucitori de fericire, cu inima palpitând, silueta ei uşoară, profilându-se ca o aripă albă pe cerul albastru. Căci, în acele timpuri, el o chema acolo adesea… foarte adesea.

O eşarfă trandafirie, legată la una din cercevele, îi anunţa prezenţa lui, spunându-i totodată: "Vino!"

Dar vai! Încetul cu încetul, eşarfa se văzuse tot mai rar, foarte rar, şi sfârşise chiar prin a nu se mai arăta deloc.

În zadar îşi petrecea ore întregi scrutând depărtările, nici un semnal nu mai apărea.

Ca răspuns la reproşul pe care i-l făcuse cavalerului pentru cvasi-indiferenţa lui, care, din întâmplare, coincisese cu reîntoarcerea la Paris a doamnei de Lagardère, acesta spusese, pentru a o justifica oarecum, că dacă se abţinea s-o cheme la el tot aşa de des ca mai înainte, era pentru a nu-i compromite situaţia faţă de contesă.

Ce ironie!

Zeno ştia prea bine că ea era stăpână pe faptele ei şi că, oricum, i-ar fi fost uşor să găsească vreun pretext pentru a lipsi.

Dar eşarfa continuă să nu apară.

În ziua despre care vorbim, Bathilde şedea în faţa ferestrei sale, iar gândurile ce o frământau în legătură cu această problemă erau mai întunecate decât de obicei.

Să fi fost aşadar, aşa de total părăsită, încât nu-i mai făcea nici măcar pomana unui rendez-vous?

Acum nu-l mai vedea decât în public, în cadrul unor reuniuni la care o însoţea pe contesă şi în timpul cărora nu putea schimba cu el decât câteva fraze banale, când pe buze i se învălmăşeau un noian de cuvinte arzătoare.

El continua totuşi să se poarte fermecător cu ea, îi spunea cele mai plăcute lucruri din lume, strecurându-i chiar, uneori, la ureche, câteva şoapte ce-i exprimau regretul de a nu mai putea fi pentru ea ceea ce fusese mai înainte.

Dar asta era tot.

Cu toate acestea, în urmă cu aproximativ patru luni, eşarfa roz reapăruse.

Cu inima zbătându-i-se în piept, alergase la căsuţă.

Va avea el oare o revenire a iubirii?

Da, avusese.

Numai că, după sărutări, venise rândul afacerilor: câteva mii de ludovici de care avea urgentă nevoie şi pe care o rugă să i-i împrumute… da, bineînţeles, să i-i împrumute. Era un bărbat mult prea curtenitor pentru a nu se achita faţă de ea… dar mai

târziu... mai târziu... îi va înapoia aceşti bani, împreună cu cei pe care i-i datora deja.

Căci, trebuie s-o spunem, nu se abţinuse, de când o cunoştea, să se servească din plin de punga ei, mereu larg deschisă pentru el.

Astfel încât cea mai mare parte din banii pe care tânăra femeie îi obţinea prin mărinimia celei pe care o trăda nu făceau decât să-i treacă prin mâini, pentru a ajunge, într-un sfârşit, în cele ale lui Zeno.

Sărmană Veneţie, care se lăsa reprezentată de asemenea aventurieri!

Deodată, ridicându-se de pe scaun, Bathilde se apropie repede de fereastră. Apoi, cu o mişcare bruscă, îşi duse mâna streaşină la ochi şi scrută zarea.

Văzuse deschizându-se una dintre ferestrele căsuţei de pe colină şi o siluetă conturându-se în cadrul ei.

"El este!" îşi zise, mai mult ghicindu-l decât distingându-l cu adevărat pe Zeno, atât din cauza distanţei, cât şi pentru că creştetele înalte ale arborilor frământaţi de vânt se interpuneau între ea şi fereastra căsuţei. "Oare are de gând să pună eşarfa?"

Îngrijorată, aştepta.

Dar speranţa îi fu zadarnică... Nu apăru nici un semnal şi, după ce rămăsese o clipă la vedere, italianul se făcu nevăzut în interiorul locuinţei sale.

Domnişoara de Wendel scutură un clopoţel.

O servitoare veni iute. Era o femeie tânără, cu o mutriţă trandafirie şi mucalită, care era cu adevărat cel mai perfect tip al subretei franceze.

— Clairette, îi porunci Bathilde, adu-mi telescopul.

— Bine, doamnă, răspunse subreta, schiţând un surâs plin de subînţelesuri şi ducându-se să ia dintr-un dulap o minunată lunetă de apropiere, montată pe un suport şi prevăzută cu un pivot ce-i permitea să fie rotită în toate direcţiile.

Lunetele — denumite "vedere la distanţă" — erau pe atunci foarte la modă.

Nu se ştie cu precizie cum se răspândise obiceiul de a le folosi, dar de câţiva ani puteau fi văzute mai peste tot şi nu exista casă cât de cât mai acătării care să n-o aibă pe a sa.

Era foarte comod. Puteai asista astfel la faptele şi gesturile unor persoane situate la mari distanţe şi care nu bănuiau deloc că erau obiectul unui studiu.

Când inventase acest instrument pentru a scruta profunzimile spaţiului ceresc, Galileu nu se gândise defel la destinaţia ce avea să-i fie dată de către cei ce se plictiseau neavând ce face şi pentru ce copilăroase observaţii terestre va fi utilizat.

Multe clădiri cuprindeau o încăpere destinată în mod special telescopului. Acea încăpere era situată, fireşte, la cel mai înalt nivel al casei, pentru ca vederea să întâlnească minimum posibil de obstacole.

Rezultă că, de la acele înălţimi, se putea coresponda cu uşurinţă, prin semnale convenţionale, făcând astfel posibilă o înţelegere, tot atât de lesne ca şi când s-ar fi vorbit de aproape.

Amanţii despărţiţi de către nişte părinţi barbari sau de nişte soţi geloşi ca Othello foloseau adesea acest mijloc pentru a-şi spune unul altuia suferinţele.

Ba chiar, se parc că drept urmare a faptului că descoperise aceste semnale, a inventat Chappe[15] telegraful său aerian, care a făcut servicii atât de mari, înaintea inventării telegrafului electric.

Bathilde urmase moda şi îşi procurase o lunetă cu rază mare de vizibilitate. Dar scopul ei nu era de a surprinde secretele unor persoane care-i erau indiferente. Puţin îi păsa să-şi piardă timpul cu astfel de distracţii; Instrumentul ei nu slujea decât pentru a pândi ce se întâmpla în casa îndepărtată a lui Zeno.

Îl cumpărase de curând, fără ştirea nimănui şi, mai ales, fără ştirea cavalerului, care ar fi fost foarte mirat dacă i s-ar fi spus că, în palatul Nevers, domnişoara de companie a contesei asista la cele mai neînsemnate acţiuni ale sale.

După ce telescopul fu instalat în faţa ferestrei, domnişoara de Wendel îl îndreptă spre Montmartre şi-şi apropie ochiul de lentilele lui.

— Domnul Zeno este acasă la dânsul? întrebă camerista, care era la curent cu amorul stăpânei sale.

---

[15] *Chappe* (Claude) (1762-1805): Inginer francez. A instalat primele linii telegrafice între Paris şi Lille, inaugurate în 1794. (n.t.)

— Este, răspunse Bathilde, prost dispusă.

— Trebuie să fie totuşi interesant, doamnă, să vezi aşa, de departe, ce face domnul cavaler?

— O! Interesant! replică Bathilde, prefăcându-se a fi nepăsătoare — până la un punct… În orice caz, nu ocupaţiile cărora li se dedică în această clipă sunt cele care-mi pot stârni curiozitatea.

— Adevărat? Şi ce fel de ocupaţii are? întrebă Clairette, cu o familiaritate pe care şi-o ştia îngăduită.

— Dacă vrei să afli, îţi voi spune că, deocamdată, pare a se privi foarte atent într-o oglindă, netezindu-şi mustaţa.

— Ia te uită, ce cochet! Dar, la drept vorbind, ştiţi că mustaţa domnului cavaler este tare drăguţă?

— Obraznico!… Ah! Acum se întinde pe o canapea, îşi pune o pernă sub cap şi se pregăteşte să doarmă… Haide, adăugă Bathilde cu un suspin şi îndepărtându-se de lunetă. Nu mai avem nimic de văzut… un bărbat care doarme nu este niciodată plăcut la vedere.

Spunând acestea, se duse să-şi reia locul pe scaun şi se cufundă din nou în gândurile ei negre.

Fără a se sfii, Clairette privi la rândul său prin telescop.

— Ehei! spuse după un studiu de câteva clipe. Dar nu arată prea rău când moţăie, domnul cavaler! Ba chiar nu arată rău deloc.

Apoi, continuă cu uimire:

— Ia te uită, nu mai doarme… Iată-l că se ridică şi începe să umble prin cameră… Bun, acum se opreşte în faţa unei mobile… un secretaire, cred… deschide un sertar şi scoate ceva… Ce-o fi luat?

Vreme de câteva clipe, Clairette tăcu. Deodată continuă:

— Ah! Văd… este o bucată de ţesătură… s-ar zice că este o eşarfă… un fular… Ei! Dar ce face cu el? Şi-l duce la buze… apoi îl sărută, îl sărută… iar şi iar… ca şi cum ar vrea să-l mănânce cu sărutări… O amintire de dragoste, fără-ndoială… Dumnezeule! Ce proşti sunt băr…

Cuvântul îi fu retezat scurt de către Bathilde, care sărise până la lunetă şi o îmbrâncise spre a-i lua locul.

Camerista rămase mai întâi uluită de mişcarea bruscă a stăpânei sale. Apoi, în *a parte*, spuse:

— Este drept, sunt o proastă că m-apuc să-i povestesc astea doamnei. Nu mă mai gândeam că este geloasă ca o tigroaică.

Domnişoara de Wendel rămase cel puţin cinci minute cu ochiul lipit de instrument. Când îşi îndreptă trupul era cumplit de palidă şi furia îi schimonosea chipul.

— Clairette, îi porunci cu un glas şuierător, trebuie să mă îmbraci imediat.

— Ieşiţi?

— Chiar în clipa asta.

— Ah!

Acel "Ah!" era pronunţat în aşa fel, încât, în gura subretei, avea o mulţime de înţelesuri.

Bathilde îşi dădu seama de asta şi continuă pe dată:

— Da, mă duc acolo... Vreau să ştiu cui aparţine acea eşarfă pe care o sărută cu atâta drag... trădătorul!

— Dar poate că este a dumneavoastră... insinuă Clairette, căreia îi fu greu să atenueze intonaţia batjocoritoare cu care rosti aceste cuvinte.

Când iubeşti, te agăţi de orice scândură de salvare, şi trăsăturile Bathildei se luminară de o rază de speranţă.

— Crezi? şopti. De fapt, ce s-a întâmplat cu fularul pe care mi-l dăduse contesa?... Poate că l-am rătăcit pe la el...

Totul s-ar fi încheiat aici dacă subreta s-ar fi priceput să-şi ţină limba, iar mânia Bathildei s-ar fi potolit tot atât de repede pe cât se aprinsese. Dar pe Clairette o mânca limba.

— Doamna uită că dantela acelui fular nu-i plăcuse şi că mi-a dăruit-o, spuse privind-o cu viclenie pe stăpâna ei, pentru a vedea efectul produs de această săgeată a partului[16].

— Aha! Tu o ai! răcni domnişoara de Wendel, în culmea enervării. Ei, bine! Vreau să ştiu cărei femei îi aparţine cea pe care el şi-o ducea adineauri la buze.

Mergea cu paşi mari prin încăpere şi, inconştientă de gesturile sale, îşi trosnea încheieturile degetelor.

— Aha! Domnule cavaler, o să râdem! spuse deodată, cu un hohot convulsiv.

Apoi, adresându-i-se Clairettei:

---

[16] *Săgeata partului*: aluzie la parţii care, în luptă, trăgeau cu săgeţi în timp ce fugeau. Expresia este folosită spre a defini o replică crudă, spusă cu laşitate, la plecare. (n.t.)

— Îmbracă-mă!

Şi, deoarece camerista şovăia:

— Îmbracă-mă, îmbracă-mă repede, îţi spun!

— Imediat, imediat, doamnă, încercă Clairette s-o liniştească, văzând că o cuprinde nerăbdarea. Ce rochie doriţi să puneţi?

— Rochia mov de amazoană, cu dantele gălbui.

— Amazoana mov? Doamna uită, desigur, că a purtat-o deja de trei ori.

— Ei, bine?

— Ei, bine, o pusesem de o parte…

— Ah! Ticăloaso, ţi-o însuşiseşi deja, ca şi fularul… În cazul acesta, dă-mi o alta, indiferent care.

— Cea de culoarea frunzei moarte v-ar conveni?

— Aceea, sau alta, zoreşte-te, sunt grăbită.

— Alerg s-o caut.

— Du-te, totodată, până la grajduri, să spui să-mi fie înşeuat imediat Sultan.

— Bine.

Un sfert de oră mai târziu, Bathilde ieşea călare de la palat, îndreptându-se în trap rapid către Montmartre.

Capitolul VIII - Căsuţa din Montmartre

Moda căsuţelor, sau mai bine zis a *Folie*-ilor, pentru a folosi termenul la modă în acele vremuri, data din timpul domniei lui Louis al XV-lea.

Într-adevăr, sub Louis al XIV-lea nu existau astfel de construcţii anume, căci seniorii şi burghezii din acea epocă se duceau să se distreze în căsuţe la ţară sau în cârciumi de mahala, depărtate de centrele populate şi dintre care multe au devenit celebre, cum ar fi: *Gros Caillou*, *Moulin de Javelle*, *Bonshommes*, *Port-à-l'Anglais*, *Chaillot*.

Oamenii se deghizau cu vreun costum simplu pentru a se întâlni în astfel de locuri ajunse la modă datorită bucătăriei şi calităţii vinurilor, şi în care conta mai mult să te simţi bine decât să faci dragoste.

În timpul Regenţei, Philippe d'Orléans a dat nobilimii şi celor din marea finanţă un imbold atât de puternic spre plăceri, încât se considera mai economic să decorezi o casă construită sau închiriată pe bani mulţi.

Au intervenit arhitecţii, care, inspirându-se de la minunăţiile Curţii de la Neapole, au înfrumuseţat aceste locaşuri cil decoruri pe cât de rafinate pe atât de voluptuoase.

Printre primii care şi-au acordat acest lux s-au numărat prinţul de Soubise, ducele de Richelieu, vice-cancelarul d'Argenson, contele de Nocé şi contele d'Evreux.

În curând, această modă fastuoasă şi tot atât de scandaloasă s-a răspândit cu-o rapiditate atât de regretabilă, încât ameţise toate capetele. Şi aceste refugii consacrate viciului s-au înmulţit într-o asemenea măsură sub domnia *Mult-Iubitului*[17], încât fiecare senior, fie căsătorit, fie holtei, îşi avea căsuţa lui, pentru a face acolo risipă de lux şi de nebunii.

Bunul renume al câtorva dintre aceste construcţii, astăzi distruse, a ajuns până la noi. Aşa, de pildă: Folie-Genlis, Folie-Saint James, Folie-Beaujon, Folie-Méricourt, Folie-Chartres şi cea mai fastuoasă Folie-Popincourt.

Căsuţa în care-l vom conduce pe cititor nu era nici pe departe un model al genului, căci actualul ei posesor nu-şi putea permite cheltuieli prea mari.

Pentru un timp destul de îndelungat, Zeno fusese unicul ei locatar. Ba tocmai avantajul de a fi singur îl făcuse să prefere să se instaleze acolo, decât în celelalte locuinţe ale sale din centrul oraşului.

Dar, de opt zile, avea un vecin.

Şi încă ce vecin!

Era un om în jur de şaizeci de ani care, judecând după felul lui stângaci de a se purta, după croiala demodată a veşmintelor sale, dădea impresia că a venit din provincie.

Părea să fie paşnic şi că nu se mai gândeşte deloc la plăcerile lumeşti.

---

[17] *Mult-Iubitul*: referire la Louis al XV-lea, supranumit "Cel-Iubit". (n.t.)

Cavalerul fusese mirat de această vecinătate, căci locul nu era o Thebaidă[18], şi persoanele care locuiseră acolo până atunci nu prezentau nici o asemănare cu nişte pustnici.

Cine putea fi oare acel personaj? Asta-l intriga.

Într-o dimineaţă îl văzu că-şi cară în casă cărţi, hârtii, instrumente de laborator şi un clopot mare metalic, a cărui formă ciudată îl miră.

"Pe cinstea mea!" îşi zise, "este un savant care se retrage aici pentru a nu fi deranjat în timp ce lucrează."

Nişte ochelari enormi, cu lentile rotunde, albăstrii, şi care încălecau nasul necunoscutului, contribuită să-i întărească această părere. Desigur că-şi obosise, îşi stricase vederea în timpul lungilor nopţi de studiu.

Foarte mândru de perspicacitatea sa, cavalerul voi să intre în relaţii cu vecinul, pentru a fi şi mai bine informat în privinţa lui.

Cu primul prilej, renunţând la manierele lui afectate, i se adresă direct şi-l salută.

Trebuie să spunem că dacă Zeno era ambasador la Curtea Franţei, la Paris, în timpul exercitării funcţiei sale avea toată aroganţa pe care o comporta aceasta, dar, în Montmartre, se purta ca un simplu gentilom şi, uneori, nu se dă în lături de la a întreţine relaţii cu burghezii din împrejurimi.

Bătrânul domn îl privi o clipă pe cel care-l acosta astfel. Apoi, fără a rosti nici un cuvânt, trecu pe lângă el şi se îndepărtă, în timp ce pe buze îi apăruse un zâmbet enigmatic.

Această lipsă de maniere îl jigni pe cavaler. "Cine-o mai fi şi îngâmfatul acesta?" se întrebă.

Ceva mai târziu, aflându-se din nou în prezenţa lui, îşi repetă politeţurile.

Străinul era pe punctul de a recurge din nou la manevra de mai înainte, când Zeno, ofensat peste măsură, îi bara trecerea şi-i spuse, pe un ton răstit:

— Domnule, permiteţi-mi să consider procedeul dumneavoastră oarecum ciudat. Iată a doua oară că vă adresez cuvântul fără ca dumneavoastră să binevoiţi a-mi răspunde. Oare nu înţelegeţi franceza, sau aveţi intenţia de a mă jigni?

---

[18] *Thebaida*: una din cele trei regiuni ale vechiului Egipt, pe ale cărei înălţimi s-au retras pustnicii creştini. (n.t.)

În vreme ce veneţianul vorbea, chipul bătrânului exprima un fel de nelinişte, o jenă şi, în mod vizibil, o atitudinea lui era de stânjeneală.

După ce vorbise, Zeno aştepta replica.

Dar vecinul se mulţumi să-l privească atent prin lentilele sale albastre, fără a scoate nici un sunet.

— *Per bacco!* Veţi răspunde în cele din urmă, domnule, în loc să mă priviţi ca un… provincial, aşa cum păreţi a fi?… strigă cavalerul, enervat de examinarea lui tăcută.

La auzul acestor cuvinte, trăsăturile omului cu ochelari se destinseră brusc, căpătând o expresie binevoitoare. Apoi, cu un glas slab, grăi:

— Mii de scuze! Stimatul meu vecin, mii de scuze! La început, nu vă înţelesesem întrebarea; asta explică tăcerea mea, care pare să vă fi ofensat. Mă întrebaţi dacă eu cunosc *Provincialele*[19]*!* Sigur că le cunosc. De altfel, cine nu cunoaşte această capodoperă, unul dintre cele mai frumoase monumente ale limbii noastre… Ah! Pascal[20] era cu adevărat un mare filozof! Şi, pe lângă asta, ce savant, nu-i aşa, domnule? Aţi citit lucrarea sa: *Traité des sections coniques*[21], pe care a elaborat-o la şaisprezece ani?… Da, domnule, la şaisprezece ani! Este de o precocitate nemaiauzită! Dar ce spuneţi de *Experienţele sale cu privire la vid*, pe care le-a expus, într-un rezumat, la douăzeci şi patru de ani?… Dar *Expunerea privitoare la greutatea aerului*, care datează de la aceeaşi vârstă?…

Uimit de cele ce auzea, cavalerul îl privea pe bătrân cu gura căscată, crezând că are de-a face cu un nebun.

— Din păcate, cu timpul — continuă acesta —, acea minte eminentă a slăbit, aproape s-a stins. Cunoaşteţi, cu siguranţă, tristul lui sfârşit? Lupta dintre scepticismul filozofic şi credinţa religioasă l-a făcut să devină când necredincios până la

---

[19] *Provincialele* (lb. franceză: *"Les Provinciales")*: lucrare a lui Pascal, care reprezintă una dintre etapele importante ale luptei dintre Jansenişti şi Iezuiţi. (n.t.)

[20] *Pascal (Blaise)* (1623–1662): savant genial şi scriitor francez. Spiritul său era împărţit între rigurozitatea ştiinţifică şi credinţa religioasă. Este autorul unor teorii importante în domeniul aritmeticii, al geometriei, al fizicii, al calculului probabilităţii. (n.t.)

[21] *Traité des sections coniques* (lb. franceză) = Tratat asupra secţiunilor conice. (n.t.)

disperare, când credincios până la superstiţie. Negăsind nici un ajutor în raţionament, s-a aruncat în braţele religiei, care nu putea vindeca rana arzătoare de care se simţea devorat. Îi lipsea cu totul acea linişte sufletească, bazată pe contemplarea adevărului cucerit şi, pe de altă parte, cu toate eforturile de voinţă pe care le-a făcut, mintea lui nu se putea împăca decât cu greu cu acceptarea revelaţiei istorice. Şi acest mare om a murit obsedat de nişte viziuni înspăimântătoare, lăsând omenirii exemplul uncia dintre cele mai sclipitoare inteligenţe; ucise de îndoială şi lipsa de credinţă... Ce sfârşit, domnule, ce sfârşit! încheie bătrânul, cu tristeţe. Dar nu mi-aţi vorbit şi despre Bacon?[22] continuă după o scurtă pauză. Mi s-a părut că adineauri i-am auzit numele... Ah! Bacon, deşi l-a precedat...

— Nu, domnule, nu! se grăbi să strige cât putea de tare cavalerul, care se temea de o nouă tiradă asupra filozofului englez. Nu, de o mie de ori nu! Nu v-am vorbit deloc despre Bacon. Am spus pur şi simplu: "*Per Bacco*..."

— A! Iertaţi-mă, mi se păruse...

Zeno înţelesese. Omul era surd tun şi-i fusese de ajuns să prindă din zbor cuvântul "provincial" pentru a crede că era vorba despre autorul *Gândirilor*[23].

— Ei, bine! Stimatul meu domn, continuă bătrânul savant, deoarece păreţi să vă placă să discutaţi despre asemenea subiecte, îmi voi face o adevărată bucurie din a sta de vorbă cu dumneavoastră oricât de mult veţi dori. S-ar putea să fiu cam tare de urechi, dar nu prea se observă decât cu timpul şi, oricum, asta nu mă împiedică deloc să urmăresc perfect firul unei conversaţii.

Zeno abia se reţinu să nu izbucnească în râs. Totuşi izbuti şi strigă din nou:

— Primesc cu plăcere, domnule, şi când se va ivi prilejul, voi avea grijă să nu las să-mi scape un asemenea noroc. Societatea dumneavoastră este dintre cele mai plăcute, trebuie să recunosc.

---

[22] *Bacon* (Francisc, lord Verulam (1561–1626): cancelar al Angliei sub Iacob I-ul; savant şi filozof. Opera sa este, în esenţă, o reformă a metodei ştiinţifice, pe care o consideră independentă de metoda deductivă. (n.t.)

[23] *Gândirile* (în lb. franceză: *Les Pensées de Pascal)* (1670) — Titlul dat unei lucrări a lui Pascal, în care îşi propunea să facă apologia religiei creştine şi pe care n-a terminat-o, din cauza morţii. (n.t.)

Dar, cu tonul său obişnuit, încredinţat că nu va fi auzit de interlocutorul său, adăugă:

— Sărman om, care crezi c-o să răguşesc strigând şi că-mi voi pierde timpul ascultându-ţi balivernele.

Apoi, îl salută prieteneşte pe bătrân şi-l părăsi, după ce-i promisese că-l va mai vizita.

"Ei, cu atât mai bine", îşi spuse veneţianul odată rămas singur, "iată un personaj care nu mă va incomoda deloc. Deşi surzenia nu i se observă decât cu timpul, după cum îşi închipuie el, voi putea face în locuinţa mea orice-aş vrea, fără ca el să aibă nici cea mai mică bănuială... Eu, care mă temeam mereu să nu am vreun vecin supărător, cu siguranţă n-am de ce mă plânge din cauza acestuia. Este ca şi cum n-aş avea nici unul."

Zeno observă că bătrânul savant nu ieşea niciodată, decât pentru a-şi face provizii alimentare. De asemenea, nu primea niciodată pe nimeni şi se îngrijea singur de curăţenia casei.

Aceste obiceiuri nu erau defel ciudate pentru un om dedicat pe de-a-ntregul ştiinţei, şi cavalerul nu avea de ce să se mire.

* * *

Trecuseră, aşadar, opt zile de când căsuţa era locuită astfel, în momentul în care o vedem pe Bathilde urcând colina Montmartre.

Domnişoara de Wendel, nerăbdătoare să ajungă, îşi îndemna calul izbindu-l des cu cravaşa.

Ajungând la locuinţa lui Zeno, descălecă în grădiniţă, lăsându-l pe Sultan să pască în voie frunzele deja îngălbenite ale arbuştilor, apoi intră în casă cu ajutorul unei chei pe care o avea la ea: cheie care, odinioară, îi fusese de mare folos, dar pe care, acum, n-o mai utiliza deloc.

În anticameră, Bathilde întâlni un valet care, mirat de această pătrundere abuzivă, o întrebă ce dorea. Nu era decât de puţină vreme în serviciul veneţianului şi nu o cunoştea.

— Vreau ca tu să rămâi aici, unde te afli — îi răspunse — şi să mă laşi să intru fără a mă anunţa.

— Dar, doamnă!... replică valetul postându-se în faţa uşii, căci ştia că stăpânului nu-i plăceau vizitele neprevăzute.

Dar domnişoara de Wendel îi zvârli câţiva galbeni şi-i porunci:

— Fă-mi loc! De nu, îţi va părea rău!

După felul răstit în care i-o ceruse, servitorul înţelese că probabil n-ar fi în interesul său să se opună, aşa că o lăsă să treacă.

Bathilde intră în apartament.

Locuinţa era alcătuită doar din trei încăperi, care se înşiruiau una după alta. Prima slujea drept sufragerie, cea de-a doua drept dormitor, iar a treia constituia salonul. Toate trei erau mobilate foarte luxos şi gustul italian se îmbina cu cel francez într-un ansamblu armonios, care-ţi încânta ochii.

Înăbuşindu-şi zgomotul paşilor, femeia străbătu sufrageria şi dormitorul, ajungând în pragul salonului în care se afla Zeno.

Înainte de a intra, aruncă o privire prin uşa întredeschisă şi-l văzu pe acesta reinstalat pe canapea, ca şi cum ar fi moţăit, şi cu o expresie de încântare ce-i ilumina faţa.

Din când în când, buzele i se mişcau şi se uneau ca pentru un sărut.

Bathilde înainta în vârful picioarelor şi se apropie de canapea.

Între sprâncene i se săpase o cută adâncă.

După ce-l privise în tăcere pe cavaler, se pregătea să-i atingă uşor umărul spre a-l scoate din starea de somnolenţă în care era cufundat, când îl auzi rostind câteva cuvinte.

Deoarece acestea nu-i ajungeau distinct la ureche, se aplecă pentru a le înţelege mai bine.

— Marine!… murmură cavalerul. O! Ce copilă fermecătoare!… De ce visul meu a trebuit să fie atât de scurt?… Unde este oare acum, de când a fugit de la marchiză?… Am căutat-o peste tot… dar în zadar… Când o voi regăsi?…

Şi din piept îi scăpă un lung suspin.

În ochii domnişoarei de Wendel scapără un fulger de mânie şi, de data aceasta, nemaislujindu-se de mâna sa, atinse cu vârful cravaşei braţul celui de dormea.

Ba încă destul de brutal, căci revenind imediat la realitate, acesta scoase un ţipăt de durere. Apoi, frecându-şi locul atins de bici, strigă, încă nedându-şi bine seama de ce i se întâmplase:

— *Per la Madona!*[24] M-a muşcat vreo reptilă?

---

[24] *Per la Madona!* (lb. italiană) = Pe Sfânta Fecioară! (n.t.)

O zări deodată pe Bathilde, în picioare lângă el şi cu chipul a nins de mânie.

Foarte uimit de prezenţa neaşteptată a metresei sale, pe care n-o auzise venind, şi nu mai puţin mirat de expresia ameninţătoare pe care i-o citea în trăsături, se ridică repede şi-i spuse cu oarecare iritare:

— *Per Dio!*[25] Draga mea, iată ceva care mă intrigă nespus de mult. Cum se face că te găsesc deodată aici, în faţa mea, fără ca nimic să-mi fi anunţat sosirea ta şi, în plus, cu chipul acesta care pare să fi fost spălat cu oţet?

Apoi, ridicându-se şi schimbând brusc tonul, ca şi cum ar fi fost cuprins de supărare, adăugă:

— De fapt, ce cauţi la mine?

— Îţi înţeleg mirarea, Zeno, replică Bathilde, reţinându-şi furia şi cu puţină ironie. Este adevărat, nimic nu te putea face să-mi prevezi vizita, care pare să-ţi , producă atâta plăcere. Dar, după cum ştii, femeile au fantezii din acestea inexplicabile, de care nici ele nu-şi dau bine seama. În dimineaţa asta, nu ştiu de ce, mi-a venit o poftă irezistibilă să te văd… Degeaba am încercat să mi-o stăpânesc, n-am reuşit… Aşa încât, nevrând să sufăr toată ziua, am luat hotărârea să vin. Am greşit oare atât de rău?

— Cum poţi să-ţi închipui una ca asta, *mia cara?* ripostă cavalerul cu o curtenie forţată căci, sub cuvintele dulcege ale vizitatoarei, simţea răzbătând sarcasmul şi se silea să-i dibuie cauza. Dar ai părăsit palatul Nevers realmente pentru a te bucura la vederea mea? Nu vei fi având şi alt motiv, pe care mi-l ascunzi? Haide, fii sinceră.

Înainte de a răspunde, Bathilde făcu o pauză, ca pentru a da mai multă greutate celor ce avea să spună. Apoi, părând că se decide să facă o mărturisire, replică:

— Ei, bine! da, recunosc, există şi alt motiv.

— Aha! Vezi bine… şi care, mă rog?

— Iată-l. Închipuie-ţi, Zeno, că adineauri aţipisem, la mine acasă, pe un şezlong şi am avut un vis foarte ciudat.

— Chiar aşa?

— Da. Deodată — ia seama că nu este decât un vis — deodată, spun, această casă s-a apropiat de mine şi interiorul

---

[25] *Per Dio!* (lb. italiană) = Pentru Dumnezeu! (n.t.)

apartamentului tău mi s-a arătat la fel de limpede cum îl văd şi acum… O! Dar cu o claritate extraordinară — nu-mi scăpa nici un detaliu!

— Ca să vezi! zise cavalerul, devenind mai atent. Şi… eram şi eu unul din acele detalii?

— Cel principal. Ba încă, tu erai cel asupra căruia mi se îndrepta, mai ales, atenţia.

— Eşti foarte amabilă, Bathilde.

— Nu te grăbi să crezi asta… Aşadar, te vedeam, stând cu o oglindă în mână, admirându-te cu plăcere şi trecându-ţi degetele peste mustaţă, spre a o netezi… iată, în felul acesta…

Şi imită întru totul gestul pe care, cu ajutorul telescopului, îl văzuse pe Zeno făcându-l.

Acesta era uluit.

"Oho!" gândea. "Ce-o fi însemnând asta?"

— Apoi, — continuă domnişoara de Wendel pe un ton din ce în ce mai ironic — te vedeam aşezându-te pe această canapea, unde te aflai cu o clipă în urmă, punându-ţi o pernă sub cap şi pregătindu-te să dormi.

Uimirea cavalerului era tot mai mare. Cum de putea tânăra femeie să ştie toate acestea? Oare fusese ascunsă în casa lui, în vreme ce el se ocupa cu astfel de treburi intime? Nu, era cu neputinţă. Era convins că Bathilde de-abia sosise.

— În fine, mai zise aceasta, continuam să asist la fiecare dintre acţiunile talc. În curând, în loc să dormi, aşa cum presupuneam că vei face, se făcea că te sculai, mergeai de-a lungul şi de-a latul camerei, apoi, brusc, te opreai în faţa unei mobile, din al cărei sertar scoteai o bucată de ţesătură, pentru…

— Pentru?… repetă veneţianul reţinându-şi respiraţia, căci începuse să creadă în cine ştie ce vrajă şi o privea pe Bathilde cu ochi măriţi de spaimă.

— Pentru a o săruta cu patimă! încheie aceasta, într-un strigăt care-l făcu pe cavaler să tresară.

Dar îşi reveni, auzind-o adăugând pe un ton mai natural:

— În acea clipă m-am trezit şi, încă sub impresia acestui vis ciudat, am alergat să ţi-l povestesc, în speranţa că ai fi în stare să mi-l explici.

Zeno nu ştia ce să răspundă şi nu se simţea deloc în o largul său, căci ochii interlocutoarei aveau o privire

pătrunzătoare, ce părea că vrea să scotocească până în străfundurile gândurilor sale.

Doar dacă tânăra femeie nu era cumva înzestrată cu darul ghicitului, ceea ce era puţin probabil, nu înţelegea prin ce mijloace ar fi putut fi atât de bine informată asupra acţiunilor săvârşite de el cu o oră mai înainte, când ea se afla, cu siguranţă la mare distanţă de acolo. Cât despre a se gândi la telescop, nici nu-i trecea prin minte.

— Nu-mi spui nimic? întrebă domnişoara de Wendel, care, din cauza mânici abia reţinute, îşi crispa mâna pe mânerul de aur cizelat al cravaşei sale.

Negăsind nici un răspuns, cavalerul crezu că ar fi abil dacă s-ar preface că se supără — ar fi fost o soluţie uşoară.

— Pe toţi dracii! înjură, umblând cu paşi mari prin încăpere. Eu nu sunt cheia visurilor, frumoaso, aşadar, nu ţi-l pot explica pe-al tău. Dar nu doar visurile tale sunt găunoase, tot aşa este şi punga mea, şi cu toaletele tale de prinţesă o să se creadă că eu înot în aur… Afurisit să fiu dacă nu m-am săturat de poveştile tale! Vorbeşti în enigme şi, în curând, vei fi la fel de puţin inteligibilă ca şi ticălosul acela bătrân de tutore al tău.

Bathilde nici nu clipi.

— De ce-mi pomeneşti despre tutorele meu, zise, nu despre el e vorba.

— N-are a face! strigă Zeno, care nu reuşea să-şi ascundă un început de mânie. Există unele prietenii care murdăresc. Cândva trăiam liniştit cu viciile mele, dar de când v-am cunoscut, pe tine şi pe Giam Battista — Zeno nu-l cunoştea pe Peyrolles decât sub numele lui de împrumut — nu mai este acelaşi lucru. M-am amestecat ca un prost într-o complicitate, căci mi-e teamă să nu devin criminal, fără a avea nici un profit…

— Dragul meu, ripostă cu calm Bathilde, scopul scuză mijloacele. Dacă-l vrei pe unul, le accepţi pe celelalte. Dar nu discutăm despre planurile tutorelui meu şi greşeşti încercând să schimbi vorba… Îţi povestisem visul meu, nu-i aşa?… Ştii că există visuri care se apropie foarte mult de realitate?

— Atâta rău! zise Zeno, cu dispreţ. Sunt rare.

— Mai puţin decât crezi… ţinând seama de faptul că ale mele sunt dintre acelea.

— Pe cinstea mea, habar nu aveam.

— Vrei să ţi-o dovedesc? strigă Bathilde repezindu-se către mobila în care era închisă eşarfa pe care-l văzuse ducând-o la buze.

Dar cavalerul ajunse acolo înaintea ei.

Urmă o tăcere în timpul căreia amândoi se măsurară cu privirea.

Zeno, înfipt în faţa scrinului, o împiedica pe domnişoara de Wendel să se apropie.

— Dar ce vrei să faci, Bathilde? o întrebă cu teamă, căci ştia prea bine ce avea ea de gând să facă.

— La naiba! răspunse femeia, râzând sarcastic. Vreau să văd dacă fularul acela, care se află acolo, nu este, din întâmplare, al meu.

Cavalerul pricepu că nu mai era cazul să se prefacă. Metresa lui surprinsese — nu-şi putea închipui cum — sărutările sale nebune pe eşarfa Marinei. Aşa că se hotărî s-o înfrunte.

— Şi de ce n-ar fi al tău? replică, ironic la rândul său.

— Tocmai asta vreau să verific, îi răspunse, gata să izbucnească faţă de această atitudine insolentă.

— La ce bun? Ştii bine că nu poate fi al alteia, continuă cavalerul pe acelaşi ton.

Brusc, sângele năvăli în obrajii domnişoarei de Wendel.

— De ce te încăpăţânezi să mi-l ascunzi? protestă, tremurând de furie.

Răspunsul lui Zeno veni, obraznic:

— Să ţi-l ascund?... Pe cuvântul meu, mă faci să râd!... Doar copiii îşi ascund jucăriile.

Pieptul Bathildei se zbătea cu putere.

— Dragul meu cavaler, spuse, cu mari eforturi să se abţină. Cu adevărat, această împotrivire este o copilărie. Haide, dacă nu este decât o greşeală lipsită de însemnătate, voi şti s-o iert, căci te iubesc şi sunt logodnica ta.

Italianul îşi răsuci mustaţa. Trebuie să fi fost obişnuit să se lase adorat, căci, recăpătându-şi încrederea în el însuşi, răspunse cu o insolenţă brutală:

— Pentru gustul meu, frumoaso, ai câteva degete în plus la grosimea taliei: am o slăbiciune pentru femeile svelte.

Ea se sili să surâdă, căci îl iubea cu adevărat pe acel bărbat care, ca majoritatea laşilor, găsea o plăcere bolnăvicioasă în a o chinui pe cea care i se dăruise.

Zeno continuă:

— Şi pe urmă dacă mi-am luat angajamentul să te iau de soţie, am impus o condiţie.

— Care anume?

Cavalerul izbucni în râs.

— *Diavolo!*[26] exclamă. Oare-ţi pierzi memoria, frumoasă doamnă? Acea condiţie este destul de importantă pentru a avea grijă să n-o uiţi: nu vei deveni doamna Zeno, decât după ce vei fi moştenit-o pe doamna de Nevers.

Bathilde suferea, dar era mai mult uimită, decât indignată.

— Vrei să pari mai rău decât eşti, şopti strângându-şi buzele. Dar să ne întoarcem la ce ne interesează şi să nu mai pierdem vremea. Pretind să văd fularul acela imediat… înţelegi? … Imediat!

Această nouă insistenţă îl încurcă mult pe italian.

— Draga mea Bathilde, spuse, schimbând brusc strategia. Dă-mi voie să-ţi spun că-mi faci, acum, o scenă cât se poate de ridicolă. Printr-o vrăjitorie pe care n-o pricep, m-ai văzut sărutând o bucată oarecare de stofă şi, din această acţiune atât de simplă, ai dedus imediat că ai o rivală. Dar te rog să judeci puţin. Să admitem că obiectul care te interesează atât de mult nu ţi-ar aparţine; îţi închipui că nici o persoană de sexul dumitale nu a consimţit, înainte ca eu să te fi cunoscut, să mă onoreze cu bunăvoinţa sa? Ei, bine! Pentru ce n-ar proveni acel fular de la una dintre acele vechi… prietene, şi de ce nu s-ar putea ca, într-un elan de duioşie retroactivă, să-mi fi pus buzele pe el?

Raţionamentul nu era lipsit de logică.

Cu toate acestea, Bathilde nu se putea lăsa păcălită, deoarece cuvintele rostite în somn de Zeno, şi pe care el nu le bănuia a fi fost auzite de ea, îi dovedeau prea bine legătura recentă sau, cel puţin, ceea ce ea lua drept o legătură recentă.

De altfel, domnişoara de Wendel avea un răspuns gata pregătit.

— Fie, admit explicaţia ta, replică, abţinându-se încă şi voind să vadă până unde va merge viclenia veneţianului. Dar, în acest caz, îndeplineşte-mi capriciul şi arată-mi ţesătura aceea.

---

[26] *Diavolo!* (lb. italiană) = Drace! (n.t.)

— Nu, se împotrivi Zeno, pe care tenacitatea ei îl scotea din răbdări. Sunt amintiri cu care un om curtenitor nu s-ar putea lăuda şi, dacă n-ai fi surprins acest secret, n-ai fi ştiut niciodată nimic.

Se temea ca Bathilde să nu-şi amintească să fi văzut acea eşarfă pe umerii micuţei brodeze căreia doamna de Verteuil îi permisese să lucreze în salonul ei.

Dar domnişoara de Wendel aşteptase destul şi-şi pierduse răbdarea.

Italianul, crezând că o convinsese şi că nu mai avea de ce se teme din partea ei, se depărtase puţin de scrin. Se pregătea s-o ia de mână şi s-o îndemne să se aşeze lângă el, pe canapea, când, mai înainte de a i se putea împotrivi, femeia se repezi la sertar, îl deschise şi scoase ţesătura subţire atât de râvnita.

— În sfârşit! exclamă. Iată, aşadar, acea dulce amintire.

Făcu să-i şuiere cravaşa, pentru a-l ţine pe cavaler la o distanţă respectuoasă, şi obrajii îi devenită albi ca varul în timp ce examina obiectul furtului său.

Era ceea ce se numea un colţar de mătase, de mici dimensiuni, şi pe care nu se vedea nici un semn particular.

— Într-adevăr — spuse cu glas schimbat şi plecându-şi pleoapele, pentru a ascunde flacăra roşie care-i mistuia ochii. Într-adevăr, înţeleg că ai de ce să ţii la aşa ceva… Trebuie să fi acoperit sânul vreunei ducese sau marchize, nu-i aşa? Ah! Domnule ambasador, aveţi gust în alegerea cuceririlor dumneavoastră… felicitările mele!

Şi, răsucind pe toate părţile eşarfa, adăugă:

— Dar unde sunt oare armoariile nobilei doamne căreia i-a aparţinut?… De obicei, asemenea nimicuri poartă blazonul proprietarelor lor. Ciudat, nu văd nimic… absolut nimic… Te pomeneşti că amintirea asta preţioasă provine de la o fiinţă de rând?…

— Dă-mi înapoi eşarfa!…îi porunci Zeno, făcând un pas către metresa lui. Dă-mi eşarfa imediat, sau mă vei obliga să ţi-o iau cu forţa.

Era furios. Pasiunea lui pentru Marine era reală şi, deşi pentru a o satisface folosise mijloace infame, ea rămăsese vie în inima sa. Ca urmare, injuriile pe care i le aducea Bathilde îl scoteau din fire. Pe de altă parte, se temea — după cum am mai spus — ca aceasta să nu recunoască obiectul ca aparţinându-i

surorii lui Philippe şi, mai norocoasă decât el în a-i descoperi refugiul, să n-o facă să sufere efectele urii sale.

Din fericire, domnişoara de Wendel şi-o amintea prea puţin pe tânăra lucrătoare pe care, de altfel, abia o întrezărise la doamna de Verteuil, şi veneţianul putea spera că ea nu-şi va reaminti deloc veşmintele pe care a le purta.

— Înapoiază-mi eşarfa!… repetă Zeno, dacă nu, îţi spun încă o dată că voi folosi forţa pentru a ţi-o lua.

Zicând acestea, întinse brusc mâna spre a i-o smulge.

Dar Bathilde era atentă şi se ferea.

— Cu adevărat, pari să ţii prea mult la zdreanţa asta, ca să mă înduplec să-ţi îndeplinesc dorinţa, răspunse tremurând de furie.

— Ia seama, Bathilde!… o ameninţă Zeno. Ia seama!… Tu vei fi de vină!…

— Ha! Ha! râse domnişoara de Wendel, cu răutate. Vrei să foloseşti forţa împotriva mea? Ce apărător pătimaş are domnişoara… domnişoara Marine!

— Marine! Ai spus Marine?… Aşadar, o cunoşti?… exclamă cavalerul, înspăimântat la auzul acestei dezvăluiri şi închipuindu-şi-o, imediat, pe fată trebuind să scape din ghearele metresei sale.

Nu putea bănui, într-adevăr, că pronunţase în somn acel nume, şi nu-i mai trebuia mult pentru a o considera pe tânăra femeie drept o veritabilă vrăjitoare.

Bathilde replică:

— N-o cunosc deloc, dar fii sigur că o voi cunoaşte curând şi că-mi va plăti prostia ei…

— Nu vei ieşi de aici cu această eşarfă.

— Deci recunoşti, domnule ambasador al Veneţiei?… Ei, bine! Da, voi ieşi de la tine cu fularul şi-mi va fi de mare folos în căutările mele.

— Pe sângele lui Hristos! ocărî Zeno, la capătul argumentelor sale. Sfârşeşti prin a mă enerva! La mine acasă fac ce vreau şi primesc pe cine-mi place, fără să fiu nevoit să dau socoteală. Oare de-acum încolo va trebui să-ţi cer voie? *Corpo di Bacco!*[27] Presupun că sunt propriul meu stăpân!

---

[27] *Corpo di Bacco!* (lb. italiană) = Pe trupul lui Bachus! (n.t.)

De data aceasta, Bathilde nu răspunse imediat. Era rănită până în străfundurile fiinţei sale orgolioase. Tremura de ruşine şi de furie din creştet până-n tălpi.

— Aha! şopti printre dinţii încleştaţi convulsiv, căci tocmai îşi amintise numele micuţei brodeze pe care o întâlnise la doamna de Verteuil şi în mintea ei se făcuse lumină. Aha! Aia are exact talia care-ţi place!... Ha! Ha! Este comic şi măgulitor totodată, pe cinstea mea! Eu, domnişoara de Wendel, o am, probabil, ca rivală, pe o fată angajată cu ziua... Ha! Ha! Şi îndrăzneşti să mi-o mărturiseşti!

La drept vorbind, cavalerul nu ştia ce atitudine să mai ia şi era foarte încurcat.

Bathilde se înfipsese în faţa lui, înaltă, dominatoare, şi el o privea de jos în sus, aşa cum fac copiii certaţi de oamenii mari.

Cu toate acestea, mai încerca să râdă, dar râsul său suna fals.

— Cavalere, continuă femeia pe tonul unui judecător care dă citire unei sentinţe. Cavalere, eşti prins în culpă!... Şi minţi când spui că eşti propriul tău stăpân. Minţi cu neruşinare, căci te-am plătit, şi singurul stăpân aici sunt eu!

— *Per todos santos!*[28] strigă Zeno, revoltându-se, asta chiar că le-ntrece pe toate!... Ai plătit, spui? Dar fii raţională, draga mea: erai prea săracă pentru a face faţă preţului meu. Eu nu mă vând pentru un acont, iar târgul este nul şi neavenit până în clipa în care ne vom asocia pentru moştenire!

— Lacheu italian! Laş şi hoţ! strigă domnişoara de Wendel, al cărei gâtlej lăsa să-i iasă silabele sacadat.

Apoi, adăugă, cu glas mai potolit:

— Ia seama, la rândul tău! Căci, spre nenorocirea noastră, a amândurora, eu încă te mai iubesc!

Ambasadorul Veneţiei, care trăia în Montmartre ca un simplu gentilom, auzise prea bine tripla insultă pe care i-o adresase răzbunătoarea sa logodnică. Cu toate acestea, nu ar fi fost impresionat peste măsură, dacă n-ar fi văzut expresia cu adevărat ameninţătoare ce i se aşternuse pe chip.

Buzele femeii erau puternic contractate; ochii, pe jumătate închişi, sub linia încruntată a sprâncenelor, se pierdeau într-un

[28] *Per todos Santos!* (lb. spaniolă) = Pe toţi sfinţii! (n.t.)

cerc vânăt, iar între pleoape se vedeau scăpărând luciri roşietice asemănătoare celor din ochii fiarelor, pe vreme de furtună.

Acum, în loc să ameninţe, Zeno era gata să implore. Nu se mai gândea deloc să-şi recucerească bucata de ţesătură, primă cauză a acestei dispute, şi, cuprins de teamă, se gândea: "Am greşit foarte mult că n-am potolit-o imediat... Mă va constrânge să ajung şi la asta..."

Bathilde tocmai repeta — şi de-abia i se putea desluşi vocea, care se îneca în gâtlej:

— Ai greşit... Cere-ţi iertare, crede-mă!

— *Demonios!* replică Zeno. Aerele grozave pe care ţi le dai sunt foarte amuzante, dar nepotrivite cu momentul... Vrei un sfat? Mulţumeşte-te cu ce ai luat de aici, nu abuza de răbdarea mea şi întoarce-te cât mai repede la palatul Nevers, dacă vrei să n-o păţeşti.

Furia stăpânită a femeii nu putea deveni mai mare. Această ultimă înfruntare trecu, prin urmare, fără s-o mai atingă. Până atunci nu se mişcase. Făcu să dispară colţarul de mătase într-unui din buzunarele ei şi înainta cu un pas.

— Cavalere, i se adresă cu un glas ce sună dogit, te iubesc mai mult decât îţi închipui. După purtarea ta laşă, ar trebui să te las în plata Domnului... N-ai întârzia să pierzi totul — rang şi avere. Dar sunt bună şi prefer să te pedepsesc, pentru a nu te lăsa să cobori până în josul pantei... Tutorele meu mă sfătuise să te dresez. Avea dreptate... şi voi începe s-o fac.

Vorbind astfel, era frumoasă. Frumoasă şi splendidă, ca leul care se pregăteşte să ragă. Faţa i se îmbujorase, minunatul său păr, despletit printr-un efort nevăzut, unduia pe capul ei lăsat spre spate, ca şi cum ar fi fost agitat de o furtună.

Părea atât de înspăimântătoare, încât Zeno, pierzându-şi deodată puţina siguranţă de sine ce-i rămăsese, se adăposti prudent de cealaltă parte a mesei.

Devenită tăcută, cu paşii lunecând pe pardoseală, ca o tigroaică care se târăşte spre pradă, femeia continuă să înainteze spre el.

Într-adevăr, la ce bun ar fi vorbit? Osânda nu era oare deja pronunţată, în ochii ei arzători?

Mâna dreaptă a Bathildei, încleştată cu furie pe mânerul de aur al cravaşei, agita tija acesteia cu o mişcare ameninţătoare.

Este de presupus că Zeno îi ghici intenţiile, căci o paloare mată îi acoperi faţa şi ochii lui căutară instinctiv o armă cu care să se apere împotriva acestei femei, a cărei mânie tăcută îi inspira o teamă de neînvins.

La început, nu-i venise să creadă în revoltă neaşteptată a celei pe care o considera, mai curând, ca pe o sclavă a sa. Dar acum, nu mai avea nici o îndoială.

În spatele lui, pe partea de jos a unei panoplii de paradă, era atârnat un pumnal de Milano — o armă ascuţită, călită cu dibăcie de către acei armurieri savanţi din Italia, care, în veacul trecut, au făcut concurenţă secularei reputaţii a lamelor din Toledo, fiind cât pe-aci să-i ia Spaniei această glorie.

Zeno apucă pumnalul şi luă o poziţie de apărare, într-un mod demn de milă.

Pe buzele Bathildei apăru un zâmbet crud, în vreme ce biciuia aerul cu cravaşa.

— Nu vreau să te rănesc, îi spuse, ci doar să te însemnez, ca amintire a ofensei pe care mi-ai adus-o.

— Eşti muierea Satanei! strigă cavalerul, pierzându-şi cu totul capul. Joci un joc în care-ţi rişti viaţa, căci mi-e teamă de tine, şi teama mă împinge să nu mai ţin seama de nimic.

Probabil că spunea adevărul. Asta se citea pe faţa sa pământie.

Pumnul lui înarmat se-întindea către domnişoara de Wendel şi, în spatele acelui scut de oţel, nu exista nici un centimetru pătrat din pielea lui care să nu se înfioare de frică. Nu era un om lipsit de curaj, dar în faţa femeii ce se îndrepta spre el, în faţa acelei femei mai puternice decât un bărbat, era pe calc să devină laş.

Or, dacă ştim de ce sunt în stare laşii atunci când se hotărăsc să fie viteji, ne putem închipui că există şi reciprocă.

Bathilde continua să înainteze.

Ochii lui măriţi o priveau ca şi cum n-ar mai fi văzut-o niciodată.

— Pleacă! Pleacă! îi spuse cu glas răguşit.

Ea rânji fără a-i răspunde şi, încă o dată, cravaşa şfichiui aerul, şuierând ca o reptilă.

O spumă albă apăru pe buzele lui Zeno care, cu pumnalul ridicat, îşi părăsi baricada, avântându-se furios înainte.

— Tu ai vrut-o! spuse, scrâşnind din dinţi. Văd roşu în faţa ochilor!…

Domnişoara de Wendel se oprise, aşteptându-l bine înfiptă pe picioare.

în clipa în care pumnalul era gata să coboare, încheietura mâinii veneţianului fu înfăşurata de partea flexibilă a cravaşei; arma pe care o ţinea îi fu smulsă violent dintre degete şi, azvârlita ca de o praştie, zbură făcând ţăndări oglinda de pe cămin.

Dezarmat şi înnebunit de groază, italianul începu să alerge.

Răzbunătoare, ca mama al cărei sânge arzător îi curgea în vine şi că tatăl său, beat de acea rece mânie a nordicilor, care nu iartă niciodată, Bathilde îl urmări.

În goana lor răsturnau mobilele.

În cele din urmă, ea îl ajunse.

— Trebuie să-ţi fac un semn care să te silească să-ţi aduci aminte, spuse, apucându-l de păr.

Zeno încetă să se apere, gemând:

— Femeia asta este diavolul în persoană!

Dar privirea, pe care încercă să şi-o ferească, îi căzu din întâmplare asupra metresei sale şi, în locul blestemului pe care gâtlejul lui strangulat de furie voise să-l sloboade, îngăimă, cuprins de admiraţie:

— Bathilde, nu ştiam că eşti atât de frumoasă!

Femeia era necruţătoare şi nu se putea lăsa înduioşată. Imitându-i pe oamenii legii, care, înainte de supliciu, dau citire osândei condamnatului, spuse cu un calm implacabil, ridicându-şi cravaşa:

— Ştii, cavalere, că pedeapsa este pe măsura iubirii? Iar cu cred că te iubesc mult şi că tu m-ai desconsiderat, dându-mi drept rivală o fiinţă ordinară… Pedeapsa va fi la înălţimea insultei…

Zeno nici nu încerca să se ferească. Era un bărbat învins, mai mult chiar — un lup preschimbat în câine târându-se la picioarele stăpânului căci buzele lui căutau mâna care se pregătea să-l lovească.

Mânuită cu toată puterea, cravaşa căzu pe chipul cavalerului, pe al cărui obraz drept apăru o dâră însângerată.

Un geamăt de durere răspunse loviturii şi poate că Zeno s-ar fi ridicat pentru a lovi, la rândul său, când un glas uscat şi grav rupse tăcerea:

— Ei, bine! Ei, bine! spunea glasul. Vasăzică, aici are loc o explicaţie? Încăierarea cu mâinile nu li se potriveşte decât oamenilor de rând, nu ştiţi asta?... De o parte un stilet, de cealaltă o cravaşa. Doamne! Şi asta se poate numi dragoste...

Bathilde şi Zeno se întoarseră simultan către uşa dormitorului, în pragul căreia stătea un bătrân înalt, care-i privea pe rând, cu o ironie amară în ochi.

— Seniorul Giam-Battista! exclamă cavalerul.

— Domnul de Peyrolles! murmură în acelaşi timp domnişoara de Wendel, îndeajuns de încet spre a nu fi auzită de veneţian.

— Pe cinstea mea! Ajung tocmai la timp pentru a vă opri! continuă nou-venitul, făcând un pas spre interiorul încăperii. Căci aveţi un mod de a vă îmbrăţişa deloc plăcut.

Îşi luă un scaun, care din întâmplare nu fusese răsturnat, se instala comod fără a fi fost poftit şi spuse zâmbind:

— Vă căutam pe amândoi, copii, şi-mi pare bine să văd că sunteţi încă de acord unul cu celălalt. Dacă nu mai aveţi nimic amabil să vă spuneţi, am face bine să lăsăm pălăvrăgeala şi să discutăm serios toţi trei.

Capitolul X - De cele două părţi ale unui perete

Intervenţia neaşteptată a tutorelui auto-institui al tinerei femei, a celui pe care Zeno îl numea domnul Giam-Battista, schimbă imediat mersul lucrurilor.

Mânia Bathildei se potoli dintr-o dată, iar cavalerul se ridică dintr-o săritură, nu cu intenţia unor represalii, ci pentru a-şi ascunde obrazul — acum roşu de ruşine — pe care urma cravaşei lăsa o dungă lividă.

— Bună ziua, frumoasa mea dragă; te salut, cavalere, spuse domnul de Peyrolles. Nu fiţi supăraţi pe mine c-am venit să vă tulbur conversaţia. Vedeţi voi, la mea, imaginile

retrospective te îndurerează şi simţi un oarecare regret când îi vezi pe tineri giugiulindu-se.

La auzul acestor cuvinte batjocoritoare, domnişoara de Wendel se încruntă, căci, faţă de un al treilea, ea însăşi resimţea mai puternic decât logodnicul ei ruşinea la care-l supusese pe acesta.

— Eu sunt cea care am lovit pentru că nu mi s-a dat respectul cuvenit, spuse cu glas aspru. Dar dacă o alta decât mine ar fi îndrăznit să se atingă de Excelenţa Sa domnul ambasador al Veneţiei…

— L-ai fi apărat? o întrebă domnul de Peyrolles.

— Mă onoraţi, presupunând asta… Dar nu este ceea ce voiam să spun… ci că, dacă altcineva decât mine ar fi îndrăznit să-l lovească, acela ar fi deja mort, pedepsit de chiar mâna Excelenţei Sale.

Vorbind astfel, îşi ţinea capul ridicat cu mândrie, iar privirea îi scânteia.

Domnul de Peyrolles zâmbi.

— Ştii că devii tot mai frumoasă, Bathilde! rosti cu o admiraţie neprefăcută. Ce vârstă spui că ai?

Femeia replică:

— Cea pe care o voi împlini în curând, domnule, adică treizeci de ani.

— Greşeşti! Fără a-ţi face vreun compliment, nu pari să ai atâţia. Dar nu mă mai mir că te văd tot atât de proaspătă ca un trandafir.

Apoi, întorcându-se către Zeno, adăugă ascunzând pe cât posibil sarcasmul din cuvintele sale:

— Dar ridică un scaun, pentru a lua loc, cavalere. Şi, renunţă, te rog, la mutra aceasta dezumflată: nimic din ce vine de la o doamnă nu răneşte…

Veneţianul se supuse, întorcându-şi privirile spre a nu o vedea pe tânăra femeie care-l urmărea cu ochii plini de tandreţe, că spre a-l consola şi a-l răzbuna — căci, repetăm, îl iubea cu adevărat.

— Dar nu veniseţi pentru a ne vorbi despre lucruri ceva mai serioase? îl întrebă Bathilde pe bătrân.

— Tot ceea ce are legătură cu tine este serios, replică acesta, ocolind răspunsul. Şi îngăduie-mi un sfat părintesc: ai multe calităţi, ştiu asta, dar nu duci lipsă de cusururi. Printre

acestea, există două care-ţi vor aduce deseori necazuri, dacă ai de gând să parvii…

— Şi care, mă rog?

— Primul este o sensibilitate exagerată… ţi-a jucat deja nişte renghiuri foarte urâte…

— Iar al doilea?

— Al doilea este şi mai rău: ai o fire prea drăgăstoasă, fata mea.

— Ei, na-ţi-o! Şi ce, dragostea e un cusur?

— Ba mai mult, este o boală pernicioasă… Am auzit spunându-se că asta ar fi fost cauza morţii tatălui tău…

— Şi mama mea?

Această întrebare îl stânjeni pe bătrân, care nu îndrăzni să răspundă: "Mama ta?… ea a trăit din dragoste!…"

Aşa încât schimbă tonul şi întrebă din vârful buzelor:

— Cum se simte doamna contesă de Lagardère?

— Se întâmplă ceva ciudat, răspunse domnişoara de Wendel. Durerea care a făcut-o să şuiere atât de mult timp pare s-o părăsească. Fără a-i fi pierdut încrederea pe care, o avea în mine, de când domnişoara de Chaverny a împlinit vârsta ce-i permite să-i ţină companie eu nu mai sunt la curent cu toate cele, ca altădată. Astfel, fără ştirea mea, dânsa primeşte uneori vizite, şi nici Clairette, nici eu nu i-am putut cunoaşte niciodată pe aceşti vizitatori misterioşi.

— Aha! făcu domnul de Peyrolles. Pune ceva la cale, asta-i o dovadă de sănătate.

— Dacă va merge tot aşa, va trăi până la o vârstă foarte înaintată.

— Să te-audă Cerul! Este cea mai fierbinte dorinţă a inimii mele, o aprobă bătrânul, pe un ton de solemnitate batjocoritoare.

— Iată ce dovedeşte un suflet bun. Nu mă îndoiesc de sinceritatea dumneavoastră, replică Bathilde.

— Pe cinstea mea! exclamă deodată Peyrolles, schimbând subiectul şi privindu-l pe Zeno. Cavalerul acesta este un om fericit că posedă o perlă ca tine, draga mea!

O roşeaţă acoperi fruntea domnişoarei de Wendel, care resimţi dureros acest nou sarcasm.

Bătrânul continuă:

— Adineauri am asistat, fără să vreau, la o caldă explozie de tandreţe. Şi am fost sincer înduioşat de felul în care îi dădeai semne ale iubirii tale, Bathilde… Ba chiar există, din partea ta, o anumită familiaritate, care, de altfel, nu le şade deloc rău unor îndrăgostiţi.

— Trebuie să vă recunoaştem puterea de înţelegere, replică Bathilde cu acreală. Nimic nu vă scapă. Excelenţa Sa şi cu mine suntem mai mult decât logodiţi, deoarece ne iubim.

Am putut observa că, faţă de un al treilea, tânăra femeie îl trata pe Zeno drept "Excelenţa Sa", titlu la care avea dreptul datorită postului său în Franţa.

— Deja! exclamă domnul de Peyrolles.

Şi, pe un ton întrebător:

— Cu dragoste adevărată, frumoasa mea dragă?

— Cu dragoste, da.

— Doamne Sfinte! Întrebarea mea este prostească. Asta se vedea, de altminteri, adineauri, iar acest bun cavaler pare să înţeleagă nemărginirea fericirii sale…

— Domnule Giam-Battista, depăşiţi limitele, îl întrerupse Zeno, vorbind pentru întâia dată. Şi dacă n-aţi fi un om în vârstă…

— Eu sunt cea care trebuie să vorbească, îi reteză fraza domnişoara de Wendel.

Şi, stând dreaptă în faţa lui Peyrolles, adăugă:

— De obicei, domnule, în certurile noastre ca între îndrăgostiţi, domnul cavaler este cel care loveşte.

Ex-intendentul lui Gonzague izbucni în râs.

— Bravo! spuse. Vă oferiţi toate bucuriile căsătoriei înainte de a face nunta. Este o metodă excelentă, pe care tinerii ar trebui s-o pună în practică, pentru a reduce numărul menajurilor nereuşite.

— Nu veniseţi spre a ne vorbi de lucruri mai serioase? repetă Bathilde, pe care bătaia aceasta de joc începuse s-o mânie.

— Ba da! Copilă dragă. Dar, iertare, nu te supăra. Poate că am greşit pătrunzând prea brusc în secretul trebuşoarelor voastre. Să nu mai vorbim despre asta… Priveşte-mă mai cu blândeţe, cavalere. Nu-mi voi aminti nimic, jur!… La urma urmei, aşa-i tinereţea… Acum, să discutăm serios.

— Dacă ar fi posibil, v-aş rămâne realmente îndatorată, zise Bathilde cu ciudă. Mai întâi, prin ce întâmplare aţi ajuns să ne urmăriţi până în Montmartre?

— Foarte simplu: având ceva a-ţi spune, m-am dus azi-dimineaţă să ciocănesc la fântâna din fundătură. La semnalul meu, a venit Clairette şi m-a spus că tocmai plecaseşi călare… Nu m-a înşelat — ce fată bună şi cinstită! — căci, sosind aici, l-am văzut, într-adevăr, pe Sultan al tău în grădină, păscând în voie puţinele flori.

— Ajungeţi şi la ce aveaţi să-mi spuneţi.

— O clipă, replică Peyrolles, coborând glasul. Mai înainte, aş vrea să ştiu dacă putem vorbi în siguranţă, căci mi s-a părut că aud zgomot în locuinţa alăturată, pe care o ştiam încă neocupată. Oare acum ai un vecin, cavalere?

— Aşa este, răspunse Zeno după o mică ezitare, căci era supărat pe bătrân pentru zeflemelele sale umilitoare. Apartamentul lipit de al meu este închiriat de opt zile.

— Asta-i cam neplăcut.

— O! liniştiţi-vă. Dacă doar vecinul ăsta vă stinghereşte, puteţi vorbi fără grijă cât de tare veţi voi, deoarece el este totalmente surd.

— Eşti sigur de asta?

— Cât se poate de sigur.

Şi, pentru a-şi dovedi afirmaţia, cavalerul — care-şi mai revenise după recenta încăierare — povesti ciudata conversaţie ce avusese loc între el şi bătrânul savant.

— Atunci e-n regulă, continuă Peyrolles. Cele ce voiam să-ţi comunic, Bathilde, ţi le voi spune şi dumitale, cavalere. Căci îmi plac cei ce se iubesc cu adevărat. Sunteţi demni unul de celălalt. Mai mult ca oricând, suntem aliaţi prin forţa lucrurilor. Aşa că trebuie să pornim la treabă serios, şi repede. Ia să vedem, cavalere, la cât apreciezi dumneata lozul cel mare pe care-l reprezintă partea ce-i revine viitoarei ambasadoare a Veneţiei din moştenirea lui Ne vers?

— Domnul mareşal de Maillebois, care se pricepe la calcule, spune că averea ultimei doamne de Nevers nici nu mai poate fi socotită, replică Zeno, ai cărui ochi clipeau, ca şi cum ar fi fost orbiţi de o lumină prea mare. După aprecierea mea, domnişoara de Wendel poate conta pe trei sau patru milioane!

— Vai! Cât de departe eşti de cifră corectă, cavalere, şopti Peyrolles, cu emoţia plină de religiozitate a celor care se înclină în faţa aurului. Am călătorit special până în Lorraine, ca să mă duc să văd pământurile din care cea mai mare parte îţi vor reveni de drept: valorează o duzină de milioane… Domeniile Caylus, din valea Louron-ului, nu sunt mai puţin bogate; bunurile răspândite prin toată Franţa valorează de două ori mai mult; şi mai sunt încă patrusprezece sau cincisprezece milioane, provenind din provincia Mantoue, din Italia, şi care-i aparţin văduvei de Nevers.

Când bătrânul făcu o pauză să respire, Zeno spuse cu glas abia auzit:

— Asta înseamnă că o treime face douăzeci de milioane.

Îşi ţinea pleoapele pe jumătate închise, pentru a ascunde strălucirea ochilor.

— Pe ce voi cheltui toată averea asta?… întrebă Bathilde, cu o încurcătură hazlie.

Peyrolles replică:

— Când o vei avea, vei face cu că ce vei pofti, dar mai întâi va trebui s-o ai. Dacă de multă vreme treburile n-au avansat, acum au pornit şi par să apuce pe un făgaş prost. Ştiţi că Philippe, fiul contelui de Lagardère, este pe punctul de a afla cine este?

— Da, ştiu asta, confirmă Zeno, dar nu este decât "pe punctul…", şi înainte să afle mai multe…

— Trebuie să acţionăm.

— Şi eu sunt de aceeaşi părere… şi încă repede.

— Repede… dar cu dibăcie. În scopul acesta, m-am gândit la Bathilde, care, în această împrejurare, ne poate fi de mare ajutor. Iată cum anume…

* * *

Dar mai înainte de a-l lăsa pe Peyrolles să vorbească, trebuie să pătrundem la vecinul lui Zeno şi să vedem ce a se întâmpla acolo.

În vreme ce cei trei discutau, acesta se afla într-o încăpere din locuinţa sa, situată chiar în spatele celei în care stăteau complicii.

Acum nu mai avea nimic din bătrânul savant pe care-l întâlnise cavalerul. Ca şi cum s-ar fi cufundat în undele vrăjite ale fântânii Veşnicei Tinereţi, el întinerise cu cel puţin cincisprezece ani. Trupul prăbuşit sub greutatea anilor se îndreptase, viguros şi puternic, iar din multele zbârcituri ce-i brăzdaseră chipul nu mai rămăsese nici urmă. În plus, ochii săi fără ochelari păreau acum vioi şi pătrunzători.

De când intrase Bathilde la veneţian, stătea foarte aproape de peretele ce despărţea cele două apartamente, într-o atitudine ce denotă o atenţie încordată.

La înălţimea capului său, înfipt în grosimea zidăriei, a se vedea un fel de clopot metalic cu diametrul de cinci-şase degete, a cărui jumătate ieşea în afară.

Nemişcat, cu urechea lipită de partea concavă a acestui clopot, părea să asculte ce se vorbea la vecinul său, şi cu siguranţă nu pierdea nici o silabă din cuvintele rostite.

Într-adevăr, acestea, izbind mai întâi peretele, se repercutau apoi în globul acela, gol pe dinăuntru, căpătând astfel o sonoritate foarte puternică.

Mulţumită acestui aparat acustic, omul nostru prindea şi cel mai mic zgomot făcut dincolo de zidul despărţitor.

Reuşise astfel să asiste, ca şi cum ar fi fost prezent, la scena ce avusese loc între Bathilde şi amantul ei. Scenă ale cărei peripeţii i-ar fi fost posibil, de altfel, să le urmărească fără a folosi acest mijloc, deoarece avea auzul fin, cu toate că pretindea contrariul, iar strigătele celor doi puteau fi auzit chiar şi de un surd adevărat.

La început, cearta aceea îl lăsase rece. Puţin îl interesau amorurile ambasadorului şi ale domnişoarei de Wendel.

Dar interesul său se mărise când cei doi amanţi ajunseseră la faza acută, adică atunci când Zeno se înarmase cu un pumnal pentru a se năpusti asupra femeii.

— Drace! şoptise, oare ticălosul îşi va pune în aplicare ameninţarea, asasinându-şi metresa? Iată ceva ce nu ne-ar aranja deloc treburile, căci ne-ar împiedica să aflăm o mulţime de lucruri pe care dorim să le cunoaştem.

Şi se pregătea deja să-şi reia în grabă deghizarea de savant bătrân şi, sub un pretext oarecare, să se ducă la cavaler spre a se interpune între el şi domnişoara de Wendel, când sosirea lui Peyrolles îl scutise de acest demers.

Continuase să asculte cu o atenţie sporită.

— Bun! îşi spusese, auzindu-l pe cavaler cum îl asigură pe fostul *factotum* al lui Gonzague că vecinul său era complet surd şi că n-aveau a se teme de el. În felul acesta, voi afla ce lucru important trebuie să i se comunice Bathildei.

Apoi, se felicită, mulţumit de sine:

— Ştiam eu bine că, într-una din zile, şederea mea aici va fi utilă…

* * *

Să revenim acum la Peyrolles, pe care l-am părăsit tocmai când se pregătea să indice felul în care socotea să se slujească de pupila sa pentru a scăpa de fiul lui Lagardère.

— Iată, spunea, în ce mod va trebui să procedăm cu tânărul. Bathilde îi va fixă o întâlnire la ea…

— O întâlnire… cu el… şi la mine? se miră aceasta. Cum aş putea realiza una ca asta?

— Te voi învăţa cum. Peste câteva zile, armata din Flandra se va întoarce la Paris. Am aflat că, la iniţiativa domnului de Maillebois, gentilomii de la curte intenţionează să ofere, cu acest prilej, o recepţie urmată de bal, tuturor ofiţerilor care au luat parte la campanie. Ei, bine! Vei merge la acel bal şi vom face în aşa fel ca şi Philippe să se afle acolo.

— Cum puteţi să vă-nchipuiţi aşa ceva?! În ce calitate ar putea avea acces un simplu soldat la o reuniune de ofiţeri?

— Încă nu ştiu, lasă-mă să mă gândesc şi, cu siguranţă, vom învinge această dificultate care, pentru moment, îţi pare, ca şi mie, aproape de netrecut.

— Este gata învinsă, interveni Zeno.

Bathilde şi Peyrolles îl priviră întrebător.

— Ei, nu! şopti acesta din urmă. Te pomeneşti, cavalere, că ai găsit deja portiţa pentru a-l face să intre la bal pe ostaşul din gărzile franceze? Asta te-ar ridica mult în stima mea.

— Încetaţi cu bătaia de joc, domnule Giam-Battista, îl întrerupse veneţianul. Doar suntem asociaţi, prieteni. Am trecut prin sarcasmele dumneavoastră fără a răspunde şi sunt încă departe de a vrea să vă câştig stima: stima unui om care mă cunoaşte, dar pe care eu nu-l cunosc. Fără a şti nimic cu precizie despre dumneavoastră, am convingerea că nu prea vă

simţiţi în largul dumneavoastră în Franţa, unde cele ce vă reţin sunt cu siguranţă, doar răzbunarea şi interesul. Bănuiesc, de asemenea, că numele pe care-l purtaţi nu este cel real. Cât despre mine, domnule, nici un motiv de răzbunare nu-mi dictează faptele şi... numai dragostea mă împinge să vă devin complice, căci cred că am dreptul să încerc să recuperez averea viitoarei mele soţii, (rostind această frază, se întorsese către Bathilde). Aşa încât vă rog să mă consideraţi nu ca pe o marionetă pe care-o tragi de sfori după plac, ci ca pe un asociat. Lucrurile fiind astfel lămurite, păstraţi-vă admiraţia şi batjocură pentru alţii, nu pentru mine.

Mirat de această punere la punct, la care nu se aştepta deloc, căci Zeno îl tratase întotdeauna cu o politeţe apropiată de respect, bătrânul nu scotea o vorbă, înţelegând că fusese cel dintâi care greşise.

— În ceea ce priveşte dificultatea cea învinsă, continuă cavalerul, nu am avut de găsit nici o portiţă, deoarece, de săptămâna trecută, sergentul Philippe nu mai există. Acum trebuie să spuneţi "locotenentul Philippe".

Peyrolles tresări.

— A fost avansat locotenent?

— Pe loc. Chiar în regimentul în care servea. Am aflat ştirea deunăzi, pe când eram în biroul ministrului de război. Se pare că această favoare i-a fost acordată în urma recomandării domnului marchiz de Chaverny şi mulţumită aprecierilor bune ale căpitanului de Tresmes.

— Ei, bine! Asta ne ajută minunat, spuse Peyrolles, fiindcă în acest fel, este invitat de drept la acea recepţie. Dar, deoarece s-ar putea ca din cauza numirii sale atât de recente să ezite să participe, îi vom transmite prin Bathilde să aibă grijă să nu lipsească.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta? întrebă domnişoara de Wendel.

— Vreau să spun că, în acest scop, îi vei scrie câteva cuvinte.

— Eu?... Dar este absurd!... Băiatul ăsta nici nu mă cunoaşte şi puţin îi va păsa de scrisoarea mea.

— Şi tocmai de aceea nu-i vei scrie personal. Cea care va semna va fi "o prietenă care se interesează mult de el şi care,

aflând un secret în legătură cu naşterea lui, ar dori să-i vorbească despre această problemă", aşa că va veni.

— Aha! Bine, înţeleg, şopti Bathilde, ascunzându-şi o strâmbătură.

— Aşa încât este imposibil să nu vină. Şi, de îndată ce va sosi, eu — care voi fi, de asemenea, prezent — ţi-l voi arăta şi nu-ţi va rămâne decât să fii destul de dibace pentru a obţine rendez-vous-ul de care avem nevoie pentru executarea planului pe care l-am conceput.

— Şi care-i planul? întrebă Bathilde.

— Acela de a-l pune în imposibilitate de a-şi recuceri numele şi rangul.

— Nu cumva vreţi să atentaţi la viaţa lui? vru să afle domnişoara de Wendel.

— De ce nu? Era cât pe-aci să intervină Zeno, care nu avea nevoie să-şi satisfacă o răzbunare pentru a fi amator de metode drastice.

Dar Peyrolles, prevenindu-l printr-o clipire semnificativă, răspunse:

— Nu, desigur, nu vom merge până acolo. La ce bun?

Nu avea încredere în tânăra femeie şi se gândea că, dacă i-ar dezvălui intenţiile sale, care erau, într-adevăr, de a-l asasina pe Belle-Épée, ea ar refuza să-l ajute. Oare nu-l mai salvase o dată, şi nu păruse că se interesează foarte mult de soarta lui, atunci când — în timpul convorbirii pe care o avuseseră amândoi, cu doi ani în urmă, şi în cursul căreia fata îi mărturisise substituirea pe care o făcuse — Peyrolles vorbise despre anume "precauţii" pe care va trebui să le ia faţă de el? Aşa încât trebuia s-o lase să ignore planurile lui şi să nu se slujească de ea decât ca de un instrument inconştient.

Ştim că mizerabilul bătrân îi ascunsese întotdeauna capcanele pe care i le întinsese lui Philippe.

— Bine, se învoi Bathilde. Dacă-i aşa, vă pute bizui pe mine. Şi unde va trebui să-i dau acea întâlnire?

— În budoarul tău.

— La palatul Nevers?

— Bineînţeles.

— Locul îmi parc ales cam ciudat.

— Nu există altul mai bine situat pentru ceea ce avem de gând să facem. Depărtarea dintre apartamentul tău şi cel al

contesei, grădina mare şi pustie care le înconjoară, fundătura întunecată de alături, toate acestea ne vor îngădui să acţionăm cum dorim, fără a ne teme de intervenţia vreunui nepoftit.

— Poate că aveţi dreptate. La ce oră trebuie să-i spun să vină?

— La miezul nopţii… când toţi din palat vor dormi.

— De acord, deci, pentru miezul nopţii… Şi acum, o ultimă întrebare. Unde-i voi adresa scrisoarea? Nu ştiu unde locuieşte.

— Nici eu, recunoscu Peyrolles, dar n-ai decât să i-o trimiţi la Ministerul de Război. Presupun că-i va parveni fără greş. Aşa că ne-am înţeles şi, de astă dată, să încercăm să încheiem treaba. De prea multă vreme aşteptăm.

— Nu vă temeţi, instrucţiunile vă vor fi respectate cu rigurozitate.

Ciudată fată — se va putea spune — această Bathilde de Wendel care, fără remuşcări, consimţea să distrugă pentru totdeauna existenţa lui Philippe, să-l transforme într-un fel de paria al societăţii, ceea ce, mai ales în acea epocă, era ceva asemănător unei morţi anticipate, dar care se împotrivea să i se aducă vreo vătămare corporală.

Dar, aşa cum am spus mai înainte, era o fire în care "binele" şi "răul" se aflau într-o continuă luptă, fiecare voind să-şi aibă partea sa.

Cea a "răului" era dorinţa de a o moşteni pe contesă, de a obţine cu orice preţ averea necesară pentru a-şi satisface plăcerile.

Cea a "binelui" era acea sensibilitate înnăscută, care o îndemnase să-l îndrăgească pe Philippe când fusese copil şi care o făcea şi acum să-i apere viaţa, deşi de aceasta depindeau bogăţiile pe care le râvnea.

Când cei trei complici terminară de stabilit toate detaliile, se despărţiră.

Peyrolles ieşi primul, apoi Bathilde, care-şi regăsi calul în grădină.

Zeno nu-i urmă imediat şi-şi luă răgazul de a ascunde sub un strat de pudră dâra violacee lăsată de cravaşa.

În spatele zidului despărţitor, falsul savant, care nu încetase să-şi ţină urechea lipită de clopotul metalic, ascultase până la capăt acea convorbire, din care nu-i scăpase nici un cuvânt.

Îndată după plecarea Bathildei şi a lui Peyrolles, îşi refăcu deghizarea sa de bătrân, adică îşi puse pe cap o perucă albă, cu şuviţe intenţionat dezordonate, îşi unse faţa cu o substanţă care-i zbârci pe loc epidermă, îşi luă din nou ochelarii cu sticle albăstrui, apoi, devenit de nerecunoscut, îşi părăsi în grabă locuinţa.

Pe pragul uşii se ciocni de Zeno, care ieşea şi el.

Veneţianul se ducea să se aerisească, spre a-şi reveni după scena violentă la care luase parte.

— Pe onoarea mea, domnule, îi strigă vecinului său, te felicit călduros că eşti cam tare de ureche. Mulţumită acestei infirmităţi, n-ai fost deranjat, în lucrările dumitale, de ceea ce s-a petrecut mai adineauri la mine.

— Ce anume? întrebă omul, cu o expresie naivă. S-a întâmplat ceva la dumneavoastră?

— Da, o metresă geloasă mi-a adresat reproşurile sale într-un mod cam gălăgios şi a făcut scandal cel puţin un sfert de oră.

— Ah! Drace! Trebuie să fi fost cam neplăcut. Am cunoscut şi eu aşa ceva în tinereţea mea. Dar eu, domnule, aveam un principiu: când mi se întâmpla un lucru de felul acesta, protestam, şi chiar cu atâta fermitate, încât foarte rar nu eram eu învingătorul. Vedeţi dumneavoastră, femeilor nu trebuie să le cedezi niciodată, altminteri rămâi la mâna lor. Dimpotrivă, o purtare energică le face suple ca o mănuşă.

— Sunt cu totul de aceeaşi părere.

— Atunci înseamnă că i-aţi ţinut piept… iar doamna şi-a recunoscut, fără îndoială, greşeala?

— În întregime. Mi-a cerut iertare, îl încredinţa Zeno cu o nepăsare demnă de un viclean ca el şi grăbindu-se să-şi acopere cu o batistă urma roşiatică de pe faţă, pe care pudra n-o putea ascunde complet.

— Perfect! Mă bucur pentru dumneavoastră. Dar regret că nu mai pot continua această conversaţie, deoarece un prieten de-al meu, un medic, mă aşteaptă pentru a discuta despre un subiect extrem de interesant şi pe care trebuie să-l dezbatem îndelung.

— Ar fi indiscret să vă întreb care ar fi acest subiect?

— Ba deloc, este vorba de *ictibus în capite* şi de multiplele lor consecinţe.

— Aha! Despre "faptele nesăbuite"? Într-adevăr, s-ar putea să fie interesantă o discuţie despre aşa ceva, răspunse cavalerul, nepricepând aluzia.

— Aşadar, la revedere, stimate vecin, şi, încă odată, mii de regrete.

Şi zicând acestea, bătrânul se depărtă.

Atâta timp cât crezu că mai poate fi văzut de italian, îşi păstră pasul senil, dar pe măsură ce cobora spre Paris îşi acceleră mersul, care deveni rapid.

Apucând pe drumul cel mai scurt, se îndreptă spre strada Ferronnerie, unde sosi în curând.

Ajuns în faţa casei ce purta firma *La Stâlpul de Aur*, intră şi urcă repede scările.

Pe palierul primului etaj, se opri şi bătu la o uşă.

Cel care-i deschise fu Cocardasse.

— Ei, na! Iată-te, în fine, baroane de Posen! exclamă ostaşul. Ai noutăţi?

— Chiar adineauri am surprins un complot urzit împotriva lui Philippe de către Peyrolles, Bathilde şi Zeno.

— Pe toţi dracii! Ticăloşii!

— Aşa c-am alergat în grabă spre a ne înţelege asupra modului în care să-l de jucăm. Mă temeam să nu fi plecat.

— Nici o grijă, zău aşa! Acum opt zile, mi-ai spus: "Voi locui o bucată de vreme în Montmartre, la Zeno, pentru a vedea dacă nu descopăr pe-acolo ceva ce ne-ar putea fi util. Aşteaptă-mă aici fără să te mişti din loc, astfel încât, dacă am nevoie de dumneata, să te am imediat la îndemână." Aşa că am aşteptat, fără a ieşi afară nici măcar cu un pas, cu toate că de multe ori mi-a venit poftă să trec puţin pe-acasă pe la micul meu profesor de scrimă să văd cum se împacă doamna Mathurine cu absenţa mea.

— Bine-ai făcut, Cocardasse. Iată, aşadar, cele ce am surprins adineauri şi care ne obligă să ne sfătuim imediat, cum să-l apărăm pe Philippe de soarta care-l aşteaptă.

Şi baronul îi aduse la cunoştinţă bătrânului soldat convorbirea la care asistase în căsuţă.

— Ei, bine! zise ostaşul, mi se pare că cel mai simplu ar fi să-l prevenim pe puşti.

— Nici să nu ne gândim la aşa ceva. El este prea sincer, prea cinstit, pentru a se preta la prefăcătorii şi, de îndată ce-ar

şti cum stau lucrurile, s-ar duce drept la duşmanii lui cave, fireşte, ar nega că ar avea intenţii perfide faţă de el. Ceea ce le-ar fi uşor, căci la urma urmei, dovezile pe care le avem împotriva lor sunt doar de ordin moral. Aşa încât totul ar fi pierdut. Ceea ce trebuie să urmărim este să-i prindem asupra faptei, în clipa în care vor fi pe punctul de a-şi săvârşi crima. În felul acesta, nu vor mai putea tăgădui nimic şi se vor preda singuri în mâinile noastre.

— Adevărat! Bine gândit, baroane.

— Doar atât că trebuie să cerem ajutorul prietenului nostru Passepoil.

— Caramba! Asta-i va face plăcere dragului de Amable. Ar fi jignit dacă treaba s-ar face fără el.

— Ei, bine! Du-te repede să-l aduci. Ne vom înţelege toţi trei cum să acţionăm.

— Dau fugă imediat, răspunse Cocardasse.

Apoi, plecând, adăugă:

— Vai de păcatele mele! Iată din nou ceva treabă pentru Pétronille… şi încă din cea *bună*.

Istoria Luvrului este istoria Franţei cu începere de la Philippe-Auguste[29], adică de la sfârşitul secolului al XII-lea.

Acest minunat palat datează, într-adevăr, de mai bine de şapte sute de ani.

Terenul pe care-l ocupă era pe vremuri o pădure, aproape un codru, mărginit spre sud şi spre est de către Sena, şi oprindu-se, spre nord, în *Mons Martis*[30].

Acesta este motivul pentru care cei mai mulţi etimologi susţin că originea cuvântului "Louvre" ar fi *"Lupard" (pădurea cu lupi)*.

Clădirea a fost, la început, un pavilion de vânătoare, construit de Dagobert[31] şi în care acesta-şi adăpostea haitele de câini.

Regii cei leneşi se duceau deseori acolo spre a se odihni după oboseala pe care le-o cauza trândăveala lor, sau pentru a se plimba cu trăsura prin pădurea înconjurătoare.

Sub Philippe-Auguste, clădirea a fost transformată în fortăreaţă de stat. Turnului mare ce se înălţa în mijlocul curţii principale i se alăturau douăzeci şi trei de alte construcţii circulare şi înalte, fără a mai pune la socoteală turnuleţele.

Asemenea unei hidre cu douăzeci şi patru de capete, mereu ridicate, cu coapse monstruoase acoperite cu tablă de plumb sau cu solzi de ardezie, strălucind toate de reflexe metalice, construcţia părea să fie, în acele vremuri, paznica vigilentă a Parisului.

---

[29] *Philippe-Auguste* (Filip al II-lea) (1165–1223): rege al Franţei între 1186–1223, fiul lui Louis al VII-lea. A purtat războaie cu Henri al II-lea şi cu Richard-Inimă de Leu, lupta cu cel din urmă terminându-se prin moartea acestuia şi victoria Capeţienilor asupra Planlageneţilor. Apoi, în schimbul recunoaşterii ca rege a lui Ioan-fără-Ţară, a obţinut pentru Franţa noi provincii şi, în final, a cucerit Normandia. (n.t.)

[30] *Mons Martis* (= Muntele lui Marte), vechea denumire, în limba latină a colinei Montmartre. (n.t.)

[31] *Dagobert* (I-ul): rege al Franţei între anii 629–639. A reorganizat regatul merovingian. A purtat războaie cu slavii, cu turingienii, cu bascii şi bretonii. (n.t.)

Încăperile, deşi de mari dimensiuni, erau întunecoase, şi dădeau impresia unui locaş al tristeţii.

S-ar fi zis că regelui îi plăcea să nu lase să domnească în acel loc decât o lumină îndoielnică, astfel încât monumentul suveranităţii, unde erau înnobilaţi toţi feudalii Coroanei, să le anunţe, atunci când veneau să-şi depună jurământul de credinţă şi de devotament, că era totodată şi o închisoare pregătită pentru ei, dacă s-ar întâmpla să-şi calce legământul.

Acolo a poruncit Philippe-Auguste, în 1214, să fie închis contele Ferrand[32] al Flandrei, pe care-l învinsese la Bouvines.

Regele voi să le ofere parizienilor spectacolul unei intrări triumfale şi, printre mai mulţi seniori pe care-i aducea prizonieri, se afla şi contele Ferrand.

După modelul generalilor Romei antice, învingătorul a avut ideea de a-l lega în lanţuri pe acest prizonier şi de a-l urca pe un minunat car ce purta, deasupra, un vultur de aur ţinând în gheare un balaur, cucerit de la împăratul Othon, pe care-l târa lângă el la Bouvines.

Acesta fu echipajul în care contele îşi făcu intrarea în Paris, spre marea bucurie a parizienilor, care cântau cât îi ţinea gura următoarea poezie potrivită prilejului:

Patru armăsari buni de potcovit
Trag un potcovar bine-nlănţuit.[33]

Contele ar fi rămas prizonier în închisoarea de la Luvru, dacă soţia sa, contesa Jeanne, n-ar fi venit în mare grabă să-l implore pe învingător. S-a aruncat la picioarele regelui, care consimţi să-i înapoieze soţul, cu condiţia ca toate fortăreţele din Flandra şi din Hainaut să fie rase de pe faţa pământului.

---

[32] *Ferrand*, conte de Flandra, fiul lui Sancho I-ul al Portugaliei. S-a luptat cu Philippe-Auguste care l-a luat prizonier, şi nu şi-a recăpătat libertatea decât cedându-i acestuia mai multe oraşe din Flandra şi recunoscându-l drept suzeran. A murit în 1233. (n.t.)

[33] Textul original în lb. franceză, care conţine jocuri de cuvinte intraductibile, cuvântul francez *ferrand* însemnând *potcovar* este:

Quatre ferrans biens ferrés
aînent ferrand bien enferré. (n.t.)

Contesa, care-şi iubea bărbatul, se învoi imediat să dărâme ziduri de apărare şi bastioane, dar populaţia Flandrei, care ţinea mai mult la fortăreţele sale decât la conte, refuză net să ratifice angajamentul luat de contesa Jeanne fără a consulta poporul, aşa încât Ferrand rămase prizonier până în 1226. A ieşit din Luvru în urma tratatului de la Melun, încheiat în 1225, şi după ce plătise o răscumpărare foarte mare.

Luvrul, după ce se aflase, mai bine de şase secole, în afara zidurilor Parisului, fu cuprins în fine în acesta, cu ajutorul construcţiilor de împrejmuire începute sub Charles al V-lea, în 1367, şi terminate sub Charles al VI-lea, în 1383.

Charles al V-lea, ale cărui venituri nu depăşeau un milion, a cheltuit cincizeci de mii de livre spre a înălţa clădirea şi a face mai confortabile şi mai plăcute apartamentele.

Dar nici acest monarh, nici succesorii săi până la Charles al IX-lea n-au folosit Luvrul în chip de locuinţă personală. Era rezervat pentru prinţii străini.

Sub domnia lui Charles al VI-lea, au fost găzduiţi acolo Manuel, împăratul Constantinopolului, şi Sigismund, împăratul Germaniei.

François I-ul l-a primit acolo pe Carol Quintul în 1539.

Luvrul a rămas neschimbat până la acest ultim, rege care, văzându-i clădirile gata să cadă în ruină, le dărâmă şi porunci construirea noului Luvru, pe acelaşi loc şi după planurile lui Pierre Lescot.

Charles al IX-lea a fost cel care, primul, s-a instalat acolo definitiv.

Henri al III-lea, Henri al IV-lea şi Louis al XIII-lea l-au imitat.

Charles al IX-lea a pus să se construiască aripa dinspre grădină, cea numită cândva "grădina infantei".

Henri al IV-lea a mai adăugat o aripă, care se întinde spre sud, în partea dinspre Sena.

Louis al XIII-lea a terminat pavilionul Orologiului şi a început construirea a două noi corpuri de clădire.

Dar Louis al XIV-lea este cel care i-a adăugat cea mai frumoasă podoabă: faţada principală.

De abia fusese începută execuţia acestei faţade, după desenele arhitectului regelui, Le Vau, când Colbert a oprit brusc lucrările, fiind nemulţumit de ele. Făcându-şi un punct de onoare din a-i da palatului un frontispiciu demn de Regele Soare, acest

ministru i-a poftit pe toţi arhitecţii din Paris să studieze planurile lui Le Vau şi să alcătuiască ei înşişi desene, fiind hotărât să-l pună în execuţie pe cel care va fi socotit cel mai frumos. Astfel a fost organizat primul concurs de acest gen.

Toate proiectele au fost expuse într-o sală, spre a fi văzute de cunoscători.

Se afla acolo unul al lui Claude Perrault[34] care fu considerat admirabil, fără a se şti că-i aparţine.

Perrault, care era medic şi nu arhitect, avea de gând să nu se facă recunoscut decât dacă ar fi întrunit sufragiile examinatorilor. Reuşind, şi-a spus numele.

Toată lumea s-a mirat: cine putea bănui că un discipol al lui Esculap s-ar pricepe la astfel de lucrări.

Lui Colbert planul acela îi plăcea foarte mult. Cu toate acestea, pentru a nu avea nimic să-şi reproşeze, s-a hotărât să consulte mai mulţi mari maeştri italieni şi să-i invite şi pe ei să concureze, lucru la care aceştia au consimţit bucuros. Dar nici unul dintre desenele lor nu a fost agreat, cu excepţia celor ale cavalerului de Bernin[35], pictor, sculptor şi arhitect cu o mare reputaţie.

Deoarece la Curte se aflau câţiva compatrioţi care i l-au lăudat cu entuziasm, ministrul finanţelor se hotărî să-i cheme în Franţa, şi iată scrisoarea pe care, la rugămintea lui, i-a adresat-o însuşi Louis al XIV-lea:

"Domnule cavaler de Bernin,

Vă port o deosebită stimă pentru meritele dumneavoastră, astfel încât am mare dorinţă să văd şi cunosc o persoană atât de ilustră, dacă ceea ce doresc se potriveşte cu serviciile pe care le datoraţi Sfântului nostru Părinte, Papa şi cu posibilităţile dumneavoastră personale.

Vă trimit, drept urmare, această misivă urgentă, prin care vă rog să-mi faceţi plăcerea de a binevoi să întreprindeţi o

---

[34] *Claude Perrault* (1613-1688): medic şi fizician francez, frate al scriitorului Charles Perrault. A proiectat colonada Luvrului şi Observatorul din Paris. (n.t.)

[35] *Bernin* (Gian-Lorenzo Bernini) (1598–1680): pictor, sculptor şi arhitect italian. A construit, printre alte monumente, colonada din piaţa catedralei San-Pietro din Roma. Cunoscut în Franţa sub numele de *Cavalerul de Bernin*. (n.t.)

călătorie în Franţa, folosind prilejul favorabil care se prezintă prin întoarcerea vărului meu, ducele de Créqui, ambasador extraordinar, care vă va face cunoscut mai în detaliu motivul care mă împinge să doresc să vă văd şi să discutăm despre frumoasele desene pe care mi le-aţi trimis pentru clădirea Luvrului; şi, de altminteri, bazându-mă pe cele ce sus-numitul meu văr vă va spune despre bunele mele intenţii, îl rog pe Dumnezeu să vă păstreze, cavalere de Bernin, în sfânta Lui pază!"

S
emnat: «Louis»

Par
is, 21 aprilie 1665"

Potrivit mărturiei lui Saint-Fox, onorurile ce i-au fost făcute acelui italian au depăşit închipuirea.

După ce domnul de Créqui l-a părăsit pe Papa, cu toată pompa obişnuită într-o astfel de ocazie, s-a dus, cu aceeaşi pompă, să-l caute pe Bernini, pentru a-l ruga să vină în Franţa.

Prin toate oraşele prin care a trecut, a dat ordin, din partea regelui, să fie întâmpinat cu complimente şi să i se aducă daruri. Chiar şi Lyon-ul, care nu făcea astfel de onoruri decât principilor de sânge, s-a achitat de această obligaţie ca şi celelalte cetăţi.

Ofiţeri trimişi de la Curte îi pregăteau ospăţuri, în cursul călătoriei. Şi, când s-a apropiat de Paris, i-a fost trimis în întâmpinare domnul de Chantelou, majordom al Majestăţii Sale, spre a-l primi şi a-l însoţi peste tot.

A ajuns pe la sfârşitul lunii mai, 1665.

A fost găzduit într-un palat mobilat cu mobilierul Coroanei şi i-au fost daţi ofiţeri pentru a-i pregăti mâncărurile şi spre a-l servi. La 4 iunie a fost prezentat regelui, care l-a onorat cu o primire deosebită.

Primul lucru pe care l-a propus Bernini a fost să sculpteze un bust al regelui. Ca italian şiret ce era, şi-a închipuit că acesta ar fi un mijloc foarte bun de a-i face curte.

Opera lui a fost foarte apreciată, dar numeroşi critici s-au declarat împotriva desenului său pentru faţada Luvrului.

Cu toate acestea, Curtea era într-atât de cucerită de acest personaj, încât proiectele i-au fost adoptate şi s-a fixat data pentru punerea primei pietre a faţadei.

Regele însuşi a pus-o, iar ceremonia a fost impresionantă.

După ce lucrările fundaţiei fuseseră pornite, Bernini şi-a exprimat dorinţa de a se reîntoarce în patrie, considerând clima Franţei prea rece pentru sănătatea sa fragilă.

S-au făcut încercări de a-l reţine, promiţându-i-se trei mii de ludovici pe an. Dar el nu şi-a schimbat hotărârea şi, în scurt timp, a plecat.

În ajunul plecării sale i-a fost trimisă o mare sumă de bani, împreună cu un brevet de pensie de douăsprezece mii de livre.

După atitudinea rece fi rezervată pe care a păstrat-o în timp c: primea aceste daruri, s-a format convingerea că se aştepta la mult mai mult.

Lucrările au fost continuate, aşadar, fără el. Dar, în curând fu evident că, dacă s-ar fi respectat planurile lui, ar fi rezultat unele inconveniente serioase. Ar fi trebuit să fie dărâmat Luvrul în întregime şi să fie reclădit pe alte fundaţii. Era, desigur, imposibil să se întreprindă o lucrare aşa de colosală şi atât de costisitoare, astfel încât proiectele cavalerului au fost părăsite, revenindu-se la cele ale lui Perrault, care nu implicau absolut nici o distrugere.

Cu toate acestea, lui Colbert nu i-a fost prea uşor să le obţină acceptarea. Nişte invidioşi au făcut sute de glume proaste pe tema aceasta, spunând, printre altele, că arhitectura trebuie să fi fost foarte bolnavă, pentru a fi dată pe mâna unor medici.

Din fericire, ministrul de finanţe a trecut peste toate astea, şi se poate spune că lui îi datorează Franţa acea splendidă faţadă, care-şi atrage admiraţia lumii întregi.

* * *

În seara aceea, în care reluăm firul povestirii noastre, Luvrul strălucea de lumini atât în interior cât şi în exterior, şi părea cuprins de flăcări, într-atât de cu dărnicie fuseseră prevăzute iluminări de tot felul.

Cea mai mare parte a armatei din Flandra revenise de curând în Franţa şi, după o defilare triumfală prin Paris, îşi

instalase taberele în împrejurimile capitalei, până ce regimentele ce o alcătuiau aveau să se întoarcă în cantonamentele respective.

Mai înainte de a avea loc această dezmembrare, gentilomii de la Curte se înţeleseseră să-i primească, într-o mare ceremonie, pe ofiţerii care participaseră la campanie, şi obţinuseră de la Louis al XV-lea, în chip de favoare specială, ca acea recepţie să aibă loc în fosta şi seculara locuinţă a strămoşilor săi.

Monarhul binevoise chiar să consimtă ca vitejii războinici să se prezinte în uniformă, astfel încât să poată veni toţi, inclusiv cei care, nefăcând parte din nobilimea de la Curte, nu posedau costume de paradă. Prin această derogare generală de la etichetă, voia, fără îndoială, să facă uitat un eveniment ce avusese loc cu câteva luni în urmă, producând un scandal răsunător.

Cavalerul de Modène, căpitan în regimentul Dauphin-infanterie, reîntors din Flandra cu puţin timp înainte de sfârşitul ostilităţilor, se prezentase într-o bună zi la Versailles, unde se dădea o petrecere cu prilejul victoriei asupra englezilor. Credea că are dreptul de a fi cel puţin spectator al acestor distracţii.

Străbătuse deja sala de gardă şi încăperea următoare, când un gentilom al camerei regale îl oprise.

— Nu puteţi intra, îi spusese.

— De ce nu, domnule?

— Nu cunoaşteţi uzanţele de la Curte?

— S-ar putea, domnule, să le fi uitat. Se împlinesc zece ani de când sunt în armată.

— Vă informez, deci, că în cercurile de la castel nu sunt admise uniformele.

— Dar oare nu se sărbătoreşte, în clipa de faţă, triumful armatei noastre?

— Se sărbătoresc victoriile Majestăţii Sale.

— Dar poate că există bunăvoinţa de a admite că armata a avut şi ca o oarecare contribuţie la aceste rezultate glorioase?

— Fără îndoială, domnule. Şi ce concluzie pretindeţi să trageţi?

— Că aceste haine, pline încă de praful de la Fontenoy, reprezintă, desigur, în ochii regelui, o podoabă frumoasă.

— Vă înşelaţi, domnule: pe câmpul de luptă Majestatea Sa *se slujeşte* de ofiţerii săi; dar la Curte se aşteaptă ca ei să se conformeze ceremonialului pe care l-a stabilit, după bunul său plac.

— Pe cinstea mea, domnule, nimănui nu i se poate cere imposibilul. Cred că mi-am câştigat toată strălucirea pe care un gentilom este în stare s-o obţină pe câmpul de luptă... Cât despre luciul pe care-l cumperi la un atelier de broderie şi pe care, în clipa de faţă, îl văd sclipind pe veşmintele dumneavoastră, nu-mi stă în putere să mi-l procur... Mi-am vândut ultimul domeniu pentru a face campania care tocmai se încheie.

— În acest caz, domnule, trebuie să vă retrageţi.

— Cum! Îndrăzniţi să daţi afară un căpitan de infanterie?! Nu-l scutiţi de o asemenea umilinţă pe cavalerul de Modène, rudă a unui prinţ suveran?

— Nu pe dumneavoastră vă gonesc, ci uniforma pe care o purtaţi.

— Aveţi dreptate... În Flandra, regelui îi trebuiau ofiţeri curajoşi; aici nu mai are nevoie decât de haine ce acoperă nişte manechine, întotdeauna preferabile când ştiu să se aplece.

Şi, indignat, căpitanul se retrăsese.

A doua zi, o sută de copii ale următoarei epigrame circulau prin saloanele pariziene:

Servile instrumente de noi şi mari triumfuri,
Voi, *victime-ale unor proiecte de la Curte*,
Fugiţi, *săpaţi*, *mânaţi*, *zvârliţi-vă-n asalturi*;
Dar să nu apăreţi, *în zi de sărbătoare*:
Prezenta voastră-acolo ar fi supărătoare.
Iar haina prăfuită i-ar lua din strălucire.[36]

---

[36] Textul original în lb. franceză este:

Serviles instruments de triomphes nouveaux,

Aceste versuri au avut un succes enorm şi au ajuns până şi în stradă, unde puteau fi auzite cât era ziua de lungă, recitate de declamatori improvizaţi.

Dar regele s-a simţit foarte jignit şi, în loc de a vedea doar strigătul de indignare al unui suflet nobil umilit, n-a înţeles decât o satiră împotriva uzanţelor de la Curtea sa, pe care le punea mai presus de orice şi cărora pretindea să nu li se aducă nici o critică. Aşa încât, foarte mânios, a poruncit să fie arestat imediat cavalerul de Modène, Din fericire, acesta, fiind prevenit de primejdia în care se afla, a fugit, retrăgându-se la Avignon, în ţinutul său natal.

Contele d'Argenson, ministru de război care dădea mai mulţi bani pe un ofiţer valoros decât pe o vestă aurită, a fost încântat de acea fugă şi le-a mărturisit mai multor prieteni că i-ar fi părut foarte rău să fie silit să-l pedepsească pe un militar viteaz, a cărui purtare avea întreaga sa aprobare.

Probabil că, de atunci, regele se mai gândise şi recunoscuse cât de puţin demnă de el îi fusese atitudinea, căci, aşa cum am spus, de data aceasta uniformele aveau permisiunea să stea alături de hainele brodate.

Ca urmare, în acea seară era lume multă în apartamentele Luvrului.

Bineînţeles, fuseseră invitate doamne, deoarece recepţia avea să fie urmată de un bal, şi roiuri de frumuseţi feminine, făcând parte din cea mai înaltă nobilime, dădeau sărbătorii o strălucire minunată.

Începând de la ora nouă seara, saloanele gemeau de lume, iar zorzoanele fastuoase ale gentilomilor de la Curte ofereau un aspect sclipitor, uniformele neatrăgând totuşi mai puţin privirile tuturor.

Într-adevăr, gloria ce le acoperea făcea să pălească strălucirea broderiilor şi a dantelelor cu care cele dintâi erau împodobite din belşug.

Victimes des projets dont celte cour abonde,
Courez, piochez, minez et montez aux assauts;
Mais ne parraîssez point au grand jour qui s'apprête:
Votre nombre importun pourrait troubler la fête.
Et vos habits poudreaux en terniraient l'éclat. (n.t.)

De altminteri, doamnele arătau o preferinţă clară pentru învingătorii de la Fontenoy şi-şi neglijau, de astă dată, adoratorii obişnuiţi.

Îi înconjurau pe cei care-şi făcuseră un renume mai mare. Printre mulţi alţii, dintre aceştia făceau parte domnii d'Estrées, de Birou, de Croissi, de Lowendhal — locotenenţi-generali ce se acoperiseră de glorie cucerind de la inamic mai multe poziţii cunoscute ca inexpugnabile şi a căror cădere decisese victoria.

Apoi, domnii de Puységur, de Saint-Sauveur, de Saint Georges, de Mézières, d'Achi, de Monaco, du Gueselin — cel din urmă, un descendent al faimosului conetabil al lui Charles al V-lea — care fuseseră cu toţii răniţi, ca şi alţi douăzeci şi doi de colegi ai lor, în timpul unui aceluiaşi atac şi care purtau încă urmele purtării lor meritorii.

Totuşi, dacă frumoasele îşi permiteau să facă unele deosebiri, nu exista nici un singur ofiţer, oricare ar fi fost acela, care să nu li se pară interesant.

Oare nu fiecare dintre ei îşi împlinise datoria, ba chiar mai mult decât datoria, în memorabila zi a atacului?

Li se puneau, şi unora şi altora, întrebări cu privire la diferitele peripeţii din cursul bătăliei — peripeţii cunoscute şi arhicunoscute deja, prin relatările care fuseseră deja făcute, dar care, până acum, nu fuseseră auzite direct din gura celor care luaseră parte la ele.

Tânăra şi fermecătoarea domnişoară de Charolais, prinţesă de Bourbon, pusese stăpânire, fără multă discuţie, pe ducele de Biron şi-l ţinea prizonier, la interogatoriu, interesându-se în legătură cu un amănunt de care părea să se îndoiască.

— Aşadar, îl întrebă, este chiar adevărat, domnule de Biron, ceea ce mi s-a spus despre începutul luptei? După ce le-aţi înapoiat domnilor englezi salutul pe care vi-l adresaseră, aţi refuzat cinstea de a trage primii?

— Nimic mai adevărat, prinţesă, nu aţi fost indusă în eroare.

— Povestiţi-mi atunci cum s-au întâmplat lucrurile.

— Cu plăcere. Ne luptăm, încă de dimineaţă, fără a reuşi să împrăştiem o coloană de soldaţi anglo-hanovrieni care, în ciuda eforturilor noastre de a o opri, înainta spre noi tot atât de liniştit de parcă ar fi mers la paradă.

— Era jignitor, remarcă domnişoara de Charolais.

— Jignitor peste măsură! În rândul întâi îi vedeam pe ofiţerii din regimentul de gardă englez şi pe cei din regimentul regal scoţian, având-u-i în frunte pe locotenent-generalul Campbell, pe contele d'Albermale, maior-general, şi pe brigadierul Churchill, nepot nelegitim al lui Malborough, marele lord. Ajungând la vreo cincizeci de paşi de noi, coloana s-a oprit o clipă, apoi ofiţerii englezi ne-au salutat scoţându-şi pălăriile. La rândul nostru, am făcut acelaşi lucru. "Domnilor din regimentul de gărzi franceze" — a spus apoi un căpitan al gărzilor engleze — "trageţi!"… "Domnule" — a răspuns contele de Hauteroche, care se afla chiar lângă mine, "noi nu tragem niciodată primii. Vă lăsăm dumneavoastră această cinste."

— Şi au tras?

— Imediat.

— N-a fost prea drăguţ din partea lor, ce să zic, comentă domnişoara de Charolais, făcând o mică strâmbătură drăgălaşă. Ar fi trebuit, măcar, să fie mai politicoşi.

— Probabil că rezultatul ar fi fost acelaşi, prinţesă.

— Sunt de acord, dar ar fi fost mai elegant din partea lor. Şi ce s-a întâmplat cu curtoazia dumneavoastră?

— S-a întâmplat, replică domnul de Biron cu un glas dintr-o dată emoţionat, că atacul lor — un foc intens care n-a durat nici două minute — a costat viaţa a patrusprezece dintre ofiţerii noştri, printre care bietul colonel de Courten, unul dintre cei mai buni prieteni ai mei; i-a rănit pe alţi patruzeci şi cinci şi a ucis două sute cincizeci de soldaţi, scoţând din luptă încă mai mult de şapte sute din aceştia.

— Şi totul pentru o politeţe?

— Doamne, da! afirmă ducele, cu un zâmbet amar.

Domnişoara de Charolais simţi că i se umplu ochii de lacrimi şi, dând drumul mâinii domnului de Biron, pe care o luase pentru a-l ţine prizonier, murmură:

— Iată o curtoazie care l-a costat mult pe rege! Dacă moravurile tinerei prinţese erau departe de a fi considerate ireproşabile, cel puţin inima nu-i era închisă pentru milă, aşa cum era cea a tatălui său, contele de Charolais.

Într-adevăr, acel gentilom, înrudit cu familia de Condé, nu găsea nimic mai bun, pentru a se distra, decât să-şi ucidă semenii, împuşcându-i. Ochea când lucrători care înveleau acoperişuri, când trecători de pe stradă, şi rareori se întâmpla

să nu-i nimerească. De obicei, după ce comitea o astfel de crimă, alerga la rege, care nu îndrăznea să-l mustre şi-l ierta cu uşurinţă, ceea ce-l încuraja, desigur, să recidiveze.

Dar, într-o zi, când îi retezase zilele unui nefericit vizitiu de poştă, tată de familie, sub pretextul că acesta nu mâna destul de repede, cardinalul de Fleury, informat a despre acest omor mai înainte ca domnul conte să fi avut timp să vină, după cum obişnuia, să implore îndurarea regală, profită de ascendentul pe care-l avea pe lângă Louis al XV-lea pentru a-i dicta replica pe care trebuia să i-o dea rudei sale, când aceasta îşi va face apariţia.

Când contele sosi, puţin mai târziu, primi următorul răspuns extraordinar:

— Vere, îi spuse tânărul monarh după ce-i ascultă cererea, îţi acord încă o dată iertarea, dar îţi declar, totodată, că este pregătită şi cea a celui care te va ucide.

Contele se consideră avertizat şi-şi încetă cruzimile.

În vreme ce domnul de Biron stătea de vorbă cu prinţesa, bătrânul mareşal de Noailles, retras lângă pervazul unei ferestre, povestea unui grup de doamne sfârşitul nepotului său, tânărul şi elegantul duce de Grammont.

— Închipuiţi-vă ce lucru cumplit, le spunea. Cu puţin înaintea bătăliei, ne aflam, Maurice de Saxe şi cu mine, sub un pâlc de arbori, ocupaţi cu darea unor dispoziţii destinate a pune stăpânire pe un punct strategic important, şi ne întrebam ce trupe ar trebui să fie trimise într-adevăr într-acolo, când iată că vine Grammont şi cere să i se facă cinstea de a-şi conduce regimentul la asaltul respectivei poziţii. Maurice consimte, dar îi atrage atenţia că treaba este deosebit de periculoasă şi că s-ar putea să-şi găsească moartea. "Ei, bine! şi oare nu ne aflăm aici pentru a muri?" răspunde Grammont cu nepăsarea celor douăzeci şi cinci de ani ai săi. "Aşa este", replică domnul de Saxe. "Ceea ce vă spuneam era doar pentru a vă arăta la ce vă puteţi aştepta." "De altfel", continuă râzând temerarul copil, "nu vă faceţi prea multe griji pentru mine. Nu ştiţi că sunt invulnerabil?" Fapt este că aşa era considerat şi se părea că posedă un talisman protector, căci în toate luptele la care luase parte nu căpătase nici măcar o zgârietură, cu toate că era unul dintre cei care se expuneau cel mai mult. Dar, vai! Probabil că, în ziua aceea, talismanul său îşi pierduse virtuţile. Chiar în clipa

în care îl îmbrăţişasem, urându-i să-l revăd în curând viu şi nevătămat, pe când încă ne mai ţineam de mână, o ghiulea, smulgând în trecere una din tresele de pe umărul domnului de Saxe, îl loveşte pe sărmanul copil, îl decapitează literalmente şi-mi aruncă în braţe cadavrul lui, mutilat oribil… El a fost prima victimă din acea zi, adăugă bătrânul duce, luptând împotriva emoţiei pe care tragica amintire i-o redeştepta.

La rândul lor, doamnele păreau dureros impresionate, şi mai toate aveau ochii umezi. Îşi aminteau cât de fermecător şi de amabil fusese tânărul Grammont faţă de ele, şi câte orc plăcute îi datorau.

Dar câţi alţii nu avuseseră soarta lui, şi câte goluri nu existau în clipa de faţă în rândurile acestei armate de elită!

Contele de Lauganaie, cavalerii de Susery şi de Saumery, contele de Chevrier, ducele de Chabannes — pentru a nu vorbi decât despre cei mai cunoscuţi — căzuseră şi ei pe câmpurile flamande, şi era nevoie de întregul sentiment de glorie a armatelor noastre pentru a ostoi amărăciunea acestor pierderi crude.

Cu toate acestea, deoarece momentul nu era cel al tristeţii, după ce se acordase un răstimp rezonabil memoriei celor dispăruţi, nimeni nu se mai gândi decât să se distreze.

La ora nouă şi jumătate, se făcu auzit primul sunet de arcuş.

Acesta fu semnalul plăcerilor.

Îndată se alcătuiră şiruri de dansatori şi de dansatoare şi începu balul.

Atunci îşi făcu intrarea locotenentul Philippe. Mai întâi avusese intenţia să nu se ducă la acea recepţie. Se simţea ofiţer de dată prea recentă pentru a-şi face apariţia la o asemenea ceremonie, printre noii săi colegi care, spre deosebire de el, aveau o oarecare vechime în grad.

Cu toate acestea, o anumită împrejurare îl făcuse să se decidă. În cursul zilei îi parvenise un bilet misterios: era o misivă sigilată cu o pecete fără armoarii şi din care se degaja un minunat parfum delicat.

Nu conţinea decât câteva cuvinte, scrise de o mână de femeie şi era semnată: "o prietenă".

Era rugat insistent să se ducă la petrecerea ce se dădea în aceeaşi seară la Luvru. O persoană dorea să-i facă o comunicare de foarte mare interes în legătură cu naşterea sa şi nu dispunea decât de acel unic prilej pentru a-l contacta. Prin urmare, dacă ar rata acel rendez-vous, ocazia nu s-ar mai repeta.

Apoi, în post-scriptum, se adăuga:

"Pentru a fi recunoscută, persoana îl va aborda pe locotenentul Philippe pronunţând aceste cuvinte: «Fiţi discret!»"

Fusese foarte mirat. Cine putea fi autorul acelui bilet? N-avea nici cea mai vagă idee.

Ah! Dac-ar putea afla, în sfârşit, cine este! Dacă i-ar fi dat să-şi cunoască tatăl, să-şi îmbrăţişeze mama... Mama sa!... Cât de mult ar iubi-o, cât ar îndrăgi-o după acea lungă despărţire care, fără îndoială, o făcuse să sufere mai mult decât pe el.

Simţea că i se topeşte inima la gândul acestei speranţe.

Aşadar, îşi îmbrăcă pentru prima dată uniforma de locotenent al regimentului de gărzi franceze, care-i şedea de minune — dar pe care Passepoil i-o făcuse din economiile lui — şi plecă, frământat de o vagă emoţie.

Deoarece misiva îi fusese înmânata în particular, crezuse că face bine nevorbindu-le despre ea nici lui Amable, nici Mathurinei, la care continua să locuiască, în urma insistenţelor bătrânului profesor de scrimă şi ale jumătăţii sale de a-l găzdui la ei până la deplina lui însănătoşire.

Nici Marine nu fusese încunoştinţată.

Rezerva îi fusese dictată de teama ca acel rendez-vous să nu fie luat drept o păcăleală şi să nu se facă încercări de a-i zdruncina hotărârea de a i se conformă.

Habar nu avea că Passepoil fusese instruit de către Cocardasse şi de domnul Hélouin şi că mai curând l-ar fi împins să se ducă la acea întâlnire.

De îndată ce intră în salonul principal şi tocmai când se simţea puţin stânjenit în mijlocul acelei mulţimi strălucitoare, cu al cărei contact nu era obişnuit, avu norocul să-l întâlnească pe căpitanul său, domnul de Tresmes, care, după cum ne reamintim, se duelase pentru el, la Ostende, cu domnul de Fonty.

— Ei! Pe toţi sfinţii! Locotenente! exclamă voios căpitanul, iată-te, în sfârşit! Te caut de o oră. Cum se face că vii atât de târziu?

— Nu ştiam c-ar fi trebuit să sosesc mai devreme, domnule căpitan.

— Dar trebuia să vii pentru recepţia însăşi, prietene, iar aceasta s-a încheiat deja. Mi-ar fi făcut plăcere să te prezint colegilor dumitale de regiment, care încă nu-şi cunosc locotenentul; căci, pe sergent, slavă Domnului!…

— Dacă v-aş fi putut prevedea intenţiile, domnule căpitan, ar fi fost pentru mine o datorie de onoare să sosesc mai devreme. De altminteri, vă mărturisesc că am şovăit dacă să vin sau nu la această serată.

— Dar de ce?

— Doamne! Pentru că numirea mea este atât de recentă, încât mi se pare că nu sunt decât pe jumătate îndreptăţit să mă aflu aici.

— Iată, într-adevăr, un scrupul ciudat. Dacă numirea dumitale este recentă, meritele îţi sunt vechi, şi constituie din plin o compensaţie. Căci, acum pot s-o spun, de mai mult timp solicitasem deja pentru dumneata gradul de ofiţer. Dar, neavând influenţa domnului de Chaverny, eram lăsat să aştept,

în vreme ce dânsul l-a obţinut imediat. Asta nu mă împiedica însă defel să te consider ca pe unul de-ai noştri.

— Domnule căpitan, m-aţi obişnuit atât de mult cu bunăvoinţa dumneavoastră, încât, cu adevărat, nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru această nouă dovadă de prietenie.

— Ca să-mi mulţumeşti, dragul meu prieten, nu ai de făcut decât un singur lucru: acela de a continua să fii ceea ce ai fost şi până acum, un soldat viteaz şi loial — ceea ce, sunt convins, nu-ţi va cere multe eforturi, deoarece natura te-a înzestrat cu calităţile necesare pentru aşa ceva.

— Într-adevăr, domnule căpitan, simpatia pe care o aveţi faţă de mine vă face să-mi exageraţi mult meritele.

— Ba deloc. Spun ceea ce cred, şi toată lumea este de aceeaşi părere, începând cu domnul de Chaverny care, acum trei zile, a venit să se informeze personal în legătură cu numirea dumitale, şi care pare să-ţi poarte o stimă deosebită... şi, poftim, te poate încredinţa el însuşi de acest lucru, căci iată-l că vine spre noi, împreună cu marchiză şi cu domnişoara de Chaverny.

Marchizul, însoţit de soţia şi de fiica sa, se apropia, într-adevăr, de locul în care se aflau domnul de Tresmes şi Philippe.

Văzându-i, acesta fu cuprins de o puternică emoţie.

Nu o revăzuse pe Olympe de când cu prilejul turnirului şi se întreba ce sentimente ar putea avea faţă de el, după insulta publică ce-i fusese adusă. Simţea totuşi o oarecare mândrie să se arate în faţa ei îmbrăcat în uniforma de ofiţer, care, după cum îşi închipuia, trebuia să-i înalţe în ochii fetei.

— Pe cinstea mea, tinere prieten — i se adresă domnul de Chaverny, de îndată ce se apropie, şi întinzându-i nuna noului ofiţer — pierdusem speranţa de a te mai vedea. Ai plecat din Ostende cu o asemenea grabă, încât am crezut că vrei să fugi de noi. Cel puţin, aceasta a fost părerea doamnelor.

Fruntea lui Philippe se împurpura, în timp ce murmură:

— Domnule marchiz, un eveniment neprevăzut m-a obligat să părăsesc imediat tabăra.

— Da, este ceea ce mi s-a spus. Dar plecarea dumitale ne-a necăjit tare. Ce dracu! Locotenente, adăugă domnul de Chaverny cu bonomie, cine-şi permite să salveze viaţa unor oameni, trebuie să facă în aşa fel încât să le suporte recunoştinţa până la capăt!

— Cât despre asta, domnule, replică Philippe cu vioiciune şi îndreptându-şi instinctiv privirile către Olympe, n-a durat mult până să fim chit, şi mai curând eu sunt acela care…

Dar se opri brusc şi-şi muscă buzele, căci i-ar fi fost foarte greu să-şi explice cuvintele fără a le face cunoscută părinţilor fetei apariţia acesteia în sala hanului *La cei Trei Vulturaşi*, în clipa în care era să fie lovit de Knauss.

Din fericire, domnul de Chaverny nu putea înţelege motivul subitei sale reţineri şi crezu că este o aluzie la mulţumirile pe care i le adresase după accidentul trăsurii.

Numai doamna de Chaverny, simţind braţul fiicei sale tresărind sub al ei, şi remarcând roşeaţa bruscă ce-i invadase obrajii, se gândi că trebuie să fie altceva la mijloc şi, deoarece primele sale presentimente datau deja de mult, îşi promise s-o îndemne pe Olympe să i se destăinuiască în legătură cu toate acestea.

— Cum aşa, chit! continuă marchizul. Haida de! Cum poţi să te achiţi vreodată de o asemenea datorie?

— Şi totuşi, domnule marchiz, — replică Philippe, care se silea să-şi recapete calmul şi nu îndrăznea s-o privească pe Olympe, de teamă să nu se tulbure — cred că astăzi eu sunt cel care vă este îndatorat. Am aflat, într-adevăr, că mulţumită demersurilor dumneavoastră insistente mi s-a acordat gradul de ofiţer, şi, la rândul meu, nu ştiu cum mi-aş putea exprima recunoştinţa.

— Să lăsăm asta! E o nimica toată. Intervenţia mea nu a avut aproape nici un merit, căci căpitanul dumitale te propusese de mai multe luni să devii locotenent. Aşa că n-a trebuit decât să-i zoresc puţin pe domnii din Ministerul de Război şi să-i silesc să dezgroape din dosare cererea pe care domnul de Tresmes i-o adresase ministrului şi în care-i solicita această favoare pentru dumneata.

— Doamne, da, chiar aşa, interveni acesta din urmă, adoptând un ton glumeţ. Ceea ce înseamnă că, fără dumneavoastră, cererea mea ar fi dormit un somn letargic în birourile ministerului, până într-o epocă desigur foarte îndepărtată de cea în care ne aflăm. Haide, dragă marchize, nu încercaţi să ne păcăliţi. Dumneavoastră sunteţi singurul căruia locotenentul Philippe îi datorează numirea sa atât de promptă… şi ţin ca dânsul să ştie bine acest lucru.

— Ce om îngrozitor sunteţi, domnule de Tresmes! Niciodată nu se poate avea câştig de cauză în faţa dumneavoastră, replică râzând domnul de Chaverny. Dar conversaţia aceasta m-a îndepărtat de scopul care mă făcea să-l abordez pe tânărul nostru prieten.

Apoi, adresându-i-se lui Philippe, continuă:

— Dragul meu copil — permite-mi să te numesc astfel, în numele prieteniei pe care ţi-o port — voiam să te anunţ că marchiza, fiica mea şi cu mine am fi foarte bucuroşi să te primim la palatul nostru care, cu începere de astăzi, îţi este larg deschis… dacă, totuşi, societatea noastră îţi poate fi cât de cât plăcută.

— Cum?! Domnule marchiz, mi-aţi face o asemenea cinste? exclamă tânărul, a cărui inimă se umplu de o bucurie imensă.

Niciodată nu îndrăznise să spere aşa ceva. El, care credea că va trebui să se limiteze la a o vedea pe Olympe doar atu ici când hazardul i-ar scoate-o în cale, ceea ce s-ar fi putut să se întâmple foarte rar, va avea de acum înainte posibilitatea s-o vadă oricât de des vă dori, să se apropie de ea, chiar şi să-i vorbească! Realitatea îi depăşea visurile. Fericirea pe care o simţea era atât de mare, încât rămăsese uluit, uitând să-i mulţumească domnului de Chaverny.

— Fără îndoială că cei onoraţi vom fi noi, continuă acesta. Aşadar, ne-am înţeles, locotenente Philippe: vino să ne vizitezi când doreşti. Vei fi primit întotdeauna ca unul dintre cei mai buni prieteni ai noştri. Nu este şi părerea ta, dragă Flor?… Şi a ta, de asemenea, Olympe?

— Întru totul, răspunse marchiza, şi ar fi de dorit ca toţi prietenii noştri să aibă tot atâta drept ca domnul locotenent la afecţiunea noastră.

Cât despre tânăra fată, aceasta nu spuse nimic. Dar privirea cu care-l învălui pe proaspătul ofiţer fu mai elocventă decât toate cuvintele pe care le-ar fi putut rosti.

— Şi cu acestea, copile dragă, adăugă domnul de Chaverny, a cărui amabilitate era tot mai mare, nu vrem să te reţinem mai mult şi te lăsăm pe mâinile căpitanului dumitale, căruia, în seara aceasta, îi aparţii mai mult decât nouă. Aşadar, la revedere şi pe curând. Ne bizuim pe dumneata.

Şi marchizul se îndepărtă, împreună cu soţia şi cu fiica sa.

— Ei, bine! Flor, o întrebă domnul de Chaverny, crezi că acea confidenţă pe care ne-a făcut-o deunăzi Cocardasse are vreo bază reală şi că tânărul nostru salvator ar fi, realmente, fiul sărmanei noastre Aurore?

— Sunt convinsă de asta şi, dacă n-aş fi fost atât de tulburată, atunci când ni s-a înfăţişat, pe drumul către Ostende, aş fi remarcat, cu siguranţă, asemănarea sa cu contele Henri de Lagardère, asemănare pe care am constatat-o adineauri şi care este, cu adevărat, uimitoare. De altminteri, în timpul turnirului, îl priveam şi chipul lui nu-mi părea necunoscut. Dar stătea prea departe de mine pentru a-i putea distinge prea bine trăsăturile şi a face o apropiere oarecare. Pe când acum, când am avut posibilitatea de a-l studia cu atenţie, asemănarea cu contele mi-a sărit în ochi.

— Şi mie la fel. Şi dacă, aşa ca şi tine, nu am remarcat acest lucru în tabără, motivele au fost cam aceeaşi cu cele despre care vorbeşti… Ah! Pentru ce oare trebuie să mai aştepte contesa, până a-şi putea îmbrăţişa copilul pe care l-a plâns vreme de cincisprezece ani?!

— Din păcate, cunoşti motivul: vinovaţii trebuie să fie pedepsiţi.

— Da, este adevărat, replică marchizul, a cărui frunte se încruntă la amintirea prietenului său dispărut. Să avem răbdare!

De câteva clipe, Philippe rămăsese singur cu domnul de Tresmes, dar încă nu-şi revenise din surpriză pe care i-o produsese invitaţia ce-i fusese făcută.

— Pe cinstea mea, zise căpitanul, pentru dumneata s-ar putea inversa vechiul dicton, spunând că o bucurie este urmată întotdeauna de o alta, căci intrarea *ad libitum*[37] care ţi-a fost acordată adineauri este o mare favoare şi cunosc mulţi oameni care te-ar invidia pentru ea. Să ştii că marchizul şi marchiza nu-şi deschid uşa oricui!… Dar, ia să vedem — adăugă domnul de Tresmes — deşi domnul de Chaverny a declarat că în seara aceasta îmi aparţii, nu vreau să te oblig să rămâi în compania unui moşneag ca mine şi-ţi voi face cunoştinţă cu unii dintre noii dumitale camarazi… Vino… zăresc câţiva mai încolo.

---

[37] *Ad libitum* (lb. latină) = după hunul plac. Expresia este folosită mai ales pentru interpretarea unor pasaje muzicale. (n.t.)

Şi, luând braţul lui Philippe, îl conduse către un grup de tineri ofiţeri ce făceau parte din regimentul său.

Aceştia îl primiră cu căldură, făcându-l repede să se simtă în largul său.

— Vi-l las, spuse domnul de Tresmes. Eu mă duc să discut cu ducele de Vivonne, care mă aşteaptă să dezbatem o interesantă problemă de tactică. Pe curând.

Proaspătul locotenent făcu lesne cunoştinţă cu colegii săi. Dar nu putu rămâne mult timp împreună cu ei.

Balul, care devenea tot mai animat, îi solicită pe dansatori şi grupul se micşora din clipă în clipă. Până într-atâta, încât Philippe nu întârzie să rămână, pentru a doua oară, singur.

În vreme ce, neştiind ce să facă, stătea rezemat de un şemineu monumental, privind vârtejul mulţimii din jurul lui şi gândindu-se încă la cele ce-i spusese domnul de Chaverny, o femeie al cărei chip era ascuns sub o mască — de altminteri, după exemplul multor altor doamne — trecu prin faţa lui şi-l atinse cu evantaiul, pronunţând, pe un ton misterios, două cuvinte: "Fiţi discret!" Apoi îşi continuă drumul.

Tânărul uitase cu desăvârşire problema care-l adusese la Luvru. Cuvintele doamnei i-o reamintiră brusc.

Aceasta se depărta încet, cu paşi măsuraţi, făcând să onduleze în urmă-i lunga trenă a rochiei sale, şi se îndrepta către un mic salon destinat a le servi drept refugiu persoanelor doritoare să se odihnească puţin.

O urmă acolo şi intră în salon aproape în acelaşi timp cu ea.

Pentru moment, încăperea era cu totul pustie.

Bathilde — deoarece ştim că ea era doamna — se duse să se aşeze pe o canapea mare şi, cu un gest graţios, îl invită pe locotenent să ia loc alături de ea.

Philippe îi dădu ascultare.

Femeia nu era mascată decât cu un semilup, adică o simplă fâşie de satin, care-i ascundea doar partea de sus a feţei, lucru suficient totuşi pentru a împiedica să i se distingă ansamblul trăsăturilor.

"Cine poate fi această femeie" — se întreba tânărul, cercetând-o atent cu privirea — "şi cum se face că posedă secretul vieţii mele?"

La rândul ei, Bathilde îl privea cu atenţie şi ochii ei ca nişte diamante negre, luceau prin tăieturile măştii, cu o strălucire extraordinară.

După o clipă de tăcere, văzând că femeia nu are de gând să înceapă discuţia, Philippe se hotărî să vorbească primul.

— Am oare onoarea, doamnă, de a mă adresa persoanei care mi-a trimis de curând un bilet semnat "o prietenă" şi care, după câte se pare, are să-mi facă o comunicare importantă cu privire la naşterea mea?

— Da, domnule Philippe, răspunse doamna mascată, după o uşoară ezitare.

— Doamnă, continuă tânărul, nu ştiu cine sunteţi şi nici nu voi încerca să aflu, de vreme ce consideraţi că trebuie să-mi rămâneţi necunoscută, dar dacă-mi dezvăluiţi cine sunt, vă voi păstra o recunoştinţă eternă şi nu va fi zi în care să nu vă binecuvântez din toată inima.

— Pot, într-adevăr, să risipesc misterul care v-a învăluit viaţa până în prezent. Totuşi, mai înainte de a o face — zise Bathilde, care încerca să câştige timp şi-şi cântarea fiecare cu vânt — aş dori să vă pun o întrebare: Aveţi vreo bănuială în legătură cu ce puteţi fi, cu familia dumneavoastră, cu rangul pe care-l ocupă în societate?

Philippe se gândi o clipă, apoi replică, după o uşoară şovăire:

— Drept să vă spun, doamnă, întrebarea dumneavoastră mă pune într-o oarecare încurcătură. Îi voi răspunde totuşi cu sinceritate, indiferent de părerea pe care v-o veţi face apoi despre mine. Dacă mă gândesc la nişte amintiri tulburi, care-mi revin din când în când, la unele imagini îndepărtate, ce-mi apar uneori în minte, la o înclinare firească spre tot ce este nobil şi frumos, mi se pare că nu provin dintr-un neam de rând. Mă veţi socoti, negreşit, un îngâmfat, dar, vă repet, vă fac această mărturisire cu toată sinceritatea. Greşesc oare?

— Nu greşiţi…

Această ultimă frază ieşise din gura tinerei femei aproape fără ştirea ei.

— Să fie, deci, adevărat — exclamă Philippe cu înflăcărare — că m-aş trage dintr-o familie…peste medie?

Bathilde înclină capul afirmativ.

— O! Vorbiţi!... Atunci vorbiţi, doamnă. De-abia aştept să mi-o cunosc... să pot purta. În sfârşit, numele ce-mi aparţine... Vorbiţi, vă implor!

Nerăbdător, aştepta ca domnişoara de Wendel să consimtă să-i încredinţeze secretul naşterii sale.

Bineînţeles că ea nu se grăbea să-i îndeplinească dorinţa şi-şi scormonea mintea să găsească un pretext spre a-l atrage la palat.

Dar, tot căutând un astfel de pretext, în ea se întâmpla ceva ciudat. Nu numai că, revăzându-l pe cel căruia, copil fiind, îi salvase viaţa, se simţea cuprinsă de o puternică simpatie faţă de el, dar, în plus, frumuseţea bărbătească a lui Philippe, glasul său cald şi vibrant care-i mângâia în mod plăcut urechea, făcea să se nască în inima ei un sentiment pe care până atunci, nu-l cunoscuse.

Partea bună a firii sale ieşea din nou învingătoare şi, înduioşată, cu pieptul palpitând, se lăsa în voia farmecului nou care, încet-încet, punea stăpânire pe întreaga ei fiinţă.

Să fi fost dragoste? Dacă nu era încă, nici mult nu mai lipsea.

Câtă diferenţă în comparaţie cu celălalt sentiment, pe care-l avea fată de cavalerul Zeno, şi în care, după cum îşi dădea seama acum, predominau simţurile! Între cele două era o prăpastie.

Continua să-l privească în tăcere pe Philippe, gândindu-se la ceea ce-i poruncise Peyrolles. Aşadar, ea urma să contribuie din nou la pierzania fiului binefăcătoarei sale, să-l trădeze, atunci când se îndrepta spre ea cu toată încrederea?

Nu, nu! Niciodată nu va face una ca asta.

— Vorbiţi, doamnă... fie-vă milă, vorbiţi, repetă tânărul, care nu-şi explica acea muţenie. Mi-aţi dat, oare, o speranţă înşelătoare?...

În acelaşi timp, cu o mişcare de care nu-şi dădu seama, luă mâna Bathildei şi o apăsă uşor într-ale sale.

La acest contact, domnişoara de Wendel avu o tresărire care-o zgudui cu totul şi, uitându-i brusc pe Peyrolles, pe Zeno şi milioanele contesei Aurore, probabil că i-ar fi mărturisit totul lui Philippe, dacă nu l-ar fi zărit în pragul salonului pe fostul *factotum* al lui Gonzague, care o privea ameninţător şi părea pe punctul de a veni spre ei.

Bătrânul se afla deja acolo de câteva minute, asistând la convorbirea ei cu locotenentul. Din locul în care stătea, nu putea fi văzut de către tânăr, acesta fiind cu spatele spre el. De altminteri, avusese precauţia de a-şi modifica fizionomia, punându-şi peste un ochi o legătură neagră ce-i tăia faţa în diagonală şi părea o podoabă deloc nelalocul ei, la acest bal la care nu puţini erau cei ce purtau urmele vizibile ale participării lor la ultimul război.

Fără a auzi ce spuneau Philippe şi Bathilde, credea totuşi că observă că aceasta din urmă îndeplinea cam ciudat misiunea pe care i-o încredinţase. Şi, fiindcă tulburarea de care o văzu cuprinsă deodată îl făcea să se teamă că, într-o clipă de uitare de sine, să nu ajungă să-i facă vreo confidenţă compromiţătoare — ştim că temerile îi erau îndreptăţite — se pregătea să intre, cu orice risc, în salon, spre a evita această primejdie, când ochii tinerei femei se îndreptaseră spre el.

Văzându-i expresia, domnişoara de Wendel îşi recapătă imediat sângele rece şi avu chiar destulă prezenţă de spirit pentru a-i face eu mâna un semn care voia să spună: " "Vedeţi bine că-mi joc rolul."

Atunci, pe jumătate liniştit, Peyrolles se depărtă, dar nu fără a-şi promite să-şi supravegheze pupila.

De îndată ce dispăru, Bathilde îi spuse lui Philippe:

— Ascultaţi, sunt gata să-mi ţin promisiunea pe care tv-am făcut-o, dar faptele pe care am a vi le aduce la cunoştinţă sunt atât de grave, încât este greu, îmi dau acum seama, să vi le destăinuiesc aici.

— Dar de ce, doamnă?

— Pentru că acest secret nu trebuie să fie cunoscut de nimeni pe lume decât de dumneavoastră şi s-ar putea ca aici să ne asculte o ureche indiscretă.

— Este imposibil! Suntem singuri, cu totul singuri, şi nu-mi închipui cum…

— Nu suntem singuri… vreau să spun, nu mai suntem… priviţi!…

Şi, cu vârful evantaiului, îi arătă locotenentului mai multe perechi de dansatori care tocmai intrau în salon. Întâmplarea o slujea de minune.

— Aveţi dreptate, încuviinţă tânărul, care trebui să recunoască realitatea. Dar de ce mi-aţi dat întâlnire în mijlocul acestei mulţimi?

— Când v-am scris, azi dimineaţă, nu m-am gândit că am putea fi deranjaţi în timpul convorbirii pe care doream s-o am cu dumneavoastră la bal, altminteri aş fi făcut altă alegere. Probabil este o dovadă de naivitate din partea mea, recunosc, că n-am prevăzut aşa ceva, dar, încă o dată, nu mă gândisem îndeajuns.

— În cazul acesta, doamnă, ce loc îmi fixaţi, pentru a vă putea auzi?

Bathilde păru să reflecteze, apoi răspunse:

— Nu există decât unul singur în care am putea fi cu adevărat în siguranţă.

— Spuneţi-mi care-i acela.

— Locuinţa mea.

— Locuinţa dumneavoastră? repetă Philippe mirat.

— Da, nu văd decât acel loc, în care să nu avem a ne teme de vreun nepoftit. Mă veţi întreba, mă aştept la asta, pentru ce nu v-am dat de la început întâlnire acolo?

— Într-adevăr, murmură tânărul, de vreme ce vă este posibil să mă primiţi acolo, era mai simplu să mă chemaţi acasă la dumneavoastră.

— Iar eu vă voi răspunde că accesul la domiciliul meu nu este foarte lesnicios. Şi, de teamă ca dumneavoastră să nu ezitaţi în faţa dificultăţilor, mi se păruse mai raţional să folosesc prilejul acestei festivităţi pentru a lua legătura cu dumneavoastră. Dar, deoarece este imposibil să procedăm în alt fel, vă propun să încerc să vă introduc în locuinţa mea. Numai că, mai mult ca oricând, vă voi spune: "fiţi discret".

— Voi fi discret, doamnă, pe cât va trebui, vă încredinţez. Cât despre dificultăţile despre care vorbiţi, dacă nu sunt de nedepăşit, mă puteţi considera ca fiind deja la dumneavoastră acasă. Nu obişnuiesc să dau înapoi în faţa obstacolelor, oricare ar fi ele… ba dimpotrivă.

— Expresia dumneavoastră hotărâta mă face să vă dau deplină crezare, domnule Philippe, şi-mi pare rău că nu v-am făcut imediat această propunere. Iată, aşadar, cum vom proceda. Acum este ora zece…

— Ah! Chiar în seara asta?

— Da, vă displace cumva?

— Departe de aşa ceva. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Spuneam, deci: acum e zece. Peste o jumătate de oră voi părăsi Luvrul şi mă voi duce direct acasă. La un sfert de ceas după ieşirea mea, veţi pleca la rândul dumneavoastră şi vă veţi îndrepta către cartierul Marais. Cunoaşteţi strada Francs-Bourgeois?

— Desigur.

— Ei, bine, odată ajuns în Marais, veţi intra pe această stradă şi veţi merge în lungul ei, numărând, cu începere de la capătul prin care veţi porni, străduţele perpendiculare pe ea.

— Bun.

— După ce veţi fi trecut de cea de a patra, veţi întâlni, la mică distanţă, o fundătură îngustă. Veţi intra cu curaj şi veţi merge până la capăt. Acolo vă veţi afla în faţa unui zid în mijlocul căruia se află o fântână, pe jumătate în stradă, pe jumătate în curtea de dincolo de zid, şi în care există o uşă. Veţi deschide acea uşă…

— S-o deschid, sau s-o forţez? întrebă Philippe.

— S-o deschideţi, desigur. Pentru ce s-o forţaţi?

— Se va deschide lesne, fără îndoială?

— Da, cu condiţia să ai ceea ce-ţi trebuie… şi iată… spuse Bathilde, înmânându-i tânărului o cheie destul de grosolană, pe care o scoase dintr-un buzunar al rochiei.

— Mulţumesc, zise locotenentul.

— După ce uşa va fi deschisă, veţi ciocăni de trei ori, fie cu această cheie, fie cu mânerul spadei dumneavoastră, izbind în barele de fier care susţin scripetele… şi veţi aştepta.

— Ce voi aştepta?

— Să vină cineva să vă conducă la mine… Aşteptarea nu vă va fi lungă.

— Doamnă, voi proceda întocmai cum îmi spuneţi.

— Mă bizui pe asta, domnule. Aşadar, ne vom reîntâlni peste aproximativ o oră de acum înainte.

Cu aceste ultime cuvinte, Bathilde se ridică şi, după un graţios gest de adio, părăsi salonul, lăsându-l pe Philippe din ce în ce mai intrigat.

În vreme ce tânărul se gândea la noua sa aventură, domnişoara de Wendel se pregătea să se îndrepte spre ieşire,

lucru care, datorită mulţimii compacte pe care trebuia s-o străbată, avea să-i consume jumătatea de oră despre care îi vorbise locotenentului.

Spera să izbutească să plece fără a-l întâlni pe Peyrolles. Dar acesta îi apăru deodată în faţă.

O zărise în clipa în care ea revenea în sala de bal şi voia să ştie dacă stratagema îi reuşise.

— Ei, bine? o întrebă.

— Va veni.

— La ora stabilită?

— Da, răspunse cu îndrăzneală femeia, la miezul nopţii, dar nu mai înainte.

— Foarte bine. Sunt mulţumit de tine, Bathilde. Cavalerul Zeno va fi împreună cu mine acolo, la ora douăsprezece şi un sfert.

Un fulger scăpără în ochii domnişoarei de Wendel. "Este salvat!" gândi.

— Ce faci acum? vru să ştie Peyrolles.

— Nu voi întârzia să plec. Sunt prea frământată de afacerea asta, înţelegeţi, pentru că balul să-mi poată face, acum, o plăcere cât de mică.

— Fie, poţi pleca. Asta îţi va îngădui să-ţi pregăteşti stratagemă pentru a-l primi pe Philippe şi pentru a-l reţine până vom sosi noi. Şi, mai ales, vezi de fii abilă!

— N-am fost deja dibace?

— Ba da, desigur, şi te felicit.

— Aveţi şi pentru ce.

Se despărţiră.

Peyrolles o privi îndepărtându-se şi, după ce o pierdu din vedere, şopti:

— Mă minte. Probabil că a schimbat oua întâlnirii. Când i-am spus că voi veni împreună cu cavalerul la ora douăsprezece şi un sfert, mi s-a părut că ochii i-au strălucit de bucurie. Aş putea să jur că ticăloasa asta încearcă din nou să facă să-mi eşueze planul... Dar, jur pe Dumnezeu! Voi şti s-o împiedic — adăugă, încleştându-şi pumnii. O, da!... Şi vai de ea, dacă m-a înşelat încă o dată!

Şi, de teamă ca persoanele care-l înconjurau să nu remarce furia bruscă ce-l cuprinsese, se pierdu imediat în mulţime.

Philippe, rămas singur, stătu o clipă pe gânduri, apoi se decise să părăsească, la rândul său, salonaşul.

Dar datorită nerăbdării de a se reîntâlni cu necunoscuta, nu luă parte la nici una din numeroasele distracţii ce i se ofereau, ci numără minutele ce trebuiau să se mai scurgă până la plecarea lui.

Cu toate acestea, un incident reuşi să-l smulgă din preocupările sale.

Trecând prin faţa unui grup alcătuit din doamne şi gentilomi, îl descoperi, în mijloc, pe domnul de Fonty care, cu braţul în eşarfă, discuta cu însufleţire.

Era destul de aproape pentru a auzi ce spunea contele.

— Da, doamnelor, istorisea acesta, mă năpusteam asupra inamicului, în fruntea regimentului meu, când un lungan de hanovrian se repede la mine şi-mi trage o lovitură de spadă în stare să despice un munte. Din fericire, reuşesc să parez, dar totuşi nu îndeajuns de repede pentru a-i evita arma care mă atinge şi-mi face rana aceasta.

— O rană glorioasă! aprecie cineva.

— În familia mea primim numai dintr-acestea, replică domnul de Fonty, plin de îngâmfare.

— Aţi avut noroc, căpitane, remarcă un alt ascultător.

— Cred şi eu! Fără îndemânarea mea, mă tăia pur şi simplu în două.

— Măcar, după ce-aţi parat, aţi şi ripostat?

— Dacă am ripostat? L-am cadorisit pe omul meu cu o lovitură atât de drăguţă, încât i-am spintecat capul până la umeri. Priviţi, aşa...

Şi, pentru a arăta modul în care procedase spre a-l ucide pe hanovrian, domnul de Fonty îşi ridică braţul teafăr, cu un gest fioros. Dar în acea clipă îl zări pe Philippe care, la doi paşi de el, îl privea cu un zâmbet batjocoritor pe buze. Fu atât de mirat de prezenţa lui şi mai ales de faptul că-l vedea în uniformă de ofiţer — căci, nefăcând parte din regimentul său, nu ştia nimic despre numirea lui — încât rămase cu braţul în aer, nemaigândindu-se să-şi încheie gestul.

Deoarece auditoriul său îl întreba care era cauza acelei întreruperi bruşte a demonstraţiei, ieşi repede din grup şi înainta spre locotenent.

Philippe îl aştepta neclintit, dispus să-l primească în modul cel mai paşnic cu putinţă, când, mai înainte de a fi ajuns la el, domnul de Tresmes, pe care norocul îl aducea acolo tocmai la momentul potrivit, se postă lângă el şi, arătându-i-l domnului de Fonty, îi spuse acestuia:

— Domnule, vi-l prezint pe locotenentul Philippe pe care Majestatea Sa l-a numit în acest grad drept recompensă pentru serviciile sale în timpul ultimelor noastre campanii. Sper, domnule, că veţi binevoi ca, de acum înainte, să-i arătaţi respectul datorat unui ofiţer.

— Sunt încântat de cele ce aflu de la dumneavoastră, domnule, răspunse contele. Pentru o clipă, am crezut că acest… locotenent a îmbrăcat o uniformă la care nu ar avea dreptul.

Auzind această insultă, Philippe, se cutremură de furie şi, dacă n-ar fi fost reţinut de căpitanul său, s-ar fi repezit asupra celui care-l jignise.

— De ce faceţi o asemenea presupunere? întrebă cu răceală domnul de Tresmes.

— Pentru că mi se părea neobişnuit ca un simplu sergent, fără nici o valoare, să fi urcat atât de repede în grad.

— Dacă prin "valoare" înţelegeţi mulţi bani, desigur că locotenentul Philippe nu are nici una, căci este sărac — nu toată lumea are norocul să fie nepotul unui financiar îmbogăţit — dar dacă, dimpotrivă, aţi vrut să vorbiţi despre curaj şi bravură, faceţi o mare greşeală, deoarece dânsul este mai brav şi mai curajos decât oricare dintre noi doi, pentru a nu spune şi mai mult.

Aluzia directă a căpitanului cu privire la originea averii sale şi, totodată, la vechimea nobleţo lui, îl făcu pe domnul de Fonty să devină roşu ca focul. Ştim că era iritabil în problema aceasta.

— Mă insultaţi, domnule, şi-mi veţi da satisfacţie! răcni furios.

— La voia dumneavoastră, domnule, replică domnul de Tresmes. Numai că-mi veţi permite cel puţin să aştept vindecarea acestei răni pe care v-am făcut-o în duelul ce l-am avut cu dumneavoastră în tabără.

— Ce spuneţi? exclamară persoanele cărora domnul de Fonty tocmai le înşirase povestea cu lovitura de spadă în stare să despice un munte şi care se apropiaseră, împreună cu alţii, de grupul celor trei. Dumneavoastră sunteţi autorul acestei răni?

— Da, eu, şi v-am spus în ce împrejurări.

— Aşadar, n-a primit-o de la un soldat din Hanovra, aşa cum încerca să ne facă să credem? O! Cum este posibil ca cineva să se laude în halul acesta?

Şi, scârbiţi de faptul că fuseseră minţiţi astfel, domnii şi doamnele care, cu o clipă mai devreme, îi arătau domnului de Fonty un interes plin de simpatie, nu mai avură pentru el decât dispreţ.

Faţă de această atitudine, lăudărosul nostru, cu coada-ntre picioare, se hotărî să plece. Dar, înainte de a se retrage, le aruncă domnului de Tresmes şi lui Philippe o privire atât de plină de ură, încât amândoi înţeleseră că, de acum încolo, aveau în el un duşman necruţător.

— Ce bădăran! spuse domnul de Tresmes.

— Ah! Dac-aş fi căpitan, ca el — zise tânărul — mi-ar plăti scump insultele astea!

— Vei deveni căpitan, prietene. Lasă-mă totuşi să-ţi dau un sfat pentru atunci când vei avea acest grad: evită-l pe cât posibil, altminteri s-ar putea să ţi se întâmple o nenorocire.

— Am spada mea! replică Philippe cu mândrie.

— Nu are nici o importanţă, crede-mă. Dacă ai ajunge într-o zi să te baţi cu el, sunt sigur că n-ar folosi mijloace cinstite şi ţi-ar întinde o cursă. În cursul duelului nostru, în urma provocării sale prosteşti din timpul ultimului turnir de la Ostende, mi s-a părut că văd unele lucruri nu tocmai cum trebuie şi, dacă nu aş fi fost atent, aş fi avut de regretat, cu siguranţă. De altminteri, vezi câtă falsitate! Să aibă îndrăzneala să se laude cu o faptă de vitejie pe care n-a săvârşit-o... Este ceva nedemn de un ofiţer francez.

— Într-adevăr, aprobă Philippe. Merită tot dispreţul.

— Dar nu are rost să ne mai ocupăm de acest personaj. Să-l lăsăm să fie aşa cum este şi să nu mai vorbim despre el... Ce-ai făcut de când te-am părăsit?

— Mi-am petrecut timpul discutând cu o doamnă, răspunse cu naivitate tânărul.

— Aha! Ştrengarule!...

— O! Fără nici un gând ascuns.

— La naiba! sunt sigur de asta, ripostă domnul de Tresmes, cu o expresie ce voia să spună: "Nu cred nici o iotă."

— Vă încredinţez, domnule căpitan... protestă Philippe.

— Da, da… desigur.

— Dovada este că am întâlnire cu ea peste câteva minute… continuă tânărul, care nu mai ştia prea bine ce spune.

— Şi numeşti asta o dovadă? se miră căpitanul izbucnind în râs. E drăguţă dovada dumitale, ce să spun!

— Dar dacă aţi cunoaşte scopul acestei întâlniri?

— Mi-l cam închipui.

— O! Nu, nu-l puteţi bănui… este vorba de nişte lucruri atât de serioase pentru mine… dac-aş îndrăzni să vi le destăinuiesc? …

— Copile dragă, îi spuse domnul de Tresmes pe un ton părintesc, ai douăzeci şi doi de ani şi la vârsta dumitale treburile acestea sunt întotdeauna serioase… Am fost şi eu tânăr şi ştiu cum este. Aşadar, nu am nevoie de confidenţele dumitale. Eşti în întregime stăpân pe faptele dumitale şi poţi acţiona cum doreşti, pe mine nu mă priveşte.

— Încă o dată, domnule căpitan, sunteţi foarte departe de a…

— Haide, n-o lăsa să aştepte, fericit muritor… îl întrerupse domnul de Tresmes care nu voia să renunţe la ideea lui. Zboară la ea şi transmite-i toate urările de fericire.

Spunând aceste cuvinte, se îndepărtă imediat, convins că locotenentul său avea, într-adevăr, noroc în dragoste.

Philippe ar fi vrut tare mult să-l ajungă din urmă spre a-i spune că se înşeală. Îi părea foarte rău că interpreta în felul acesta convorbirea între patru ochi pe care urma s-o aibă cu Bathilde şi se temea că, fără vrere, discutând cu domnul de Chaverny, să nu ajungă s-o informeze despre toate acestea pe Olympe. Dar nu mai avea nici un minut de pierdut şi era nevoit să plece.

Lăsând, aşadar, pe mai târziu grijă de a-l lămuri pe căpitanul său cu privire la acea problemă, străbătu rapid saloanele şi se repezi afară.

În timp ce stătuse de vorbă cu domnul de Tresmes, Peyrolles, ascuns în mulţime, în spatele lui, nu-l scăpase din ochi. Şi, văzându-l că se desparte de căpitan şi se îndreaptă în grabă spre ieşire, rânji cu răutate şi şopti:

— Eram sigur… întâlnirea are loc acum… Bathilde mi-a recomandat în mod intenţionat să nu vin înainte de miezul

nopţii... Ceea ce trebuie să fac este exact contrariul... Să alergăm să-i prevenim pe Zeno.

Capitolul XIII - Întâlnirea

Philippe pornise către Marais.

Mergea cu pas întins, grăbindu-se să ajungă pe strada Francs-Bourgeois.

Acea stradă, una dintre cele mai vechi din Paris, deoarece exista încă pe vremea lui Ioan-cel-Bun[38], se numea cândva strada Scripetelor-Vechi[39], din cauza numărului mare de puţuri părăsite care-i găureau solul.

În 1350, Jean Roussel şi Alix, soţia sa, au pus să se construiască acolo o clădire cu douăzeci şi patru de camere, destinată găzduirii săracilor.

În 1415, moştenitorii lor au donat construcţia abatelui coordonator al mănăstirilor Franţei, împreună cu o rentă anuală de şaptezeci de ludovici bătuţi la Paris, cu condiţia de a întreţine câte doi săraci în fiecare încăpere, pentru o plată de treisprezece franci la intrare şi un franc pe săptămâna.

Cu începere de atunci, clădirea a fost denumită *"La Maison des Francs-Bourgeois"*[40], deoarece, dată fiind sărăcia lor, cei care erau primiţi acolo erau scutiţi de orice taxe şi impozite.

De aici i se trăgea denumirea.

Se spune că, în 1596, locuiau acolo doi zdrenţăroşi care, în lipsa lor de activitate, se exersaseră atât de bine în arta de a imita sunetul cornului de vânătoare şi lătratul câinilor, încât, de la o distanţă de treizeci de paşi, credeai că auzi o haită de câini şi pe hăitaşi. Desigur că impresia trebuie să fi fost şi mai

---

[38] *Ioan-cel-Bun*: Jean II supranumit *"Le Bon"*, (1318–1364), rege al Franţei între anii 1358–1364, fiul şi succesorul lui Filip (Philippe) al VI-lea de Valois. (n.t.)

[39] *Strada Scripetelor-Vechi*: în lb. franceză: *rue des Vieilles-Poulies*. (n.t.)

[40] *La Maison-des-Francs-Bourgeois* (lb. franceză) = *Casa Cetăţenilor Scutiţi de Taxe*. (n.t.)

înşelătoare în apropierea unor locuri în care se obişnuia să se vâneze.

Există toate motivele să se creadă că unul dintre acei oameni a fost folosit în cursul unei aventuri ce i s-a întâmplat lui Henri al IV-lea, în timpul unei vânători. Iată ce povestesc în legătură cu acest lucru nişte istorici contemporani cu bearnezul[41].

* * *

În timp ce vina în pădurea Fontainebleau, regele auzi, cam la o jumătate de milă de locul în care se afla, nişte lătrături, strigătele şi cornul unor vânători. Şi, într-o clipă, tot zgomotul acela care părea să fie foarte depărtat, se repetă la douăzeci de paşi de urechea lui.

Îi porunci contelui de Soissons să intre în desiş şi s-o ia mai înainte, spre a vedea ce se întâmpla, neînchipuindu-şi c-ar putea exista oameni destul de îndrăzneţi pentru a se amesteca în vânătoarea sa, stricându-i astfel distracţia.

Când contele de Soissons pătrunse în hăţişul pădurii, un bărbat înalt, îmbrăcat în negru, îi apăru dintr-o dată în faţă şi, după ce-l cercetă o clipă cu privirea, îi strigă: "Pleacă, nu cu dumneata am treabă", apoi dispăru brusc, nemaiputând fi găsit.

Henri al IV-lea, care-l zărise de departe pe personaj, nu avu un atac de nebunie, aşa cum, într-o împrejurare oarecum asemănătoare, avusese Charles al VI-lea. Foarte impresionat de acea apariţie ciudată şi inexplicabilă, întrerupse totuşi vânătoarea, întorcându-se îngândurat la palat.

În ce scop fusese postat acolo omul acela? Nu s-a aflat niciodată. Unii pretind, cu toate acestea, că intenţia fusese de a-l atrage pe rege departe de suita sa, spre a-l asasina. Dar nu s-au putut aduce dovezi în sprijinul acestei bănuieli.

* * *

---

[41] *Bearnezul*: regele Henri al IV-lea s-a născut la Pau, în provincia Béarn, de unde i se trăgea această poreclă. (n.t.)

În 1745, pe strada Francs-Bourgeois se înălţau mai multe palate mari, printre care şi palatul Nevers, care a fost demolat în 1793, şi palatul de Crosne, care mai există încă şi astăzi.

Acesta din urmă, construit de către Jacques de Ligneris, senior de Crosne, preşedinte al parlamentului din Paris, a purtat multă vreme numele primului său proprietar, dar în 1578 clădirea a fost cumpărată de o anume doamnă Françoise de La Beaune, văduva unui cavaler pe nume Carnavalet, care i-a pus numele său, acesta fiind cel care i-a rămas.

Se ştie că, în zilele noastre, acel palat a fost transformat în muzeu.

Lui Philippe nu-i trebui mai mult de un sfert de oră pentru a străbate distanţa dintre Luvru şi Marais şi, în curând, ajunse la intrarea străzii Francs-Bourgeois.

— Ia să vedem, repetă el instrucţiunile primite, mi-a spus să număr patru străzi de la capătul celei prin care voi intra. Să fiu atent să nu greşesc.

Îşi încetini puţin mersul, căci, deoarece strada aceea lungă nu era înzestrată, drept surse de lumină, decât cu un singur felinar cu ulei, instalat cam pe la mijlocul ei şi a cărui flacără era deja pe sfârşite, se temea să nu treacă prin faţa uneia din acele străduţe transversale fără s-o vadă.

După ce numărase patru astfel de intersecţii, mai făcu câţiva paşi şi dădu peste cea care-i fusese indicată.

Deşi domnea cea mai adâncă beznă, intră fără şovăire în fundătură.

Cu toate acestea, fiindcă nu ştia cu precizie încotro se duce, îşi scoase spada din teacă, ţinând-o în faţă, cu braţul pe jumătate întins.

După vreo două minute, vârful lamei sale întâlni un obstacol în care se înfipse uşor, producând un sunet înfundat.

— Bun, îşi zise, trebuie să fie uşa fântânii despre care era vorba.

Pipăi cu mâna şi, simţind lemnul, îşi dădu seama că nu se înşela.

Broasca uşii fu uşor de găsit şi, cu ajutorul cheii pe care i-o dăduse Bathilde, o descuie imediat.

— Acum, să ciocănim.

Şi, cu mânerul spadei, bătu de trei ori în barele de fier ce susţineau scriptele, apoi aşteptă.

Loviturile, după ce răsunară puternic în noapte, îşi pierdură în depărtare ecoul.

În budoarul său, Bathilde aştepta îngrijorată. Se afla într-o stare de spirit destul de greu de descris. Sentimentul acela care o cuprinsese, dintr-o dată, la vederea lui Philippe, îi provoca o tulburare nedesluşită. Mai mult ca oricând simţea că nu va avea curajul de a-i da ascultare lui Peyrolles, adică de a contribui la pierzania tânărului. Şi, prin cuvântul "pierzanie", ştim că ea nu înţelegea nici dispariţia, nici moartea lui. Dar, chiar şi aşa, acea colaborare îi repugnă. Cu toate acestea, averea ei depindea de dispariţia tânărului. Trebuia oare să-şi sacrifice viitorul de dragul acestei noi iubiri? "Da", îi răspundea inima. "Nu", replica raţiunea ei, care-i aparţinea lui Peyrolles.

Astfel încât o luptă îndârjită se desfăşura în sufletul ei.

— Nu, nu! repetă cu glas tare, pentru a-şi da mai mult curaj să reziste. Nu, nu, niciodată nu voi putea săvârşi o asemenea infamie.

Apoi se gândea: "Dar ce-i voi spune oare, când va veni? Va trebui să-i mărturisesc adevărul? Vai"! Şi asta îmi este imposibil, căci ar însemna să-mi recunosc crima, devenind în ochii lui un obiect de oroare şi de ură... O! nu vreau aşa ceva, mai bine-aş muri!..."

Şi tot frământându-se, se întreba: "Doamne Sfinte! ce să fac acum?"

Ajunsese aici cu gândurile sale, când cele trei lovituri ale semnalului răsunară până la ea.

— Iată-l! zise, tresărind. Haidem! Poate mă va ajuta întâmplarea.

Clairette, camerista ei, se prezentă. Stăpâna o prevenise de sosirea lui Philippe.

— Cobor, nu-i aşa, doamnă? o întrebă.

— Da, grăbeşte-te... şi fii prudentă.

— Nu vă temeţi.

În fundătură, nemişcat şi cu urechea la pândă, Philippe încerca să străpungă cu privirea întunericul adânc ce se întindea în faţa lui, în speranţa de a vedea apărând, dintr-o clipă într-alta, persoană ce avea să-i servească drept ghid.

Deodată auzi un zgomot uşor de cealaltă parte a fântânii şi, în acelaşi timp, un glas tânăr, de femeie, întrebă:

— Dumneavoastră sunteţi, domnule locotenent?

— Eu sunt, răspunse.

— Veniţi repede.

— Numaidecât. Doar cât să mă pregătesc să sar peste hăul ăsta.

— Nu trebuie să săriţi, puţul este acoperit.

— A! Atunci este altceva, replică tânărul care, datorită firii sale aventuroase, aproape că regretă că nu mai trebuia să înfrunte acea primejdie. Voi fi lângă dumneavoastră cu atât mai repede.

Şi, după ce se asigurase că deschiderea puţului era într-adevăr acoperită cu o roată mare de lemn, ce alcătuia un fel de podeţ, trecu repede peste ea.

Imediat ce ajunse lângă Clairette, aceasta îl luă de mână şi-l îndemnă s-o urmeze străbătând exact acelaşi drum pe care-l parcursese odinioară domnul Hélouin, atunci când fusese condus de Bathilde pentru a îndeplini treaba despre care ne amintim.

Camerista nu se opri decât în faţa uşii budoarului stăpânei sale.

— Am ajuns, îi spuse locotenentului. Împingeţi uşa aceasta şi intraţi… Sunteţi aşteptat.

Tânărul făcu ceea ce i se spusese şi se pomeni într-o cămăruţă foarte cochetă, tapetată în întregime cu catifea şi mătase.

Mai multe lumânări parfumate ardeau în candelabre înalte; dar, pentru că lumina lor să nu fie prea puternică, strălucirea le era atenuată cu nişte globuri din alabastru, înfăşurate cu un voal subţire de mătase albastră.

"Mă aflu la o doamnă de neam mare", gândi Philippe.

La început n-o zări pe Bathilde.

Trecerea bruscă de la bezna din care ieşise — căci apartamentul fusese lăsat în mod intenţionat în întuneric — la lumina care, deşi blândă, îi izbea acum ochii, îi tulbură vederea pentru câteva clipe.

Dar când văzul i se limpezi, o desluşi pe tânăra femeie stând pe o canapea, cu faţa încă mascată.

Înaintă spre ea.

— Doamnă, îi spuse, vedeţi că v-am îndeplinit dorinţa, şi iată-mă gata să vă ascult.

— Vă mulţumesc, domnule, răspunse Bathilde, al cărei glas trăda o oarecare emoţie. Binevoiţi să luaţi loc pe canapeaua aceasta.

Philippe avu o clipă de ezitare. Favoarea pe care i-o acorda cea pe care tocmai o calificase drept doamnă de neam mare îl mira. Căci, deşi până atunci nu se aflase niciodată printre oameni din înalta societate, avea un fel de intuiţie a manierelor uzitate.

La bal, acea atitudine aproape familiară i se păruse foarte firească. Era, că să spunem aşa, un local public, unde astfel de purtări se admiteau. Dar aici, în intimitate, când erau doar ei doi, singuri, situaţia era cu totul alta.

— Domnule Philippe — spuse domnişoara de Wendel, începând imediat convorbirea — sunt sigură că vă întrebaţi de ce mă înconjur de asemenea precauţii pentru a vă aduce la cunoştinţă… ceea ce v-am promis.

— Este adevărat, doamnă. Cu toate acestea, uimirea mea nu este, poate, atât de mare pe cât ar trebui să fie. Încă din copilărie mi s-au întâmplat lucruri aşa de ciudate încât, pe cuvânt, un mister mai mult sau mai puţin în viaţa mea nu are de ce mă miră prea tare.

Vorbind astfel, voia să pară nepăsător, dar în glasul lui era o notă de tristeţe.

— Într-adevăr! replică Bathilde, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi. Aţi avut parte, cu siguranţă, de multe evenimente ciudate.

— Vă sunt cumva cunoscute, doamnă? o întrebă cu vioiciune tânărul.

— Doamne! Bineînţeles că ştiu cel puţin câteva dintre ele, de vreme ce sunt în măsură să vă dezvăluiesc secretul naşterii dumneavoastră.

— Adevărat. Aşadar, aţi aflat capcanele infame în care era cât pe-aci să-mi găsesc moartea şi din care n-am scăpat decât datorită lui Dumnezeu şi energiei mele?

— Cum?! Capcanele în care era cât pe-aci să muriţi? exclamă domnişoara de Wendel, tresărind.

— Păi da, şi pe care mi le întinsese un oarecare Mathias Knauss, care se înverşuna de doi ani împotriva mea şi care asculta — sunt convins de asta — de ordinele unui personaj ocult, care urmăreşte, nu ştiu de ce, ca eu să dispar de pe lumea celor vii. Oare nu cunoaşteţi aceste fapte?

— Deloc, domnule, este prima dată când aud despre ele.

Apoi, vorbind ca pentru sine şi la adresa lui Peyrolles:

— O! Mizerabilul!… îmi jurase totuşi că nu va atenta la viaţa lui.

— Dar atunci, la ce evenimente făceaţi aluzie, doamnă? întrebă locotenentul, oarecum mirat.

— La altele, dintr-o epocă mult mai îndepărtată.

— Vreţi să vorbiţi despre naufragiul a cărui victimă am fost la vârsta de patru ani.

— Poate…

— Cum?! aţi putea să mă lămuriţi cu privire la acea etapă din viaţa mea… să-mi spuneţi numele bărbatului, al *Englezului*, care se pare că mă însoţea atunci când, într-o noapte, am fost aruncat de furtună pe coastele Normandiei?

— Poate… repetă Bathilde, care-şi aminti ce-i povestise Peyrolles despre acea catastrofă, aflată de el însuşi din gura lui Philippe.

— Dar cine sunteţi, doamnă, pentru a şti toate aceste lucruri?

— Cine sunt?… replică domnişoara de Wendel.

Tăcu vreme de un minut, apoi, luând brusc o decizie:

— Vă voi spune.

Tocmai îşi făcuse un plan care credea că-i va câştiga prietenia lui Philippe, şi, cine ştie, poate şi dragostea. Ah! Ce n-ar fi făcut pentru asta! I se părea că de când îl iubea (şi totuşi, nu era decât o oră de atunci!) pătrunsese într-o lume nouă. Această pasiune care o cuprinsese cu atâta forţă îi cucerise inima — acea inimă ce se aprindea atât de uşor şi pe care o moştenise de la Leona, mama ei — cu atâta putere încât tot restul lumii dispărea în faţa ei, se estompa, pierzându-se într-o ceaţă tot mai deasă.

Se hotărâse, aşadar, să-i mărturisească o parte din adevăr, pe aceea care era în avantajul ei, lăsând-o în întuneric pe cealaltă.

— Domnule, aveţi vreo amintire despre primii ani ai copilăriei dumneavoastră? îl întrebă.

— Sigur că da, dar atât de vagi, atât de tulburi, încât nu pot preciza nimic. Ba chiar, această uitare mi se pare destul de nefirească şi nu ştiu cărei cauze să i-o atribui.

"Este, fără îndoială, efectul băuturii pe care i-am dat-o", gândi Bathilde. Şi, cu glas tare, propuse:

— Dar dacă aţi fi ajutat puţin?

— Încercaţi…

— Ia să vedem, vă reamintiţi, printre acele imagini şterse, pe cea a unei grădini, o grădină cu mulţi arbori, cu numeroase alei, cu ronduri de flori…

— O grădină… cu mulţi arbori… repetă Philippe, scotocindu-şi memoria.

— O grădină în care alergaţi, vă jucaţi mereu…

— Staţi o clipă… este ciudat… îmi amintesc ceva asemănător… Şi de asemenea… în faţă… o siluetă întunecată, o siluetă imensă… mi se pare…

— O casă, probabil… o casă mare?

— Da… trebuie să fi fost o casă… dar de mari dimensiuni.

— Şi în acea casă, săli… săli mari şi frumoase.

— Foarte înalte!… Foarte înalte! Acum îmi aduc aminte… peste tot erau aşternute covoare… pe care mă rostogoleam deseori.

— Întocmai… Vedeţi că, ajutându-vă, amintirile vi se redeşteaptă încetul cu încetul. Acea casă era locuinţa dumneavoastră, domnule Philippe. Acolo locuiaţi împreună cu părinţii dumneavoastră. Acum, de la obiecte, să trecem la fiinţe. În mintea dumneavoastră n-a rămas nici o urmă a unui chip care se afla adesea lângă al dumneavoastră? Gândiţi-vă bine.

Tânărul îşi sili din nou memoria să lucreze intens. După câteva clipe, rosti:

— Văd, ca prin ceaţă, mai multe feţe cu trăsături neclare, fără formă…

— Nu desluşiţi nici una, mai limpede decât celelalte?

— Nu, toate sunt nişte vedenii uşoare, imposibil de fixat.

Apoi, deodată, închizând ochii pentru a vedea mai bine în trecut:

— Ah! Ba da… ba da… văd una care se desprinde mai clar… este un chip de femeie, cu trăsături fine şi palide… care-mi zâmbeşte… se apleacă spre mine… este blând, frumos şi bun ca cel al unei mame…

— Dar un alt chip… încă unul, se grăbi să spună domnişoara de Wendel, care se înfiora, înţelegând că Philippe vorbea despre contesă şi nevoind ca el să întârzie prea mult

asupra acelei amintiri. Un altul, mai tânăr şi mai puţin palid, care vă surâdea şi el… şi se apleca asupra dumneavoastră deseori…

— Aşteptaţi… aşteptaţi… cred că-l văd… obraji trandafirii… ochi albaştri, de un albastru închis… o gură cu buze pline şi foarte roşii… o frunte mare, netedă, pe care se desenează cu putere sprâncenele… apoi, un păr negru, bogat, care-l înconjoară. Da, pe măsură ce gândul meu îl realcătuieşte, îmi apare tot mai limpede…

Philippe vorbea ca prin vis, cu ochii încă închişi.

— Dar cui aparţine acel chip?… continuă. N-aş putea spune… îmi apare desprins de corp… degeaba caut… nu-l zăresc decât pe el.

Tânăra femeie îşi scoase masca şi, cu vârful evantaiului, desprinse voalul de mătase ce acoperea unul din globurile de alabastru.

Lumina cădea în plin pe faţa ei, nelăsând să scape nici un detaliu.

Bathilde atinse braţul locotenentului, care deschise imediat ochii.

Văzând trăsăturile domnişoarei de Wendel, avu un şoc puternic, care se vădi printr-o mişcare bruscă de uimire.

În ciuda anilor, chipul pupilei lui Peyrolles nu se schimbase decât foarte puţin şi Philippe recunoscu pe loc în ea pe cea care-i apăruse în minte.

— Să fie o iluzie? exclamă. Imaginea pe care am evocat-o adineauri… iat-o… aici, în faţa mea… este a dumneavoastră, doamnă…

Între timp scrută chipul Bathildei cu o atenţie meticuloasă. Nu se putea înşela, asemănarea era totală…

Dacă obrajii îi erau mai puţin trandafirii, buzele ei erau tot roşii, fruntea la fel de netedă şi părul la fel de negru şi de bogat.

— Nu, nu este o iluzie, îi răspunse, după ce-l lăsase s-o cerceteze cu privirea pe-ndelete. Chipul meu este cel de care v-aţi amintit, căci pe vremea aceea luăm parte la jocurile şi bucuriile dumneavoastră şi vă stăteam mereu alături.

— Dumneavoastră!… Tovarăşa mea de joacă!

— Da, de vreme ce, deşi nu eram mai în vârstă decât cu câţiva ani, îndeplineam pe lângă dumneavoastră funcţia de… guvernantă.

— Ah! Acum înţeleg cum se face că ştiţi atâtea lucruri în legătură cu mine.

— Asta poate să vi se pară simplu, nu-i aşa? Dar nu eram numai guvernanta dumneavoastră. Vă eram şi prietenă… ca o soră mai mare… căci vă iubeam mult.

— Vă sunt foarte recunoscător, doamnă, şopti Philippe, emoţionat.

— Şi cred că merit acest lucru. Vă veţi convinge, când veţi afla ce am făcut pentru dumneavoastră.

— Dar ce anume?

— V-am salvat viaţa…

— Salvat viaţa!… Mie?

— Da, şi pot să spun că pe riscul meu.

— Explicaţi-mi, doamnă. Trec dintr-o uimire într-alta.

— Vă voi lămuri totul, continuă Bathilde, dar, mai întâi, trebuie să vă istorisesc o poveste îngrozitoare.

Aici, domnişoara de Wendel înţelese că trebuia să fie extrem de prudentă, pentru a-l împiedica pe Philippe să aibă fie şi cea mai mică bănuială cu privire la realitate.

— Vă ascult, doamnă, răspunse acesta din urmă. Presimt că, într-adevăr, am fost victima vreunei maşinaţii diabolice.

— O, da! Veţi judeca singur. Nişte persoane de neam mare, care, nu ştiu din ce cauză, nutreau o ură aprinsă împotriva familiei dumneavoastră şi juraseră să se răzbune cumplit, socotiseră că cel mai bine şi-ar satisface dorinţa de a-i face rău omorându-vă şi aruncându-vă astfel părinţii pradă disperării şi durerii. Acele persoane erau foarte puternice şi puteau lesne comite crimă fără a se teme de justiţie. Eraţi, aşadar, pierdut fără nădejde, când, datorită întâmplării, le-am descoperit intenţiile. Mi-am întocmit atunci planul de a vă scăpa de moartea ce vă aştepta şi, în acest scop, am reuşit să vă fac să păreţi mort, cu ajutorul unei băuturi speciale pe care v-am dat-o şi care avea darul de a simula o totală încetare a vieţii. Apoi, într-o noapte, în timp ce vă vegheam, am înlocuit trupul dumneavoastră, care avea înfăţişarea unui cadavru, cu o efigie ce a fost înmormântată în locul dumneavoastră, pe care v-am încredinţat unor persoane cinstite, de al căror sprijin mă asigurasem de mai înainte. Erau o familie săracă de muncitori englezi, aflaţi pentru moment la Paris, şi cărora le-am dat bani suficienţi spre a vă putea îngriji în tot timpul pe care urma să-l

petreceţi la ei. Înţelegerea fusese ca ei să plece imediat spre patria lor — şi şi-au respectat promisiunea, indicându-mi unde aveau să locuiască.

— Aţi făcut dumneavoastră asta?… O! Doamnă, cât vă sunt de îndatorat pentru o asemenea faptă!

— Nu v-am spus că vă iubeam foarte mult? Nu săvârşeam, aşadar, nimic mai mult decât ceea ce-mi poruncea inima.

— Totuşi, nu este mai puţin adevărat că mulţumită dumneavoastră mă aflu încă în viaţă. Dar părinţii mei erau implicaţi în secret?

— Nu, am acţionat fără ştirea lor. Căci ei nu bănuiau nimic despre complotul pe care-l descoperisem şi nu îndrăzneam să li-l dezvălui imediat, promiţându-mi să fac asta mai târziu, după ce voi fi abătut orice primejdie care vă ameninţa.

— Ce mare trebuie să le fi fost durerea!

— O durere de neînchipuit, care-mi producea multă suferinţă. Mă mângâiam totuşi la gândul de a şti că, probabil în curând, avea să-mi fie posibil să vă redau lor şi că, atunci, o bucurie imensă va lua locul durerii. Din nefericire, când, peste câteva luni, m-am dus în Anglia spre a vă căpăta înapoi de la cei cărora vă încredinţasem, nu i-am mai găsit şi nimeni nu mi-a putut da nici cea mai mică informaţie în legătură cu ei. Deznădăjduită, la rândul meu, că fapta mea bună avusese un rezultat atât de funest, am păstrat tăcerea, iar dumneavoastră aţi continuat să fiţi socotit mort. Eu însămi am sfârşit prin a crede aşa.

— Ce poveste stranie îmi spuneţi! exclamă Philippe, uluit de cele ce auzea. Şi cine erau, sau cine sunt acele persoane sus-puse, care uneltiseră asasinarea mea?

Bathilde se aştepta la această întrebare.

— Şi care, fără îndoială, o plănuiesc încă, răspunse. Nu vreau să vi le numesc… cel puţin, nu deocamdată. Am motive speciale să păstrez tăcerea. Dar le veţi cunoaşte, cu siguranţă, nu peste mult timp.

— Şi totuşi…, încercă să obiecteze tânărul, mirat de acest refuz.

— Vă rog să nu insistaţi… ar fi inutil.

Bathilde rostise ultimele cuvinte pe un ton atât de hotărât, încât Philippe înţelese că nu va obţine de la ca nici o destăinuire în legătură cu acest subiect.

— Daţi-mi voie... doar încă un cu vânt... Aţi spus: "care, fără îndoială, o plănuiesc încă"... Aşadar, mai trăiesc?

— Eu... nu ştiam nimic până adineauri. Dar capcanele despre care mi-aţi vorbit mă fac să am aproape o certitudine. Probabil că, într-un fel sau altul, au aflat că n-aţi murit şi l-au asmuţit pe urmele dumneavoastră pe acel Mathias Knauss care, de doi ani încoace, tot încearcă să vă omoare. În mod evident, se tem că într-o zi să nu vă regăsiţi familia şi vor să-şi desăvârşească răzbunarea.

În această poveste pe care o inventase şi pe care avea încă s-o amplifice, eleva domnului de Peyrolles amestecase adevărul cu minciuna cu o perfidie atât de abilă, încât nutrea îndrăzneaţă speranţă de a putea, dacă ar fi necesar, să se reabiliteze în ochii contesei, avându-l ca avocat pe fiul regăsit.

La auzul ultimelor cuvinte rostite de Bathilde, tânărului îi reveni imediat în minte întâlnirea sa cu bătrânul cel înalt, în ajunul plecării sale către Boemia.

"Pe cinstea mea!" gândi. "Acela trebuie să fi fost una din persoanele despre care e vorba. Ei, bine! măcar pe unul îl cunosc deja... şi, prin el, voi ajunge să-i cunosc şi pe ceilalţi..."

Cu glas tare continuă:

— Dar, doamnă, nu mi-aţi spus încă numele familiei mele... şi, totuşi, cu scopul acesta m-aţi invitat să vin aici.

Capitolul XIV - Să vorbim despre dragoste

Cu un gest plin de graţie, Bathilde îi ceru să păstreze tăcerea şi, ducându-şi mâna la frunte, ca pentru a face apel la memoria sa, replică:

— Aveţi răbdare o clipă. Înainte de asta, mai am să vă aduc la cunoştinţă multe lucruri. V-am spus că sfârşisem, cu înşămi, prin a crede că Dumnezeu v-a chemat la Dânsul. Or, de curând, am aflat, dintr-o sursă indirectă dar sigură, că eraţi cum nu se poate mai viu. Am aflat şi ce vi se întâmplase odinioară: şi anume că aţi ajuns pe coastele Normandiei într-o noapte, pe vreme de furtună; că tovarăşul dumneavoastră de naufragiu nu era altul decât capul acelei familii de englezi care vă luase din

Franţa; şi că, în sfârşit, după ce aţi fost adăpostit şi crescut de nişte pescari la care aţi rămas până la vârsta de cincisprezece ani, aţi părăsit ţinutul, atunci când au murit, spre a veni la Paris, unde v-aţi înrolat într-un regiment al gărzilor franceze. Este corect?

— Întru totul.

După cum vedem, domnişoara de Wendel continua să profite cu dibăcie de cele ce-i spusese Peyrolles cu privire la Philippe.

— Aşadar, vru să se convingă tânărul, nefericitul acela care se afla împreună cu mine în barcă, atunci când s-a sfărâmat de pietrele ţărmului, la Saint-Valéry-en-Caux, era omul în mâinile căruia mă încredinţaseţi?

— Chiar el.

— În cazul acesta, este un adevărat păcat că a murit înainte de a mai putea vorbi, căci altminteri s-ar fi aflat imediat cine eram. Cu atât mai mult cu cât a fost imposibil să se găsească hârtiile pe care spunea că le posedă şi care conţineau, se pare, dovezi ce ar fi făcut posibilă identificarea mea.

— Desigur, a fost o mare nenorocire pentru dumneavoastră, replică domnişoara de Wendel, cu efort.

Dar, în sinea ei, îşi spuse: "Un noroc, dimpotrivă… căci altfel, totul ar fi fost pierdut."

În legătură cu hârtiile, fie pentru că uitase, fie dinadins, Philippe nu făcu nici de astă dată nici o aluzie la cea pe care o descoperise între scândurile vechii ambarcaţiuni, într-o dimineaţă, pe când îşi cârpea năvoadele.

— Dar de ce mă aducea omul acela, de bunăvoie, în Franţa?

— Nu s-a putut afla niciodată. El singur ar fi fost în măsură să spună, dar, deoarece este mort, e de presupus că nu vom şti niciodată. Însă, pentru mine, asta nu era prea important. Lucrul capital era faptul că trăiaţi. De îndată ce m-am convins că s-ar putea ca într-o zi să vă revăd — pe dumneavoastră, copilul pe care-l salvasem — m-am hotărât să fac totul pe lume pentru a avea această bucurie. Căci ar fi fost o bucurie… şi încă una imensă, vă asigur. Cel puţin — îmi spuneam — dacă pentru mine, o biată orfană părăsită, aşa cum sunt, nimeni n-a avut vreodată o adevărată afecţiune, el nu va putea refuza să mă iubească puţin… nu ar putea fi atât de nerecunoscător.

— Şi aveaţi dreptate să gândiţi astfel, interveni tânărul, cu elan. Vă repet, am faţă de dumneavoastră cea mai vie recunoştinţă şi nu va fi zi de la Dumnezeu în care să nu-mi amintesc de devotamentul pe care mi l-aţi dovedit.

Bathilde suspină:

— Vă mulţumesc pentru aceste cuvinte… dac-aţi şti cât de bine îmi fac!… I-am dat, aşadar, cuiva sarcina de a întreprinde cercetări cu privire la dumneavoastră şi am avut norocul să aflu că eraţi sergent într-o companie a gărzilor franceze ce făceau parte din trupele instalate în tabăra din Ostende. În nerăbdarea mea de a mă afla alături de dumneavoastră, eram gata să mă decid să pornesc într-acolo, când a ajuns la Paris vestea că armata din Flandra revenea în Franţa. Atunci, am crezut că este preferabil să vă aştept înapoierea, spre a lua mai lesne legătura cu dumneavoastră. Am fost bine inspirată, căci, foarte curând, am fost informată, aproape în acelaşi timp, atât despre serata de gală pe care gentilomii de la Curte intenţionau s-o organizeze în cinstea tuturor ofiţerilor care participaseră la campanie, cât şi despre numirea dumneavoastră în gradul de locotenent, grad ce vă autoriza să luaţi parte la acea serată. Prilejul de a mă apropia de dumneavoastră îmi era, deci, oferit în mod firesc… şi aţi văzut cum m-am slujit de el, reuşind să-mi procur o invitaţie la balul care trebuia să urmeze recepţiei. Cu toate acestea, după cum v-am mai spus, nu mă gândisem că s-ar putea să fim deranjaţi, aşa cum am şi fost, şi astfel se face că m-am hotărât să vă propun să veniţi la mine.

Acest amestec de adevăr şi minciună fusese debitat de Bathilde cu o asemenea iscusinţă, încât tânărul n-avea nici un motiv să nu-i dea deplină crezare.

Povestea cuprindea totuşi destule lucruri de necrezut, dar, pentru a-şi da seama de ele, Philippe ar fi trebuit să aibă o stare de spirit mai lucidă decât cea în care se afla.

— Trebuie oare să vă mai spun, continuă tânăra femeie, cât de bucuroasă am fost când v-am revăzut după atâţia ani? Cât de fericită am fost auzindu-i pe toţi lăudând reputaţia de vitejie şi de loialitate pe care v-aţi cucerit-o atât de pe drept?

— Vă înţeleg, replică Philippe zâmbind. Aţi fi putut, într-adevăr, să revendicaţi o bună parte din acele laude, de vreme ce fără dumneavoastră…

— Nu-i aşa că aveam şi eu un oarecare drept la ele?… O! Da, eram mândră de opera mea… şi când în urechi îmi răsunau elogiile ce vă erau destinate, îmi spuneam: "Când va afla ce am fost, ce am făcut pentru el, va trebui, într-adevăr, să-mi dea puţin din prietenia lui… poate chiar din iubirea lui…"

Bathilde rosti aceste ultime cuvinte cu un glas uşor schimbat şi privindu-l pe tânăr cu nişte ochi ce implorau.

Dar acesta nu păru să observe nici acea emoţie, nici ruga cea mută.

Lucru ciudat, părea chiar să fie uşor neatent, căci, venind la vreme de noapte în această locuinţă, nu avea de gând să discute despre tandreţe, şi conversaţia lua o întorsătură tot aşa de ciudată ca şi expresia doamnei, a cărei privire strălucitoare începea să-l stânjenească.

— Încă o dată, doamnă, grăi din nou, vă repet că nu voi putea avea niciodată destulă recunoştinţă faţă de dumneavoastră, şi cea mai fierbinte dorinţă a mea este să-mi fie îngăduit ca, într-o zi, să-mi plătesc, această imensă datorie. Din nefericire, mă tem foarte tare că aşa ceva nu-mi va sta niciodată în puteri.

— Poate că da, spuse Bathilde, ai cărei obraji se îmbujorară şi care, acum, pe punctul de a-şi mărturisi pasiunea, îşi recăpăta timiditatea de fată.

— Poate că da? repetă el, cu nevinovăţie.

— Da… şi atunci eu voi fi cea care voi considera că vă datorez mult mai mult decât îmi datoraţi.

— Ah! Doamnă! Binevoiţi să-mi spuneţi cât mai repede ce trebuie să fac pentru a ajunge la asta… şi vă jur că sunt gata să…

— Juraţi?… îl întrerupse Bathilde, privindu-l într-un mod straniu.

— Jur! repetă Philippe. Doar dacă, bineînţeles, nu este ceva mai presus de puterile omeneşti.

— O! Nu… departe de aşa ceva!…

— Atunci vorbiţi, doamnă. De-abia aştept să vă arăt graba cu care doresc să-mi respect jurământul.

— Ei, bine! singurul mod în care m-aţi putea răsplăti însutit, ar fi de… de a avea pentru mine… O! Ştiu bine că nu s-ar putea aşa, imediat… nu… ar însemna să pretind prea mult dintr-o

dată... dar, încetul cu încetul... cu timpul... pe măsură ce mă veţi cunoaşte mai bine...

Locotenentul se uita la Bathilde cu o privire în care se citea uimirea adâncă pe care o simţea ascultând acea divagaţie. Nu înţelegea nimic din reticenţele ei şi încerca să ghicească unde dorea să ajungă. Ce voia oare să-i ceară, de-i era atât de greu să spună?

— Doamnă, insistă, vă rog să aveţi bunătatea de a-mi mărturisi simplu şi fără ocolişuri ce aşteptaţi de la mine. Vă asigur, din nou, că dacă stă în puterile mele să vă îndeplinesc dorinţa, vă sunt de pe acum cu totul la dispoziţie.

— Vedeţi — continuă femeia dând glasului ei o inflexiune dintre cele mai tandre — vedeţi că nu-mi este foarte uşor să vă explic... ce anume aş dori... Există unele lucruri pe care o femeie nu le-ar putea mărturisi decât pe jumătate... şi cel despre care e vorba este... de felul acesta...

Uimirea lui Philippe sporea. Ce dracu' însemnau cuvintele astea enigmatice?

— Pe cinstea mea, doamnă, replică, probabil că nu sunt în stare să înţeleg, căci mă văd obligat să recunosc că nu pricep câtuşi de puţin despre ce poate fi vorba.

Şi, într-adevăr, nu-i trecea prin cap nici cea mai mică bănuială, deci nu era un prost în această problemă. Tot ce reuşea să presupună era că Bathilde îi va încredinţa o sarcină delicată, probabil foarte delicată, dar despre care nu se gândea deloc că l-ar putea interesa personal.

Tânăra femeie făcu un gest de dezamăgire.

Credea totuşi că fusese îndeajuns de clară şi nu se aştepta la atâta ingenuitate, ce avea s-o silească să dea explicaţii stânjenitoare.

— Haideţi, continuă, voi încerca să fiu mai explicită... dacă pot.

— Aş fi cu adevărat încântat.

— V-am spus că, până în ziua de astăzi, am fost întotdeauna lipsită de o afecţiune cu adevărat sinceră, deşi am o inimă bună şi iubitoare. Dar, ca urmare a împrejurărilor vieţii, n-am întâlnit niciodată un bărbat faţă de care să simt acele elanuri ale inimii care constituie una dintre cele mai intime satisfacţii. Nu, niciodată... pot s-o afirm, adăugă cu energie, gândindu-se la pasiunea nutrită nu de mult pentru cavalerul

Zeno şi care, acum, i se părea josnică în comparaţie cu cea pe care i-o inspira Philippe. Continuă: — Şi, deoarece am depăşit deja vârsta primei tinereţi, îmi închipuiam că mi se va interzice pentru toată viaţa această fericire, când… văzându-vă adineauri… la balul de la Luvru… m-am simţit deodată… cuprinsă de un sentiment pe care nu-l mai cunoscusem… şi care, într-o clipă, apus stăpânire pe mine atât de deplin… încât am fost ca ameţită… într-un cuvânt…

— Este de prisos să încheiaţi vorba, doamnă, acum înţeleg, o întrerupse tânărul, care ar fi trebuit să fie surd şi orb ca să nu priceapă.

— Ah! În sfârşit!… strigă Bathilde cu patimă. Ei, bine! Da, te iubesc, Philippe… Te iubesc cu o dragoste profundă, nemărginită… cu o dragoste care mă leagă de tine pentru toată viaţa şi care nu se va stinge decât odată cu ultima mea suflare.

Pasiunea, reţinută până atunci, izbucni brusc, şi ea luă mâinile locotenentului, strângându-le cu putere într-ale sale.

Auzind această declaraţie uluitoare, tânărul fu oarecum descumpănit.

Unui bărbat îi place întotdeauna să audă spunându-i-se că este iubit, mai ales atunci când mărturisirea vine de pe buzele unei femei drăguţe. Căci domnişoara de Wendel era, cu adevărat, foarte frumoasă, iar dragostea care-i ilumina chipul adăuga frumuseţii sale un farmec nou.

Cu toate acestea, îi era imposibil să răspundă sentimentului ei. La rândul său, purta în inimă o iubire. O iubire nu mai puţin puternică decât a tinerei femei şi care era închinată Olympei. Or, în ochii lui, o cât de mică murdărire a acestei dragoste ar fi constituit o crimă.

Simţindu-se foarte stânjenit, îşi amintea vag că citise, în cărţile de şcoală ale bunului preot din Saint-Valéry-en-Caux, povestea unei doamne pe nume Putifar[42]. Cu excepţia vârstei tinerei femei, situaţia actuală i se părea la fel de neplăcută ca cea a lui Iosif. Cu toate acestea, nu credea că trebuie să-şi imite

[42] *Putifar*: potrivit legendei, ofiţer la Curtea egipteană şi stăpân al lui Iosif. Soţia lui a încercat să-l seducă pe acesta din urmă, care a respins-o, fugind şi lăsându-şi la ea haina. Pentru a se răzbuna, femeia l-a acuzat pe Iosif c-a vrut s-o dezonoreze, arătând drept dovadă haina. Putifar, credul, l-a trimis pe Iosif în temniţă. (n.t.)

predecesorul, a cărui fugă era, după părerea lui, chiar mai ridicolă decât o împotrivire.

Rămăsese, aşadar, pe loc, păstrând tăcerea şi neştiind cum să iasă din acea situaţie dificilă fără a o jigni pe Bathilde, care, neavând cunoştinţă despre dragostea lui pentru domnişoara de Chaverny, părea să aştepte din partea sa un cu vânt, un semn de încurajare.

Dar el nu rostea acel cuvânt şi nici nu făcea acel semn. Se gândea la situaţia critică în care se afla. Cu atât mai critică, cu cât femeia nu-i spusese încă numele familiei sale; iar el se temea că, respingându-i prea brusc avansurile, ea ar refuza să i-l mai spună.

Se gândea chiar că întârzierea destăinuirii fusese intenţionată, pentru a-l face s-o cumpere prin împărtăşirea pasiunii.

Văzând acea atitudine şovăitoare, domnişoara de Wendel presupuse că tânărul se îndoia încă de sinceritatea tandreţii sale, născută atât de brusc, şi, spre a-l convinge pe deplin, reîncepu să-i facă declaraţii, cu un avânt sporit:

— Da, Philippe, te iubesc aşa cum nici o femeie nu poate, nu va putea vreodată să te iubească. Şi ştii la ce mă gândesc? Că acolo, sus, era scris că aşa avea să fie. Această dragoste pe care ţi-o purtam pe când erai copil şi care m-a făcut să te salvez era destinată să mă pregătească pentru cea pe care urma s-o simt faţă de tine, atunci când vei fi devenit bărbat… Ah! Nu m-am înşelat! De îndată ce mi-ai apărut, la Luvru, inima mea s-a avântat spre tine… vechea tandreţe mi-a revenit imediat, dar transformată într-un sentiment mai puternic, mai profund, şi am simţit că eram deja sclava ta, mai înainte să-mi fi adresat o vorbă… Da, sclava ta umilă şi supusă, care nu cere decât să te slujească… să asculte orice vei avea plăcerea să-i porunceşti şi a cărei singură ambiţie este, de acum înainte, să obţină de la tine o privire, un cuvânt care să-i îngăduie să creadă că nu eşti nesimţitor la dragostea ei!…

Vorbind astfel, îşi apropie faţa de cea a lui Philippe, arzându-i obrajii cu răsuflarea ei înfierbântată şi cufundându-şi privirile în ochii lui, în care încerca să-şi citească sentinţa.

Fără vrere şi deşi se apăra pe cât putea, tânărul începea să sufere influenţa acestei revărsări de patimă. Sub efluviile îmbătătoare ce emanau din întreaga făptură a Bathildei şi care-l

învăluiau ca un fluid, simţea cum încetul cu încetul voinţa i se anihilează, cum minte; i se înceţoşează, făcându-l să piardă noţiunea precisă a lucrurilor.

Trebuie să ne gândim că avea douăzeci şi doi de ani, că era, adică, în plină înflorire a tinereţii, şi că la vârsta asta, doar clacă nu eşti un sfânt — şi chiar şi atunci inima are avânturi cărora este imposibil să le rezişti, oricâte regrete ai avea mai târziu.

Deja imaginea Olympei nu-i mai apărea decât tulbure şi în zadar încerca s-o evoce, pentru a găsi în ea un scut: se ştergea puţin câte puţin, nelăsând în mintea lui nici o urmă.

Lupta totuşi cu toată energia, sau măcar cu cea care-i rămăsese, împotriva beţiei ce punea stăpânire pe el, străduindu-se să-şi vină în fire, să redevină stăpân pe propriile-i gânduri.

Dar, din ce în ce, nu mai reuşea.

Nerăbdătoare, Bathilde îl privea tot mai îngrijorată, şi din ochii ei mari, cu pupile dilatate, ţâşnea o flacără de o atracţie irezistibilă.

— Un cuvânt… Philippe… repetă. Doar unul, care să mă facă să înţeleg că nu-mi respingi iubirea… O! Nu-ţi cer, ţi-am spus deja, să-mi răspunzi imediat… nu… dar dă-mi măcar speranţa că într-o zi… nu-ţi voi fi indiferentă… De altminteri, n-ai jurat că te vei achita faţă de mine pentru serviciul pe care ţi l-am făcut odinioară, salvându-ţi viaţa?… Ei, bine! ceea ce-ţi cer este respectarea acestui jurământ… Fii generos, Philippe… fă-mi pomana unui cuvânt de speranţă… şi mă vei face cea mai fericită dintre femei.

Ar fi fost greu, în acea clipă, s-o recunoşti pe imperioasa, mândra stăpâna a cavalerului Zeno, care, cu cravaşa în mână, îl înfrunta, ba chiar îl supunea pe acesta. În locul vorbirii trufaşe şi tăioase care poruncea şi care-l domina pe veneţian, vocea sa căpătase acum o intonaţie de rugă umilă.

Şi acest lucru vădea net diferenţa ce există între pasiunea pe care o avusese pentru cavaler şi cea simţită acum pentru Philippe.

Aşa cum am arătat mai înainte, prima nu-i stârnise decât simţurile, pe când cea de-a doua îi afecta inima.

— Într-adevăr, doamnă, se hotărî să vorbească tânărul, fără a-şi da prea bine seama de ceea ce spunea, înnebunit fiind de suflarea arzătoare a domnişoarei de Wendel, ale cărei buze

aproape că le atingeau pe ale sale. Iertaţi-mă dacă nu răspund aşa precum doriţi… la mărturisirea ce binevoiţi să mi-o faceţi… dar surpriza, emoţia pe care mi-a produs-o mi-au tulburat mintea!… Şi totuşi, nu pot fi decât mândru că v-am inspirat un astfel de sentiment… dumneavoastră, care fiind tânără, frumoasă şi cu destulă avere, după câte-mi pot da seama… aţi fi putut să vă arătaţi preferinţa pentru un bărbat de rang mai înalt decât al meu…

Uita că Bathilde îi afirmase că se trăgea dintr-o familie de neam mare.

— Nu-i poţi porunci iubirii, replică tânăra femeie cu vehemenţă. Chiar dacă ai fi făcut parte din cele mai de jos straturi ale societăţii, inima mea tot ţie ţi s-ar fi dăruit… Te iubesc fiindcă întreaga mea fiinţă este atrasă spre tine cu o foiţă de neînvins, pentru că în mine nu există nici o fibră care să nu tresară la vederea ta, la auzul glasului tău… Ce vrei să-ţi mai spun?… Te iubesc, pentru că este imposibil să fie altminteri…

Vorbind astfel, domnişoara de Wendel era sinceră. Îl iubea pe Philippe pentru el şi nu pentru ceea ce ştia că este el.

În momentul acela, în pasiunea ciudatei fete nu exista nici un atom de interes.

— Ah! exclamă Philippe, subjugat în cele din urmă de acest val de cuvinte pătimaşe şi înlănţuind, cu un gest brusc, talia suplă a Bathildei, care fu străbătută de un fior de voluptate. Ah! Ar fi o nebunie din partea mea să rămân nesimţitor la o atare dragoste… Nu, nu vreau să mă mai apăr… şi lăsaţi-mă să vă spun, la rândul meu…

— Că mă iubeşti!… strigă domnişoara de Wendel, al cărei chip se ilumină deodată de o expresie de intensă bucurie. Oh!… Îţi mulţumesc… Philippe… nu îndrăzneam să sper chiar atâta dintr-o dată… Ce bucurie fără seamăn îmi inundă inima!… Ce strălucire îmi cuprinde sufletul!… Dar, iată… dragostea ta mă răscumpără… da… mă răscumpără, căci tu nu ştii… nu poţi şti… nu ţi-am spus totul… Acum trebuie să ştii tot… absolut tot… vreau să mă purific prin mărturisirea pe care ţi-o voi face… Iar apoi… dacă nu mă mai crezi demnă de tine… ei, bine! Mă vei respinge… mă vei alunga departe de tine… ca pe o făptură pe care o dispreţuieşti… şi eu mă voi îndepărta… voi dispărea pentru totdeauna… dar fericită, totuşi foarte fericită de a fi avut dragostea ta… fie măcar şi pentru o clipă.

Vorbea sacadat, gâfâind, ca rătăcită.

— Ascultă-mă, aşadar, continuă, făcând din braţele ei goale un colier viu în jurul gâtului tânărului. Mă numesc Bathilde… Bathilde de Wendel… un nume pe care l-ai pronunţat foarte adesea pe când erai mic, dar de care nu-ţi mai aminteşti, ca despre atâtea alte lucruri. Rămasă orfană de timpuriu şi lăsată de capul meu, am avut nefericirea să întâlnesc în drumul meu pe unul din acei monştri pe care-i varsă Infernul… care fac rău de dragul răului… şi-i silesc şi pe alţii să-l facă… Acel om, acel demon, a pus stăpânire pe mintea mea şi a pervertit-o, semănând în ea germenul instinctelor rele… Apoi, după ce am devenit unealtă… creatura lui… s-a slujit de mine pentru a-şi executa mârşavele planuri… Şi adineauri te-am minţit, vorbindu-ţi despre nişte persoane sus-puse care-ţi urau familia… El era acela… el, care, pentru a… Dar aşteaptă, vei afla totul imediat. M-a făcut să vin la părinţii tăi… Vreau să spun: la mama ta, căci tatăl îţi murise cu puţin timp înaintea sosirii mele… Trebuia să joc, pe lângă contesă, rolul…

— Contesa!… o întrerupse Philippe… Aşadar, mama mea este…

— Ah! Este adevărat! exclamă Bathilde… nu ţi-am spus încă cine eşti… care este numele pe care ai dreptul să-l porţi… Află, deci, Philippe, că acest nume este ilustru… Tatăl tău se numea contele de…

Nu avu timp să încheie.

Tânărul îşi încorda auzul pentru a afla numele mamei sale, când o zarvă mare izbucni în anticameră, tăind vorba domnişoarei de Wendel, care păli.

Era un zgomot ca de luptă. Clairette, camerista, părea să apere uşa stăpânei sale împotriva mai multor bărbaţi. Dar sărmana fată nu era îndeajuns de puternică, deoarece uşa se deschise brusc, lăsându-i să apară pe Peyrolles şi Zeno, urmaţi de Mathias Knauss şi alţi doi indivizi, doi *bravi* racolaţi de cavaler.

Unul dintre aceştia o ţinea pe Clairette, aproape răsturnată pe unul din braţele sale, apăsându-i o mână pe gură spre a o împiedica să ţipe.

Sărmana fată fusese atacată pe nepregătite, mai înainte de a-şi fi putut preveni stăpâna.

Toţi cei nou sosiţi, inclusiv Peyrolles, erau înarmaţi cu săbii şi pumnale.

Venirea lor fu ca o lovitură de trăsnet.

— Dumnezeule mare! bolborosi Bathilde, pierdută, şi eu care nici nu mă mai gândeam…

Într-adevăr, atentatul plănuit de bătrânul ticălos îi ieşise cu totul din minte.

Cât despre Philippe, fu atât de uluit de această năvălire aproape fantastică, încât crezu, la început, că este victima unei năluciri şi nu se gândi imediat să ia o poziţie de apărare.

De altminteri, cum ar fi putut s-o facă, de vreme ce, atunci când se dusese să ia loc pe scaunul pe care i-l oferise Bathilde, îşi pusese spada într-un colţ, la intrarea în budoar?

Iar acum, între el şi arma să se aflau atacanţii!

Uimirea îi fu la fel de scurtă ca şi dezamăgirea. Prezenţa lui Knauss îi indica prea limpede cu ce soi de vizitatori avea de-a face.

Era o nouă cursă şi, deşi dezarmat, îşi păstra calmul. Un singur lucru îl neliniştea: locul ales de duşmanii săi pentru a-l ataca prin surprindere.

Aşadar, femeia aceasta, sirena aceasta, care de o oră încoace îi şoptea cuvinte de iubire, era o complice? Îi jucase oare o comedie infamă?

"Pe toţi sfinţii! Da, asta este explicaţia", îşi spuse "Tot ceea ce mi-a înşirat până acum, toate strâmbăturile şi maimuţărelile ei aveau scopul de a le da timp ticăloşilor să sosească. Şi eu, care am fost atât de prost, atât de naiv, încât să mă las păcălit! … Iată o lecţie care-mi va fi învăţătură de minte."

Apoi, i se adresă Bathildei, pe un ton în care răzbătea dispreţul:

— Vă felicit, doamnă, aveţi un talent de mare actriţă… şi mărturisesc că aţi reuşit să-mi daţi iluzia că spuneţi adevărul. Am fost cât pe-aci să cred în dragostea dumneavoastră…

La auzul acestor cuvinte care o izbeau ca o lovitură de bici, domnişoara de Wendel scoase un strigăt de disperare şi murmură cu deznădejde în glas:

— Ah! Philippe!… Cum poţi să-ţi închipui?…

Dar tânărul, convins că ea continuă să se prefacă, se mulţumi să ridice din umeri şi, în lipsa unei alte arme, apucă un sfeşnic de bronz, în aşteptarea atacului pe care-l prevedea.

Îl recunoscu pe Peyrolles ca fiind bătrânul care-i vorbise, cu doi ani în urmă, pe Pont-au-Change, şi după a cărui întâlnire avuseseră loc toate peripeţiile sale.

"Eram sigur", îşi spuse, "că el era cel pentru care acţiona Knauss. Dar cum dracu' se face că nemernicul ăsta de teuton mai este în viaţă? Credeam totuşi c-am încheiat socotelile cu el definitiv, acolo, în hanul *La cei Trei Vulturaşi*. Pe cinstea mea, se pare că are sufletul bine înşurubat în trup."

Capitolul XV - Vânătoare nocturnă

Tăcerea luase locul zarvei din prima clipă.

Peyrolles nu trebuise să facă un prea mare efort de gândire pentru a înţelege ce se întâmplase între domnişoara de Wendel şi locotenent. Atitudinea ei faţă de acesta era destul de grăitoare.

De altfel, ştim că el presimţise o trădare din partea Bathildei şi că, spre a o preîntâmpina, se hotărâse să devanseze ora la care urma să aibă loc atacul împotriva lui Philippe, convins fiind că tânărul se va afla în palatul Nevers înainte de miezul nopţii.

Nu izbutise totuşi să vină atât de repede pe cât ar fi vrut — era de-acum trecut de unsprezece şi jumătate — deoarece fusese nevoit să piardă timp ducându-se să-l aducă pe Zeno care, nefiind avertizat de această schimbare de program, nu se pregătise decât pentru ora stabilită.

Se temuse chiar ca această întârziere să nu-i facă să-şi rateze lovitura.

Dar Bathilde, vorbind despre dragoste cu Philippe, uitase de toate, scutindu-l de această... neplăcere şi, dimpotrivă, se poate spune că i-l dăduse pe mână.

Aşa că totul era cum nu se poate mai bine.

Dintr-o ochire, ticălosul cântări situaţia.

Cunoscând din experienţă vitejia lui Philippe şi ştiind cât de periculos era când avea spada în mână, se bucura deja văzându-l înarmat atât de jalnic şi calculă chiar puţinele minute ce-i vor fi necesare pentru a-l învinge.

Încântat că-şi atingea, în fine, scopul vieţii, îşi întoarse o clipă privirile de la tânăr. Doar o clipă, dar când ochii i se îndreptară din nou către el, după ce exploraseră încăperea ce avea să devină teren de luptă, un blestem mânios îi izbucni din gâtlej.

Ceea ce se întâmplase fusese ca o rapidă schimbare de decor la teatru.

Profitând de o clipă de neatenţie a *bravo*-ului care o ţinea prizonieră, şi ascultând de un ordin mut al stăpânei sale, Clairette, alunecând ca o pisică printre degetele italianului care-i lega mâinile, avusese timp, mai înainte de a fi prinsă din nou, să se aplece, să apuce sabia abandonată de locotenent şi să i-o azvârle peste capetele celor care-l atacau.

Văzând-o zburând, Philippe scosese un suspin, îşi întinsese mâna către ea, aşa cum fierul se îndreaptă spre magnet, şi acum, stând în picioare în capătul din fund al budoarului, cu mânerul spadei sale strâns zdravăn între degetele-i nervoase, aştepta.

Lângă el, Bathilde, cu trăsăturile crispate de spaimă, îi privea pe Peyrolles şi pe Zeno cu ochi plini de groază.

Ceea ce-i spusese Philippe despre capcanele a căror victimă fusese, nu-i lăsa nici o îndoială asupra intenţiilor fostului *factotum* al lui Gonzague. Era clar că-i voia viaţa, nu numai libertatea, aşa cum o asigurase.

Dar era şi ea aici! Şi, pentru a-i apăra zilele, care acum îi erau mai dragi decât orice pe lume, şi le-ar fi dat bucuroasă pe ale sale.

"Să îndrăznească numai să se atingă fie şi de un fir de păr de pe capul lui!" îşi spunea în sinea ei.

Nu avea armă, dar cu trupul ei putea să-i facă un scut lui Philippe, şi pândea cea mai mică mişcare de ofensivă a agresorilor pentru a se arunca în faţa lor.

— Pleacă, Bathilde, îi porunci cu asprime Peyrolles. Nu-i locul tău aici.

— Da, dragă, îl susţinu cavalerul. Du-te. Nu se cade să rămâi într-un loc în care urmează să "operăm".

Zeno era omul eufemismelor.

Bathilde păru că nu aude acest dublu îndemn.

— *Per Dio! Mia cara*, oare ai surzit? continuă veneţianul care, mai puţin perspicace decât Peyrolles, o credea încă de

partea lor. Îţi spunem că de-acum nu poţi decât să ne încurci. Ai pregătit foarte bine totul, dar rolul ţi s-a încheiat. Ce rămâne de făcut este treaba noastră.

Auzind această acuzaţie nedeghizată, Philippe îi aruncă tinerei femei o privire ce părea să-i spună: "Mai poţi nega că eşti înţeleasă cu nemernicii ăştia?"

Bathilde îi văzu privirea şi, ghicind gândul pe care-l conţinea, deveni şi mai palidă.

Într-adevăr, toate aparenţele erau împotriva ei. De altminteri, nu complotase ea oare împreună cu Peyrolles şi cu cavalerul, urmărind moartea locotenentului, şi nu doar după aceea, când iubirea îi pătrunsese brusc în inimă, se produsese în ea acea schimbare care-o făcuse să conceapă planul de a-l scăpa de soarta pe care i-o rezervau bandiţii?

Dar cum să-i explice aşa ceva în situaţia creată? Cu atât mai mult, cu cât, ca o culme a ghinionului, se întâmplase să nu-şi dea seama de oră, permiţând astfel complicilor săi să-l atace pe neaşteptate.

— Ei, bine! o întrebă Zeno, văzând-o că rămâne nemişcată ca o statuie — ce te face să nu pleci? Ai oare intenţia să asişti la ceea ce va avea loc, *bel demonio*[43]? La urma urmei, n-ai decât. Ştiu că eşti lacomă de emoţii puternice şi s-ar putea să-ţi placă distracţia. Aşadar, rămâi aici, dacă aşa vrei.

— Ba deloc, interveni Peyrolles. Este absolut necesar ca ea să plece.

— Credeţi?

— Absolut. Nişte raţiuni de ordin superior se opun ca noi să... acţionăm de faţă cu ea.

— A! Atunci este altceva. În cazul acesta, mult-iubită mea — continuă cavalerul, făcându-i Bathildei un gest semnificativ cu mâna — binevoieşte să nu ne mai întârzii în treaba noastră şi lipseşte-ne pe loc de prezenţa ta.

— Nu voi face nici un pas în afara acestei încăperi, înainte de a fi ieşit voi înşivă, vorbi cu hotărâre tânăra femeie.

— Ce tot spune? exclamă cavalerul, foarte mirat. Oare a-nnebunit?

— La dracu'! Da, e nebună! înjură Peyrolles, care spumega de furie. E nebună, dar de dragoste... femeie afurisită!

---

[43] *Bel demonio* (lb. italiană) = demon frumos. (n.t.)

— Nebună de dragoste!... Şi pentru cine, *sangue di Dio!*[44]

— Nu pentru dumneata, în orice caz, replică bătrânul, cu ironie.

— Cum? Să se fi îndrăgostit de *il giovine?*[45] *Per Bacco!* Nu mai înţeleg. Aşadar, a părăsit tabăra noastră pentru a trece în cea a locotenentului?

— Evident, ticăloasa. Ne-a trădat şi vrea să pună piedici în planurile noastre.

— Oho! Acum încep să pricep.

— Tot e bine.

— Dar există un mijloc simplu s-o împiedicăm: dacă nu vrea să plece de bunăvoie, o vom sili. Nu este greu... veţi vedea. Pamphilio! — chemă cavalerul, întorcându-se către unul din cei doi *bravi* care stăteau în spatele lor — ia-o pe *signora*[46], fără a-i face vreun rău, şi du-o departe de camera aceasta. Cu blândeţe, ai înţeles, cu blândeţe! Întotdeauna trebuie să te porţi atent cu doamnele.

Pamphilio şi tovarăşul său Giacomo erau doi compatrioţi ai lui Zeno. Aparţineau acelei categorii de indivizi *giocatori del coltello* (cuţitari) care odinioară, în Lombardia, alcătuiau o corporaţie recunoscută, ce-şi avea statutul şi regulamentele sale şi de care marii seniori, chiar şi unii simpli burghezi, se slujeau pentru a rezolva anumite dificultăţi familiale.

Nu puţine erau procesele care, după ce se lungiseră ani de zile, se terminau în felul acesta, fără judecători şi fără procurori. O lamă ascuţită, aruncată cu iscusinţă în coaste sau în piept, seara, la colţul unei străzi, şi treaba era încheiată.

Acea justiţie era, poate, cam expeditivă, dar avea avantajul de netăgăduit că era mai rapidă decât cealaltă, cea şchioapă şi care constituie cea mai frumoasă podoabă a civilizaţiilor.

Zeno îi adusese pe cei doi bărbaţi din Italia, atunci când înfiinţase, sub acoperire diplomatică, tripoul său de pe strada Montmartre. Se gândise că s-ar putea ca, uneori, să-i fie folositori. Nu ştia prea bine cum, dar i se părea că este de dorit să aibă totuşi la îndemâna doi indivizi de soiul acela.

---

[44] *Sangue di Dio!* (lb. italiană) = pe sângele lui Dumnezeu! (n.t.)

[45] *Il giovine* (lb. italiană) = tânăr. (n.t.)

[46] *Signora* (lb. italiană) = doamna. (n.t.)

Într-adevăr, nimic din cele ce se întâmplă într-o casă de jocuri nu trebuie să transpire în afară. Şi cum, uneori, se putea întâmpla ca nişte jucători să aibă prostia de a nu se lăsa jupuiţi fără a striga, permiţându-şi să facă scandal, era necesar să fie în măsură să-i silească să tacă.

Nu ştim dacă avusese deja nevoie de concursul celor doi *bravi*, dar putem afirma că părea să le acorde o mare consideraţie.

Aşa încât, atunci când Peyrolles îi propusese să-l "suprime" pe Philippe cu dibăcie, se gândise imediat la ei: erau abili, discreţi şi "lucrau" foarte bine.

În plus, deviza lor era *agere, non loqui*[47] — calitate foarte apreciată în meseria pe care şi-o aleseseră.

Pamphilio era cel liber pentru moment, Giacomo fiind ocupat s-o ţină zdravăn pe Clairette care, furioasă că fusese făcută din nou prizonieră, după ajutorul pe care i-l dăduse locotenentului, se zbătea ca o drăcoaică, încercând să scape din strânsoarea lui.

Conformându-se ordinului dat de cavaler, Pamphilio îşi înfipse sabia la loc în teacă şi se îndreptă către Bathilde.

Văzându-l apropiindu-se de ea, Philippe, care asistase nepăsător la toată acea scenă, ca şi cum ar fi fost vorbă nu de el, ci de un altul, făcu un pas înainte.

Deşi nu avea o părere bună despre tânăra femeie, instinctul de cavalerism, înnăscut în orice francez, îl îndemna s-o apere.

Atunci, *bravo*-ul se opri la jumătatea drumului, părând indecis. Dar, după o clipă de gândire, îşi scoase din centură un stilet, şi-l potrivi în mână, apoi, zvârlind iute cotul către spate, îl consultă din priviri pe Zeno, arătându-l pe locotenent.

Poate că Peyrolles şi cavalerul, grăbiţi să termine mai repede, i-ar fi făcut un semn afirmativ, dar tocmai atunci Bathilde se aruncă în faţa tânărului, făcându-i scut cu pieptul său.

— Această armă îmi va străpunge trupul înainte de a-l atinge!… strigă, cu un splendid eroism.

— Nu arunca, Pamphilio!… îi poruncîră imediat şi simultan cei doi complici, care, de teamă, păliră.

---

[47] *Agere, non loqui*: (lb. latină) = acţionează, nu vorbi. (n.t.)

Drace! Iată ceva care, cu siguranţă, nu i-ar fi convenit, nici unuia, nici altuia. Viaţa domnişoarei de Wendel le era mai preţioasă decât orice. Nu reprezenta ea oare milioanele contesei?

Căci fostul intendent al lui Gonzague nu considera că o pierduse pe Bathilde. O cunoştea prea bine — sau credea că o cunoaşte prea bine — pentru a nu fi sigur c-o va putea stăpâni din nou, odată ce va fi recăzut în puterea lui.

Avusese, pur şi simplu, un moment de cedare, aşa cum i se mai întâmplase de multe ori. Se lăsase purtată de o slăbiciune a inimii, mai înainte de a-i fi vorbit raţiunea. Dar asta era ceva trecător. De îndată ce Philippe va dispărea, va redeveni ea însăşi, adică făptura lacomă şi ambiţioasă pe care o formase, o plămădise după propriu-i chip.

Zeno gândea într-un fel oarecum asemănător.

După toate câte le ştia despre ea, după tot ce-i destăinuise despre planurile ei de viitor, era cu neputinţă ca în femeia aceasta să se fi petrecut o schimbare atât de radicală. Era imposibil ca ea să prefere bucuriile efemere ale dragostei, faţă de o întreagă viaţă de lux şi de plăceri.

Şi încă ce fel de dragoste! O dragoste iraţională, fără speranţe, care nu putea fi împărtăşită de cel care i-o inspira, deoarece, fără îndoială, de îndată ce ar afla cine este ea, Philippe nu ar putea face altceva decât s-o respingă cu groază şi scârba.

Nu-şi închipuia, bineînţeles, că tânăra femeie se resemnase să primească această pedeapsă. Cum ar fi putut, diplomatul acela, să bănuiască o asemenea schimbare?

Situaţia devenea încurcată pentru Peyrolles şi pentru cavaler. Oare cursa, pregătită cu atâta iscusinţă, avea să dea greş din cauza unei atare prostii, şi oare vor fi nevoiţi să plece fără a fi reuşit să-şi execute planul, când s-ar putea ca acesta să fi fost ultimul prilej ce li se oferea pentru a scăpa de moştenitorul lui Lagardère?

Pamphilio se retrăsese şi venise să se posteze lângă Zeno, în aşteptarea unor noi ordine.

— Ascultaţi, spuse în şoaptă Knauss, care până atunci nu rostise nici o silabă. Vă propun ceva: Pamphilio se va îndrepta către doamna, că adineauri, şi o va înhăţa, fără să se ocupe de locotenent. Dacă acesta îl cadoriseşte cu o lovitură de spadă, ei,

bine! Cu atât mai rău pentru el, o va primi. Dar, doar dacă nu este atins mortal, asta nu-l va împiedica s-o aducă încoace pe domnişoara Bathilde, a şi atunci, imediat, noi ne vom repezi asupra puştanului.

— Pe cinstea mea, ideea nu-i rea, aprobă cavalerul. Ai auzit, Pamphilio?

Pamphilio auzise foarte bine. Cu toate acestea, propunerea nu părea să-i surâdă decât pe jumătate, şi-l privea pe Knauss ca pentru a-i spune: "De ce nu te duci tu?"

— Hai, du-te, îi porunci Zeno. Te aşteaptă o sută de ţechini dacă eşti rănit.

Această dărnicie îl decise pe bravo, care înainta din nou spre Bathilde, căci, pentru o asemenea sumă, la nevoie s-ar fi rănit el însuşi.

— Pentru Dumnezeu, doamnă... spuse Philippe, care, de când femeia trecuse în faţa sa, încercase de mai multe ori s-o dea la o parte. Îndepărtaţi-vă şi lăsaţi-mă să mă apăr împotriva acestor mizerabili. Steaua norocoasă care m-a ocrotit şi până acum nu mă va părăsi nici de astă dată, sunt sigur, şi mă va ajuta să scap teafăr şi nevătămat din ghearele lor.

Vorbind astfel, o împinse de o parte cu forţa pe Bathilde, lăsându-se astfel descoperit în faţa asasinilor.

Femeia vru să-şi reia locul în faţa lui, dar nu avu timpul necesar. Pamphilio se năpustise asupra ei şi, înlănţuind-o cu braţele, o şi trăgea afară din budoar.

Acţiunea fusese atât de rapidă, încât tânărul nu se putuse împotrivi.

Dintr-un salt, Zeno, Peyrolles şi Knauss — Knauss rămânând ultimul din prudenţă, şi Dumnezeu ştie cât de îndreptăţit era să fie prudent — se repeziră spre Philippe care, de altminteri, îi scuti de jumătate din drum.

Cei trei nemernici speraseră să-l atace pe locotenent pe neaşteptate, mai înainte ca el să se poată apăra, căci, deşi erau mai numeroşi, nu voiau să rişte o luptă cinstită. Peyrolles şi — mai ales — Knauss ştiau bine cât de mult se puteau întoarce împotriva lor sorţii izbânzii, cu un asemenea adversar.

Dar speranţa le fu dezamăgită, deoarece Philippe nu se lăsa niciodată luat prin surprindere şi săbiile lor o izbiră pe a lui, în spatele căreia era apărat la fel de bine ca de un scut.

Fură nevoiţi să accepte lupta şi să acţioneze cu ordine şi metodă.

În ciuda vârstei sale, Peyrolles mânuia încă foarte bine spadă. Odinioară fusele deosebit de îndemânatic la scrimă şi se vedea lesne că nu-şi pierduse nimic din dibăcie.

Cu toate acestea, deoarece avea "stilul francez", tânărul reuşea să-i ţină piept fără prea mare greutate.

Din nefericire, nu acelaşi era cazul lui Zeno, care se duela după moda din ţara sa.

Se ştie, poate, că garda italiană diferă în esenţă de cea franceză. Nu este decât o serie de sărituri, salturi, feriri într-o parte, fandări continue, care îi derutează complet pe cei care nu sunt obişnuiţi cu ea.

Iar Philippe, necunoscând-o, se simţea oarecum dezorientat.

Cu o supleţe şi o agilitate de felină, veneţianul sărea când într-o parte, când în cealaltă, aruncându-se spre spate, ghemuindu-se brusc pentru a se ridica imediat ca un resort, scăpând astfel fără încetare de vârful spadei locotenentului, care, după ce ajungea la un deget de pieptul lui, nu mai întâlnea, dintr-o dată, decât vidul.

Cât despre Knauss, precedentele sale nereuşite îi făceau să stea într-o rezervă prudentă şi, fără nici cea mai mică ruşine, îşi lăsa cei doi tovarăşi să suporte cea mai mare parte din izbiturile cumplite ale spadei fularului, aşteptând momentul în care ar putea, fără a se expune prea mult, să-i dea acestuia una dintre acele lovituri laşe cu care era obişnuit.

Zeno se miră că întâmpină atâta rezistenţă din partea lui Philippe. Este drept că nu-i cunoştea decât reputaţia şi nu-l văzuse niciodată la treabă.

Şi, cu toate acestea, locotenentul nu se afla în adevărata lui formă, fiind de-abia restabilit după o boală îndelungată, care-l ţintuise la pat mai bine de trei săptămâni.

Dar furia pe care i-o stârnise acel atac laş îi înfierbânta într-atâta sângele, încât nu simţea nici slăbiciune, nici oboseală.

— *Per Dio!* înjură italianul, oare nu-i putem veni de hac acestui *giovine?* Mi se pare că treaba se lungeşte prea mult. Pamphilio!… Giacomo! îi chemă. Ce faceţi voi doi? Ia veniţi să ne-ajutaţi…

Dar *bravii* nu răspunseră. Erau încă ocupaţi să le ţină pe Clairette şi pe Bathilde, care continuau să se zbată cu disperare între braţele lor puternice.

Philippe, care, după atitudinea lui Knauss, înţelesese că acesta punea la cale o ticăloşie, se retrăsese puţin câte puţin, ajungând cu spinarea lângă peretele din fund al budoarului, astfel încât teutonul să nu poată încerca să-i treacă în spate.

— Pe cuvântul meu de Zeno! adăugă cavalerul, văzând că cei pe care-i chemase nu vin. O să-i snopesc pe aceşti nemernici plătiţi pentru faptul că ne slujesc atât de prost. Nu sunt în stare să domolească două femei?

— Zeno!… Aşa aţi spus? exclamă Philippe… Sunteţi oare cavalerul Zeno… ambasadorul Veneţiei?

Italianul îşi muşcă buzele. Numele îi scăpase din nebăgare de seamă. Era de acord să devină un asasin, dar nu voia ca asta să se ştie.

Se gândi totuşi că scăparea lui era lipsită de importanţă în situaţia actuală, deoarece cel care aflase nu mai avea de trăit — după cum presupunea — decât câte va clipe. Aşa încât replică:

— Da, dacă vă interesează.

— Ah! Ticălosule, îi strigă tânărul. Te întâlnesc, în sfârşit… Tu, josnic seducător al Marinei!… Dumnezeu mi te-a adus în faţă… Vei muri!

Şi gândul de a o răzbuna pe Marine dominându-le pe toate celelalte, chiar şi instinctul de apărare, se înverşuna împotriva cavalerului cu o furie sporită, nemaigândindu-se la Peyrolles şi Knauss.

Profitând de această uitare de moment, care i-l punea în temă pe locotenent, lipsit de apărare, Peyrolles fandă adânc, cu gând să-l străpungă dintr-o parte într-alta. Chipul îi era deja iluminat de un zâmbet sinistru, când, în clipa în care vârful spadei sale era gata să sfâşie coastele tânărului, Bathilde, care izbutise să alunece din braţele lui Pamphilio, alergă în budoar, pe care-l străbătu cât ai clipi, din ochi, împinse cu o mână spada lui Peyrolles, abătând-o de la ţinta sa şi, apăsând cu cealaltă un resort ascuns sub draperie, făcu să se deschidă o uşă secretă care dădu la iveală o nişă mare în care-l împinse pe Philippe, mai înainte ca acesta să-şi dea seama ce i se întâmpla. Apoi închise la loc uşa, cu iuţeala fulgerului.

Toate acestea se petrecuseră în mai puţin de o secundă, şi cei trei bandiţi, muţi de uimire, rămăseseră fiecare în poziţia în care se aflaseră, întrebându-se dacă nu visau.

Chipul domnişoarei de Wendel strălucea de bucurie.

Philippe era salvat.

Dar uimirea lui Peyrolles luă în curând sfârşit.

— Ah! Făptură blestemată! urlă în prada unei furii cumplite şi ameninţând-o pe femeie cu spadă. L-ai făcut scăpat şi ne-ai adus pierzania!

— Da, l-am ajutat să scape!... recunoscu Bathilde, înfruntându-l de astă dată cu îndrăzneală pe cel în faţa căruia se plecase vreme atât de îndelungată. Dincolo de uşa aceasta se află o scară, care coboară până în grădină... Mai înainte de a-l putea ajunge din urmă, va avea cu prisosinţă timp să iasă pe la fântână şi să se pună la adăpost de atacul vostru. Binecuvântez Cerul care mi-a inspirat această viclenie... şi nu-mi este deloc teamă de voi... Faceţi-mi orice voiţi.

Curajul o înfrumuseţa şi ea nu încerca nimic pentru a se sustrage ameninţării spadei pe care bătrânul o îndrepta spre ea.

S-ar fi spus, chiar, că-i oferea oţelului pieptul său.

Dar Peyrolles, lăsând pe mai târziu pedeapsa pe care intenţiona să i-o dea pentru trădarea ei, nu se gândi decât la un singur lucru: să-l împiedice pe Philippe să scape din palat — a-l rata ar fi însemnat pieirea lui inevitabilă şi prăbuşirea tuturor speranţelor pe care le nutrise.

— Să alergăm repede după el, porunci. Nu trebuie să-l lăsăm să iasă viu de aici.

— Da, să alergăm, repetă Zeno. Pamphilio!... Giacomo!... Haideţi, urmaţi-mă!

Trebuia ca Bathilde să nu-l fi cunoscut pe Philippe decât de puţină vreme, pentru a presupune că era în stare să accepte deznodământul provocat de ea, adică s-o ia la fugă în faţa agresorilor săi. Şi credem că este de prisos să afirmăm că această idee era foarte departe de a-i trece prin cap tânărului.

De îndată ce-şi revenise din uimirea cauzată de acţiunea domnişoarei de Wendel, fu cuprins, dimpotrivă, de o furie cumplită împotriva ei.

Aşadar, din vina ei, tocmai atunci când întâmplarea îl punea faţă-n faţă, nu numai cu acel necruţător duşman care, de doi ani, încerca să-i ia viaţa, dar şi cu laşul seducător al sărmanei

Marine, care până atunci fusese invizibil pentru el şi pe care avea să-l facă, în sfârşit, să-şi ispăşească crima, se vedea dintr-o dată despărţit şi de unul şi de celălalt, poate fără speranţa de a-i mai întâlni vreodată… sau, cel puţin, cu un prilej asemănător!

Ah! Asta însemna chiar să pună vârf tuturor ticăloşiilor pe care le săvârşise împotriva lui!

Însă, mai pe urmă se gândi: dacă ea acţionase în felul acesta, o făcuse în mod evident cu intenţia de a-i împiedica pe bandiţi să-l asasineze. Apoi, modul în care încercase să-l apere acoperindu-l cu trupul său şi înfruntând pumnalul lui Pamphilio îi întărea această părere.

În cazul acesta, înseamnă că nu era de partea lor? Nu le era complice?

Deoarece nu putuse auzi cuvintele schimbate între ea şi Peyrolles, imediat ce fusese expulzat din budoar, cuvinte care ar fi explicat, în parte, rolul dublu pe care-l jucase, nu putea face decât presupuneri şi nu mai ştia ce să creadă.

Dar nu pierdu multă vreme încercând să lămurească acest nou mister. Pentru moment, nu se gândi decât să-i găsească pe Peyrolles şi pe Zeno.

Mai întâi, însă, trebuia să ştie unde se afla.

Întunericul adânc ce-l înconjura nu-i îngăduia să-şi dea seama. Tot ceea ce putea pricepe era că se găsea într-un spaţiu de patru-cinci picioare pătrate, cu pereţii în întregime goi şi cu o pardoseală cu dale de piatră, lucru de care se putea convinge lesne datorită sunetului sec şi tare pe care-l produceau paşii săi.

Îi făcuse repede înconjurul, căutând o ieşire şi negăsind nici una.

Ciocănise şi pereţii, care îi păruseră a avea o grosime puţin obişnuită, chiar şi în dreptul uşii secrete, ce trebuie să fi fost un panou de zid, făcut să devină mobil.

Scara despre care vorbise domnişoara de Wendel exista totuşi, dar accesul la ea era blocat de o lespede mare care, fiind montată pe un pivot, bascula cu uşurinţă de îndată ce se trăgea de un inel fixat la un capăt al ei.

Pe acolo fugea tânăra femeie, atunci când dorea să părăsească palatul fără ştirea nimănui.

Trecerea aceea, săpată pe vremea Frondei şi astupată mai târziu, fusese refăcută la porunca Bathildei, cu puţin timp înainte de întoarcerea la Paris a contesei, astfel încât aceasta să

nu fie la curent cu demersurile pe care le-ar avea ea de întreprins în exterior.

Când îl împinsese pe Philippe în spatele uşii, uitase, în zăpăceala ei, să-i spună cum trebuia să procedeze pentru a da la iveală scara şi, desigur, tânărului îi era imposibil să ghicească.

De altminteri, este de la sine înţeles că, dacă ar fi avut ştiinţă despre pasajul acela, tot nu s-ar fi slujit de el decât pentru a încerca să se reîntoarcă în budoar, unde presupunea că rămăseseră bătrânul şi cavalerul, şi nu spre a fugi, aşa cum ar fi dorit ea.

Dar, necunoscând dispozitivul, se afla întemniţat acolo la fel de sigur că şi cum ar fi fost în străfundurile uneia dintre celulele Bastiliei, denumite *in-pace*, în care, aşa cum aflăm din istorie, nefericiţii pe care o soartă funestă îi aruncase în ele erau socotiţi că fiind pentru totdeauna şterşi dintre cei vii.

— Fir-ar să fie! înjură la un moment dat, învârtindu-se cu paşi mari prin spaţiul acela strâmt, iată-mă acum ca un şobolan prins în cursă! Ah! Dac-aş putea dărâma zidurile acestea!

Şi, cu toată puterea, începu să izbească în pereţi cu mânerul spadei.

Deodată îl inundă un val de lumină.

Bathilde, care-i auzise loviturile, se mirase că se afla încă acolo şi acţionase din nou resortul uşii secrete.

— Cum? exclamă îngrozită, n-ai plecat încă?

Apoi, amintindu-şi abia acum de uitarea ei:

— Dumnezeule! Aşa este… nu te-am prevenit în legătură cu lespedea… Dar fugi… fugi… trebuie să mai fie încă timp… Repede… repede… să-ţi arăt…

— Să fug! protestă cu putere Philippe, care cercetase cu privirea încăperea şi, spre mirarea lui deznădăjduită, constatase absenţa duşmanilor săi. Să fug!… Este un cuvânt pe care nu-l cunosc, doamnă… Unde sunt bandiţii de care m-aţi îndepărtat într-un moment atât de nepotrivit? Spuneţi… unde sunt, ca să le dau pedeapsa pe care-o merită… Spuneţi… vorbiţi odată!

— Au coborât… te cred în grădină… Aici este o scară care coboară acolo… Le-am spus că ai folosit-o… Chiar aşa şi credeam… Fugi!… Fugi, îţi spun… altminteri va fi prea târziu.

— Ei sunt în grădină?… strigă Philippe. Ah! Alerg într-acolo… şi să dea Domnul să nu-mi scape.

— Nu!… Nu!… îl imploră Bathilde, agăţându-se de hainele lui. Nu… nu… Philippe, nu te du… te vor ucide… te vor ucide cu siguranţă… Philippe!… Philippe!… ascultă-mă…

Dar nici nu terminase de vorbit, când acesta, reuşind să se desprindă din mâinile ei, străbătuse deja în goană apartamentul, în urmărirea lui Zeno şi a lui Peyrolles, cu dorinţa arzătoare de a se afla din nou în prezenţa lor.

Văzându-l că dispare, Bathilde căzu în nesimţire alături de Clairette, ea însăşi pe jumătate leşinată în urma spaimei prin care trecuse în braţele lui Giacomo.

* * *

Cu un sfert de oră înaintea celor ce tocmai se petrecuseră, un grup mic, alcătuit din patru persoane, sosea lângă fântâna împărţită în două de zidul palatului şi, fără a face nici un zgomot, pătrundea în parc cu ajutorul podeţului care-i acoperea gura.

Nou-veniţii erau domnul Hélouin, alias baronul de Posen, Cocardasse, Passepoil şi, în sfârşit, fiul celui din urmă, Boniface, sosit între timp cu trupele la Paris.

Imediat ce intrară în grădină, merseră să se ascundă în spatele unui pâlc de arbuşti situat chiar în faţa intrării ce permitea accesul în apartamentul domnişoarei de Wendel.

Din locul în care stăteau, le era uşor să supravegheze în acelaşi timp şi acea intrare, şi pe cea a fântânii.

— Suntem în avans, spuse domnul Hélouin care, fireşte, nu ştia nimic despre faptul că Bathilde schimbase ora întâlnirii şi nu putea bănui ce se întâmpla la ea, chiar în clipa în care el vorbea. Din cele ce am surprins în căsuţa din Montmartre, am înţeles că Philippe nu trebuie să vină decât la miezul nopţii şi, deoarece nu este decât ora douăsprezece fără un sfert, avem de aşteptat puţin.

— Ia te uită! Asta-i ciudat, zise Passepoil, aţintindu-şi privirea pe faţada palatului.

— Ce este ciudat? întrebă poliţistul.

— La ce etaj locuieşte domnişoara de Wendel? vru să afle profesorul de arme, în loc să răspundă.

— La al doilea.

— Şi eşti sigur că era vorba de miezul nopţii?

— Foarte sigur, decât dacă nu au fost modificate cele stabilite de cavaler.

— Asta s-ar putea, replică Passepoil, adăugând: — Priviţi acolo sus, la fereastra din stânga noastră.

Domnul Hélouin îşi ridică ochii spre locul indicat. Fereastra arătată, singura luminată pe toată acea latură a palatului, era prevăzută cu perdele groase prin care nu se putea desluşi nimic. Cu toată acestea, la mijloc, la îmbinarea lor verticală, se vedea o dâră luminoasă, care în fiece clipă era întretăiată de umbre, devenind imediat apoi parţial întunecată.

— După cum spui, fu de acord poliţistul, iată ceva anormal. La domnişoara de companie a contesei are loc o agitaţie pe care nu mi-o explic.

Cocardasse şi Boniface priveau la rândul lor fereastra şi păreau la fel de miraţi de cele ce vedeau.

— Bizar!... rosti ostaşul. Oare ce se poate întâmpla la domnişorică, pentru a produce toată forfota asta, zău aşa?!

— Sst! făcu deodată Boniface, lăsaţi-mă să ascult...

Passepoil cel tânăr avea auzul extraordinar de ascuţit şi ar fi putut revendica pe bună dreptate porecla de "Ureche-Fină".

Desigur că tovarăşii săi nu erau surzi, dar ei auzeau aşa că toată lumea, nici mai mult, nici mai puţin, pe când timpanul lui prindea zgomote foarte uşoare, chiar şi de la mare distanţă.

— Ce se-ntâmplă? îl întrebă tatăl, după o clipă.

Tânărul făcu semn cu mâna să se mai păstreze tăcerea, apoi exclamă brusc:

— Dar acolo sus se dă o luptă!...

— O luptă! repetară în cor domnul Hélouin şi cei doi profesori de scrimă, cu glasuri îngrijorate.

— Sigur!... Desluşesc limpede clinchetul lamelor. Mă pricep îndeajuns la asta spre a nu mă înşela.

Toţi cei patru, care până atunci se rezemaseră de copaci, îşi îndreptară iute trupurile, pentru a se repezi înainte.

Înţelegeau că rendez-vous-ul lui Philippe cu Bathilde avea loc mai devreme decât fusese stabilit între ea şi complicii ei şi că fiul Aurorei, căzut în capcana ce-i fusese întinsă, îşi înfrunta duşmanii.

Boniface îi reţinu:

— Sst! făcu iar. Gata!... Nu se mai bat.

— La naiba! înjură gâsconul. Glumeşti, puştiule?

— Ei, na! Îţi baţi joc de noi? întrebă, în acelaşi timp, domnul Hélouin, care începea, la rândul său, să aibă o îndoială.

— Nu, dar acum aud paşi grăbiţi în interiorul palatului… ca şi cum mai multe persoane ar coborî scara în fugă.

De data aceasta, nici Cocardasse, nici Passepoil şi nici domnul Hélouin nu mai avură nevoie de ajutorul lui Boniface: auzeau limpede zgomotul despre care vorbise.

Nedându-şi seama de ceea ce se întâmpla, rămaseră o clipă nehotărâţi.

În momentul acela, Peyrolles, Zeno, Knauss şi cei doi *bravi* ieşiră în grădină.

— La fântână!… La fântână!… porunci bătrânul. Şi în fundătură, dacă e necesar… S-a zis cu noi dacă reuşeşte să scape.

Prietenii noştri auziră acest ordin, din care traseră cu bucurie concluzia că Philippe era încă viu şi nevătămat. Dar nu înţeleseră ce voia Peyrolles să spună prin cuvintele: "La fântână!…"

În mod sigur, locotenentul nu ieşise pe acolo, deoarece ei supravegheaseră neîncetat acea ieşire.

De altminteri, de când intraseră ei, nimeni nu părăsise palatul. Şi, în sfârşit, nu puteau admite că Philippe ar fi fugit, ştiind bine că mai curând s-ar fi lăsat tăiat în bucăţi decât să se retragă, fie şi cu un pas, în faţa agresorilor săi.

Grupul condus de fostul *factotum* al lui Gonzague se îndrepta către puţul prin care se ajungea în fundătură.

— La atac împotriva ticăloşilor!… comandă la rândul său domnul Hélouin. Ei sunt cei care nu trebuie să scape. Oriunde ar fi Philippe, ei îl caută… să le barăm drumul.

În acelaşi timp, dând exemplu, porni primul pe urmele banditţilor, imitat pe loc de Cocardasse şi de cei doi Passepoil.

Auzindu-le zgomotul paşilor, în spatele lor, cei cinci nemernici se întoarseră.

— Fir-ar a dracului de viaţă!… strigă furios Peyrolles, recunoscându-l pe ostaş şi pe tatăl lui Boniface. Asta-i o altă trădare a Bathildei… Îi postase acolo ca să ne pândească… Dar nu mă veţi prinde, domnilor profesori…

Şi, pe dată, cu o agilitate aproape tinerească, porni în goană către fântâna, ajunse curând la ea, trecu peste podeţ şi dispăru în fundătură.

După cum ştim, domnişoara de Wendel nu contribuise cu nimic la această întâlnire. Dar era firesc ca, după festa pe care i-o jucase, el să creadă că avea un amestec.

Fără a încerca să priceapă înţelesul cuvintelor rostite de bătrân la adresa Bathildei şi fără a pierde timp cu urmărirea lui, cei patru îi atacară pe bandiţii rămaşi pe loc. Profitând de uimirea pe care apariţia lor le-o provocase ticăloşilor şi spre a-i împiedica să-l imite pe Peyrolles, executară o mişcare de încercuire şi se aşezară astfel încât să le taie retragerea spre puţ.

Apoi, fiecare îşi alese câte un adversar.

Când spunem "îşi alese", este un fel de a vorbi, căci în realitate hazardul a fost cel care a alcătuit perechile. Fiecare din ei se mulţumi cu cel pe care-l găsi în faţa sa.

Aşa s-a nimerit ca Zeno să lupte cu domnul Hélouin, Knauss cu Boniface, Giacomo cu Cocardasse, iar Pamphilio cu Passepoil.

Încă nu răsărise luna, dar cerul înstelat, aşa cum se întâmpla să fie la sfârşitul toamnei — se apropia luna decembrie — aşternea asupra pământului o lumină blândă şi transparentă.

Mulţumită acestei lumini putuse Peyrolles să-i recunoască pe cei doi profesori de arme.

Oţelurile se izbiră de îndată cu putere şi, din prima clipă, lupta fu crâncenă.

Poliţistul îl înghesuia tare pe Zeno, care ar fi fost foarte mirat dacă ar fi putut bănui că cel a cărui spadă se rotea cu atâta uşurinţă în jurul capului şi pieptului său, pe care cu mare greutate şi le ferea, era vecinul său din Montmartre, bătrânul savant cu mâini tremurătoare, cu mers încet şi greoi, pe care îşi închipuia că şi un suflu l-ar putea răsturna. N-ar fi putut ghici, cu atât mai mult cu cât, de câteva zile, respectivul vecin plecase, spunându-i că se duce la Londra, să ia parte la un congres ştiinţific, la care fusese invitat.

Într-adevăr, nemaiavând ce face la locuinţa de la "căsuţa de distracţii", socotise inutil să-şi prelungească şederea şi-i oferise veneţianului acest pretext de a fi părăsit casa, rezervându-şi posibilitatea de a-şi relua, dacă ar fi nevoie, deghizarea care-l slujise atât de bine.

La rândul lor, Cocardasse şi Passepoil nu-i menajau deloc pe *bravi*.

De altfel, cei doi şnapani erau mai îndemânatici cu pumnalul decât cu spada şi nu le trebui mult până să înţeleagă că adversarii lor sunt mai puternici.

Pe de altă parte, nu aveau obiceiul să se bată aşa, pe faţă. Meseria lor constă în a ucide pe întuneric, la adăpost de orice risc, şi nu să-şi înfrunte soarta într-un duci.

Măcar de-ar fi putut să-şi folosească pumnalele!… Dar în situaţia dată le era interzis, sau, cel puţin, foarte greu să le utilizeze.

Cu toate acestea, Giacomo, adversarul ostaşului, încercă să şi-l scoată pe-al său.

Avu ce regreta: tocmai când izbutise să-l apuce şi se pregătea să-l arunce către Cocardasse, acesta îi preîntâmpină gestul cu o rapidă lovitură cu vârful spadei, carc-i străbătu mâna dintr-o parte într-alta.

— *As pas pur!* (Nu te teme!) gâză! îi strigă gasconul. Ăsta-i un avertisment că trebuie să-ţi ascunzi la loc ţeapă!

Lombardul scoase un ţipăt de durere şi armă îi căzu lângă profesorul de scrimă, care, cu vârful cizmei, o azvârli departe.

— Ah! Pleavă ce eşti! continuă bătrânul gascon, aveai de gând să mă-njunghii ca pe-un porc, nu-i aşa? Pe toţi sfinţii!… O să fac să-ţi treacă pentru un timp poftă să mai încerci aşa ceva. Ia înghite-o şi pe-asta, zău aşa!

Şi vorbind astfel, izbi cu mişcări puternice şi rapide lama bravo-ului, dându-i-o la o parte şi fandând cu vârful spadei o lovitură ce părea în stare să treacă şi printr-un zid.

Din păcate, n-a traversat decât aerul: Giacomo, avertizat prin vorbele lui de soarta care-l aştepta, executase un salt înapoi şi, întorcând spatele, o luase la goană către tufişurile înverzite ce nu se aflau prea departe.

— Fir-ar să fie!… ocărî ostaşul, foarte dezamăgit. Pétronille tocmai era pe care să-şi facă o teacă drăguţă din burduhanul lui… dar, ticălosule, cu asta nu suntem chit… aşteaptă puţin…

Şi, îndată, începu a alerga cât îl ţineau picioarele, în urmărirea fugarului.

Ca şi cum Pamphilio n-ar fi vrut să fie mai puţin laş decât camaradul, său, de-abia dispăruse acesta printre arbuşti când, la rândul său, scăpând de spada lui Passepoil, al cărei vârf îi

crestase deja zdravăn pielea de două sau de trei ori, o şterse către zona stufoasă a grădinii.

Dar, ca un nou part, după ce se depărtase la vreo zece paşi, făcu o întoarcere în loc şi, scoţându-şi stiletul, îl aruncă cu putere spre normand, apoi îşi continuă goana.

Din fericire, Passepoil, care, ca şi Cocardasse, pornise în urmărirea adversarului său, se aplecase tocmai în acea clipă ca să ridice cuţitul lui Giacomo, peste care dăduse cu piciorul. Astfel încât arma trecu pe deasupra capului său, abia atingându-i uşor pălăria.

Era totuşi scris ca pumnalul să rănească pe cineva, căci Boniface, care se afla, spre ghinionul său, pe traiectoria lui, îl primi din plin în coaste.

Dar, lucru ciudat, în loc să i le găurească, aşa cum era de presupus, deoarece venise spre el cu precizia unei săgeţi aruncate de o mâna sigură, nu făcu altceva decât să-i înţepe uşor hainele, căzând imediat la pământ.

S-ar fi zis că se ciocnise de un bloc de granit.

— La dracu'!… strigă tânărul, care, ocupat fiind să-i dea de furcă lui Knauss, nu văzuse venind stiletul şi nu ştia cărei cauze să-i atribuie acea izbitură. O fi vrând careva să-mi şterpelească agoniseala?

Ne reamintim că obişnuia să-şi poarte cu el averea, distribuind-o cam asupra întregii lui persoane; Şi trebuie să credem că acel obicei, de care deseori râseseră Philippe şi camarazii săi, nu era chiar atât de prost, de vreme ce, datorită lui, scăpase cu viaţă.

Într-adevăr, ceea ce oprise la un moment atât de potrivit oţelul ucigaş fuseseră o jumătate de duzină de monede, cusute în căptuşeala vestei sale.

Spre a-ncerca să-nţeleagă ce se întâmplase, Boniface îşi întoarse capul în direcţia din care fusese lovit… şi, bineînţeles, nu văzu nimic.

Dar mişcarea lui avu un rezultat neaşteptat.

Knauss, care de la primele pase pe care le schimbase cu el, îşi dăduse seama că e mai slab şi nu-şi mai dorise, de atunci, decât să scape printr-o fugă sănătoasă, la fel ca adversarul lui Cocardasse şi al lui Passepoil — laşii au întotdeauna idei asemănătoare — profită de clipă de neatenţie a tânărului, mai

întâi spre a se feri de vârful spadei sale, iar apoi pentru a o lua la sănătoasa.

Numai că, închipuindu-şi că este mai isteţ decât Pamphilio şi Giacomo, în loc să caute adăpost în desişul grădinii, care, fiind închisă între ziduri înalte, nu prezenta nici o ieşire, o porni în goană drept către fântână, prin uşa căreia socotea că va ajunge în fundătură, pierzându-se în noapte.

Era, fără îndoială, iute în mişcări, dar tânărul Passepoil era şi mai dotat şi mai familiarizat decât el cu astfel de exerciţii. În afară de asta, avea o pereche de picioare lungi şi subţiri care străbăteau terenul ca cele ale lăcustelor, aceşti căi de curse din lumea insectelor.

Aşa încât izbuti să-l ajungă din urmă pe teuton, înainte ca acesta să-şi fi dus la îndeplinire planul.

Totuşi, nu-l putu împiedica, deşi îl înhăţase deja, să sară pe roata de lemn care acoperea gura puţului şi de unde nu mai avea de făcut decât un pas pentru a scăpa. Văzând asta, Boniface avu o idee genială. Apucând cu o mână glezna lui Knauss, pe care o strânse ca într-un cleşte, imobilizându-l, prinse cu cealaltă mânerul de fier ce slujea pentru a deplasa capacul, atunci când se dorea să se scoată apă; îl ridică brusc şi, trăgându-l spre el, descoperi golul fântânii care se căscă negru, asemănător cu gura unui monstru gigantic.

Simţind că podeţul îi fuge de sub picioare, Knauss înţelese ce primejdie îl ameninţă şi încercă să scape, agăţându-se cu disperare de barele de fier ce susţineau scripetele.

Dar Boniface, care se aştepta ca el să facă această mişcare, îi smuci atât de puternic piciorul, trăgându-l în jos, încât îl obligă să dea drumul la mână, făcându-l să cadă în vid, unde dispăru cu un strigăt ce nu mai avea nimic omenesc în el. Un strigăt ce răsună cu un ecou lugubru.

— Acum nu vei mai face nici un rău, banditule îi strigă Boniface, aplecându-se peste marginea fântânii. Îţi aplic legea talionului[48]. Cu doi ani în urmă, ai vrut să ne faci, pe Philippe şi pe mine, să murim în felul acesta… Ei, bine! A sosit şi rândul tău…

---

[48] *Legea talionului* (de la cuvântul latin *talio* = pedeapsă egală cu greşeala): lege care cere ca fapta să fie pedepsită cu o osândă de acelaşi fel cu ea. (n.t.)

Îi răspunse doar zgomotul unui trup ce se scufunda brusc. Knauss ajunsese la suprafaţa apei şi fusese înghiţit de ea pentru totdeauna.

Tânărul puse apoi la loc capacul, mândru nevoie mare că făcuse dreptate, şi se întoarse la locul luptei, spre a vedea ce se întâmpla cu tovarăşii săi.

În timp ce-i căuta cu privirea pe tatăl său şi pe Cocardasse, neştiind nimic despre fuga celor doi bravi şi despre faptul că erau vânaţi de către cei dintâi, auzi vocea lui Passepoil departe, în tufişuri.

După câte i se părea, autorul zilelor sale striga după ajutor. Se îndreptă repede spre locul în care bănuia că se găseşte.

— Tată!… Unde eşti? strigă, spre a afla mai cu precizie direcţia.

— Pe aici… Boniface, răspunse Passepoil. Vino repede, am nevoie de tine, băiete.

— Alerg, tată.

Şi, foarte îngrijorat, tânărul înaintă pe cât de repede îi îngăduiau întunecimea şi numeroasele obstacole pe care le întâlnea în drum.

Acea parte a grădinii, cea mai apropiată de palat, era de fapt o înşiruire de alei ce străbăteau o adevărată pădure de arbuşti şi se întretăiau într-un fel de reţea tot atât de complicată ca labirintul din Creta.

Pe lumina zilei, trebuie să fi fost destul de uşor să vezi drumul în acea întortochetură proiectată de vreun Le Nôtre, iubitor de combinaţii horticole savante, dar în plină noapte, dacă nu-i cunoşteai toate cotiturile, era cu totul imposibil să te descurci. Şi, la fiecare pas, Boniface se pomenea oprit de câte un tufiş care-i bloca trecerea şi-l silea să se întoarcă înapoi sau să-şi schimbe direcţia.

Reuşea totuşi să se apropie puţin câte puţin de tatăl său, care-i părea a fi în mare suferinţă, dacă se lua după sumedenia de "Doamne Sfinte!" — vorbele lui preferate — pe care nu înceta să le strige pe un diapazon mereu în crescendo.

În cele din urmă, ajunse lângă el, adică lângă locul de unde-i ieşea glasul, căci de auzit îl auzea, dar nu-l vedea deloc.

— Ei, na-ţi-o! Dar unde eşti, tată? întrebă.

— Aici, copile, aici… scoate-mă de-aici, pe toţi dracii!… Niciodată n-am să reuşesc singur…

După cum vom vedea, ajutorul pe care-l solicita Passepoil era cât se poate de necesar.

Când pornise în urmărirea lui Pamphilio, fusese nevoit, bineînţeles, să intre în labirintul despre care vorbeam, deoarece acolo i se dusese vânatul să se adăpostească. Între cei doi bărbaţi urmaseră o serie de pase şi contrapase, tot felul de paşi de cadril prin aleile întortocheate, în care, deşi unul încerca să-l evite pe celălalt, se întâmpla uneori ca, fără vrere, fugarul să devină urmăritor, pomenindu-se deodată că aleargă pe urmele vânătorului său, care fugea cum făcuse el mai înainte.

Totuşi, în câteva rânduri, într-una din întâlnirile lor întâmplătoare, Passepoil fusese cât pe-aci să pună mâna pe lombard, dar acestuia îi fusese de ajuns să ocolească o tufă de arbuşti, pentru a-i scăpa imediat.

Furios, în cele din urmă, că era atât de aproape de el fără a-l putea prinde, profesorul de scrimă îşi făgăduise ca atunci când se va prezenta primul prilej de acest fel, să se năpustească direct asupra lui, fără a-i mai păsa de obstacolul care i-ar despărţi.

Ocazia dorită nu se lăsă mult aşteptată şi, la un moment dat, se pomeni nas în nas cu omul său.

Ca şi mai înainte, Pamphilio se retrase, dintr-o săritură, în spatele unui tufiş şi porni pe altă alee.

Dar, de data aceasta, Passepoil, credincios promisiunii pe care şi-o făcuse, se aruncă de-a curmezişul tufişului, spre a-i tăia drumul.

Din nefericire, nu observase că respectivul tufiş era un măceş care, în ciuda anotimpului, era încă încărcat cu o parte din frunzele sale şi, în loc să treacă peste el uşor, aşa cum îşi închipuise, fu oprit în mijlocul lui de ramurile care-i opuneau o rezistenţă de neînvins şi care-l strângeau ca o mie de braţe, străpungându-l adânc cu spinii lungi şi tari cu care erau împodobite.

Aşa că rămase imobilizat, fără să poată nici înainta, nici să iasă de-acolo, fiecare mişcare de-a sa neavând, dimpotrivă, decât rezultatul că ramurile, care încercau să-şi recapete poziţia iniţială, îşi măreau apăsarea pe membrele lui, sfârşind prin a-l paraliza.

Şi, când constatase că nu poate ieşi singur din acea neobişnuită şi dureroasă situaţie, îl chemase în ajutor pe Boniface.

Trebuie să mărturisim că până la sosirea fiului său fusese pradă unor spaime cumplite, căci în felul atesta se vedea la cheremul lui Pamphilio, care ar fi putut să-l cresteze pe îndelete, fără ca lui să-i fie posibil să se apere cât de cât.

Însă, printr-o întâmplare fericită, *bravo*-ul, cuprins de frică, nu se gândise decât să fugă repede şi, ca urmare, nu-şi dăduse seama de ce *carcere duro*[49] avea parte antagonistul său.

Altminteri, este probabil că bătrânului profesor de scrimă i-ar fi sunat ultimul ceas: ticălosul n-ar fi avut nici un scrupul să-l tragă în frigare.

Cum lesne ne putem închipui, Boniface se grăbi să-l elibereze din închisoare, dar nu fără multă greutate şi nu fără a avea şi el de luptat cu ghearele măceşului, care-i lăsară zgârieturi adânci pe mâini şi pe faţă.

Redevenit liber, Amable Passepoil porni din nou în căutarea lui Pamphilio, însoţit, de astă dată, de fiul său.

Dar în zadar parcurseră una după alta aleile, degeaba scotociră prin tufişuri; nu-l putură găsi pe lombard, care părea să fi dispărut ca o umbră.

Noaptea devenea tot mai puţin întunecată. Luna, absentă până atunci, binevoia, în sfârşit, să apară, şi discul ei de argint se ridică încet la orizont, revărsându-şi lumina albă şi curată asupra pământului adormit.

Parcul începu să se lumineze şi totul se vedea limpede.

Cei doi bărbaţi îşi dădură seama de inutilitatea căutărilor lor printre arbuşti şi se hotărâră să se îndrepte în altă direcţie.

Acum mersul le era mai lesnicios şi puteau să se orienteze din nou.

Dincolo de acea parte a parcului — care constituia grădina propriu-zisă — se înălţau copaci mari şi frumoşi, grupaţi în pâlcuri sau risipiţi câte unul, după cum îi orânduise natura.

Passepoil şi Boniface pătrunseră în acest soi de pădure care se întindea, fără întrerupere, până la zidul împrejmuitor.

---

[49] *Carcere duro* (lb. italiană) = temniţă grea. (n.t.)

Nu numai că-l căutau pe Pamphilio, dar voiau şi să ştie ce se întâmplase cu Cocardasse, care dispăruse cu totul, ca şi Giacomo, a cărui prezenţă nu era semnalată de nimic.

Se gândeau, cu destulă dreptate, că prietenul lor şi *bravo*-ul se aflau probabil în zona aceasta, ca de altfel şi italianul lor.

De teamă să nu cadă în vreo capcană, înaintau cu cele mai mari precauţii, înăbuşindu-şi zgomotul paşilor şi ascunzându-se pe după arbori.

Ajunseră astfel aproape până în fundul pădurii, fără să fi zărit sau auzit nimic neobişnuit.

Dar acolo, li se pară că aud, răsunând destul de departe, glasul tunător al lui Cocardasse, precum şi zăngănitul strident al unor săbii izbite cu putere.

Boniface — înzestrat, după cum ştim, cu un auz foarte fin — ascultă cu atenţie şi, deodată, spuse:

— Tată, nu-i nici o îndoială că acolo este Cocardasse… recunosc perfect de bine, nu numai timbrul vocii lui, dar şi zgomotul aspru al spadei sale late. Cu siguranţă, şi-a găsit lombardul şi a reînceput să se lupte cu el.

— Atunci, înainte, băiete… să ne grăbim să vedem ce se-ntâmplă pe-acolo…

Aşa cum afirmase Boniface, ostaşul se duela din nou cu Giacomo. După o vânătoare plină de peripeţii, sfârşise prin a-l ajunge din urmă şi-l înghesuise într-un pâlc de copaci, unde banditul fusese obligat să se întoarcă cu faţa către el, spre a se apăra.

Boniface şi Passepoil, ghidaţi de glasul gasconului, care nu putea să lupte în tăcere, ajunseseră repede în apropierea locului în care stătea lombardul şi, acum, îi zăreau foarte bine pe amândoi.

Erau pe punctul de a continua să înainteze, când li se păru că trunchiul unui copac, aflat la o mică distanţă şi în spatele lui Cocardasse, se dedublează deodată şi că una a din părţi se desprinde, strecurându-se uşurel către acesta.

Se opriră brusc în loc, cu ochii aţintiţi spre acea umbră mişcătoare.

Sub lumina lunii, pădurea părea zebrată cu fâşii late de lumină. Deodată, umbră trecu printr-una din zonele luminoase.

— Ăsta-i omul meu! exclamă Passepoil, cu voce înăbuşită, recunoscându-l pe Pamphilio.

— Ah! Ticălosul!… adăugă Boniface, tot în şoaptă. Are de gând să-l străpungă pe Cocardasse pe la spate… priveşte, tată… priveşte…

Pamphilio, cu spada în mână, nu mai era decât la doi paşi de ostaş, gata să i-o înfigă în spinare.

— Vai!… gemu Passepoil. Sărmanul nostru prieten este pierdut.

Fapt e că lui Amable şi fiului său nu le era deloc posibil să-l salveze pe gascon. Nu le-ar fi ajuns timpul nici ca să-l prevină printr-o chemare, nici pentru a-l ataca pe *bravo*.

— Ah!… Un mijloc… ar exista… poate! spuse Boniface, care, în acea seară, avea noroc de idei bune.

Şi, iute ca fulgerul, apucă pumnalul lui Giacomo, pe care-l văzu sclipind în centura tatălui său — ne amintim că acesta îl luase de pe jos, atunci când pornise în urmărirea lui Pamphilio — apoi, după ce-l ochi pe lombard o jumătate de secundă, îl aruncă spre el cu toată puterea braţului.

Boniface nu era nici pe departe un *giocatore del coltello* de profesie, dar cândva, în tovărăşia unui italian căruia îi dădea lecţii de scrimă, se exersase de mai multe ori în aruncarea cuţitului într-un punct anume şi, cu timpul, căpătase la acest joc o extraordinară siguranţă a mâinii.

Îşi reamintise de vechiul său talent şi spera să fie încă destul de îndemânatic pentru a-şi atinge ţinta, deşi se afla la o depărtare de doisprezece stânjeni.

Speranţa nu-i fu deşartă: stiletul, despicând aerul cu un şuierat de reptilă, găuri tâmpla complicelui lui Zeno, pătrunzând până la jumătatea lamei, şi asta chiar în clipa în care spada banditului era gata să atingă trupul gasconului.

Lombardul căzu ca secerat, fără a scoase măcar un geamăt.

Fusese o lovitură splendidă, de care nu s-ar fi ruşinat nici un maestru.

Ca şi cum Cocardasse n-ar fi aşteptat decât asta pentru a scăpa de Giacomo, i-o înfipse aproape imediat pe Pétronille între sprâncene, făcându-l să se rostogolească în pâlcul de copaci.

— Hei! Ticălosule, spuse în chip de discurs funebru, mult te-ai mai codit până să te duci la demnul tău stăpân, domnia sa Satana!… Fir-ar să fie… pe micuţă au trecut-o toate căldurile… şi pe mine la fel — adăugă, ştergându-şi mai întâi de cizmă

vârful înroşit al spadei şi apoi, cu mâneca, fruntea brobonită de sudoare.

Zărindu-i pe cei doi Passepoil care alergau spre el, li se adresă:

— Ia te uită!… Aţi venit şi voi! Ei, bine!… Şi ai voştri?…

— Uite chiar aici unul, răspunse Amable, arătându-i cadavrul lui Pamphilio.

Ostaşul, care nu bănuia deloc ce se întâmplase în spatele său, fu tare mirat văzând la picioarele lui trupul lombardului.

— Şi-asta ce caută aici? întrebă.

Amable îi spuse toată povestea în câteva cuvinte.

— Nu zău!… Atunci am avut mare noroc!… Dă mâna-ncoace, puştiule, îţi rămân dator, nu te teme!

Strânse mâna lui Boniface, mai-mai să i-o rupă, şi continuă:

— Dar cum stăm cu numărătoarea javrelor? Mi se pare că am terminat abia cu doi.

— Knauss este pe fund, replică Passepoil-fiul.

— Pe fund?

— Fundul fântânii!… încheie tânărul.

— Ca să vezi!… Îi era deci sete… Cine l-a trimis acolo?

— Eu… Numai că am un regret.

— Un regret?

— Da. L-am făcut să bea apă, deşi ştiam că nu-i place decât berea, replică Boniface, căruia, din când în când, nu-i displăcea să facă pe fanfaronul cu bătrânul prieten al tatălui său.

— Doamne, Dumnezeule! Sigur! Asta precis că l-a nemulţumit, îi înapoie replica ostaşul… Aşadar, cu acela, socoteala a ajuns la trei.

— N-a mai rămas decât Zeno, spuse Passepoil. De ăsta se ocupa baronul de Posen. Trebuie să fi rămas amândoi pe-aproape de palat.

— În cazul acesta, să ne mişcăm picioarele într-acolo, hotărî Cocardasse. S-ar putea că baronul să aibă nevoie de noi.

Cei trei prieteni ieşiră din pădure şi se întoarseră repede spre locul în care începuse lupta.

Când intrară în partea neîmpădurită a parcului, îl zăriră pe baron, îngenuncheat lângă trupul lungit la pământ al veneţianului şi părând că-l examinează cu atenţie.

— E-n ordine! exclamă gasconul. Aşadar, patru!…

Se apropiară.

— Slavă Domnului! Bună treabă, domnule de Posen. Ai făcut şi dumneata la fel ca noi şi ţi-ai doborât omul. Totul merge cum nu se poate mai bine, caramba!

Domnul Hélouin rămase încă puţin în poziţia în care se afla, apoi se ridică, spunând.

— Da, am reuşit în cele din urmă să-l rănesc, dar nu mi-a fost uşor. Garda asta italiană îmi era cu totul necunoscută, nici una din loviturile mele nu-şi nimerea ţinta. Nu ştiu nici măcar unde a primit-o pe cea care l-a trimis la pământ, şi tocmai ăsta încercam să-mi dau seama atunci când aţi venit.

— Atâta pagubă! exclamă Cocardasse. Dacă a primit-o într-un loc sau în altul, n-are prea mare importanţă, bătrâne. Principalul e să fie ucis.

— Evident, aprobă baronul.

— Partea proastă e că ne-a scăpat Peyrolles, continuă gasconul.

— O! Da, asta-i o mare nenorocire, întări Passepoil cu o voce plângăreaţă. După douăzeci şi doi de ani de absenţă, mi-ar fi făcut mare plăcere să reînnoiesc cunoştinţa cu el… şi să-l ţin, măcar un minuţel, în vârful spadei mele.

— Nu te teme! Iubiţelule, îl vom regăsi, îţi promit. Nu-i aşa, baroane?

— Nici să nu vă-ndoiţi, prieteni. Criminalul se întoarce întotdeauna să dea târcoale în jurul victimei sale. Nu va trece mult timp şi-l vom regăsi, aşadar, fie în preajma lui Philippe, fie lângă contesă… Acum, continuă domnul Hélouin, dacă vreţi să mă ascultaţi, hai să nu mai rămânem aici, dat fiind ca prezenţa noastră a devenit inutilă.

— Şi Philippe? întrebară Cocardasse şi cei doi Passepoil.

— Philippe a părăsit cu siguranţă palatul. Cum? Asta nu ştiu şi nu pot explica. Dar este limpede că nu se mai află acolo sus, de vreme ce aceia care-l urmăreau în grădină presupuneau că el coborâse.

— Caramba! Asta mă sâcâie, baroane. Să fi fugit *el*, puştiul, din faţa ticăloşilor ălora afurisiţi?… Nu pot să cred una ca asta, pe toţi sfinţii! Nu, niciodată n-am să cred aşa ceva!… adăugă gasconul, izbind tare pământul cu călcâiul cizmei sale grele.

— Nici eu… nici eu!… strigară, împreună, Amable şi Boniface, cu o energie la fel de mare.

— Ei! La dracu'!... Nici eu!...întări domnul Hélouin, pe care ipoteza asta îl frământa. Şi tocmai asta-i partea inexplicabilă a lucrurilor. Cu toate acestea, vă repet, nu se poate să nu fi plecat de aici. Altminteri, unde să fie?

— Adevărat... unde să fie? se întrebară cei trei bărbaţi.

Se gândiră o clipă şi, negăsind nici o explicaţie plauzibilă pentru strania dispariţie a locotenentului, se hotărâră, deşi cu părere de rău, să părăsească palatul şi să se reîntoarcă la casele lor.

Capitolul XVI - Vedenia

Spusesem că, după ce se desprinsese din braţele Bathildei, tânărul străbătuse în goană apartamentele, nerăbdător să-i regăsească pe bandiţi.

Dar, deoarece intrase la domnişoara de Wendel printr-un şir de încăperi cufundate în întuneric, neputând, prin urmare, să observe pe unde trecea, acum, în loc să apuce tot pe drumul pe care-l adusese Clairette, ieşi, fără a-şi da seama, din partea de palat afectată locuinţei tinerei femei şi pătrunse în nişte săli, holuri şi coridoare nesfârşite, prin care se pierdu cu totul.

Contesa Aurore locuia în partea din faţă, neocupând decât încăperile ce-i erau strict necesare, adică cel mult cinci-şase camere.

Cei câţiva servitori de ambele sexe care o slujeau locuiau şi ei tot în acea parte a clădirii, foarte aproape de ea. Erau nişte oameni bătrâni, care o însoţiseră în Lorraine, atunci când se retrăsese lângă mama ei, ducesa văduvă de Nevers, şi pe care-i considera mai mult ca pe nişte prieteni, decât ca pe nişte salariaţi.

Dintre toţi, singură ce locuia la o distanţă mai mare de ea era Bathilde.

Atunci când Aurore se reîntorsese la Paris, domnişoara de companie se prefăcuse c-ar vrea să revină în fosta ei locuinţă, care era alăturată cu cea a stăpânei sale. Dar aceasta, nedorind să aibă în intimitatea sa o persoană asupra căreia atârna cumplita bănuială de care o acuzase baronul de Posen, o poftise

pe tânăra femeie să rămână acolo unde era, pretextând că, datorită vârstei sale, aceasta avea nevoie de puţin mai multă libertate decât înainte şi că, de altfel, asta n-ar împiedica-o să-i solicite prezenţa, de îndată ce ar dori-o.

Bathilde, care nu făcuse acea propunere decât pentru că aşa se cădea, se ferise să insiste, având, dimpotrivă, interes să fie izolată aşa cum era.

Ca urmare, partea de mijloc a palatului era complet nelocuită, şi în acel soi de pustiu se rătăcise Philippe.

La început impetuos, cu avântul pe care i-l dăduse mânia, străbătuse o parte din acea întindere. Dar, încetul cu încetul, întunericul, tăcerea care domneau acolo îi potoliseră clocotul sângelui, îi calmaseră nervii supraexcitaţi şi, fără a-şi da seama, îşi încetinise mersul, îşi micşorase zgomotul paşilor, sfârşind prin a nu mai înainta decât foarte încet şi în vârful picioarelor.

Unde se afla?

În ce locuinţă pătrunsese?

Nu-i nevoie să spunem că habar nu avea.

Sălile imense pe care le străbătea, coridoarele lungi, culoarele nesfârşite în lungul cărora mergea îi spuneau clar că trebuia să fie o locuinţă seniorială. Dar cine să fi fost stăpânul?

De la etajul al doilea, unde nu putea găsi nici o ieşire, coborâse la primul printr-o scăriţă de comunicaţie care nu deservea, după cum se încredinţase, decât acea parte a palatului.

Acum, ochii i se obişnuiseră cu întunericul, iar razele lunii, care într-unele încăperi se revărsau în valuri, îi îngăduiau chiar să desluşească obiectele pe care le întâlnea.

Deodată, i se păru că este prada unei halucinaţii stranii.

După înfăţişarea mobilelor, a draperiilor pe care acum izbutea să le vadă, crezu că recunoaşte lucruri deja văzute de el.

Unde? Când? N-ar fi putut spune.

Era ceva vag, plutind în mintea lui că imaginile unui vis.

Se oprea în faţa unei perdele, a unei mobile al cărei contur şi formă trezeau în el amintiri îndepărtate, teribil de îndepărtate…

Ca împins de o mână nevăzută, continua să înainteze. Nu se mai gândea că ar putea fi descoperit, prins ca un răufăcător care ar fi intrat pe furiş într-o casă străină. Căci modul în care

intrase ar fi putut foarte bine să-l facă să fie considerat ca atare, deşi o persoană care locuia acolo fusese cea care-i favorizase intrarea.

Nu, nu se gândea deloc la toate acestea. Gândurile care-l năpădeau erau de o cu totul altă natură.

I se părea că reintra într-o lume pe care o locuise odinioară şi de care îl despărţea o durată mare de timp.

Paşii îl duseră într-o încăpere dinspre faţada principală, cea care dădea spre strada Francs-Bourgeois.

Era, sau trebuie să fi fost un dormitor.

O lampă de veghe, ce atârna din plafon, acoperită cu un glob din alabastru, destul de asemănătoare cu cea văzută la domnişoara de Wendel, răspândea o lumină atenuată, aproape misterioasă.

În adâncul unui alcov se afla un pat de copil, acoperit cu o cuvertură brodată cu fir de aur.

La început, ochii îi fură atraşi de acea privelişte, apoi se fixară asupra ei…

— Dumnezeule! şopti, oare înnebunesc?… Aproape că-mi vine să cred că pătuţul acesta este al meu! Stofa aceasta bogată cu care este împodobit… felul în care este construit… ornamentele lui… totul îmi pare foarte cunoscut!…

Dând ascultare unei forţe oculte, se întoarse.

În faţa pătuţului se afla portretul în picioare al unui bărbat în jur de treizeci şi cinci de ani, cu trăsături extraordinar de frumoase şi a cărui înfăţişare mândră şi energică era îmblânzita de o expresie de mare bunătate.

Instinctiv, tânărul îşi scoase pălăria.

"Unde l-am mai văzut oare pe bărbatul acesta?" se întrebă.

Atunci ochii necunoscutului părură să se însufleţească deodată, lăsând să cadă asupra lui o privire plină de blândeţe părintească, de care se simţi pătruns… în timp ce era cuprins de o adâncă emoţie…

Rămase vreme îndelungată în faţa portretului, pierdut într-o duioasă visare.

În cele din urmă, acelaşi instinct care-l condusese până acolo îl smulse din gândurile şale şi-l făcu să meargă mai departe.

Dar, înainte de a pleca, ochii i se îndreptară către cămin, pe care se afla bustul de marmură al unui băieţel.

"Oare unde l-am văzut pe copilul acesta?" se întrebă din nou, încruntându-şi fruntea, în efortul de a-şi scotoci memoria.

Camera în care se afla fusese, pe când trăia, a tânărului conte Philippe de Lagardère. Mama deznădăjduită o transformase într-un fel de capelă a amintirii şi, ca în vremea fericirii trecute, în fiecare seară se aprindea acolo o lampă, pentru ca ea să poată veni să se roage şi să plângă gândindu-se la cei absenţi.

Această cameră comunica spre alta, a cărei uşă întredeschisă o vedea tânărul locotenent. Se îndreptă către ea şi o deschise larg.

La rândul ei, noua cameră era luminată ca şi prima, dar cu mai multă strălucire.

Lângă căminul în care mai pâlpâiau câţiva tăciuni se fi afla o femeie ce dormita, culcată pe un şezlong.

Femeia era Aurore de Nevers, contesă de Lagardère.

În seara aceea veghease până târziu şi o trimisese la culcare pe camerista sa, spunându-i că-şi va face ea însăşi toaleta de noapte.

Înainte de a se duce să se odihnească, voise, după cum îi era obiceiul, să se roage îndelung pentru cei doi dragi dispăruţi, pentru cel pe care nu avea să-l mai revadă niciodată… şi pentru celălalt, a cărui întoarcere o aştepta cu atâta îngrijorare. Dar o învinsese oboseala şi, de la scăunelul ei de rugăciune, nu avusese putere să meargă decât până la şezlong, unde se lăsase să cadă, adormind imediat.

Philippe înainta spre ea… apoi îngenunche. Inima i se zbătea în piept, şi pe buze îi urca un cu vânt pe care de mulţi ani se dezvăţase să-l rostească.

O privea pe contesă, o contemplă cu o reculegere plină de respect, cu o duioasă veneraţie.

Se părea că visul său continuă.

Mai văzuse cândva şi acest chip!… Erau aceleaşi trăsături care îi apăruseră, primele, atunci când domnişoara de Wendel îi răscolise amintirile!… Cele de care-şi amintise cu mult înaintea celor ale guvernantei!…

O! Cu ce intensă bucurie, cu ce încântare în suflet le cuprindea cu privirile sale devenite umede sub lacrimile blânde ce-i tulburau ochii!

La un moment dat, buzele Aurorei se mişcară în somn. Îi scăpară câteva şoapte şi, în acel murmur abia auzit, tânărul crezu că desluşeşte numele de Philippe.

Philippe! Numele lui!

Visul contesei ajunsese, desigur, la o fază dureroasă, căci chipul ei, la început calm, acum se întuneca, iar trupul îi era scuturat de mişcări sacadate, nervoase.

— Laşii!… rosti deodată, acum foarte limpede. L-au asasinat!… Dar tu îţi vei răzbuna tatăl!… Nu-i aşa?

— Îl voi răzbuna, mamă! răspunse Philippe, ca şi cum ar fi fost şi el adâncit într-un vis. Îl voi răzbuna!… Jur!…

Dar aceste cuvinte, pe care le pronunţase cu glas tare, întrerupând vraja ce-l cuprinsese, îl făcură să revină brusc la realitate.

Văzându-se în mijlocul nopţii, într-un loc necunoscut, lângă o femeie adormită, care îi era cu totul străină şi al cărei somn putea să înceteze dintr-o clipă într-alta, fu cuprins de nelinişte, ba chiar de o adevărată teamă.

Dacă femeia aceasta s-ar trezi, şi i-ar cere socoteală pentru prezenţa lui, cum i-ar putea-o explica, de vreme ce nu-şi putea da nici lui însuşi vreo explicaţie?

Aşa că nu se mai gândi decât să se îndepărteze cât mai repede cu putinţă şi, mai ales, fără a fi zărit.

Părăsind, aşadar, camera contesei, nu mai înainte de a-i arunca o ultimă privire încărcată de duioşie, trecu din nou în cea în care se afla portretul bărbatului, pe care-l privi, de asemenea, cu emoţie, apoi îşi continuă drumul prin încăperile pustii, fugind ca şi cum ar fi comis o crimă.

Din fericire, luna se ridicase mult pe cer, şi sălile imense erau inundate de lumină, îngăduindu-i să-şi găsească cu uşurinţă drumul până la scara spre grădină, în care ajunse curând.

O clipă mai târziu ieşea din palat, încă sub impresia visului pe care-l avusese şi uitând cu totul de capcana în care fusese atras, ca şi de cei care o puseseră la cale.

Trecuse mult timp de când plecaseră domnul Hélouin, Cocardasse şi cei doi Passepoil.

Dacă tânărul ar fi fost mai puţin îngândurat, ar fi putut observa, în clipa în care trecea peste fântâna, un individ care,

zărindu-l, se ascunse iute în unghiul pe care zidul fundăturii îl formă cu cel al palatului.

Dar avea prea multe preocupări în minte pentru a observa orice ar fi fost şi-şi continuă drumul fără a bănui prezenţa personajului.

— *Per Bacco!* înjură acesta, de îndată ce-l văzu cotind în strada Francs-Bourgeois!… Cel care a trecut pe-acolo este *il giovine!*… De unde-a mai ieşit?… Ca să vezi! Iată ceva ciudat şi care merită să fie lămurit. Îi vom vorbi despre asta seniorului Giam-Battista… *Diavolo!* Am avut o idee bună să mă prefac mort!…

Şi, după ce mai rămase ascuns vreme de un sfert de oră, pentru a-i lăsa un avans serios locotenentului, porni şi el la drum.

* * *

În interiorul palatului, curând după plecarea tânărului, Aurore se trezi tresărind şi se ridică în picioare, cu ochii aţintiţi spre locul în care îngenunchease acesta:

— Doamne! exclamă. Adineauri l-am văzut pe Philippe… l-am văzut… aici… aici… lângă mine… mi-a vorbit… i-am auzit glasul care-mi răspundea.

Şi chemă:

— Philippe!… Fiule!… Unde eşti? Vino… vino… la pieptul mamei tale!

Întinse braţele înainte, aşteptându-şi copilul să alerge spre a se lăsa cuprins de ele.

Dar vai! Cel pe care-l chema era deja departe, şi rugă să nu putea ajunge până la el.

Capitolul I - Curtea Franţei

Plictisit de luptele care nu-i plăcuseră niciodată, Louis al XV-lea se retrăsese la Versailles şi încerca să redea Curţii Franţei strălucirea şi gloria pe care o avusese pe vremea Marelui Rege.

Împlinise pe atunci treizeci şi cinci de ani şi trecea drept un bărbat foarte frumos.

Dacă ar fi să credem descrierea pe care a făcut-o o doamnă care-i era foarte apropiată, doamna de T., de la care ne-au rămas "memorii anonime" cu privire la moravurile epocii, monarhul avea o siluetă sveltă şi graţioasa şi un mers nobil, cu mişcări dezinvolte.

Acea doamnă găsea — şi aceasta chiar că este o observaţie a unei femei — că regele are o gambă admirabilă, dar pulpa cam scurtă.

Fruntea lui era înaltă şi înconjurată de un păr brun, bogat, întotdeauna aranjat în mod artistic şi care-i punea în valoare prospeţimea tenului.

Pe lângă această, avea o gură cu buze fragede, dinţi frumoşi şi sprâncene foarte bine desenate.

Înfăţişarea îi era completată de un nas acvilin, cu proporţii potrivite, care contribuia — doamna de T. este cea care vorbeşte — să-i alcătuiască un chip foarte atrăgător.

Se pare că moralul era pe potriva fizicului.

La primă privire, pe figura deschisă a regelui se puteau recunoaşte acea amabilitate, acea blândeţe care constituiau fondul caracterului lui Louis al XV-lea.

Spre deosebire de mulţi semeni ai săi, era mereu foarte politicos, extrem de amabil cu toată lumea, fie că cel cu care

avea de a face era de rang mai înalt, fie că aparţinea claselor mai de jos ale societăţii.

Ba chiar, în audienţele pe care le acorda, era deseori nevoit să combată opinii contrare propriei sale păreri, dar niciodată nu a fost auzită vreo vorbă aspră de pe buzele sale.

Dar vai! De ce a trebuit ca toate aceste frumoase calităţi, pe care istoricii epocii sunt de acord să i le recunoască, să-şi piardă valoarea datorită acelei înclinări spre desfrâu, care a sfârşit prin a pune stăpânire pe el într-atâta, încât, pentru a o satisface, a ajuns, în cele din urmă, să comită cele mai josnice fapte?

Dovadă — ceea ce se petrecea în Parc-aux-Cerfs[50].

În epoca la care ne referim — în 1745 — din fericire, metresele lui încă îi mai erau de ajuns şi marchiza de Pompadour, care îi succeda, în afecţiunea lui, ducesei de Châteauroux, îl împiedica, prin noi şi noi seducţii, să se dedea cu prea multă pasiune gusturilor sale libertine.

Puterea marchizei părea să aibă o mult mai mare importanţă decât cea a precedentelor favorite. Ea intră în relaţii cu oamenii de stat, le punea întrebări miniştrilor, căuta societatea membrilor Consiliului — într-un cuvânt, încerca să pună mâna pe frâiele statului, atât de slăbite în mâinile debile ale regescului său amant. Putea să repete povestea doamnei de Prie[51], cu atât mai uşor cu cât cardinalul de Fleury nu mai era acolo pentru a contrabalansa slăbiciunea regelui. Aşa că momentul era cum nu se putea mai favorabil pentru ambiţia sa. De altminteri, avea tot ce trebuia pentru a reuşi: inteligenţă, talente şi un farmec natural care te câştiga imediat.

---

[50] *Parc aux Cerfs* (lb. franceză) = Parcul-cu-Cerbi: vechi cartier din Versailles, în sudul oraşului, loc de întâlnire pentru vânătorile regale până la epoca în care Louis al XIV-lea a poruncit să fie construit acolo palatul Versailles. Potrivit cronicarilor epocii, doamna de Pompadour atrăgea în acel loc fete tinere, pentru a satisface poftele lui Louis al XV-lea. Vezi şi volumul I *(Parc-aux-Cerfs)* al romanului *Gemenii lui Nevers* de Paul Féval-fiul. (n.t.)

[51] *Doamna de Prie* (Jeanne Agnès Berthelot de Piéneuf, marchiză de ~) (1698–1727): Soţie a unui ambasador al Torino-ului, a devenit metresa ducelui de Bourbon, primul ministru al lui Louis al XV-lea, luând practic conducerea treburilor statului. Ea este cea care a avut ideea căsătoriei regelui cu Maria Leczinska. (n.t.)

Astfel că n-a durat mult până ce a devenit persoana care împărţea favoruri şi slujbe înalte.

Louis al XV-lea nu mai făcea nimic fără s-o consulte, şi cele mai serioase afaceri trebuiau să treacă prin mâinile sale.

Se cunoaşte care a fost rezultatul şi necazurile pe care acea politică feminină i le-a cauzat Franţei în exterior.

Curtea se afla, aşadar, la Versailles, unde petrecerile şi distracţiile de tot felul se ţineau lanţ.

Deşi venise luna decembrie, regele şi favorita locuiau în Micul Trianon[52].

Aşa hotărâse marchiza, şi regele Louis al XV-lea se conformase acestei decizii fără nici un murmur.

Pe vremea aceea, persoanele care alcătuiau Curtea erau considerate ca făcând parte din trei trepte: *lumea*, *societatea* şi *intimii*.

Lumea îi cuprindea pe înalţii funcţionari, cum ar fi ambasadorii, miniştrii, marii ofiţeri ai Coroanei şi o mulţime de alţi demnitari, faţă de care regele îşi păstra majestatea sa olimpiană.

Societatea era alcătuită din doamnele şi seniorii admişi în apartamentele regale şi onoraţi cu un fel de familiaritate care atenua rigorile etichetei, pentru care regele era, de altminteri, de o severitate excesivă.

Cât despre *intimi*, aceştia erau nişte gentilomi ale căror funcţii erau destul de delicate, deoarece constau în a-l servi pe Louis al XV-lea în fanteziile lui amoroase şi în a-i fi tovarăşi de desfrâu.

Din această ultimă categorie făceau parte nobilii de Soubise, de Brissac, de Richelieu şi de Luxembourg.

Împreună cu ei mai era şi un anume marchiz de dată recentă şi care părea să aibă aptitudini cu totul speciale pentru funcţia cu care era investit. Acel personaj era însuşi fratele marchizei, ex-domnul Poisson, ajutor de măcelar în prăvălia tatălui său.

De îndată ce sora sa ajunsese într-o "poziţie bună", după cum spunea el, ciopârţitorului nostru de carne i se păruse că

---

[52] *Trianon (Marele şi Micul ~)*: denumirea a două castele construite în parcul de la Versailles, primul de către Mansart, în 1687, cel de-al doilea, de Gabriel, în 1762. (n.t.)

numele său era lipsit de prestigiu. Poisson![53] Nu avea nici un haz, suna prost, ba chiar mirosea puţin a putină de scrumbii. Aşa că se dusese să-i ceară marchizei să-i schimbe numele care, până în acea zi, îl desemnase printre ceilalţi oameni, cu un altul, mai răsunător.

Sora lui îi vorbise imediat regelui despre dorinţa fratelui său, rugându-l să-i dea titlul de baron, conte sau marchiz de "ceva" şi, chiar pe loc, regele îl numise pe domnul Poisson marchiz de Vaudières, ataşându-l persoanei sale în funcţia despre care am vorbit.

Dar deoarece nu există trandafiri fără ghimpi, toţi îşi băteau joc de noul "înmarchizat", care era numit *marchizul de alaltăieri*, ceea ce-l făcea să se înfurie că toţi dracii şi să le azvârle cele mai piperate expresii celor ce-şi râdeau de el, spre marea bucurie a acestora, care-i răspundeau pe acelaşi ton.

Fericirea de a spune că este "nobil" îi turna totuşi un balsam pe toate înţepăturile ce-i făceau să sufere amorul propriu şi sfârşi prin a se împăca destul de bine cu situaţia care i se crease.

Dar metamorfoza unui măcelar în gentilom a avut ca rezultat o întâmplare ce a fost cât pe-aci să strice serios relaţiile lui Louis al XV-lea cu favorita sa.

Într-o bună dimineaţă, un alt Poisson — acesta fiind doar văr al doamnei de Pompadour — şi care era toboşar în regimentul din Piemont, sosi la Paris cu poştalionul şi se duse drept la ruda sa, care aproape că nici nu auzise de el şi, practic, nici nu ştia că există.

— Verişoară — îi spuse fără altă introducere şi după ce o sărutase pe marchiză pe amândoi obrajii, fără mofturi, în prezenţa celorlalte doamne — venim să-ţi cerem un mic serviciu.

— Ce doreşti? îl întrebă favorita, pe care ruşinea unei asemenea rudenii o făcuse să se înroşească.

— Am vrea un rang de locotenent în regimentul gărzilor franceze, în care deocamdată doar batem toba.

— Locotenent?… Dumneata?!…

— Da, verişoară. Dacă vrei să-mi semnezi brevetul pe loc, îl luăm în buzunarul nostru.

---

[53] *Poisson* (lb. franceza) = peşte. (n.t.)

— Nu am dreptul de a semna absolut nimic, replică marchiză. Dar, e-n ordine — îi voi spune regelui.

— Mă bizui pe tine, ce zici? Nu mă lăsa să aştept prea mult, altminteri venim să-ţi împrospătăm memoria.

— Nu, nu! Pleacă… pleacă…

Mitocanul s-a retras, mândru ca Artaban[54], bocănind cu încălţările lui grosolane, cu ţinte, pe parchetul apartamentelor şi aruncând ocheade doamnelor pe care le întâlnea.

În aceeaşi seară, deşi cererea toboşarului i se părea de o îndrăzneală plină de obrăznicie, doamna de Pompadour o supuse lui Louis al XV-lea, care o consideră totuşi foarte firească şi porunci să fie expediat imediat brevetul la Ministerul de Război.

Doar că a apărut o mică dificultate la care nimeni nu se gândise: ofiţerii regimentului au refuzat să-l primească printre ei pe acel coleg ciudat.

— Te considerăm un băiat cumsecade — i-au spus — dar este puţin probabil ca, dacă ai fi obligat să ai de a face cu noi toţi, să nu te pomeneşti cu o nefericită lovitură de spadă ce ţi-ar vindeca prea radical febra ambiţiei care te frământa.

Aceste cuvinte, pronunţate într-un anume fel, îl făcură pe vărul marchizei să înţeleagă întreaga putere a argumentului pe care-l conţineau… şi aprecie că-i mai înţelept să nu insiste.

Dar atunci, doamna de Pompadour, căreia i s-a relatat situaţia, se înfurie.

Ea, care nu întâmpinase nici un obstacol în a-l convinge pe rege, fu jignită de felul în care fusese primită ruda sa şi voi să insiste, să aibă câştig de cauză, ameninţându-i pe ofiţeri că le va obţine radierea din cadrele armatei, dacă nu vor avea pentru văr respectul datorat unui membru al familiei sale.

Domnilor din regimentul gărzilor franceze nici nu le păsă de fulgerele marchizei şi, deoarece vărul încerca din nou să pătrundă în rândurile lor, îl izgoniră, de data asta, cu brutalitate.

Celei care era astfel înfruntată nu-i mai rămânea decât o singură cale: să se plângă amantului său. Din nefericire pentru ea, acesta, care-şi reproşa deja numirea toboşarului, le dădu dreptate ofiţerilor, ceea ce avu ca urmare o cumplită criză de

---

[54] *Artaban*: a) nume al mai multor regi ai părţilor; b) erou al romanului *Cleopatra*, de La Calprenède, a cărui fire mândră a creat zicala franceză: *Fier comme Artaban (= mândru ca Artaban)*. (n.t.)

mânie a frumoasei, care stătu îmbufnată opt zile întregi, la capătul cărora se mulţumi, pentru protejatul ei, cu un post de locotenent într-un regiment de dragoni.

De altminteri, doamnei de Pompadour îi era foarte greu să-şi creeze un anturaj convenabil şi, cu excepţia curtenilor linguşitori care admiteau cu plăcere că ea s-ar fi cioplit binişor prin prietenia pe care i-o purta monarhul, marii seniori şi doamnele din nobilime refuzau să recunoască în ea pe una de-a lor.

Burghezimea şi poporul aveau un dispreţ puternic faţă de parvenita care era considerată — şi pe drept cuvânt — ca fiind "prima curtezană a Franţei".

Nu se acorda nici o stimă averii sale, după cum nu erau luate în serios nici onorurile cu care o înconjura regele, sau cele cu care ea îşi copleşea familia.

Şi aşa se face că, atunci când a cumpărat la Paris un palat somptuos (palatul Élysée, actualmente clădire prezidenţială), un latinist l-a botezat în glumă: *aedes reginae meretricum* (palatul reginei curtezanelor)!

La moartea mamei sale, care, pe când trăia, fusese metresa fermierului general Lenormand de Tourneham, a fost pus în circulaţie următorul catren ce rezuma calităţile defunctei:

Aici zace cea care, ieşind din bălegar,
Spre a-şi mări averea, vându a sa onoare
Unui om cumsecade, un fermier cu stare,
Şi-l ferici cu fiica-i pe bunul proprietar.[55]

Când Louis al XV-lea l-a transformat în marchiz de Marigny pe Abel Poisson, fratele metresei sale, numit mai înainte marchiz de Vaudière şi i-a dat cordonul azuriu al Sfântului Duh,

[55] Textul original în lb. franceză este:

Ci-gît qui, sortant d'un fumier,
Pour faire sa fortune entière.
Vendit son honneur au fermier,
Et sa fille au propriétaire. (n.t.)

pescăresele din hală nu s-au mai salutat, timp de o lună, decât cu vorbele:

— Ştii, dragă, că Peştele a început să se albăstrească.

La Curte, nu totul se reducea la cuvinte, şi unii seniori nu prea se jenau s-o facă pe marchiză să le simtă dispreţul.

Aşa, de exemplu, este lucru cunoscut că prinţul de Soubise intra la ea fără a-şi scoate pălăria şi, uneori, se aşeza fără fasoane pe patul ei.

Nici Richelieu nu era mai respectuos, dar el avea drepturi incontestabile la această familiaritate, deoarece o "încercase" puţin pe favorită mai înaintea regelui şi pentru cel mai mare bine al acestuia, în mod asemănător cu acei valeţi care, la masă, gustau primii felurile de mâncare şi vinurile, pentru a stabili că nu sunt dăunătoare.

Ducele intra la orice oră în budoarul marchizei şi se spune că alegea momentele în care Louis al XV-lea era absent. Lucru de care se pare că acesta era foarte nemulţumit, căci era gelos, de o gelozie câteodată retrospectivă. Un cusur cam ciudat, trebuie să recunoaştem, dată fiind virtutea dubioasă a metresei sale.

Memoriile din care am preluat amănuntele descrise citează, în legătură cu aceasta, următoarea anecdotă:

Pe vremea când doamna de Pompadour nu era încă decât nevasta domnului Le Normand d'Étiolés, domnul de Bridge, scutier al regelui, întreţinea cu ea nişte relaţii care prilejuiau multă bârfă, deşi nu exista nici o dovadă că ar fi existat nişte legături vinovate.

Louis al XV-lea, ajungând să afle despre aceste relaţii, a fost foarte dezamăgit şi a decis să-i ceară domnului de Bridge mărturisiri complete, pentru a afla, chiar din gura lui, până unde, exact, mersese intimitatea lui cu doamna d'Étiolés.

Într-o dimineaţă, monarhul i-a poruncit acelui gentilom să-l însoţească într-o plimbare matinală prin boschetele de la Versailles, apoi, când se aflau singuri, Louis al XV-lea l-a poftit pe tânăr să ia loc lângă el, pe o bancă rustică şi, pe nepregătite, i-a spus privindu-l drept în ochi:

— Domnule de Bridge, aştept din partea dumitale o mare dovadă de sinceritate şi o cer ca pe o garanţie de devotament faţă de persoana mea.

— În acest caz, sire, nu vă puteţi îndoi de dorinţa mea de a fi sincer.

— Mă bizui, aşadar, pe cuvântul dumitale… Ai cunoscut-o pe marchiza de Pompadour înainte ca ea să vină la Curte?

— Da, sire.

— Ai cunoscut-o… adică, ceea ce se înţelege prin asta?

— Nu ştiu ce sens dă Majestatea Voastră acestui cuvânt, dar eu am avut întotdeauna cea mai mare stimă pentru doamna marchiză.

— Ah! Te rog, domnule conte, să nu apelăm la semnificaţii vagi. Am atât de puţină încredere în cuvântul stimă, încât sunt întotdeauna înclinat să înţeleg contrariul şi, în ceea ce o priveşte pe doamna d'Étiolés, îmi vine să te întreb: *De câte ori ai stimat-o?*

— Doamne! Cât de departe de adevăr sunt presupunerile Majestăţii Voastre! Ştiţi că eu mă ocup puţin de pictură, şi că doamna de Pompadour nu duce lipsă de talent în această direcţie. Aşa că mergeam împreună, destul de des, sunt de acord, să facem schiţa unor privelişti drăguţe pe malurile Senei. Asta este tot.

— Şi, după câte mi s-a spus, alegeaţi de preferinţă locurile împădurite, deoarece nimic altceva nu are un o efect mai plăcut într-un tablou.

— Într-adevăr, sire.

— Natura este foarte comunicativă, domnule conte: parfumul florilor, umbra pădurii, murmurul izvoarelor…

— Felul în care Majestatea Voastră ştie să fie răutăcioasă este cât se poate de graţios… Dar, pe onoarea mea de gentilom!…

— Opreşte-te, domnule: într-o asemenea convorbire un jurământ ar fi lucru grav…

În acel moment răsună *Angelus*[56]-ul la castel.

— Iată ora de rugăciune, spuse regele, întrerupând convorbirea.

Şi, cu glas tare, începu să recite cuvintele sfinte.

— *Amin*, răspunse scutierul, ca încheiere.

---

[56] *Angelus*: a) rugăciune, în limba latină, ce începe cu acest cuvânt şi care se spune sau se cântă dimineaţa, la prânz şi seară; h) dangăt de clopot, anunţând această rugăciune. (n.t.)

— Mărturiseşte-mi — reluă Louis al XV-lea discuţia, cu şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat — mărturiseşte-mi că te-ai bucurat de favorurile marchizei.

— Imposibil, sire, nu pot mărturisi ceva ce nu s-a întâmplat niciodată.

— Haide, îţi încâlci promisiunea. Gândeşte-te că însăşi doamna de Pompadour mi-a adus totul la cunoştinţă.

— Doamna marchiză poate să spună — pentru a se amuza, desigur — tot ce doreşte, cât despre mine, eu nu pot minţi. Dânsa iubea artele. Le cultivăm împreună. Această îndeletnicire îi plăcea, dar între noi n-a existat niciodată nimic mai mult decât prietenie.

— Iată-ne revenind la cuvinte elastice. Soarta vrea ca cu să nu aflu nimic.

— Sire, adevărul este că nu am a vă dezvălui nimic.

— Bine, nu mai insist. S-ar putea ca tăcerea în faţa mea să se datoreze delicateţei... Şi, de fapt, nu ştiu de ce-ţi ceream confirmarea unui lucru de care sunt sigur.

— Într-adevăr, nu ştiu ce i-aş mai putea spune Majestăţii Voastre.

— Să vorbim despre viitor.

— Cum? Majestatea Voastră şi-ar închipui...

— Cine ştie? Dacă pe marchiză ar apuca-o din nou gustul pentru pictură...

— Cunoscându-vă gândurile, sire, m-aş abţine s-o însoţesc pe doamna de Pompadour.

— Şi dacă te-ar obliga?... Un gentilom francez nu este un Iosif.

— Nu, fără îndoială, sire, dar ar putea deveni, spre a nu-i displăcea Majestăţii Voastre.

— Nu sunt chiar atât de exigent. Şi dacă evenimentul ar avea loc...

— Niciodată.

— Dar, presupunând c-ar avea loc, m-ai informa?

— Înainte, sire?

— Nu, numai după aceea. Vezi că sunt generos.

Istoria nu ne spune dacă marchiza s-a "reîntors la pictură" şi dacă domnul de Bridge a fost nevoit să-l încunoştinţeze pe Louis al XV-lea, aşa cum îi ceruse acesta.

Doamna de Pompadour tocmai îl introdusese la Curte foarte de curând, pe Voltaire.

Marele poet nu avusese nevoie, pentru a obţine această favoare, decât de extraordinarul său geniu. Acesta nu însemna prea mult în ochii celor ce purtau panglici şi plăcuţe înstelate, şi era nevoie de întreaga protecţie a marchizei pentru ca ei să consimtă să-l tolereze în cercul lor.

Însuşi Louis al XV-lea, deşi îl privea fără neplăcere, nu-l primea aşa cum ar fi meritat.

Spiritul satiric şi muşcător al filozofului îl supăra adesea pe suveran, care nu prea era obişnuit ca cineva să se exprime atât de liber în prezenţa sa. Cu toate acestea, Voltaire îi făcea curte. Dar, lipsindu-i acel fler pe care-l posedă adevăraţii curteni, i se întâmpla să aibă îndrăzneli ce nu erau departe de a fi calificate drept ultragii.

Pentru a sărbători triumful de la Fontenoy, compusese un balet eroic intitulat *Templul Gloriei*, care urma să fie executat de seniorii şi doamnele cu titluri de nobleţe.

Este de la sine înţeles că doamna de Pompadour avea unul din rolurile principale.

Vrând să-l favorizeze pe autor, marchiza obţinuse din partea primului gentilom al Curţii ca, în ziua reprezentaţiei, Voltaire să asiste la spectacol din loja regală.

I s-a făcut pe voie şi filozoful se afla, în picioare, în spatele regelui.

În creaţia artistică, monarhul era desemnat prin numele de Traian, aluzie pe care poetul o credea foarte măgulitoare, aşa cum şi era, într-adevăr. Puţini principi au putut fi comparaţi cu acel împărat roman care, pentru înţelepciunea cu care a guvernat, a meritat să fie numit Optimus[57].

Or, dacă cei de la Curte păreau să aprecieze piesa, Voltaire era cel căruia îi plăcea cel mai mult şi, în minte, îşi adresa cele mai călduroase felicitări: e bine cunoscut faptul că acea inteligenţă eminentă avea defectul vanităţii.

Către sfârşitul baletului, convingerea lui intimă că crease o adevărată capodoperă atinse un nivel atât de înalt, încât, nemaiputându-se stăpâni, îl strânse în braţe pe Louis al XV-lea şi-i strigă, în culmea entuziasmului:

---

[57] *Optimus* (lb. latină) = cel mai bun. (n.t.)

— Ei, bine! Te recunoşti, Traiane?

Regele, care nu era un Cezar din vremurile antice, aprecie că acel entuziasm era mult prea roman şi, la un semn al său, câţiva ostaşi din gardă îl luară pe Voltaire şi-l duseră să-l aşeze — foarte politicos, e drept — în afara lojei regale, pe o canapea de pe un coridor.

Acolo, poetul a putut medita pe îndelete la inconvenientul ce poate rezulta, uneori, dacă se trece peste distanţa incomensurabilă care desparte un rege de un mare poet.

Cu toate acestea, înainte de a părăsi teatrul, Louis al XV-lea l-a rechemat spre a-i adresa complimente, ceea ce a mai atenuat asprimea procedeului şi l-a consolat pe autor, în ciuda tuturor atenţiilor, a tuturor gesturilor prevenitoare din partea ilustrului său amant, doamna de Pormpadour nu era pe deplin fericită. Propria-i familie constituia pentru ca o continuă sursă de necazuri şi sâcâieli.

Nu numai că fratele său săvârşea un număr incalculabil şi mereu crescând de prostii pe care marchiza reuşea doar cu mare greutate să le răscumpere, dar şi tatăl ei, "taica Poisson", cum i se spunea — căci măcar el nu ceruse să fie rebotezat — o acoperea de ruşine şi ridicol. Lipsit de cea mai elementară educaţie, grosolan prin fire, mai avea şi darul beţiei.

Bucurându-se — din păcate! — de intrare liberă la Curte, venea uneori la fiica lui, clătinându-se pe picioare, ţinându-se de pereţi ca să nu cadă şi exalând un "parfum" *sui generis* atât de pătrunzător încât ciliar şi servitorii strâmbau din nas.

Într-o dimineaţă, când era deja foarte beat, deşi nici nu bătuse ceasul de ora zece, s-a prezentat la Trianon pentru a vorbi cu marchiza.

Văzându-l gata să se prăvălească pe jos, lacheul care era de serviciu în apartamentele favoritei voi să-l împiedice să meargă mai departe. Dar vizitatorul, îmbrâncindu-l şi trecând peste el, îi spuse:

— Secătură, nu ştii că eu sunt *socrul regelui?*

Louis al XV-lea, care, din întâmplare, se află tocmai atunci la marchiză, auzi cuvintele şi ieşi furios, fără a mai aştepta venirea *socrului* său.

Omul era şi de un cinism revoltător.

La câtva timp de-atunci, luând masa împreună cu câţiva financiari de vază, avu, la desert, următoarea uimitoare izbucnire:

— Ştiţi, domnilor, că noi, toţi cei de aici, suntem nişte personaje ciudate?

Şi deoarece privirile se îndreptau întrebătoare spre el, continuă:

— Ei, da! Zău aşa! Avem aerul că suntem cineva, dar în realitate nu suntem nimic, sau prea puţin… Aşa, de pildă, dumneata, domnule de Montmartel, cine eşti dumneata?… Fiul unui negustor de oţet!… Tu, Bonnet?… Cel al unui lacheu!… Cât despre mine… cine nu ştie?…

Ne putem închipui că, având un astfel de tată, marchiza avea multă bătaie de cap pentru a părea, măcar ea, că este "cineva".

Cu toate acestea, reuşea această performanţă, datorită farmecului natural ce emană din întreaga ei făptură şi care făcea să se treacă peste jalnicele ei rubedenii.

De altfel, când ai săi îi cauzau necazuri prea mari, îşi îneca supărarea într-un şir de petreceri, unele mai strălucitoare decât altele.

Credem că este inutil să spunem că regina nu apărea niciodată la aceste petreceri.

Maria Leczinska era de multă vreme resemnată.

Trăind cu rugăciuni şi fapte pioase, îi cerea lui Dumnezeu s-o consoleze pentru indiferenţa regescului ei soţ, pe care continua să-l iubească, în ciuda abandonului aproape jignitor în care o lăsa.

Când se vorbea despre el în prezenţa ei, se prefăcea că nu ştie nimic despre felul lui de viaţă libertin şi, departe de a-l învinovăţi, dimpotrivă îi lăuda cu căldură calităţile.

* * *

Prin rangul pe care soţul său îl ocupa la Curte, doamna de Chaverny era obligată să fie deseori prezentă acolo.

Nu la Trianon, bineînţeles.

Având prilejul s-o întâlnească destul de des pe regină, aceasta o îndrăgise şi părea să-i placă foarte mult societatea să. Discuta chiar într-un mod familiar cu ea, ca între prietene.

În cursul unei astfel de convorbiri, Flor îi povesti suveranei nenorocirile care o copleşiseră pe Aurore.

Regina fu adânc mişcată.

— Aduceţi-ne-o, îi spuse marchizei. Eu ştiu ce este suferinţa... poate că vom reuşi s-o îndulcim pe a sa.

— Vai! Doamnă, răspunse Flor, deşi ar fi fericită să-i fie prezentată Majestăţii Voastre, sunt convinsă că va refuza să-şi părăsească refugiul. Mi-a spus că a jurat să nu revină în lume decât atunci când îşi va fi regăsit fiul şi răzbunat soţul.

— Speră ca dorinţele ei să se împlinească vreodată?

— Da, doamnă, deşi nu ştie deloc când s-ar putea întâmpla o astfel de minune.

Conversaţia se desfăşura înainte ca domnul Hélouin şi Cocardasse să-l fi întâlnit pe fiul contelui de Lagardère, în persoana sergentului Belle-Épée.

După întoarcerea acestuia din Flandra, Flor, cărora cei doi bărbaţi îi spuseseră secretul şi o rugaseră, explicându-i motivele, s-o lase deocamdată pe contesă să nu cunoască adevărul, îi spuse reginei:

— Doamnă, cred că nu va mai trece multă vreme şi o vom avea pe Aurore la Versailles.

— Adevărat? Oare s-a dezlegat de jurământul său?

— Nu încă, dar momentul se apropie.

— Mă bucur foarte mult pentru ea, răspunse regina. Până o voi vedea, transmite-i întreaga mea simpatie.

Capitolul II - Trei cadavre

După ce-şi văzuse în somn fiul, Aurore îşi dăduse seama de inutilitatea chemărilor sale şi se lăsase să recadă pe şezlong, într-o stare de totală prostraţie. Rămase aşa până dimineaţă, cu mintea tulburată şi fără a avea putere să gândească.

Poate că starea aceea de sfârşeală s-ar fi prelungit pe o mai îndelungată parte a zilei dacă, încă de la prima oră, camerista să n-ar fi venit la ea în fugă, speriată şi o tremurând, spre a-i aduce o veste înspăimântătoare.

Firmin, grădinarul, ducându-se ca de obicei la munca sa, odată cu răsăritul soarelui, descoperise în parc cadavrele a doi bărbaţi străini de casă, unul având în frunte o rană făcută, după câte se părea, de vârful unei spade, celălalt având în tâmplă un cuţit în formă de stilet, care se înfipsese până la jumătatea lamei.

Ştirea o trezi pe Aurore din amorţeală.

— Dumnezeule! Ce-mi tot spui, Germaine? strigă tresărind. Două cadavre în grădina mea! Ce-nseamnă asta?

— Şi noi ne întrebăm, doamnă.

— Unde este Firmin?

— În anticameră. I-am zis să urce, deoarece bănuiam că veţi voi să-l vedeţi.

— Spune-i să vină.

Germaine se duse să-l cheme pe grădinar şi se întoarse curând împreună cu el.

— Ce-mi povesteşte Germaine, Firmin? îl întrebă Aurore.

— Adevărul, doamnă contesă, purul adevăr.

— Aşadar, au fost omorâţi, la mine, doi bărbaţi?

— Da, doamnă contesă.

— Azi-noapte?

— Cu siguranţă în noaptea asta, fiindcă aseară, înainte să mă duc la culcare, mi-am făcut rondul prin parc şi n-am văzut nimic.

— Cum ai descoperit cadavrele?

— Iată, doamnă contesă. Mă îndeletniceam, adineauri, cu culesul ramurilor uscate, în pădurice, aşa cum fac în fiecare dimineaţă de când a venit anotimpul friguros, când piciorul mi s-a-mpiedicat în ceva ce se afla pe pământ, fără a putea vedea ce anume, deoarece de-abia se îngâna ziua cu noaptea. Atunci, mă aplec să văd ce este — şi zăresc zăcând în iarbă, cât era de lung, un bărbat care părea că trage un pui de somn. La început, îmi trece prin minte c-o fi Jeannot, ajutorul meu de grădinar, căruia i se întâmpla uneori să tragă o duşcă în plus, şi pe care-l mai găsesc în câte-un loc, dormind sub cerul liber. Dar nu-mi trebuie mult timp ca să-mi dau seama că mă înşel. Jeannot este o sfrijitură, nu mai înalt de atâtica, iar individul meu avea o înălţime de cel puţin cinci picioare; Jeannot nu are decât vreo doi peri sub nas, în vreme ce omul ăsta era împodobit cu două mustăţi mari şi stufoase de parcă erau coama măgarului meu…

iertaţi-mi comparaţia, doamnă contesă. Aşadar, nici urmă de îndoială — nu era Jeannot. Prin urmare, încredinţat de asta, îl apuc pe om de umăr şi-i strig: "Ce cauţi dumneata aici? Cum ai intrat? Ticălosule, hoţule, tâlharule!..." Şi unde nu mi ţi-l scutur şi mi ţi-l întorc pe partea cealaltă, ca să-l trezesc, pregătindu-mă să-l apuc de guler spre a-l împiedica s-o şteargă. Atâta rău!... Nici nu se clintea şi era ţeapăn, ţeapăn ca o coadă de greblă. Aşa stând lucrurile, dau fugă să caut o lanternă ca să-l văd mai de aproape şi, întorcându-mă, ce văd, Sfinte Doamne?! Mi se face încă pielea ca de găină. Închipuiţi-vă, doamnă contesă, că individul avea aici — şi Firmin îşi arătă tâmpla — înfipt până la jumătate, un soi de cuţit lung, cu lama ascuţită pe amândouă laturile... Părea să fi fost împlântat cu un ciocan, şi încă unul barosan. Rămăsesem acolo, complet zăpăcit, când, privind în mod maşinal primprejur, ce să vezi că zăresc, ieşind dintr-un boschet? Două ghete şi un început de picioare! Înaintez iute... dau la o parte ramurile... şi descopăr un al doilea personaj, care nu părea într-o stare mai bună decât primul. Fără a mai zăbovi, îl trag afară de-acolo şi-l luminez cu lanterna. Ăsta n-avea nici un cuţit în cap, dar îi vedeam aci, puţin deasupra nasului, o găurică neagră şi adâncă, în care-ar fi intrat cu uşurinţă un deget de copil. Era şi ăsta mort, de cel puţin tot atâta timp cât şi tovarăşul lui.

— Poate că s-au bătut unul cu altul şi s-au omorât reciproc, remarcă Aurore.

— Aşa mi-am zis şi eu la început, doamnă contesă, pentru c-am adunat de pe jos două săbii, care ar fi fost de ajuns, chiar şi fără cuţit, ca să-i ucidă pe amândoi. Dar, gândindu-mă mai bine, am văzut că aşa ceva nu era deloc cu putinţă.

— De ce?

— Doamne! Amândouă loviturile trebuie să fi fost mortale pe loc. Gândiţi-vă numai... aci, între sprâncene, şi dincoace, în tâmplă...

— Între sprâncene, repetă în şoaptă contesa, tresărind.

Şi, cu un suspin, adăugă tot numai pentru că:

— Cocardasse şi Passepoil sunt singurii care mai cunosc secretul loviturii lui Nevers... oare unul din ei să fi fost pe-aici, să facă dreptate?...

— Aşa că, încheie Firmin, e greu de crezut că primul care-a fost omorât să-l poată ucide, pe urmă, pe celălalt.

— Judeci destul de bine — îl aprobă Aurore care, cu toată gravitatea momentului, zâmbi auzindu-l pe grădinar. Atunci, cum îţi explici întâmplarea aceasta ciudată? Prin ce loc au pătruns la mine?

— Asta cred c-o ştiu: am găsit deschisă uşa puţului dinspre fundătură, iar pe capacul care-l acoperă urme de paşi, urme numeroase, care mă fac să presupun că trebuie să fi venit însoţiţi de mai mulţi.

— Dumnezeule! Ce s-o fi întâmplat azi-noapte în palatul meu?

— Vă voi spune eu, doamnă contesă, se auzi deodată un glas în spatele lui Firmin, care făcu un salt în lături.

— Cum? Dumneavoastră sunteţi, domnule Hélouin? exclamă Aurore recunoscându-l pe poliţistul ce-i câştigase stima cu prilejul dării în vileag a vicleşugului cu efigia de chit şi care tocmai intrase fără să fi fost remarcat. Prin ce întâmplare…

— Da, doamnă, eu sunt, şi înţeleg că prezenţa mea vă poate mira.

— Într-adevăr, este o reală surpriză… plăcută, de altminteri.

— Vă mulţumesc, doamnă. Dar permiteţi-mi, mai întâi, să-mi cer iertare că am pătruns astfel la dumneavoastră. Deoarece în drumul meu nu am întâlnit nici un servitor pentru a mă anunţa, şi fiindcă cele despre care am a vă vorbi nu suferă nici o întârziere, mi-am permis, de data aceasta, să încalc convenienţele.

— Sunteţi iertat de mai înainte, stimate domn. Nu aţi întâlnit pe nimeni, pentru că toţi se află, fără îndoială, în grădină, care a fost azi-noapte scena unei ciudate întâmplări… Dar, de fapt, — se întrerupse cu maliţiozitate — nu veniţi oare pentru a-mi spune că o cunoaşteţi?

— Ba da, doamnă. O cunosc, cu atât mai bine cu cât am avut şi eu un amestec în ea.

— Dumneavoastră?

— Eu! Ca şi Cocardasse şi doi prieteni de-ai lui. Toţi patru ne aflam ieri, către miezul nopţii, în parcul dumneavoastră.

— Şi cu ce scop?

— Cu scopul de a-l împiedica pe… fiul dumneavoastră să cadă în mâinile duşmanilor săi.

— Fiul meu! strigă Aurore care, la acel cu vânt, aproape că sări până la domnul Hélouin căruia îi apucă braţul strângându-i-l cu putere. Aţi spus: fiul meu?…

— Da, doamnă, fiul dumneavoastră, pe care, în sfârşit, l-am găsit.

— Regăsit!… Mi-aţi regăsit copilul!…

— De cât va timp deja.

— Şi de ce nu mi-aţi spus?… Aţi avut inima să mă lăsaţi în continuare cu spaimele mele?

— Nu puteam încă să vă aducem la cunoştinţă adevărul.

— Doamne! şopti biata mamă, devenită albă precum dantelele sale şi gata să leşine. Cred că voi muri de fericire.

— Vă implor, doamnă, stăpâniţi-vă. Aţi fost tare în faţa durerii; fiţi tot astfel la bucurie.

— Unde este? Unde se află Philippe al meu?… continuă Aurore, care nu mai avea decât un singur gând. Repede, repede… Aduceţi-mi-l… sau, mai bine nu, conduceţi-mă la el…

— Aşteptaţi, contesă… aşteptaţi…

— Nu, nu… de ce să aştept?… Unde este… unde este?…

— Vă voi explica sau, cel puţin, vă voi spune unde se afla aseară.

— Vorbiţi!… O! Vorbiţi, domnule!… Fiul meu se află… sau se afla… O! Dumnezeule! Îmi pierd minţile…

— Încă o dată, doamnă, fiţi calmă. Această emoţie vă zdrobeşte… Nu vă pot spune nimic dacă vă agitaţi astfel.

— Ei, bine! Poftim… iată-mă liniştită acum… continuă contesa, făcând eforturi şi aproape reuşind să se stăpânească. Haideţi, vorbiţi… pot să vă ascult… ce vă mai reţine?…

— Nu cer decât o secundă pentru a vă satisface dorinţa, atât de îndreptăţită. Mai înainte, doamnă, trebuie să vă aduc la cunoştinţă cele ce s-au întâmplat la dumneavoastră astă-noapte. Este absolut necesar.

— La ce chinuri mă supuneţi!

— Nu va dura mult, vă jur. Ascultaţi-mă, aşadar, cu calm şi nu mă întrerupeţi. Voi termina cu atât mai repede. Numai că aş dori foarte mult să fiţi singura care să mă audă.

La un semn al stăpânei lor, Germaine şi Firmin dispărură.

Când contesa şi domnul Hélouin rămaseră între patru ochi, acesta continuă:

— Prin mijloace pe care este inutil să le cunoaşteţi şi care nu au mare importanţă, am surprins săptămâna trecută un complot urzit împotriva vieţii fiului dumneavoastră. Era vorba să fie atras într-o cursă, pentru a fi ucis fin mod laş.

— O, Doamne! Măcar l-aţi pus în gardă imediat?

— Nici pe departe!

— Cum?…

— Nu v-am spus, doamnă, că voiam să avem dovezi sigure ale vinovăţiei celor pe care doar îi bănuiam? Drept urmare, trebuia să-i prindem chiar asupra faptei, dar potrivind lucrurile în aşa fel, încât să ajungem înainte ca ei să-şi fi îndeplinit planul. Ceea ce am şi reuşit să facem… oarecum. Capcana consta în întâlnirea pe care o femeie, sub pretextul de a-i dezvălui secretul naşterii sale, i-o dăduse fiului dumneavoastră şi în cursul căreia duşmanii lui urmau să-l atace şi să-l ucidă. Aşadar, l-am lăsat să se ducă la acea întâlnire.

— Mă faceţi să tremur… Aţi ajuns, cel puţin, la timp pentru a-l salva? întrebă Aurore, îngrijorată.

— Aşteptaţi… Femeia care slujea drept unealtă a asasinilor era…

— Bathilde de Wendel! Aş putea jura… îl întrerupse cu vehemenţă contesa.

— Întocmai.

— Ah! Ticăloasa!… Nu putea fi decât ea, într-adevăr… Şi unde… În ce loc?… Îl atrăsese?

— În propria dumneavoastră locuinţă.

— Chiar aici?

— Da, la ea, unde crima urma să se săvârşească la miezul nopţii. Şi pentru că ştiam toate acestea, venisem — trecând prin portiţa fântânii — să mă pun la pândă, împreună cu Cocardasse şi cu cei doi Passepoil, tatăl şi fiul, spre a-i surprinde pe bandiţi în clipa în cuie ar fi urcat în apartamentul domnişoarei de Wendel, pentru a-l ucide pe fiul dumneavoastră. Numai că, deoarece ora întâlnirii fusese modificată, fără ca eu să aflu, când am ajuns, acesta din urmă era deja angajat în luptă cu duşmanii săi, după cum ne-am putut convinge auzind zgomotul de bătălie ce provenea din locuinţa domnişoarei dumneavoastră de companie şi care ajungea până la noi. Fără a pierde o clipă, eram gata să-i sărim în ajutor, când am văzut venind în goană grupul atacanţilor, în număr de cinci, care şi porniră în

urmărirea lui, prin grădină, în mod evident, credeau că fiul dumneavoastră coborâse. Asta ne-a mirat foarte mult. Din locul în care ne aflam, supravegheasem cu cea mai mare atenţie intrarea din spate a palatului şi nu văzusem pe nimeni ieşind. Cu toate acestea, e lucru sigur că tânărul a reuşit să scape din capcana ce-i fusese pregătită. Dar cum? Iată ceva ce nu ne-am putut explica şi nici n-am stat prea mult să ne gândim. Pentru noi, principalul era ca el să fie teafăr. Totuşi, deoarece ne temeam că bandiţii l-ar putea ajunge din urmă, ne-am aruncat asupra lor şi i-am atacat în forţă. Fiindcă unul dintre ei o luase la goană, eram, aşadar, patru contra patru. Lupta a durat destul de puţin. În cele din urmă, am izbutit să-i ucidem, unul după altul... Şi aşa se face, doamnă, că aveţi în parcul dumneavoastră patru cadavre.

— Patru?... Firmin n-a văzut decât două.

— Mai există unul în fântână şi un al patrulea trebuie să fie în dreptul faţadei.

— Dacă este acolo, va fi găsit... Dar ce s-a întâmplat cu Philippe?

— Aici e misterul. Sfârşind prin a crede că părăsise palatul fără ca noi să-l fi zărit — deşi, vă repet, lucrul îmi pare aproape imposibil — ne-am hotărât să plecăm, după câteva clipe de aşteptare, şi ne-am întors fiecare la noi acasă. Potrivit tuturor probabilităţilor, fiul dumneavoastră trebuia să se fi întors la Passepoil, unde locuia. M-am dus acolo acum o oră... Nu se înapoiate.

— Nu se înapoiase!... Atunci, unde poate fi, Dumnezeule mare?... întrebă Aurore, cuprinsă de spaimă.

— Vom afla, cu siguranţă, în scurt timp. Acum nu trebuie să vă faceţi nici o grijă în privinţa lui.

— Credeţi?

— Nici cea mai mică.

— Totuşi este foarte ciudat că n-a mai fost văzut, observă contesa.

Apoi, venindu-i o idee:

— Ah! exclamă. Îmi amintesc de o stranie halucinaţie pe care am avut-o aseară. Era cam pe la oră despre care vorbiţi. Stăteam întinsă pe acest şezlong, pe jumătate adormită, când mi s-a părut că-l văd... chiar l-am văzut... căci el era... era cu

adevărat el… se afla în genunchi, lângă mine… i-am vorbit… mi-a răspuns.

— Ce spuneţi, doamnă? L-aţi văzut?… I-aţi vorbit?

— Da… da… eram cufundată într-unui din acele somnuri lucide care ţin totodată şi de vis, şi de realitate… şi acum, că-mi aduc aminte cu claritate, sunt convinsă că Philippe a venit aici… în această cameră… Dacă ochii trupului meu erau închişi, cei ai sufletului îl vedeau…

— Atunci staţi, contesă, spuse domnul Hélouin gândind adânc. S-ar putea că explicaţia acestei dispariţii ciudate să se afle tocmai în cele ce-mi spuneţi. Cine ştie dacă nu cumva tânărul, pe care duşmanii îl credeau coborât în grădină, nu rămăsese în palat, în care, căutând o ieşire… s-o fi rătăcit? Sau, cine ştie dacă, printr-una din acele atracţii magnetice, ce nu pot fi analizate de mintea omenească şi care totuşi există, fără putinţă de tăgadă, n-a fost atras spre dumneavoastră… până la mama sa, a cărei inimă venea în întâmpinarea inimii sale… Lucrul este foarte posibil şi am auzit deseori citindu-se cazuri asemănătoare.

— Asta este… aşa trebuie să fi fost… După cum spuneţi, inima mea simţise că el era aici… la câţiva paşi de mine… şi s-a îndreptat spre el… mi l-a adus.

— Şi, dacă v-aţi fi trezit în acel moment, v-aţi fi putut îmbrăţişa copilul. V-aţi fi recunoscut unul pe celălalt, fără să fie nevoie să vi se spună.

— Dar m-am trezit aproape imediat după ce mi-a apărut… Şi, vai! Plecase deja… În zadar l-am chemat… Nu l-am revăzut… Pentru ce n-a rămas, Doamne?

— Desigur că Dumnezeu s-a folosit de această cale spre a-l apropia de dumneavoastră, timp de o clipă, dar, socotind că încă nu sosise ceasul pentru a vi-l reda, i-a trimis gândul de a se îndepărta înainte de a vă trezi.

— Dar atunci, unde să se fi dus, când a părăsit această încăpere?… Mă întreb… nu cumva se află încă în palat?

— Nu cred, doamnă. Aş bănui, mai curând, că, după ce a reuşit în cele din urmă să iasă de aici, va fi rătăcit toată noaptea prin Paris, cu mintea plină de întâmplările ciudate de care a avut parte şi că, în timp ce noi vorbim, poate că se află deja pe drumul spre locuinţa sa, unde-l vom vedea întorcându-se dintr-o clipă într-alta.

— Şi dacă nu se mai întoarce? Nu mi-aţi spus că unul dintre cei care-i doreau moartea a fugit?

— Aşa este. Am fost chiar foarte dezamăgit din cauza aceasta, căci era însuşi şeful bandei, omul pe care ţineam cel mai mult să-l prind. Tovarăşii lui nu erau decât nişte figuranţi.

— Îl cunoaşteţi?

— Da, doamnă. Este un aşa-zis nobil italian, care-şi spune Giam-Battista, în vârstă de şaptezeci, şaptezeci şi doi de ani.

— Un nobil italian, pe nume Giam-Battista şi care doreşte moartea lui Philippe?

— Remarcaţi că este vorba de un pretins nobil şi că aşa susţine el că se numeşte, căci în realitate nu este mai italian decât mine, iar numele îi e de împrumut.

— Atunci, cine să fie cu adevărat?

— În realitate, rosti domnul Hélouin rar şi apăsând pe fiecare cuvânt, acest om e unul dintre cei mai ticăloşi pe care i-a purtat vreodată pământul, iar numele său adevărat este… Peyrolles.

— Peyrolles! repetă Aurore cu mirare, dar fără nici o izbucnire, aşa cum s-ar fi aşteptat poliţistul.

— Da, doamnă, Peyrolles, sau, mai corect, *de* Peyrolles, confirmă domnul Hélouin, oarecum surprins de calmul contesei, la auzul acestei dezvăluiri.

— A existat cândva un Peyrolles, care a fost duşmanul înverşunat al sărmanului meu Henri… cel despre care vorbiţi face oare parte din aceeaşi familie?

— Dar este acelaşi, doamnă!

— Acelaşi!… Vă înşelaţi amarnic, stimate domn. Peyrolles, cel la care fac aluzie, nu mai există de mult, fiind ucis de mâna soţului meu. O! Îmi amintesc totul foarte limpede. Scena din cimitirul Saint-Magloire, în care mizerabilul şi-a găsit moartea, este la fel de prezentă în mintea mea, ca şi cum s-ar fi petrecut ieri.

— Şi totuşi, vă asigur, doamnă…

— Ascultaţi — continuă Aurore, purtată de amintirile sale şi neţinând seama de întreruperea domnului Hélouin — iată cum s-au desfăşurat evenimentele: ne aflam în micuţa biserică Saint-Magloire. Bătrânul preot binecuvântase cele patru inele — al lui Henri, al meu, al lui Chaverny şi al prietenei mele, Flor. Eram nespus de fericită, ştiindu-ne acum uniţi pentru totdeauna în

faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor. Deşi ucigaşul tatălui meu nu-şi primise încă pedeapsa, fusese voinţa regelui că ceremonia să fie oficiată chiar în seara zilei în care prezidase, pentru prima dată, adunarea nobililor, ca fi urmare a faptului că, de câteva zile, devenise major. Şi hotărâse că nunta lui Lagardère să fie prilejul unei manifestaţii grandioase, fără precedent în istorie. Şi chiar aşa s-au petrecut lucrurile. Prin însăşi prezenţa sa, regele ne făcuse o mare onoare, dar momentul cel mai impresionant a fost atunci când regentul l-a adus pe contele de Lagardère în faţa scaunului de rugăciune al regelui şi când acesta i-a încins la şold propria lui spadă. Iar gestul a fost aprobat de toţi cei prezenţi, care-l socoteau perfect îndreptăţit. Ceremonia a fost lungă, într-un târziu, Louis al XV-lea s-a ridicat, s-a plecat în faţa altarului, ne-a adresat un salut cu mâna şi s-a îndreptat spre ieşirea bisericii, printre muşchetarii ce formaseră un culoar. L-am urmat şi noi, dar, spre mirarea noastră, Majestatea Sa se oprise împreună cu Alteţa Sa Regală, Philippe d'Orléans, în dreptul portalului, căci auzise în preajmă zgomote suspecte. În învălmăşeala ce se crease, am simţit cum cineva îmi strecoară în mână un bileţel. I-am întins hârtia soţului meu, iar acesta, tremurând de mânie, a citit, în auzul tuturor, un mesaj din partea prinţului de Gonzague, prin care — spre a-l atrage, desigur, într-o capcană — îl ameninţa că o va ucide în curând pe doamna Melanie Liébault, pe care o avea în puterea sa. Şi tocmai atunci, din bezna cimitirului ce înconjura biserica, s-a auzit un strigăt sfâşietor de femeie: "Lagardère!... Ajutor!" Trebuie să ştiţi, domnule Hélouin, că acea doamnă Liébault este o bună prietenă a noastră, care, în clipe grele, i-a fost de mare ajutor lui Henri.

Domnul Hélouin aprobă, înclinând capul:

— Da, Cocardasse mi-a povestit câte ceva despre acele întâmplări.

— Ei, bine, îmi amintesc cum regele a încercat să-i interzică lui Henri să se ducă singur spre locul din care continuau să se audă chemările disperate. Dar eu însămi, plină de încredere în el, cunoscându-i vitejia, n-am căutat să-l opresc, ba chiar i-am spus: "Du-te, Henri!" Şi, după ce-a făcut o plecăciune în faţa regelui, care voia să se opună la ceea ce consideră a fi o nebunie, şi după cp m-a strâns la piept, s-a năpustit ca o vijelie, dispărând în noapte. Din beznă au fost auzite cuvintele ce i le

adresă tatălui meu, în timp ce trecea prin apropierea mormântului său: "Priveşte-mă, Nevers!… Iată-mă!… Iată-mă!" Bună parte din cele ce au urmat le cunosc din povestirile vărului meu Chaverny, ale lui Cocardasse şi ale lui Passepoil, căci modestia firească a soţului meu l-a făcut să treacă foarte pe scurt peste unele detalii. Se pare că, atunci când a ajuns la locul luptei — căci o luptă începuse deja între oamenii lui Gonzague şi cei doi profesori de scrimă, cărora li se alăturase şi tânărul Berrichon, nepotul bunei mele Françoise — au crezut cu toţii că asupra lor se năpustise un uragan. Spada lui Lagardère a început să semene moartea printre slugile lui Philippe de Mantua, în curând şapte cadavre zăceau la pământ, dar prinţul însuşi lipsea. Pentru a-l sili să se arate, Henri i-a sfătuit pe prietenii lui să păstreze liniştea. Şi, într-adevăr, nemaiauzind nimic, pe Gonzague l-a cuprins panica şi, părăsindu-şi ascunzişul de unde gândise să-l atace pe la spate pe Lagardère, a făcut câţiva paşi, întrebând: "Peyrolles, s-a terminat?" Dar cum nimeni nu i-a răspuns, a continuat să înainteze. Curând, s-a împiedicat de un trup şi, încercând să se depărteze de el, picioarele i s-au încurcat în membrele nemişcate ale altui corp. S-a aplecat să vadă mai bine şi s-a putut convinge că era înconjurat de un morman de cadavre — cele ale acoliţilor săi. Cel mai mult îl durea pierderea lui Peyrolles, şi Cocardasse şi Passepoil l-au auzit scoţând un strigăt de disperare când a atins sângele cald ce curgea din trupul celui ce-i fusese *factotum*. Între timp, mulţi dintre participanţii la ceremonia din biserică reuşiseră să ajungă şi ei la locul luptei, purtând torţe, aşa încât tot ce a urmat a putut fi văzut limpede de către toţi. Regentul însuşi ţinea o torţă spre a-i permite regelui să vadă felul în care Lagardère avea să-l pedepsească pe ucigaşul lui Philippe de Nevers. Şi după ce dreptatea divină a fost împlinită, după ce privirile tuturor au reuşit să se desprindă de pe eroul acelui cutremurător deznodământ, au putut fi recunoscute trupurile celor căzuţi sub spada lui răzbunătoare. Eram şi eu acolo, aşa încât l-am văzut, cu ochii mei, mort, pe cel despre care îmi afirmaţi că acum ar fi în viaţă.

— Doamnă, replică domnul Hélouin, ştiu prea bine că lucrurile s-au petrecut precum spuneţi. Cocardasse mi-a descris de multe ori acea scenă îngrozitoare. Cu toate acestea, vă asigur că Peyrolles cel de acum este unul şi acelaşi cu acel

Peyrolles de odinioară. Probabil că rana primită n-a fost mortală, şi pe semne că şi-a revenit.

— Dar soţul meu mi-a spus că fusese atins la gât… şi ştiţi că rănile de acest fel nu iartă.

— De obicei nu, dar există şi excepţii, iar aceasta este una dintre ele. E posibil ca oţelul să fi străbătut carnea, fără a atinge un organ esenţial.

— Să fie oare cu putinţă să se fi-ntâmplat aşa? spuse contesa, a cărei convingere era serios zdruncinată.

— Chiar foarte posibil, doamnă, credeţi-mă. Am făcut o anchetă în legătură cu el şi am căpătat credinţa fermă că nu mă înşel. De altfel, ştiţi bine că niciodată nu afirm ceva cu uşurinţă. Iar Cocardasse şi Passepoil l-au recunoscut foarte clar azi-noapte. Aşa că ticălosul este într-adevăr în viaţă şi singurul semn care i-a rămas de la cumplita lovitură de spadă pe care i-a dat-o soţul dumneavoastră este un tic, care-l sileşte să-şi aplece des şi brusc capul către umărul stâng. Fără îndoială că i-a fost atins un nerv.

— Un tic care-l sileşte să-şi aplece capul spre umărul stâng! exclamă Aurore, ai cărei obraji se înroşiră sub un val de sânge ce i-i înfierbânta brusc.

— Da, în felul acesta… spuse poliţistul, imitând mişcarea pe care Peyrolles obişnuia s-o facă.

— O! Doamne! Ce bănuială îmi trece prin minte!… Dacă ar fi el?…

— Despre ce bănuială vorbiţi, contesă?

— Nefericitul meu soţ, când mi-a fost adus, pe moarte, mi-a spus, înainte de a-şi da sufletul, că ucigaşii săi erau comandaţi de un bărbat mascat, al cărui chip nu-l putuse vedea, desigur, dar la care remarcase acest tic.

— Este adevărat, şi Cocardasse îmi spusese acelaşi lucru, dar nu mă mai gândeam la asta.

— Oare l-am găsit, în sfârşit, pe asasinul lui Henri de Lagardère? strigă Aurore cu un glas vibrant şi cu chipul deja iluminat de bucuria răzbunării.

— S-ar putea, doamnă.

— Oo! Dac-aş fi sigură!…

— Din cele ce spuneţi rezultă serioase prezumţii ca Peyrolles să fie cel care a săvârşit acea crimă. Dar totuşi, nu sunt decât prezumţii.

— Doamne! Cum să le schimbăm în certitudini?

— Până acum nu prea văd care ar fi calea. Numai mărturisirea vinovatului ne-ar putea lămuri... şi este cât se poate de evident că, dacă vinovatul e într-adevăr omul nostru, el nu va recunoaşte nimic. Poate că dacă, azi-noapte, nu l-am fi trimis *ad padres* pe unul dintre bandiţii care-l atacaseră pe fiul dumneavoastră — un anume Mathias Knauss, de care se slujea de ani îndelungaţi pentru a-şi îndeplini planurile —, poate că am fi izbutit să-l silim să vorbească şi să-i smulgem vreo informaţie preţioasă. Din păcate, această mărturie ne lipseşte.

— Dar, mă gândesc... Bathilde aceasta, care este şi ea una dintre uneltele sale...?

— Aveţi dreptate. S-ar putea ca ea să fie în măsură să ne dezvăluie adevărul.

Contesa sună un clopoţel.

— Să fie chemată imediat domnişoara de Wendel, îi porunci servitorului care se prezentă.

Apoi, către domnul Hélouin:

— Dar unde să-l găsim pe acel Giam-Battista?

— Nu asta-i problema. Bătrânul ticălos are o asemenea îndrăzneală, încât a avut tupeul să se facă prezentat la Curte de către ambasadorul Veneţiei, cavalerul Zeno. Şi, nu mai târziu decât aseară, a fost văzut la balul oferit la Luvru în cinstea întoarcerii la Paris a ofiţerilor din Flandra.

— Aşadar, a câştigat încrederea ambasadorului?

— Nici pe departe. Cavalerul ştia prea bine la ce să se aştepte din partea lui. Ba chiar îl cunoştea atât de intim, încât i-a devenit complice şi a participat el însuşi la atentatul de aseară împotriva fiului dumneavoastră.

— Ce-mi spuneţi?! Un ambasador!...

— O! Un ambasador de soiul acesta... un aventurier de cea mai joasă speţă, care a risipit în orgii de tot felul o avere imensă şi care nu-şi datorează poziţia socială decât serviciilor pe care familia lui le-a adus, cândva, republicii Veneţiei...

— Dar, dacă era unul dintre cei care l-au atacat pe Philippe şi pe care i-aţi ucis — pe toţi, cu excepţia lui Peyrolles — trebuie să trag concluzia că în clipa asta...?

— Şi-a încheiat viaţa?… Desigur, eu însumi i l-am trimis lui Pluton[58], iar cadavrul lui este cel care se află în faţa palatului.

— Dar de ce oare dorea şi el moartea copilului meu?

— Pentru un motiv foarte simplu, contesă. După moartea dumneavoastră şi a fiului dumneavoastră, Bathilde urma să moştenească — sau credea că va moşteni — milioanele pe care i le-aţi lăsat prin testament… iar apoi, devenea doamna ambasadoare, nu fără ca Peyrolles să-şi ia din moştenire partea leului.

— Ce calcul îngrozitor!

În acea clipă intră un servitor.

— Doamnă contesă, spuse, tocmai a fost scos din fântâna cadavrul unui individ care se aruncase în el.

— Care a fost aruncat acolo, rectifică domnul Hélouin.

Iar Aurorei îi spuse şoptit:

— Este acel Mathias Knauss de la care am fi reuşit, poate, să obţinem vreo mărturisire cu privire la faptele mai vechi ale ex-*factotum*-ului lui Gonzague, cele din epoca morţii contelui de Lagardère.

Îşi atinse fruntea, ca şi când i-ar fi venit brusc o idee, şi-l întrebă pe servitor:

— N-a fost găsit în grădină şi un al patrulea cadavru?

— Nu, domnule, răspunse omul. Am cercetat-o dintr-un capăt în celălalt şi n-am văzut alte trupuri decât cele două care se află în pădure, adică, socotindu-l şi pe cel din puţ, trei cu totul.

— Iată ceva de neînţeles, spuse domnul Hélouin. L-am văzut totuşi pe omul meu rostogolindu-se, inert, la pământ, după o lovitură pe care i-am dat-o în plin piept.

Apoi, după o pauză în timpul căreia păruse să gândească adânc:

— De fapt, n-ar fi de mirare să fi fost victima vreunui vicleşug din partea cavalerului. Şi acum, când îmi amintesc mai bine felul în care a căzut, aproape că ajung să mă conving că m-am lăsat păcălit prosteşte. Ticălosul şiret, văzând că nu-mi poate scăpa, trebuie să fi profitat de întuneric pentru a mă face să cred că-l rănisem grav, simulând nemişcarea morţii. Acum îmi reamintesc că, mirat de brusca lui cădere la pământ, m-am

[58] Platon (mitol.): zeul Infernului, la romani. (n.t.)

aplecat asupra lui, să văd unde l-a atins spada mea. Ceea ce nu reuşisem încă, atunci când Cocardasse şi Passepoil, care-şi lichidaseră adversarii în pădure, au venit şi mi-au întrerupt cercetarea.

— Aşadar, întrebă contesa, omul acela poate fi încă viu?

— Pe cinstea mea, doamnă, tare mă tem că da.

— Doamne! strigă Aurore, înspăimântată. Oare cei mai periculoşi, cei doi duşmani ai fiului meu să fie încă în viaţă?… Şi, deocamdată, habar nu avem unde se află el… Nu ştim dacă, chiar în clipa în care vorbim, nu este din nou în luptă cu ei… O! Nu vreau să mai rămân nici o clipă în starea asta de nelinişte… Cu orice preţ, am nevoie de copilul meu… imediat… imediat…

Şi, foarte agitată, îşi chemă camerista:

— Germaine!

Germaine se prezentă.

— Lectica mea, repede!… Plec.

— Ce intenţionaţi să faceţi, doamnă? întrebă domnul Hélouin.

— Să alerg la locotenentul de poliţie, să-i spun să-şi trimită numaidecât toţi agenţii în căutarea lui Philippe… Fiecare clipă care trece îi poate fi fatală.

— Precauţia este bună. Nu sunteţi totuşi de părere că, înainte de a pleca, să auziţi ce are de spus domnişoara de Wendel?

Aurore nu mai avu timp să răspundă.

Servitorul pe care-l trimisese după domnişoara de companie reveni să anunţe că aceasta era de negăsit şi că dezordinea ce domnea în apartamentele ei părea să indice o plecare precipitată.

— Cu siguranţă, nenorocita s-a dus la ceilalţi, spuse contesa.

— Este de presupus, replică domnul Hélouin.

— Şi e, vedeţi bine, un motiv în plus pentru a face imediat apel la locotenentul de poliţie.

— Vreţi să-mi permiteţi să vă însoţesc, doamnă? S-ar putea să vă fiu util.

— Voiam chiar să vă rog… Ah! Încă ceva. Nu mi-aţi spus ce situaţie are fiul meu?

— Ostaş.

— Aproape că mă aşteptam la asta. Şi în ce corp de armată?

— La gărzile franceze.

— Şi ce este… simplu soldat?

— Ofiţer, doamnă.

— Ofiţer!

— Da. Şi-a câştigat brevetul prin purtarea sa din ultima campanie. Mai înainte nu era decât sergent. Şi acel prim grad şi-l cucerise la asaltul asupra Pragăi, pe ale cărei ziduri de fortificaţii se urcase înaintea colonelului Chevert.

— Viteaz şi curajos ca şi tatăl său! spuse Aurore cu mândrie. Acum, domnule, să plecăm repede. Nu pot să mai aştept.

— Abia se luminează de ziuă, observă domnul Hélouin. Poate că este prea devreme pentru a ne duce la poliţie.

— Ce importanţă are ora! replică Aurore cu semeţie. Aş vrea să-l văd pe magistratul însărcinat cu siguranţa publică şi care ar îndrăzni s-o silească pe fiica prinţului de Lorraine, pe văduva contelui de Lagardère, să facă anticameră.

Contesa voi să-l poftească pe domnul Hélouin să urce lângă ea, în lectică, dar, din respect, acesta refuză o asemenea cinste.

— De altminteri, adăugă el, mergând pe jos voi avea vederea mai liberă pentru a cerceta ce se va petrece în jurul nostru.

În clipa în care treceau pragul palatului, poliţistul îi zări pe Cocardasse şi pe Passepoil, care intrau pe strada Francs-Bourgeois. Se îndreptă repede către ei.

— Ce căutaţi pe-aici? îi întrebă. Aveţi cumva ştiri despre Philippe?

— Nici una, răspunse Passepoil. Nu s-a întors încă la mine acasă şi veneam încoace să vedem dacă, din întâmplare, n-am afla pe-aici ceva noutăţi.

— Ai vorbit cu contesa? întrebă Cocardasse.

— I-am mărturisit că i-am găsit fiul. Dar bucuria i-a fost de scurtă durată când a aflat întâmplările de azi-noapte… Cu atât mai mult cu cât eu nu l-am ucis pe Zeno, aşa cum crezusem.

— Ia te uită! Cum aşa? L-am văzut lungit ţeapăn pe pământ, fără să mişte mai mult decât o bârnă, sărmanul.

— Era un vicleşug… Ne-a păcălit, şi acum râde, cu siguranţă, de prostia noastră. Aşa încât trebuie să ne temem

mai mult ca niciodată de ceea ce el, cât şi Peyrolles, pun la cale împotriva lui Philippe. Drept urmare, contesa, a cărei lectică o vedeţi venind, merge împreună cu mine la domnul Hérault, locotenentul de poliţie, pentru a-l ruga să-i caute cât mai urgent fiul.

— Caramba! Vă însoţim şi noi acolo, baroane... Nu-i aşa, micuţule?

— Desigur, nobilul meu prieten, desigur... dacă totuşi doamna Aurore ne permite, replică Passepoil, care voia întotdeauna să respecte eticheta.

— Sunt sigur că va consimţi cu plăcere, îl încredinţa domnul Hélouin. Cu cât vom fi mai mulţi, cu atât va fi mai bine. Nu ştiu ce se poate întâmpla pe drum.

Lectica se apropie. Când ajunse în dreptul celor trei bărbaţi, Cocardasse şi Passepoil îi cerură contesei permisiunea de a o escorta.

Aurore le-o acordă din toată inima.

— Da, prieteni, veniţi, le spuse. Mă voi simţi mai puternică în tovărăşia voastră, a tuturor.

Mica trupă se îndreptă apoi, în pas rapid, către piaţa Victoires, unde erau instalate, provizoriu, birourile poliţiei.

Capitolul III - Uşa cea joasă

Să ne-ntoarcem acum la Philippe.

Părăsind fundătura, tânărul porni să meargă la întâmplare, revăzând în minte toate câte i se întâmplaseră de două ore încoace.

Dar gândurile nu i se puteau fixa pe nimic.

Convorbirea sa, la bal, cu Bathilde; venirea lui la ea acasă; capcană a cărei victimă fusese; lungul său drum prin vastele şi tăcutele apartamente din palat; portretul pe care-l văzuse în camera cea mică, în faţa bustului şi lângă pătuţul de copil; femeia adormită lângă care îngenunchease — toate acestea îi treceau iar şi iar prin minte, fără nici o ordine şi fără şir, într-un vârtej fantastic.

Fără a-i păsa de frigul înţepător al nopţii şi nici de orele ce treceau, mergea, mergea întruna, habar neavând de drumul pe care-l parcurgea.

După ce umblase astfel până spre ziuă, ajunse în faţa unei case cu înfăţişare destul de frumoasă, din care ieşea un zgomot confuz şi continuu de voci, de paşi într-un du-te-vino agitat, de parcă înăuntru ar fi avut loc o mare reuniune de oameni.

Casa, înaltă de trei etaje, era luminată de sus şi până jos, constituind o mare pată de lumină printre vecinele ei, cufundate încă în semiobscuritate.

În mod maşinal, tânărul se opri s-o cerceteze cu privirea, întrebându-se ce putea fi acolo, pentru ca la o asemenea oră să domnească încă atâta agitaţie.

Pe când încerca să rezolve această problemă, un individ, cu capul şi umerii înväluiţi într-o pelerină, trecu prin faţa lui şi, după ce-l văzu, făcu o mişcare de retragere, dar apoi se apropie repede de o uşă joasă situată pe una din laturile imobilului, o deschise şi dispăru imediat în spatele ei.

— La dracu! înjură Philippe, care aruncase o privire asupra personajului şi-i zărise trăsăturile, în ciuda glugii care i le acoperea în parte — ori mă înşel amarnic, ori este şnapanul acela de Zeno, seducătorul Marinei şi asasinul meu de ieri… Ce-o fi vrând să facă aici?

Se uită mai atent la casă şi sfârşi prin a o recunoaşte ca fiind ambasada Veneţiei, unde venise deja să-l caute pe cavaler.

— Ei! Nu, nu mă înşel deloc, este chiar el, mizerabilul. Aceasta-i locuinţa lui. Ah! De data asta nu mi se va spune că-i absent: l-am văzut intrând. Dar ce-i cu toată lumea asta la el? Oare dă o petrecere? Dacă-i aşa, cu atât mai bine, pe cinstea mea. În felul acesta vor fi mai mulţi martori la pedeapsă pe care i-o voi da.

Înaintă către uşa pe care o deschisese cavalerul, fără a se gândi că, în mod sigur, nu aceea era intrarea principală a clădirii şi fără a-şi da seama că ora matinală era nepotrivită pentru a cere să fie primit înăuntru.

Cel pe care-l văzuse Philippe era, într-adevăr, Zeno. Reprezentantul Veneţiei nu venea, bineînţeles, să se ocupe de treburi diplomatice. Aceasta ar fi fost, desigur, cea mai mică dintre grijile sale. Prezenţa lui la ambasadă avea un motiv mult mai serios.

Aşa cum am spus mai înainte, era proprietarul unui tripou. Şi nu al unui tripou clandestin, ci a unei case de jocuri recunoscute şi autorizate sub acoperirea imunităţii diplomatice.

La Zeno te aflai la fel ca pe teritoriul Veneţiei, şi leul din piaţa San-Marco îşi întindea aripile protectoare între paznicii legilor şi nefericiţii jucători care veneau, cu naivitate, să se lase jefuiţi de către italian.

Poate că mai târziu vom avea prilejul să-l facem pe cititor să pătrundă, la ora jocului, la cavaler care, după cum se vede, avusese motive foarte bune pentru a-şi instala tripoul chiar la ambasadă. După ce plecase de la palatul Nevers, Zeno, observând că îmbrăcămintea îi fusese sfâşiată în mai multe locuri de spada domnului Hélouin, se hotărâse să meargă la "casa de distracţii" să-şi schimbe hainele şi să-şi pună o ţinută mai potrivită. Şi l-am văzut întorcându-se la ambasadă tocmai când revenea de pe colina Montmartre.

Ţinea să afle imediat ce beneficii îi realizaseră crupierii săi în timpul nopţii.

Dar un lucru îl intriga mult, provocându-i o adevărată nelinişte, şi anume, se mira ce căuta Philippe în faţa uşii sale.

— De unde-a apărut şi ce urmăreşte aici? se întreba, în timp ce se îndrepta spre sala de joc. Să aibă oare intenţia de a intra în ambasadă? Dacă da, ar trebui să iau măsuri spre a-l împiedica. Pentru orice eventualitate, să fim atenţi.

Trecu apoi într-un mic cabinet, în care obişnuia să-şi facă socotelile cu crupierii, şi se înarma cu un pistol pe care-l scoase dintr-un sertar.

Acest argument *ad hominem*[59] era, se pare, necesar uneori pentru rezolvarea unor neînţelegeri dificile. Câteodată, ludovicii sau alte monede rătăcite prin buzunarele oamenilor săi nu consimţeau să iasă de-acolo decât sub ameninţarea ţevii de oţel.

Astfel înarmat, intră în saloane şi aşteptă…

Philippe înaintase, aşadar, spre uşa cea joasă. Aceasta era o bucată masivă de stejar, având în partea de sus un ghişeu prevăzut cu grilaj. Nu avea nici ciocan, nici vreo broască vizibilă.

Tânărul bătu cu mânerul spadei sale.

---

[59] *Ad hominem* (lb. latină) = împotriva omului. Nu se utilizează decât în expresia *argument ad hominem* = argument prin care se învinge un adversar opunându-i propriile cuvinte sau propriile sale fapte. (n.t.)

După câteva clipe, în spatele uşii se auziră paşi ce se apropiau repede.

— Ce vreţi? întrebă în curând un glas repezit, cu un puternic accent italienesc, în vreme ce o faţă neprimitoare se arăta la ghişeu.

— La naiba! Vreau să intru, răspunse Philippe.

— La ce bun? Practic s-a terminat, nu se mai joacă, şi toată lumea va pleca. De altfel, nici nu se intră pe aici. Asta-i o trecere rezervată doar celor de-ai casei, şi dumneata nu eşti dintre aceştia, altminteri, în loc să baţi în uşă, ai fi făcut semnalul stabilit.

— Nu înţeleg nimic din cele ce spui, replică tânărul cu nerăbdare. L-am văzut adineauri pe cavalerul Zeno intrând pe uşa aceasta… Trebuie să-i vorbesc personal şi vreau să mă conduci la el numaidecât.

— Domnul cavaler este, desigur, ocupat să-şi facă socotelile de casă şi nu-i place să fie deranjat în asemenea momente.

— Ei! Puţin îmi pasă de ce face ticălosul dumitale de stăpân… Deschide-mi, pe toţi dracii! Sau intru cu forţa…

La auzul acestor cuvinte aspre, interlocutorul lui Philippe, care avea în grijă paza acelei intrări, îşi lipi şi mai mult faţa de grilaj, spre a-l privi mai bine pe acesta.

În mod evident, nu era obişnuit să audă vorbindu-se despre cavaler într-un mod atât de nepoliticos şi foia să-l vadă îndeaproape pe îndrăzneţul care-şi permitea să se exprime astfel.

Văzând puţina grabă de a i se satisface dorinţa, Philippe nu se mai putu stăpâni:

— Pe viaţa mea! ocărî, îmi deschizi, secătură?… Îţi spun doar că vreau să intru…

Şi, apucând grilajul cu o mână, zgudui cu atâta putere uşa, încât obloanele începură să-i geamă. Dar uşa nu cedă — era în stare să reziste la cele mai puternice zdruncinături şi izbituri.

— *Diavolo!* zise paznicul retrăgându-se prudent. Cine mai e şi turbatul ăsta? Mă duc să-l previn pe Excelenţa Sa.

Şi se îndepărtă, lăsându-l pe tânăr să se înverşuneze a şi mai abitir împotriva uşii.

Se scurse un sfert de oră.

Nevăzând pe nimeni care să revină. Philippe, plictisit să tot zguduie în mod inutil uşa, sfârşi prin a o părăsi şi se duse să se

posteze la doi paşi mai încolo, hotărât să profite deprima ieşire ce va avea loc pentru a intra pe coridor şi a ajunge la cavaler, oricâtă rezistenţă i s-ar opune.

Stătea astfel de pază de vreo zece minute, arzând de nerăbdare, când uşa se deschise deodată larg, în fundul culoarului se zări o umbră şi, imediat, răsună o detunătură.

Philippe, care se şi repezise înainte, fu oprit brusc în elanul său de un proiectil care-l nimeri în dreptul stomacului. Scoase un strigăt şi se clătină. Ar fi şi căzut la pământ, dacă patru braţe viguroase nu l-ar fi reţinut îndată.

Uşa se reînchisese imediat.

— Doamne Sfinte! Dar ăsta-i puştiul!

— Sfântă Fecioară! El este…

Aceste două exclamaţii fuseseră scoase, aproape simultan, de către Cocardasse şi Passepoil.

Cei ce purtau lectica Aurorei merseseră atât de repede, încât nu le trebuise nici măcar o jumătate de oră pentru a veni de pe strada Francs-Bourgeois până pe strada Montmartre.

Philippe primise împuşcătura trasă din interiorul coridorului tocmai în clipa în care mica trupă intra pe stradă, chiar în faţa ambasadei.

Auzind pocnetul şi văzând un bărbat gata să se prăvălească pe pământ, cei doi profesori de scrimă alergaseră către el şi, spre marea lui uimire, îl recunoscuseră pe Philippe.

— Pe toţi dracii! Ce mai înseamnă şi asta? exclamă gasconul, încercând să vadă dacă tânărul era rănit grav.

— Ghicesc cam ce este, replică Pasepoil. Ne aflăm în faţa ambasadei Veneţiei.

— Şi Zeno a vrut să ne dovedească existenţa lui, adăugă domnul Hélouin, care, între timp, sosise şi el. Dar unde-i rănit bietul băiat? întrebă, aruncând priviri îngrijorate spre lectica Aurorei care, pentru moment, se oprise în loc, la o mică depărtare.

— Nicăieri, prieteni, replică Philippe, ridicându-se deodată. Glonţul a alunecat pe unul din nasturii uniformei mele şi nu m-a atins. Numai că şocul a fost atât de puternic încât aproape ca ra-am sufocat, şi chiar şi acum sunt încă ameţit.

— Domnul fie lăudat! spuse poliţistul. În cazul acesta, veniţi, domnule conte, mama dumneavoastră vă aşteaptă.

Tânărul n-avu timp să se minuneze de vorbele domnului Hélouin.

Acesta, secondat de Cocardasse şi Passepoil, îl trase repede către lectică.

Zărindu-l pe Philippe pe care cei trei bărbaţi îl duceau spre ea, contesa simţi un fel de ameţeală şi inima începu să-i bată cu atâta putere, încât părea gata să i se spargă.

Nu se putea înşela, era fiul ei, copilul pe care-l plânsese vreme atât de îndelungată şi pe care îl revedea, în sfârşit! Era inutil să i se spună acest lucru — întreaga ei fiinţă se avânta spre el.

Şi atunci, într-un soi de nebunie maternă, sări jos din lectică, alergă spre fânar şi, înlănţuindu-l cu braţele, îl duse către uşorul vehicul în care-l îndemnă să urce împreună cu ea.

— Întoarceţi-vă la palat, le porunci domnul Hélouin celor ce purtau lectica. Ne-am terminat cursa. Şi în sinea lui, adăugă: "Domnul locotenent de poliţie Hérault a scăpat ca prin urechile acului, căci contesa părea decisă să intre până în apartamentele lui, dacă ar fi fost necesar pentru a-i vorbi fără întârziere."

Apoi, spre a nu tulbura revederea dintre contesă şi Philippe, se îndepărtă împreună cu cei doi profesori de scrimă.

În lectica sa, Aurore îşi ţinea fiul îmbrăţişat, zâmbind şi plângând totodată. Dar nu era în stare să vorbească, negăsind cuvinte pentru a-şi exprima fericirea.

Nu rostea decât două vorbe:

— Copilul meu!…

Dar în acestea era întregul ei suflet.

Iar el nu ştia ce să răspundă decât:

— Mamă!

Şi inima i se topea de fericire că o regăsea atât de frumoasă pe cea a cărei imagine adorată o păstrase în amintirile sale de copil.

Reîntoarcerea acasă fu rapidă.

Odată ajunşi, Aurore îşi conduse fiul la ea, chiar în camera în care el îi apăruse în ajun. Acolo putu da frâu liber bucuriei nebune ce i se revărsa din inimă în valuri.

Clipe îndelungate, între ei nu fu decât un schimb de dulci mângâieri. Şi unul şi celălalt fuseseră lipsiţi de ele atâta vreme, încât nu se puteau sătura.

Cu toate acestea, efuziunile lor sfârşind prin a deveni mai calme, ajunseră la capitolul confidenţelor.

Aurore voi ca Philippe să-i povestească viaţa lui până în cele mai mici amănunte.

Tânărul îi istorisi tot ceea ce am relatat deja.

Când ajunse să vorbească despre hârtia găsită în vechea barcă eşuată pe plajă de la Saint-Valéry-en-Caux şi despre felul în care valurile i-o readuseseră după ce o aruncase în mare, ea îl întrebă:

— Şi mai ai încă acea hârtie?

— Da, mamă. Fără să ştiu de ce, am avut întotdeauna presentimentul că, într-o zi, mi-ar putea fi utilă.

— Să mi-o arăţi… Spui că apa a şters cu totul scrisul?

— În întregime. Doar în partea de jos se află o semnătură, dar şi ea este atât de spălăcită, încât e imposibil de descifrat.

— Nu face nimic, vreau s-o văd.

— O vei vedea chiar astăzi, mamă, dacă vrei.

— Bine, chiar astăzi. Deşi pare să nu aibă nici o valoare, presimt, ca şi tine, că are, dimpotrivă, o mare importanţă pentru noi, căci trebuie să facă parte din documentele pe care le purta omul care te însoţea.

— Aşa mi-am închipuit întotdeauna, spuse Philippe.

Apoi îşi continuă povestirea şi, după ce-i vorbi despre întâlnirea cu bătrânul cel înalt şi despre capcanele ce-i fuseseră întinse începând din acel moment, ajunse şi la cursa ce-i fusese pregătită în ajun.

— Pe aceasta o ştiu, copilul meu, îl întrerupse Aurore. Mi-a relatat-o domnul Hélouin azi-dimineaţă. Acea Bathilde de Wendel te-a atras la ea, nu-i aşa?

— Este adevărat. A făcut-o sub pretextul de a-mi dezvălui un secret în legătură cu naşterea mea.

— Nemernica!… Putea, într-adevăr, să ştie multe în privinţa aceasta, de vreme ce ea este cea care te-a răpit.

— Mi-a mărturisit asta — voia, astfel, să-mi salveze viaţa.

— Ah! A avut îndrăzneala să-ţi spună o asemenea minciună? Dar ţi-a mărturisit şi cu ce scop a acţionat aşa?

— Mai întâi, mi-a spus că scopul ei era de a mă sustrage urii unor persoane. Acestea, vrând să se răzbune pe familia mea, cu care se duşmăneau, hotărâseră să mă omoare. Apoi, a revenit asupra explicaţiei sale. Mi-a vorbit despre un bărbat, un monstru, pe care întâmplarea i l-a scos în cale şi care o obligase să-l slujească… şi că atunci, la îndemnul lui, venise la dumneata, pentru… Aici, a avut o reţinere şi, cum tocmai în momentul acela am fost atacat de către complicii ei, n-am putut afla mai mult.

— Îţi voi spune eu adevărul, copilul meu.

Şi Aurore îi aduse la cunoştinţă lui Philippe existenţa testamentului şi-i vorbi despre speranţa pe care Bathilde şi-o pusese în el.

— Cum se poate aşa ceva?! exclamă tânărul. Acum, totul îmi devine clar.

— Nu, nu totul. Ştii cine este bătrânul care, de doi ani, te-a urmărit cu atâta ură?

— Nu, mamă.

— Ei, bine! Ascultă. Într-o zi, cu puţin timp înainte de a fi smuls iubirii mele, tatăl tău a primit o scrisoare din partea unui văr al meu, cel mai bun prieten al său, marchizul de Chaverny.

— Marchizul de Chaverny! se minună tânărul.

— Cum, îl cunoşti?

— L-am văzut de curând în tabăra de la Ostende, împreună cu marchiză şi... cu fiica sa, domnişoara Olympe.

— Asta nu mă miră deloc, încuviinţă Aurore. Ştiu, într-adevăr, că s-au dus acolo toţi trei. Dar dă-mi voie să continui. Domnul de Chaverny se afla atunci la moşia sa din Lagny. În scrisoare, îi comunică tatălui tău că avusese o ceartă destul de aprinsă cu un gentilom în trecere prin ţinut şi că acea discuţie fusese urmată de o înţelegere cu privire la un duel ce trebuia să aibă loc chiar în aceeaşi seară, în Paris, pe terenul din faţa Palatului Invalizilor, lângă grădină. Neştiind unde să-şi găsească un secund, datorită depărtării de capitală şi a răstimpului scurt pe care-l avea la dispoziţie până ce trebuia să-şi întâlnească adversarul, marchizul îl rugă pe soţul meu să binevoiască să-i facă acest serviciu. Din păcate, scrisoarea era falsă. Nu domnul de Chaverny îl aştepta, ci o bandă de ticăloşi care s-au năpustit asupra lui, pe neaşteptate, şi l-au asasinat, cu toată rezistenţa lui eroică... O! Da, eroică, deoarece, înainte de a sucomba, îşi făcuse un pat de cadavre. Sub trupul său au fost găsite şapte.

Philippe îşi îndreptă corpul, înfiorându-se. Era palid, dar un fulger de mândrie îi sclipise în priviri auzind relatarea acelui sfârşit eroic.

— Aşadar, tatăl meu era un gigant? întrebă.

— Da, fiule: un gigant al spadei.

— Şi ucigaşii lui şi-au primit pedeapsa pentru crima lor?

— Niciodată nu au putut fi cunoscuţi.

— Niciodată?

— Nu, deşi s-au depus toate eforturile în acest scop.

— Rezultă că, actualmente, cel pe care-l plângi, mamă, nu este încă răzbunat?

— Nu încă... dar va fi în curând, dacă vei voi.

— Ce vrei să spui prin asta?

— Că azi dimineaţă l-am descoperit, în sfârşit, pe principalul autor al omorului.

— L-ai descoperit?

— Da...

— Cine este? Repede, mamă, spune-mi?...

— Bărbatul acela... complicele Bathildei...

— Cum? El?!...

— Chiar el, am dovezi ce pot fi considerate certe. Şi Aurore îi repetă tânărului ultimele cuvinte ale contelui şi remarcă pe care o făcuse, cum că ucigaşii erau conduşi de un bărbat mascat ce avea obiceiul de a-şi înclina des capul, cu o scuturare bruscă, spre umărul stâng. Apoi îl întrebă:

— N-ai constatat o mişcare nervoasă de felul acesta la bătrânul pe care l-ai întâlnit?

— Ba da, ba da! exclamă Philippe. Ba chiar, îmi aduc aminte că i-am spus ceva despre asta lui Cocardasse, când i-am descris personajul. De altfel, şi ieri, deşi abia l-am întrezărit, am observat din nou acel tic bizar… Dar este oare asta o dovadă certă a vinovăţiei sale, mamă? adăugă locotenentul căruia, datorită vârstei înaintate a ticălosului, îi repugnă să-l condamne fără o siguranţă absolută.

— Pentru mine, este, replică Aurore, deoarece acel tic e rezultatul unei lovituri de spadă pe care tatăl tău i-a dat-o în nişte împrejurări pe care le vei afla nu peste mult timp. Ticălosul acesta a fost întotdeauna duşmanul nostru de moarte şi a încercat mereu să ne facă cel mai mare rău cu putinţă. Multă vreme l-am crezut mort, şi de aceea bănuielile mele nu s-au îndreptat către el, dar, de vreme ce trăieşte, îţi spun că el este, numai el poate fi asasinul contelui Henri de Lagardère.

— Contele Henri de Lagardère, ai spus? exclamă Philippe. Acel erou a fost tatăl meu?

— Acel erou!… Ah! Philippe, cuvintele acestea îmi fac bine, căci mă întorc la epoca îndepărtată a luptelor cavalereşti pe care le-a purtat pentru mine şi îmi amintesc fericirea mea pierdută.

Îşi împreună mâinile şi îngăimă, ca în extaz:

— Henri, frumosul meu Henri! Aşadar, renumele ţi-a supravieţuit? Şaptesprezece ani nu au putut şterge amintirea curajului şi a faptelor tale de vitejie!

Tânărul continuă:

— Mamă, de când sunt în armată, am auzit de nenumărate ori citindu-se numele contelui Henri de Lagardère, ca un model de bravură şi loialitate. Şi, fără a şti ce legătură strânsă mă unea cu el, învăţasem să-l iubesc, să-l venerez. Dar nu-i cunoşteam tragicul sfârşit…

— Îl vei răzbuna, nu-i aşa, fiule? exclamă contesa.

— De ce nu cunosc mai mulţi dintre ucigaşii lui, şopti Philippe, ca pentru sine.

— Mai mulţi? La ce bun, dacă-l cunosc pe cel care îi comandă?

— Chiar astăzi, fără milă, ca un împărţitor al dreptăţii, îi voi pedepsi unul după celălalt, continuă tânărul, parcă fără a auzi.

Aurore nu înţelegea motivul care-l îndemna pe fiul său să vorbească în felul acesta şi i se părea că nu era atât de exaltat pe cât s-ar fi aşteptat ea.

— Astăzi — spuse că spre a încheia — îmi aparţii în întregime. Dar — adăugă cu vehemenţă — mâine ne vom duce la Curte să-l căutăm pe principalul vinovat. Mi s-a spus că vine la palat destul de des; acolo, în faţa întregii nobilimi, îl vei lovi, acolo îl vei face să-şi ispăşească crima. Moartea contelui Henri de Lagardère trebuie să fie răzbunată în chip răsunător.

— Ai dreptate, mamă! strigă tânărul locotenent, ridicând capul, ca pentru a întări puternica hotărâre ce pusese stăpânire pe el. O asemenea pedeapsă nu trebuie să se săvârşească în întuneric. Şi mâine — fiindcă mâine este ziua pe care o alegi — Dumnezeu îmi va îndruma spada, care niciodată nu a slujit o cauză mai nobilă ca aceasta…

— Nu spada ta este cea care trebuie să-l lovească, ci cea a tatălui tău, care de acum înainte devine a ta, exclamă Aurore… Iat-o — adăugă, ducându-se să ia o spadă lungă şi lată ce se afla atârnata pe perete, aproape de căpătâiul patului ei. Primeşte-o, copile, ca pe o moştenire sfânta, şi fie că ea să-ţi reamintească fără încetare faptele de vitejie ale celui ce nu mai este.

— Da, mamă, răspunse Philippe sărutând cu pietate arma. Va fi pentru mine ca o amintire vie a tatălui meu şi mă va face la fel de puternic şi de viteaz ca şi el.

* * *

Aurore voi să dea imediat dispoziţii în vederea instalării fiului său, dar se împotrivi la gândul că el s-o părăsească fie şi o singură clipă, astfel că-şi trimise servitorii să-i aducă de la Passepoil tot ceea ce-i aparţinea.

Vechiul palat părea că renaşte la viaţă.

În toate părţile era o forfotă, o agitaţie neîncetată. Nu trebuia oare să i se pregătească noului stăpân o locuinţă demnă de el?

Contesa părea transfigurată: slăbiciunea, istovirea lăsaseră locul unei activităţi febrile. Ea conducea totul, se ocupa de toate, muştruluindu-i, stimulându-i pe toţi.

În cursul zilei, în vreme ce Philippe se odihnea pentru o clipă, trimise să fie chemaţi marchizul şi marchiza de Chaverny.

Aceştia sosiră în curând, împreună cu Olympe.

Contesa se repezi spre ei, strigând:

— Fiul meu!… L-am regăsit!…

— Ştiam că urma să-ţi fie adus dintr-o clipă într-alta, spuse Flor.

— Şi m-aţi lăsat, şi voi, să plâng?

— Gura ne fusese pecetluită. Ştii de ce?

— A! Da, pentru a clarifica unele bănuieli. Ei, bine! Lucrurile s-au lămurit.

— Tocmai am aflat asta de la Cocardasse, cu o oră în urmă. Dar, acum, vei reveni printre noi. Eşti aşteptată la Curte.

— Intenţionez să mă duc acolo mâine, nu pentru a lua parte la petreceri, ci spre a-l răzbuna pe Henri… Peyrolles va fi prezent, fără îndoială?

— Nu lipseşte în nici o zi de la palat.

— Ticălosul!… Şi eu, care-l credeam mort, încă de la întâmplarea din cimitirul Saint-Magloire.

Şi noi la fel, iar domnul Hélouin este cel care ne-a dezvăluit faptul că acest gentilom italian, pe nume Giam-Battista, cu o prezenţă atât de asiduă la Versailles, era pur şi simplu fostul *factotum* al prinţului de Gqnzague.

— Aşadar, nu-l recunoscuseţi?

— Înainte de află cine este, nu, dar pe urmă, da. Gândeşte-te că au trecut totuşi atâţia ani!

— Este adevărat. Cu toate acestea, eu sunt convinsă că-l voi recunoaşte imediat: ura mea mă va face să-l ghicesc dintr-o mie.

— Şi unde se află fiul dumitale? întrebă domnul de Chaverny, observând absenţa lui Philippe şi pentru a calma iritarea ce începea s-o cuprindă pe contesă, vorbind despre Peyrolles.

— Se odihneşte puţin, bietul copil. Este atât de obosit — o noapte întreagă petrecută rătăcind prin Paris! Ştii, desigur, toate acestea, Flor?…

— Totul… replică marchiza. Capcana de aseară, în palatul tău, şi tot ce a urmat… Dar, spune-mi, este adevărat că acea Bathilde a fugit?

— Nici nu putea face altceva, nenorocita.

— Într-adevăr, i-ar fi fost greu să apară în faţa ta.

În clipa aceea intră Philippe. Se trezise şi aducea hârtia despre care îi vorbise mamei sale.

Nu ştia nimic despre prezenţa familiei Chaverny şi, la vederea oaspeţilor, mai ales a celei a Olympei, se simţi oarecum stânjenit.

— Ei, bine! Domnule conte, îl întrebă Flor zâmbind; veţi răspunde curând invitaţiei pe care v-am făcut-o ieri, la balul de la Luvru?

— Doamnă, replică Philippe, va fi pentru mine o mare I cinste să-mi însoţesc mama la dumneavoastră… de câte ori va avea plăcerea să vă viziteze…

— Întocmai, vizita dumitale ne va face întotdeauna plăcere, soţului meu şi mie… şi cu atât mai mult Olympei, care vorbeşte întruna despre dumneata, replică marchiza, cu maliţiozitate.

La aceste cuvinte, fata se făcu roşie ca macul şi se ascunse în spatele mamei sale, în vreme ce, la rândul său, Philippe nu ştia ce atitudine să ia.

— Ei, dar ce-nseamnă asta? Vă cunoaşteţi? întrebă Aurore.

— Cum, dacă ne cunoaştem?! exclamă domnul de Chaverny. Oare fiul dumitale, domnul locotenent-conte de Lagardère — căci aşa trebuie să fie numit acum — nu ţi-a povestit întâlnirea noastră de la Ostende?

— Mi-a spus că te-a văzut în tabără, dar fără alte detalii.

— Atunci nu ştii că noi, toţi trei, îi datorăm viaţa?

— Nu ştiu absolut nimic despre aşa ceva.

— Află, deci, că, mulţumită lui, am scăpat de la o moarte înspăimântătoare: în timpul unei furtuni puternice, caii poştalionului nostru, speriaţi de tunet, se ambalaseră cu puţin înainte de a ajunge la Ostende, şi ne aşteptam ca, dintr-o clipă într-alta, să fim răsturnaţi şi zdrobiţi, când, deodată, Philippe, care din fericire se afla acolo, s-a repezit curajos în faţa atelajului, cu riscul de a fi călcat de o sută de ori în picioare, şi a

reuşit, după un în efort de neînchipuit, să oprească trăsura chiar în faţa unui stejar aflat pe marginea drumului şi care s-ar fi prăbuşit peste cai, făcându-i practic praf.

— Dragul meu copil! exclamă Aurore, apropiindu-l pe fânar de ea şi îmbrăţişându-l cu dragoste. Are vitejia tatălui său.

— O! Da, naşă, adăugă Olympe cu ardoare, curajul lui este mai presus de orice laudă… dac-aţi fi văzut cât era de cumplit! …

Şi îndreptă către Philippe o lungă privire de recunoştinţă şi de dragoste.

Tânăra fată rostise aceste cuvinte cu un asemenea entuziasm şi cu o intonaţie atât de vibrantă, încât contesa fu impresionată. O privi pe Olympe şi, văzând-o profund emoţionată, avu o oarecare bănuială în legătură cu simpatia pe care aceasta o avea faţă de fiul său. În acelaşi timp, îşi dădu seama că Philippe părea să-i împărtăşească tulburarea.

Intrigată, se uită la Flor şi la marchiz, întrebându-i din ochi ce voia să însemne asta.

Flor, care ghicise de multă vreme secretul celor doi copii, răspunse întrebării mute a prietenei sale printr-un semn de confirmare.

Aurore simţi un junghi în inimă. Dragostea ei de mamă suferea. Ar fi vrut ca acest copil să fie al ei, numai al ei. Şi, abia la câteva ore după ce-i fusese redat, după ce atâta amar de ani îl plânsese, iată că deja i se cerea să împartă cu alta iubirea lui! Ba, mai mult: o alta o câştigase înaintea ei!

Dar acest simţământ de gelozie fu repede combătut de raţiune. Îi va interzice ea oare fiului său să fie fericit, când, de fapt, ea nu dorea, dimpotrivă, nimic altceva decât asta? Nu, niciodată, de vreme ce propria ei fericire consta în a-l şti pe el fericit.

Aşadar, îi răspunse lui Flor, tot printr-un semn, că înţelesese şi că încuviinţa cu plăcere dragostea dintre Philippe şi Olympe.

Spre a-şi ascunde stânjeneala, tânărul îi prezentă contesei hârtia pe care o ţinea în mână.

— Iată, mamă, spuse, hârtia pe care mi-ai cerut să ţi-o arăt. Se poate vedea că nu mai există nici o urmă a scrisului, cu excepţia aceluia ce seamănă a semnătură, în partea de jos.

Aurore luă foaia şi constată că, într-adevăr, era practic albă. O dădu apoi domnului şi doamnei de Chaverny care, cunoscând povestea lui Philippe, ştiau şi ei că acesta poseda o astfel de hârtie.

Nici ei nu izbutiră să descifreze nimic clar. Cu toate acestea, marchizul schiţă un gest de mirare.

— Este ciudat, şopti. Desenul acesta şters pare să aibă o oarecare asemănare cu parafa mea. Ia uită-te, Flor.

— Este adevărat, pe cuvânt, replică marchiză. Ar fi totuşi greu s-o recunoşti cu certitudine, este mult prea ştearsă.

— Ce să fi fost oare pe această foaie? întrebă Aurore. Cu siguranţă, o parte din ea era scrisă.

— Judecând după această parafă, aşa se pare. Dar ar trebui să fii ghicitor pentru a regăsi măcar unul dintre cuvintele care-au fost scrise pe ea.

— Într-adevăr, nu-mi închipui defel cum am putea reuşi. Şi totuşi, ceva îmi spune că aici se află — sau, mai curând, se afla — o dezvăluire importantă pentru noi.

Şi contesa îşi aţintea ochii asupra foii albe, ca şi cum ar fi sperat că, prin puterea privirii sale, să reînvie textul dispărut.

În cele din urmă, convingându-se de inutilitatea eforturilor sale, se pregătea să-i înapoieze hârtia lui Philippe, când camerista veni să-i anunţe că domnul Hélouin aştepta în anticameră,

— Ah! Domnul Hélouin este aici? exclamă. Soseşte, desigur, la momentul cel mai potrivit. El, care se pricepe la descifrarea enigmelor, va reuşi, poate, să ne ajute şi în această împrejurare. Să intre numaidecât.

Capitolul V - Procedeul domnului Hélouin

Peste o clipă, poliţistul era poftit să intre.

Venea, pentru orice eventualitate, să se pună la dispoziţia contesei, în caz că dânsa ar fi avut nevoie de serviciile sale.

— Sosiţi tocmai la timp, dragă domnule vrăjitor, i se adresă Aurore cu amabilitate. Suntem ocupaţi cu rezolvarea unei

probleme foarte dificile, pentru a cărei soluţionare vom face apel la ajutorul dumneavoastră.

— Despre ce este vorba, doamnă?

— Despre a şti prin ce vrăjitorie am putea reuşi să aflăm ce conţinea această hârtie. Dumneavoastră, care sunteţi un magician, aţi fi în stare să ne scoateţi din încurcătură?

— Nu ştiu, contesă, răspunse domnul Hélouin, şi nu vă pot răspunde cu certitudine decât după ce voi studia cu atenţie documentul.

— O! Studiaţi-l pe îndelete, spuse doamna de Lagardère, înmânându-i hârtia. Nu vă cerem un răspuns imediat. Ba chiar, dacă apreciaţi că este necesar să luaţi hârtia la dumneavoastră, v-o lăsăm cu toată încrederea.

— Nu este nevoie, replică poliţistul, care începuse deja să sucească şi să răsucească pe toate părţile hârtia. Permiteţi-mi doar câteva clipe de atenţie şi vă voi spune dacă pot sau nu să vă fiu de folos.

Scosese din buzunarul său o lupă mică şi privea hârtia în lumină, prin transparenţă.

Vreme de aproximativ cinci minute stătu astfel s-o privească atent, fără a scoate vreun cuvânt şi fără că trăsăturile să-i trădeze gândurile.

Toţi aşteptau cu o oarecare îngrijorare că el să se decidă să vorbească.

În cele din urmă, după ce se oprise mai mult către partea de jos a paginii, spuse cu glas ferm:

— Iată, doamnă, ce reiese din studiul meu: această hârtie a fost acoperită cu un scris foarte mărunt şi foarte strâns, ale cărui urme le disting clar cu ajutorul acestei lupe, deşi cerneala folosită pentru a-l trasa a dispărut cu totul. Din semnătura care se află aici, la un deget de marginea inferioară, desluşesc câteva litere întregi, cum ar fi un *m* majuscul şi un *c*, la fel; apoi, ceva mai puţin clar, văd linia subţire a unei litere ce trebuie să fi fost un *h*, dacă mă ghidez după un fel de buclă de care se leagă şi de liniuţa din partea de jos. S-ar putea să fie şi un *k*, dar nu cred. Ceva mai departe, vin două linii groase, apropiate una de alta, care par să fi format un *n*; apoi, din nou, o linie groasă şi o buclă lungă în jos, terminându-se printr-o oprire bruscă, acolo unde până s-a lărgit, ca pentru trăsătura finală a unei parafe; şi, în fine, aproape atingând bucla aceasta şi cam pe la mijloc, trei

puncte dispuse în triunghi. Priviţi, adăugă domnul Hélouin, vă voi desena întocmai ceea ce văd, cu distanţele care există între respectivele litere.

Inscripţia apărea astfel: M.........Ch....ny.

— Nu vă spuneam eu?! exclamă marchizul, de îndată ce aruncă o privire asupra caracterelor. Este pur şi simplu semnătura mea. "Marchiz de Chaverny", iar cele trei puncte sunt acelea pe care le adaug întotdeauna la coada *y*-ului meu. Ia priviţi, adăugă, scriindu-şi numele şi titlul deasupra literelor, în felul în care obişnuia să se semneze.

— Este absolut identic, afirmară cu toţii.

— Cum dracu' se află semnătura mea acolo? gândi cu glas tare domnul de Chaverny, foarte mirat.

— Poate că vom afla, replică domnul Hélouin.

— Aţi putea face să reapară scrisul? întrebă cu vioiciune Aurore.

— Nu, contesă, răspunse poliţistul, aşa ceva nu este posibil.

— Cum! Atunci înseamnă că sunteţi în stare să citiţi aceste litere şterse fără a le evidenţia?

— Nici atât.

— Dar, în acest caz, cum aţi reuşi?... Nu înţeleg.

— Treaba este totuşi dintre cele mai simple.

— O! Dintre cele mai simple...

— Veţi vedea cu propriii dumneavoastră ochi. Binevoiţi să porunciţi să mi se aducă un lighean cu apă, un burete şi o bucată oarecare de stofă, care să se poată împături în patru sau în opt, pentru a forma un fel de saltea. Trebuie să vă previn că, probabil, stofa se va deteriora.

— Asta n-are nici o importanţă, spuse Aurore, care dădu imediat ordine pentru că domnul Hélouin să capete pe dată obiectele pe care le dorea.

Curiozitatea tuturor atinsese paroxismul.

În curând, în faţa poliţistului se aflau ligheanul, buretele şi bucata de stofă. O împături pe aceasta de mai multe ori, transformând-o într-un fel de perniţă. Apoi înmuie foaia de hârtie în apă, o lăsă acolo să se îmbibe bine şi pe urmă o întinse pe stofă unde, cu buretele, o tampona uşor pentru a face să dispară numeroasele cute pe care le căpătase datorită faptului că Philippe o mototolise, ghemotocind-o înainte de a o arunca în mare.

În vreme ce hârtia îşi căpăta aspectul iniţial, adică toată suprafaţa plană şi netedă, domnul Hélouin îşi scoase din buzunarul vestei o cutie asemănătoare cu un toc de ochelari de dimensiuni mari şi alese, dintre multele obiecte pe care le conţinea, o sticluţă astupată cu grijă şi conţinând un lichid albicios.

— Aceasta este trusa mea, explică, arătând cutia. Medicul îşi are scalpelurile sale, eu am substanţele mele chimice…

La un poliţist, o asemenea dotare nu era ceva neobişnuit. Era epoca scrisorilor şi a biletelor misterioase, scrise cu tot felul de substanţe incolore şi, pentru fiecare din ele, era necesar câte un reactiv special.

Deoarece trebuia să descopere în mod frecvent astfel de secrete, domnul Hélouin îşi purta întotdeauna fiolele asupra sa.

O destupă pe cea pe care o scosese şi-i vărsă conţinutul pe foaie, care se impregna imediat cu acea substanţă în timp ce în încăpere se răspândea un miros puternic şi acidulat. Apoi, aşteptă.

La capătul a aproximativ cinci minute cercetă cu atenţie hârtia, şi, deodată, declară:

— Doamnă, treaba s-a făcut. Operaţia a reuşit cum nu se poate mai bine şi vom putea citi cele scrise pe această hârtie tot atât de bine ca într-o carte deschisă.

Se aplecară toţi, curioşi, asupra foii, dar nimeni nu observă să se fi produs nici cea mai mică modificare.

— Vedeţi cât era de simplu, adăugă domnul Hélouin cu o expresie plină de mulţumire.

— Ce era simplu? întrebă Flor, încercând zadarnic să zărească vreo urmă de litere. Nu văd nimic, absolut nimic.

— Într-adevăr, încă nu puteţi vedea nimic, dar aşteptaţi o clipă, n-am terminat definitiv.

Spunând acestea, poliţistul apucă partea de sus a hârtiei cu o mână, iar cu cealaltă îi izbi marginea cu câteva bobârnace. Imediat, de pe ea se desprinseră miriade de parcele, care căzură ca o ninsoare în jurul ei.

Foaia apăru atunci perforată ca o sită.

— Dumnezeule? Ce-aţi făcut? strigă Aurore, care, la această privelişte, crezu că hârtia este distrusă şi că, de acum, va fi imposibil să i se mai afle conţinutul.

— Vă voi explica, doamnă contesă, răspunse calm domnul Hélouin. Ştiţi că această foaie a fost înmuiată în apa de mare, apă care nu este altceva decât ceea ce, în chimie, se numeşte o soluţie de clorură de sodiu. Or, părţile scrise au reţinut mai mult această substanţă, pe care cerneala s-a fixat cu ajutorul sării, aflată în apă în mare cantitate. Dându-mi seama de acest lucru, n-am făcut altceva decât să continui acţiunea apei de mare. Adică, folosind substanţa din sticluţa mea, care nu era altceva decât o clorură obişnuită, am ajutat să se roadă cu totul parcelele care suferiseră deja un început de coroziune, lăsând totuşi intact restul hârtiei, datorită apei cu care o îmbibasem. Aşa cum vă spuneam, nimic nu e mai simplu… iar literele ne apar acum ca şi cum ar fi fost scrise prin perforare.

Ajungând aici cu explicaţia, domnul Hélouin puse hârtia pe mâneca hainei sale care, fiind dintr-o stofă de culoare închisă, făcu să reiasă în negru scrisul de pe ea.

Cu toţii nu se putură împiedica să nu admire ingeniozitatea poliţistului.

Nu pierdură totuşi timpul cu laude. Erau mult mai nerăbdători să afle ce anume le va dezvălui hârtia.

Aurore voi s-o ia spre a o citi imediat, dar domnul Hélouin îi reţinu mâna, spunându-i:

— Doamnă, v-ar fi, fără îndoială, foarte greu să descifraţi acest scris. Vreţi să-mi permiteţi s-o fac eu în locul dumneavoastră?

— Bucuros, răspunse contesa, dar, vă rog, mai repede.

Poliţistul îşi luă lupa, se apropie de fereastră şi începu să citească.

De la primele fraze, Aurore fu cuprinsă de o puternică emoţie.

— Dar aceasta e misiva pe care a primit-o soţul meu, în ziua în care a fost asasinat! exclamă, întrerupându-l pe poliţist.

— Şi pe care, chipurile, o expediasem de la Lagny, adăugă domnul de Chaverny. Şi când te gândeşti că n-am putut afla niciodată cine o scrisese!

— Cum se explică asta? continuă contesa. Am găsit scrisoarea aceasta în hainele sărmanului meu Henri, şi am luat-o de-acolo, înainte de înmormântare… Se află şi acum în biroul meu.

Se duse să deschidă sertarul unei mobile, din care scoase o foaie de hârtie îngălbenită şi pătată de sânge în mai multe locuri, şi pe care i-o aduse domnului Hélouin.

Acesta o compară cu cea pe care o avea deja.

— Aceeaşi mână le-a scris pe amândouă, afirmă. Dar cred că pot oferi o explicaţie. Cu siguranţă, aceasta nu este decât o ciornă, o ciornă curată, dacă mă pot exprima astfel. Falsificatorul trebuie să se fi exersat îndelung înainte de a ajunge să imite la perfecţie scrisul domnului de Chaverny, şi foaia de sub ochii noştri e, fără îndoială, ultimul său exerciţiu.

— Da, cu siguranţă, aşa stau lucrurile, întări marchizul. Şi ticălosul trebuie să fie foarte îndemânatic, căci, recunosc, scrisul meu este foarte urât.

— Probabil că de aceea n-a vrut să rişte să-i trimită contelui scrisoarea mai înainte de a face o încercare hotărâtoare.

— Şi până şi iscălitura mea e imitată atât de bine, încât mă pot înşela eu însumi, adăugă domnul de Chaverny. Încă o dată, cine poate fi falsificatorul?

— Ah! Dar iată ceva ce poate că ne va lămuri, continuă domnul Hélouin. Sub numele dumneavoastră se află trei rânduri… trei rânduri cu un alt scris.

Şi citi următoarele:

"Memento: când voi face ca această scrisoare să ajungă la contele de Lagardère, prin Knauss, să nu uit să-i atrag acestuia atenţia să se dea drept unul dintre oamenii marchizului."

— Knauss! exclamă Philippe… aşadar, să fie oare tot bătrânul al cărui nume mi l-ai spus azi-dimineaţă, mamă?… Acel Giam-Battista?

— Peyrolles! Ah! Înţeleg totul… exclamă contesa. Da, monstrul acela este autorul scrisorii… şi dovada de netăgăduit a crimei sale, iat-o!… Acum, nu ne mai putem îndoi.

— Nu, desigur, confirmă domnul de Chaverny, care luase cunoştinţă de acel memento şi tremura de mânie la gândul că se uzase de numele său pentru a-i trimite prietenul la moarte. Nu, cu siguranţă — recunosc foarte bine scrisul mizerabilului. L-am văzut de destule ori vărul meu de Gonzague.

— Pe hârtia aceasta se mai află ceva, continuă domnul Hélouin, privind documentul prin transparenţă. Văd aici, în

partea de sus, în dreapta, un mic dreptunghi care conţine cuvintele: *Intendenţa prinţului de Gonzague*.

— Iată ce-l denunţă pe deplin pe nemernic, declară domnul de Chaverny. Într-adevăr, aşa era marcată hârtia de care dispunea în calitatea sa de factotum şi de intendent al prinţului.

— Fiule, spuse atunci cu solemnitate contesa, după cum ţi-am promis, mâine te voi pune în faţa ucigaşului tatălui tău…

— Îmi voi face datoria, mamă!… o întrerupse tânărul, cu toată puterea.

Ochii Aurorei se îndreptară spre cer, în vreme ce şoptea:

— Henri, peste douăzeci şi patru de ore vei fi, în sfârşit, răzbunat, prin mâna fiului nostru!

Capitolul VI - Discuţii la curte

A doua zi, pe la ora şapte seara, contesa plecă, împreună cu Philippe, spre Versailles.

Cu un ceas mai devreme fusese prevenită, printr-un mesaj din partea lui Chaverny, că Peyrolles tocmai sosise la Trianon, însoţit de cavalerul Zeno.

În ziua aceea era multă lume în micul şi cochetul palat care slujea, în acea vreme, drept reşedinţă a Curţii; lume mult mai numeroasă decât de obicei.

Se aflase că, în timpul dimineţii, doamna de Pompadour se lăsase pradă unei crize de nervi atât de puternice, încât fusese cât pe-aci să moară, şi fiecare voia să-şi dovedească ataşamentul — mai mult sau mai puţin interesat — venind în grabă să ceară informaţii despre preţioasa ei sănătate.

Se spunea că rămăsese mai mult de două ore într-o stare de prostraţie, gata să-şi dea sufletul, şi că doar cu mare greutate se izbutise să fie readusă, în sfârşit, la viaţă.

Dar, în legătură cu cauza acelei crize, toţi trebuiau să se rezume la a face presupuneri, căci nu se putea obţine nici o ştire precisă.

Unii, care voiau să pară mai bine informaţi decât ceilalţi, spuneau că aici se ascundea iar ceva în legătură cu "taica Poisson". Afirmau, ca ştiind din sursă sigură, că omul venise de dimineaţă la fiica sa, beat criţă; că voise s-o sărute cu de-a sila pe doamna ei de companie, pe nume du Hausset, şi că aceasta,

jignită de o asemenea bădărănie, îi trăsese beţivului o pereche de palme zdravene. Iar rezultatul fusese leşinul marchizei.

Acea poveste era adevărată, dar păcătuia prin faptul că era veche de opt zile şi n-avea, aşadar, nici un amestec cu criza de acum.

Alţii susţineau că aceasta era urinarea unei ameninţări de ruptură din partea lui Louis al XV-lea care, cedând stăruinţelor şi rugăminţilor reginei, se hotărâse ca de acum înainte să ducă o viaţă de pustnic şi să-i îndrepte pe toţi prin austeritatea purtării sale.

Dar acest basm de adormit copiii îşi găsea puţină crezare. Era, într-adevăr, prea năstruşnic.

Pe scurt, nu se ştia nimic cu precizie.

Aşa că noi vom fi cei care vom face cunoscut gravul eveniment care o tulburase atât de puternic pe doamna de Pompadour.

Fosta favorită a lui Louis al XV-lea, doamna de Châteauroux, îl avusese drept coafor pe un anume domn Dagé, practicant emerit al artei sale, cum n-a existat altul vreodată mai bun ca el.

Acest virtuoz al papiotelor era, se pare, atât de îndemânatic, încât cu ajutorul pieptenelui şi al fiarelor sale de frizat transforma o bătrână de şaizeci de ani într-o frumuseţe de optsprezece primăveri. Astfel încât era lăudat pretutindeni şi îşi câştigase o reputaţie aproape europeană.

Doamnele de la Curte, mai ales cele de o vârstă coaptă, nu se puteau lipsi de el şi, pur şi simplu, şi-l smulgeau una alteia.

Când doamna de Châteauroux a murit, Dagé, care se ﬀ ataşase de ea, nu numai pentru minunatul păr cu care era înzestrată — lucru ce trebuia avut în primul rând în vedere, dată fiind meseria să — dar şi din cauza dragălăşeniei şi amabilităţii ei, Dagé, spuneam, a fost cuprins de o adevărată disperare şi a părăsit Curtea, jurând că niciodată nu va mai folosi acolo pieptenele. S-a exilat în Austria, unde era solicitat de multă vreme.

Marchiza de Pompadour, aflând despre talentul remarcabil pe care-l poseda artistul coafor, voi să-l convingă să se reîntoarcă în Franţa şi, în acest scop, o puse pe doamna du Hausset să-i scrie scrisori insistente.

La început, Dagé se prefăcu surd. În cele din urmă, din condescendenţă, se înduplecă să răspundă, dar numai spre a spune că acum nu-i era posibil să satisfacă dorinţa marchizei, datorită angajamentelor sale faţă de mai multe prinţese austriece, ale căror capete aveau zilnic nevoie de îngrijirile sale.

Atunci i se făcură promisiuni minunate, i se garantară onoruri nemaipomenite. S-a mers până la a da sarcină unui împuternicit al Franţei să se ducă la Viena pentru a negocia întoarcerea lui.

Nemaiputând refuza, Dagé se hotărî să revină la Curtea lui Louis al XV-lea… şi se întorsese aici tocmai în dimineaţa despre care vorbim.

Marchiza îl primi cu toate semnele celei mai mari aprecieri, i se adresă cu cuvintele cele mai măgulitoare şi, nerăbdătoare să-i experimenteze ştiinţa, îi încredinţa imediat capul său.

Dagé se puse îndată pe treabă şi-şi manevră pieptenele cu o dibăcie minunată. Dar, încetul cu încetul, entuziasmul său iniţial se potoli, mâna îşi pierdu repeziciunea şi, în curând, începu chiar să-i tremure până într-atâta, încât fu silit să se oprească.

— Ei, bine! Ce-ai păţit, Dagé? îl întrebă doamna de Pompadour, închipuindu-şi că-l intimida, căci avea cusurul de a fi foarte încrezută. Ce, nu eşti obişnuit să coafezi persoane de rang înalt?

— Nu-i vorba de asta, doamnă, răspunse Dagé cu lacrimi în ochi, dar aici totul mi-o reaminteşte pe *cealaltă*, pe care o iubeam atât de mult.

— Cum, pe *cealaltă?* insistă marchiza, tresărind.

— Da, doamnă, pe cea pe care o înlocuiţi.

— Secătură! strigă favorită, roşie de indignare. Ieşi… ieşi de aici… şi să nu mai vii niciodată!

Dagé, care nu se aştepta să dezlănţuie o asemenea furtună, rămase o clipă uluit, dar, revenindu-şi repede, îşi adună pieptenii, periile şi fiarele de frizat şi, salutând-o pe marchiză, rosti cu semeţie:

— Doamnă, ies, pentru că mă rugaţi, şi nu voi reveni. Dar, înainte de a vă scuti de prezenţa mea, cred că sunt dator să vă spun că nu valoraţi cât cealaltă.

Acestea fiind zise, se retrase cu o demnitate majestuoasă, în vreme ce marchiza, sufocată, înecându-se de furie, se

prăbuşea într-o puternică criză de nervi şi, timp de două ore, se zvârcolea cu spume la gură.

Din fericire, această scenă nu avusese ca martori decât două sau trei persoane dintre apropiaţii ei. Când îşi revenise la starea normală, doamna de Pompadour îi implorase să nu răspândească povestea care, dacă s-ar fi aflat, ar fi acoperit-o de ridicol. Respectivii martori i-au promis discreţia, şi iată pentru ce, deşi se cunoştea criza pe care o suferise, nu i se bănuia absolut deloc cauza.

Oricum ar fi, aşa cum am mai spus, toţi gentilomii şi toate doamnele de la Curte voiseră să arate cât de mult îi interesa sănătatea marchizei, venind în număr mare în saloanele de la Trianon.

Deoarece marchiza nu ieşise încă din apartamentul său, în aşteptarea ei lumea se strânsese în mici grupuri şi se sporovăia în voie.

Dar, obosind să tot vorbească despre criză ce avusese loc de dimineaţă, se trecuse la alte subiecte de conversaţie.

Ducele d'Agen, înconjurat de prinţul de Baufremont, de marchizul de Polignac şi de contele de Croixmore — nişte tineri nebunatici, ca şi el — le povestea acestora ceva ce i se întâmplase de curând soţului marchizei, domnul Le Normand d'Étiolés care, prin poruncă regească, era exilat la celălalt capăt al Franţei, unde-şi plimba tristeţea plină de gelozie.

— Am primit adineauri, de la o rudă a mea — spunea domnul d'Agen — o scrisoare în care mi se istoriseşte următoarea întâmplare hazlie: de curând, d'Étiolés fusese invitat la un supeu oferit de marchizul de Rostan. Şi s-a întâmplat că unul dintre meseni, un gentilom sărac şi bătrân, care lipsise de mai bine de cincizeci de arii din Paris, mirându-se de dovezile de consideraţie cu care era înconjurat fiul ex-fermierului general, l-a întrebat pe unul dintre vecinii săi cine era acela. "Este" — i s-a răspuns — "soţul marchizei de Pompadour." La auzul acestor cuvinte, nobilul de ţară şi-a umplut paharul, apoi, ridicându-l cu solemnitate, a rostit cu glas tare: "Domnule marchiz de Pompadour, îmi permiteţi să beau în cinstea dumneavoastră? Credeţi-mă că va fi o adevărată onoare pentru mine." Vă închipuiţi ce mutră a făcut bietul d'Étiolés care, închipuindu-şi că nefericitul mesean îşi bate joc de el, voia să-l spintece pe loc. Din fericire, i s-a explicat că nu era vorba decât de o greşeală, şi

a putut fi calmat. Dar se pare că, de opt zile, în ţinut nu i se mai spune altfel decât "marchizul de Pompadour".

— Povestea este picantă, zise Croixmore, şi i-o voi repeta marchizei:

— Te rog să-mi laşi mie grija asta, ripostă d'Agen. Îmi va ajuta să mă împac cu ea.

— Aşadar, sunteţi certaţi?

— Da, şi chiar serios.

— Pentru ce?

— Pentru că, ieri-dimineaţă, în timp ce vorbeam despre mâncăruri, am declarat de faţă cu ea şi fără a mă gândi la nimic rău, vă asigur, cum că nu-mi place peştele. A crezut că făceam aluzie la familia ei şi mi-a aruncat imediat o privire cumplită.

— Adevărul este că trebuie să se fi simţit jignită.

— Ia te uită! exclamă de Polignac, îndreptându-şi privirile spre intrarea salonului. Iată-l pe Richelieu. Îl credeam astăzi de gardă la palat.

— Aşa şi era, dar probabil că s-a plictisit acolo şi şi-a părăsit postul. Nu-i deloc de mirare, i se întâmplă deseori.

Cel care înainta prin mulţime era, cu adevărat, ducele de Richelieu.

— Domnule duce, îl chemă cu familiaritate d'Agen, văzându-l că se apropie, dar ce se întâmpla, de vă vedem aici, în astă-seară, atât de devreme? Nu contăm pe dumneavoastră decât la miezul nopţii.

— Am de vorbit cu regele, răspunse Richelieu.

— Ei, na! Şi în ce scop? Spuneţi asta cu un aer atât de serios, încât am putea crede că este vorba de o veste gravă.

— Poate fi considerată şi aşa.

— O putem afla?

— Nu am motive să nu v-o împărtăşesc, domnilor. Tocmai am aflat de la domnul de Chaverny, care în acest moment se află la palat împreună cu soţia şi cu fiica sa, că doamna contesă de Lagardère urmează să vină în seara aceasta la Trianon spre a-l prezenta Curţii pe fiul său.

— Contesa de Lagardère?... întrebă de Beaufremont. Nu este cea care denumită "pustnica din Marais"?

— Exact.

— Şi de ce vine astăzi să ne prezinte odrasla ei?

— Copii, replică Richelieu, cel mai în vârstă dintre voi nu a împlinit încă douăzeci şi cinci de ani şi, ca atare, nu-şi poate aminti de cele ce s-au întâmplat în urmă cu şaptesprezece sau optsprezece ani, dar eu, care mă apropii de cincizeci, am încă proaspete în memorie evenimentele din acea epocă, mai ales două dintre ele, care au făcut atunci mare vâlvă.

În câteva cuvinte îşi puse auditoriul la curent cu asasinatul lui Henri de Lagardère, care nu precedase decât cu puţin moartea micului conte, în urma căreia Aurore, înnebunise. Apoi adăugă:

— Ei, bine! Acel copil, despre care credea că murise de multă vreme şi care nu este mai mort decât mine sau decât dumneavoastră, este cel pe care ni-l aduce.

— Ia te uită, ia te uită! Păi ăsta-i un adevărat roman!

— Absolut. Cu atât mai mult cu cât, după câte se pare, acest fiu i-a fost redat în nişte împrejurări extraordinar de ciudate.

— Povestiţi-ni-le.

— Deocamdată nu le cunosc, dar domnul de Chaverny, care le ştie, a promis să mi le aducă la cunoştinţă. Şi, cu acestea, permiteţi-mi să mă duc s-o previn pe Majestatea Sa, adăugă domnul de Richelieu. Contesa a pornit deja încoace şi nu am timp de pierdut.

Şi, cu paşi repezi, cardinalul-duce dispăru în apartamentele regale.

Într-o clipă, vestea fu răspândită din gură în gură, făcând înconjurul saloanelor şi dând naştere unor comentarii diferite.

Bătrânii, sau chiar şi oamenii de vârsta ducelui de Richelieu, îşi aduceau foarte bine aminte de uciderea contelui de Lagardère şi de misterul care o învăluise. Şi făceau o apropiere între revenirea la Curte a contesei şi cea a mamei sale, doamna de Nevers-Gonzague care, pe vremea regenţei ducelui d'Orléans, fusese văzută reapărând în momentul în care se pregătea să aducă o ofrandă *mani*[60]-lor soţului său, asasinat şi el, în şanţurile de apărare ale castelului Caylus.

Urmarea fu o agitaţie febrilă care cuprinse mulţimea, aşa cum se întâmplă când se aşteaptă un eveniment important.

---

[60] *Mani*: la romani, sufletele celor morii, considerate ca fiind nişte divinităţi. (n.t.)

Apoi, venirea acelui fiu pe care-l aducea cu ea, a copilului pe care-l regăsise după ce, timp de atâţia ani, îl crezuse mort, nu făcea decât să sporească şi mai mult curiozitatea generală.

Şi toţi se întrebau dacă venea însoţită de el numai cu scopul de a-l prezenta.

Domnul de Valmejo, un nobil spaniol care-l cunoscuse pe Lagardère la Segovia şi care, căzut puţin în copilărie, era considerat că ar trăi mai mult în lumea spiritelor, afirma cu seriozitate că reprezentanţii acestei familii ciudate nu reapăreau la Curte, la perioade de douăzeci şi cinci de ani, decât pentru a-şi susţine o revendicare cumplită.

— Veţi vedea, adăuga el, veţi vedea că, Ia fel ca ducesă, mama sa, doamna de Lagardère vine la rege spre a denunţa un ucigaş!

După cum fusese încunoştinţată Aurore de către domnul de Chaverny, care trecuse pe la Trianon înainte de a se duce la palat, Zeno şi Peyrolles se aflau în acea seară, ca de obicei, la doamna de Pompadour.

Zeno, instalat la o masă de joc şi avându-l în spate pe Peyrolles, era ocupat să facă o partidă de *hombre* cu un gentilom, un obişnuit al localului său.

Deodată, simţi o atingere pe umăr.

Se întoarse şi-l văzu pe Peyrolles cu chipul livid.

Fostul *factotum* îi făcu semn să lase jocul şi să-l urmeze. Bătrânul nu avusese nevoie de avertismentul dat, cam la întâmplare, de domnul de Valmejo pentru a se simţi nu tocmai bine.

După ce se izolară amândoi în dreptul unei ferestre, Peyrolles îi împărtăşi lui Zeno primejdia iminentă ce-i ameninţa.

— Înseamnă că suntem pierduţi! rosti veneţianul, cu glas foarte schimbat.

— Nu încă. Trebuie să-i împiedicăm, pe contesă şi pe Philippe, să-şi continue drumul.

— Cum?

— Posed un mijloc. Dumneata, care eşti mai familiar cu cei de-aici decât mine, cunoşti pe cineva care ar vrea să-şi ia sarcina de a transmite un mesaj?

— Ce ai de gând să faci?

— Ştii, desigur, că micul conte este foarte îndrăgostit de domnişoara de Chaverny.

— Ştiu asta, într-adevăr.

— Ei bine! O vom trimite pe persoana pe care mi-o vei indica să-l înştiinţeze că tocmai i-a fost răpită cea pe care o iubeşte. Se întâmpla să existe un oarecare căpitan de Fonty, care este duşmanul declarat al lui Philippe şi al cărui nume ne va fi de mare folos pentru a face să reuşească stratagema pe care am ticluit-o.

— În ce calitate îi este duşman, acest căpitan de Fonty?

— În aceea de rival nefericit, zise Peyrolles, care adăugă cu sarcasm: — Nici dumneata nu eşti tratat mai bine decât el, cavalere, de vreme ce ţi-a furat inima Bathildei… Până mai de curând — adăugă pe un ton mai serios — căpitanul acesta fusese încurajat, de către domnul de Chaverny, în speranţa că, într-o zi, se va căsători cu fiica lui. Dar, după ce l-a cunoscut pe Philippe, marchizul, împins de soţia lui, a rupt cu totul relaţiile cu el. Am aflat toate acestea ieri, la balul de la Luvru, unde mă aflam, după cum ştii. Ba chiar l-am auzit pe domnul de Fonty vorbind cu multă violenţă în legătură cu asta şi jurând să se răzbune pentru jignirea ce i-a fost adusă.

— Deci, el ar fi să fie răpitorul?

— Bineînţeles.

— Dar, pentru a face credibilă răpirea, va trebui să dăm măcar câte va detalii privitoare la modul în care a fost înfăptuită. Philippe le va cere, cu siguranţă.

— E cel mai simplu lucru din lume. Se va spune, de exemplu, că domnul şi doamna de Chaverny, vrând s-o salute pe doamna de Pompadour, o lăsaseră la palat pe fiica lor, Olympe; că domnul de Fonty, ştiind acest lucru, a anunţat-o pe fată, printr-unul dintre prietenii lui, că părinţii ei o chemau şi că, în timpul traseului de la palat la Trianon, a răpit-o, fugind cu ea spre Paris.

— Bun, este destul de admisibil. Dar oare domnul de Fonty se află aici? Căci dacă povestea îi ajunge la urechi şi dacă o dezminte…

— Nu, nu este aici. S-a făcut de râs deunăzi, la bal, lăudându-se pe nedrept că săvârşise o faptă de vitejie şi, fără îndoială, nu va mai apărea câte va zile la Curte. De altminteri, e foarte necesar ca lucrurile să nu se afle. Toată povestea nu trebuie să rămână decât între noi şi persoana care va face comisionul. Înţelegi, aşadar, de ce este atât de important ca

acea persoană să fie de o discreţie absolută. Ia să vedem, o ai la îndemână? Dacă da, să ne grăbim: contesa şi fiul său sunt, desigur, deja în drum spre Versailles, şi fiecare clipă care trece poate deveni cea care ne aduce pieirea.

— Cred că-l zăresc pe individul nostru, răspunse Zeno.

Veneţianul se întoarse la masa pe care o părăsise atât de brusc şi unde se afla încă partenerul său, care-l aştepta spre a încheia partida începută.

— De Bersac, i se adresă, aş vrea să-mi faci un serviciu.

— La dispoziţia dumneavoastră, replică cel interpelat. Totuşi, nu mai înainte de a termina, adăugă, arătând cărţile de joc.

— Ba nu, imediat, insistă Zeno. Te consider câştigător, deoarece eu sunt cel care părăsesc de bună voie jocul, şi îţi permit să iei şi miza mea, şi pe a dumitale.

— A! Atunci e altă treabă! se bucură de Bersac, izbucnind în râs. Dar lăsaţi-mă să vă dau un sfat, cavalere: mi se pare că deveniţi risipitor. Nici o avere nu rezistă la un cusur atât de urât, ştiţi bine… Dar acum, vă aparţin… Despre ce este vorba?

Şi, în timp ce se ridica în picioare, vârî în buzunar cei cincizeci de ludovici care reprezentau miza totală.

— Vino cu mine, îi spuse Zeno, conducându-l imediat la Peyrolles.

Acest de Bersac nu avea o inteligenţă prea dezvoltată. Era un băiat mătăhălos şi cumsecade, puţin cam prostuţ, venit din Languedoc în speranţa să-şi deschidă mintea la Paris. Din păcate, în acel Babylon modern, nu mintea i se deschidea, ci punga, ale cărei baiere, mereu dezlegate, lăsau să cadă pe toate mesele de joc pe care le întâlnea, într-o adevărată cascadă, ludovicii şi monedele de aur cu care familia să nu înceta să i-o umple.

Ca urmare, nu avea niciodată un ban şi suma pe care tocmai o câştigase atât de uşor îl făcea să se bucure că-l poate îndatora pe cel care, prin generozitatea lui, i-o înlesnise.

Peyrolles îi explică repede ce se aştepta de la el.

— Ceea ce veţi face este o faptă bună, îi spuse, iar persoanele interesate vă vor fi veşnic recunoscătoare. Noi înşine, domnul ambasador şi cu mine, care ţinem foarte mult la familia Chaverny, vă prezentăm de pe acum cele mai sincere mulţumiri.

— Dimpotrivă, replică de Bersac, eu sunt cel care trebuie să vă mulţumească, deoarece, ducând mesajul pe care mi-l încredinţaţi, şi reuşind să salvez onoarea domnişoarei de Chaverny, mă voi simţi încărcat de glorie, vă asigur.

Şi, fără a cere mai multe explicaţii, se pregăti să plece.

— Dar, mai ales, nici o vorbă, nimănui, îi recomandă Peyrolles.

— Voi avea buzele cusute.

— Bine. Acum, daţi fuga, domnule. Luaţi cel mai bun cal pe care-l veţi găsi în grajduri şi mergeţi drept pe drumul pe care, în clipa aceasta, trebuie să înainteze trăsura contesei. Fiţi cât se poate de atent să n-o pierdeţi şi, imediat ce o veţi ajunge, anunţaţi vestea de preferinţă tânărului, fără a uita — lucrul cel mai important — să-i spuneţi că domnul de Fonty s-a refugiat cu prada sa la Paris.

— Fiţi fără teamă, nu voi uita deloc.

Spunând acestea, inocentul tânăr din Languedoc plecă.

Rămaşi singuri, Peyrolles şi Zeno se priviră, îngrijoraţi. Oare le va reuşi vicleşugul, şi va împiedica el cu adevărat venirea Aurorei şi a fiului ei?

— Şi chiar dac-ar reuşi, remarcă veneţianul, asta n-ar face decât să ne întârzie cu o zi prăbuşirea.

— Ne rămâne ziua de mâine, replică Peyrolles, al cărui chip căpătă o expresie sinistră. Şi, în decursul unei zile, se întâmplă o mulţime de lucruri! Dacă aş fi putut prevedea că chiar astăzi îşi va regăsi contesa fiul, aş fi acţionat deja. Dar am fost luat pe neaşteptate. Este totuşi un noroc că mi-a venit ideea cu răpirea. Astfel, în seara aceasta suntem încă liberi să acţionăm.

— Este adevărat, repetă Zeno, ne rămâne ziua de mâine…

— Regele! anunţă deodată un uşier, deschizând uşile apartamentelor regale.

Într-o clipă, saloanele se goliră şi toţi se repeziră spre cei care tocmai intrau: Louis al XV-lea şi doamna de Pompadour, urmaţi de ducele de Richelieu.

Marchiza era mai fermecătoare ca niciodată şi în zadar ar fi căutat cineva, pe chipul ei, urmele faimoasei crize din acea dimineaţă.

Ea fu imediat înconjurată şi complimentată de către doamne, care o atraseră şi o păstrară în mijlocul lor.

Cât despre Louis al XV-lea, acesta continuă să înainteze prin mulţime, care se înclina la trecerea lui, mergând cu paşi mărunţi, în compania domnului de Richelieu cu care discuta.

— Şi chiar la Trianon urmează să vină în seara această doamnă contesă de Lagardère? îl întreba.

— Da, Sire. Ştie că vă aflaţi aici şi doreşte să vi-l prezinte, Majestăţii Voastre şi întregii Curţi, pe fiul ei.

— Va fi binevenită. Din ziua căsătoriei sale nu am mai avut plăcerea de a o revedea şi voi fi încântat de vizita ei. Din câte îmi amintesc, e de o frumuseţe deosebită.

— Este, într-adevăr, una dintre cele mai frumoase femei din Franţa, sire.

Regele zâmbi.

— Cuvintele dumneavoastră i-ar putea servi drept brevet, spuse, căci sunteţi un cunoscător în materie, duce.

Domnul de Richelieu nici nu clipi. Ştia că acest compliment se adresă mai puţin bunului gust de care dădea dovadă în cuceririle sale personale, decât aceluia pe care-l arătase prin alegerea doamnei de Pompadour. Mai târziu, pentru a păstra acel titlu de "cunoscător", avea s-o descopere pe cea care a fost doamna du Barry[61].

---

[61] *Doamna du Barry* (Jeanne Bécu, contesă du Barry) (1743–1793): metresă a lui Louis al XV-lea şi ultima lui favorită, între anii 1768–1774. De meserie modistă, a devenit contesă prin căsătoria sa cu un om lipsit de scrupule: Guillaume du Barry. Deşi nu o interesa politica, i-a susţinut, prin influenţa sa,

Louis al XV-lea continuă, cu mai multă seriozitate:

— Ce vârstă are fiul?

— Douăzeci şi unu, douăzeci şi doi de ani, cred.

— După cele ce mi-aţi spus, povestea acestui copil este foarte ciudată. Nu o cunoşteam deloc. Pe de altă parte, îmi aduc foarte bine aminte de moartea tatălui său, contele Henri de Lagardère, asasinat pe esplanada din faţa Palatului Invalizilor. Domnul de Fleury mi-a istorisit întâmplarea de mai multe ori. De asemenea, mi-a vorbit adesea despre faptele de vitejie săvârşite, pe vremea regentului, de către cel ce era numit "frumosul Lagardère" şi "prima spadă a Franţei". Mulţi îl apreciau ca pe un bărbat cu totul deosebit.

— Aşa şi era, sire, şi una dintre ultimele sale dovezi de eroism a rămas întipărită în memoria tuturor. Majestatea Voastră îşi aminteşte, cu siguranţă, de evenimentele ce au urmat căsătoriei lui Lagardère cu prinţesa Aurore de Nevers.

Louis al XV-lea, care mergea cu o jumătate de pas înaintea domnului de Richelieu, se opri în loc.

— Bineînţeles: duelul cu prinţul de Gonzague, care s-a încheiat prin moartea trădătorului şi ucigaşului lui Philippe de Nevers. Pe atunci eram însă atât de tânăr, încât emoţia prea mare m-a împiedicat să rostesc vreun cuvânt. Aş fi vrut să răsplătesc eroismul contelui acordându-i titlul de duce, dar, ocupat cu multele probleme de la Curte, am tot amânat îndeplinirea acestei intenţii, şi moartea lui Lagardère, survenită câţiva ani mai târziu, m-a împiedicat să-mi transform gândul în faptă. Dar acum, am ocazia să repar acea neglijenţă.

Louis al XV-lea şi domnul de Richelieu ajunseseră în locul în care se aflau mesele de joc. Regele se aşeză la una din ele şi-i făcu semn cu mâna ducelui că era liber să se întoarcă la palat. Dar acesta, care voia să asiste la primirea contesei, se prefăcu a nu înţelege că i se spunea să plece şi întrebă:

— Sire, vreţi să-mi permiteţi să joc cu domnia-voastră în seara aceasta?

— Dumneavoastră, domnule duce?... Şi garda ce vă aşteaptă?

---

pe ultimii miniştri ai domniei lui Louis al XV-lea. După moartea acestuia s-a retras la abaţia Pont-aux-Dames, apoi la Louvecieunes. A fost ghilotinată în timpul Teroarei. Vezi şi romanul *Gemenii lui Nevers* de Féval-fiul, al doilea volum al acestuia având chiar titlul: *Doamna du Barry*. (n.t.)

— Regina m-a scutit de ea.

— Adevărat?

— Nu mint niciodată, sire, ştiţi asta, răspunse domnul de Richelieu cu un calm imperturbabil.

Louis al XV-lea izbucni în râs.

— Bine, fie, zise, accept să vă cred. La urma urmei, se prea poate ca o dată, din întâmplare, să spuneţi adevărul.

Şi amândoi începură să joace.

* * *

Trăsura contesei de Lagardère înainta rapid spre Versailles.

Aurore şi fiul său, nerăbdători să răzbune uciderea contelui, îl zoreau întruna pe vizitiu care, la rândul său, îşi îndemna caii pe cât putea.

Totuşi, când ajunseră la urcuşul de la Sèvres, animalele fură nevoite să-şi încetinească viteza.

Se ştie că panta aceasta este foarte pieptişă şi că trăsurile nu urcă decât cu mare greutate.

Deodată, la jumătatea coastei, un călăreţ ce venea din sens invers în goană mare, cu riscul de a-şi frânge gâtul, se opri la portiera caleştii şi, aplecându-se în şa, întrebă cu o voce înzestrată cu un puternic accent de Languedoc:

— Oare nu am cinstea de a vorbi doamnei contese de Lagardère şi fiului său?

— Ba da, domnule, răspunseră simultan Aurore şi Philippe, miraţi de apariţia neaşteptată a necunoscutului.

De Bersac — căci se poate ghici că el era — adresându-se mai ales tânărului, aşa cum îi recomandase Peyrolles, îi spuse atunci, cu o expresie misterioasă:

— Domnule conte, vin să vă anunţ că o tânără persoană pe care o cunoaşteţi, domnişoara de Chaverny, a fost răpită în seara aceasta de către domnul de Fonty, căpitan în regimentul gărzilor franceze.

— Ce spuneţi? strigă Philippe, sărind afară din trăsură. A fost răpită domnişoara de Chaverny?

— Da, domnule conte, confirmă de Bersac.

— Dar când?... Cum?.... Unde?... întrebă tânărul, cuprins brusc de o groază de nedescris.

De Bersac recită lecţia pe care-o învăţase şi dădu, cu privire la răpire, detaliile inventate de Peyrolles.

— Şi a fugit cu ea la Paris?

— Da, domnule conte, la Paris.

— Mamă! strigă Philippe, nebun de deznădejde. Repede… să ne întoarcem… Vreau s-o salvez pe Olympe… Oh! Ticălosul!

Şi se pregătea să dea ordin vizitiului să întoarcă trăsura, când Aurore îl reţinu, vorbindu-i cu vehemenţă:

— Fiule, uiţi, aşadar, ce mi-ai promis, şi vrei să-ţi pui dragostea înaintea datoriei?

— Ai milă, mamă, o imploră Philippe. Gândeşte-te că este vorba de onoarea Olympei… logodnica mea… în curând soţia mea!

— Mă gândesc, copile… şi, ca şi tine, sunt disperată. Dar misiunea pe care trebuie s-o îndeplinim nu poate fi întârziată nici cu o clipă, ştii acest lucru?…

Şi, în şoaptă, pentru a nu fi auzită decât de el:

— Vrei, deci, să laşi o zi mai mult nerăzbunată moartea tatălui tău?

O luptă cumplită se dădu în sufletul lui Philippe. Aşa cum îi spunea mama sa, trebuia să lase ca dragostea lui să treacă înaintea datoriei? Câteva secunde rămase nehotărât, neştiind ce alegere să facă.

Câteodată i se părea că o vede pe Olympe, zbătându-se în braţele domnului de Fonty şi chemându-l în ajutor… Olympe! Cea pe care o iubea şi cu care, chiar în aceeaşi zi, avusese, pentru prima dată, posibilitatea să schimbe câteva cuvinte de iubire.

Alteori, umbra contelui era cea care se înălţa, însângerată, în faţa lui, părând că-i spune: "Răzbună-mă imediat, Philippe! Am aşteptat deja prea mult… Răzbună-mă chiar în noaptea aceasta… în clipa asta… altminteri, poate că în mâine va fi prea târziu!"

Aurore urmărea cu îngrijorare, pe trăsăturile mobile ale tânărului, diferitele faze ale acestei lupte interioare. Dar nu era femeia care să aibă răbdare.

— Să mă fi înşelat?… spuse deodată, încercând să dea glasului său o intonaţie ironică. Oare nu eşti fiul lui Lagardère?

La auzul acestor cuvinte, chipul lui Philippe căpătă o expresie plină de energie. Îşi ascunse dragostea în cele mai

adânci străfunduri ale inimii, pentru a nu se mai gândi decât la misiunea de împărţitor al dreptăţii pe care şi-o impusese.

— Mamă, rosti rar, ai dreptate: datoria mai înainte de orice! … Să mergem la Versailles.

De Bersac, nemaiavând nimic de făcut lângă contesă şi fiul ei, îi salută şi reluă drumul spre Trianon. Ajunse acolo, precedându-i pe Philippe şi pe Aurore doar cu un sfert de oră.

În ciuda subterfugiului de care se slujiseră pentru a împiedica venirea acestora, Zeno şi Peyrolles nu erau deloc liniştiţi. Nu-şi ascundeau defel faptul că sosirea contesei împreună cu fiul ei însemna pieirea amândurora. Tânărul îi va recunoaşte ca fiind cei care îl atacaseră în ajun şi îi va demasca în faţa tuturor.

Căci aceasta era singura lor temere. Nici pe departe nu bănuiau cu ce scop venea contesa în seara aceea la Curte.

Peyrolles ştia că Lagardère murise fără să-l fi putut denunţa. Se credea, deci, la adăpost, în privinţa aceasta.

Cât despre Zeno, veneţianul nu ştia nimic despre omorul pe care bătrânul îl comisese odinioară.

Dar motivul pentru care le era frică era şi aşa suficient pentru a-i face să se teamă de o cădere iremediabilă.

De îndată ce-l zăriră pe de Bersac, îl întrebară ce realizase. Aflând că Aurore şi Philippe nu mai aveau de străbătut decât o mică distanţă până la Versailles, fură cuprinşi de o spaimă de nedescris.

— Nu ne mai rămâne decât să fugim, zise Peyrolles.

— Şi încă repede, întări Zeno care, unind fapta cu vorba, se pregătea s-o şteargă fără a se sinchisi să ştie dacă era urmat de complicele său, când fu oprit de acesta.

Bătrânul se agăţa de braţele lui, spunându-i:

— Stai, stai, cavalere! Ne mai rămâne o cale pentru a recâştiga tot terenul pierdut.

Zeno fu silit să-şi încetinească paşii.

— Ascultă, continuă Peyrolles, şuierând printre dinţii încleştaţi de furie. Deşi sunt mai puţin agil în mişcări decât dumneata, voi ieşi de aici, ţi-o jur şi, deoarece în situaţii grave trebuie să recurgi la mijloace drastice, Să încercăm să ne răzbunăm, la noroc. Ştiu că mâine-seară, pentru a sărbători întoarcerea fiului său, doamna de Lagardère îşi va deschide saloanele. Fă rost de treizeci de băieţi buni. Îţi e uşor să găseşti

asemenea marfă în tripoul dumitale. Promite-le ce preţ vei voi, căci vei avea cu ce plăti. Apoi, împreună cu ei, vom pătrunde încă o dată în grădină, prin fântâna din fundătură. Poftim, iată cheia. Am luat-o din budoarul Bathildei. Prima noastră grijă va fi să dăm foc palatului şi, profitând de incendiu, ştii ce se poate face…

Ajunseseră la uşa de ieşire şi erau pe cale să iasă, când zăriră afară, la câţiva paşi în faţa lor, pe contele de Lagardère şi pe mama sa, care se pregăteau să intre.

Atunci, se traseră repede înapoi şi, de teamă ca nou-sosiţii să nu-i descopere în calea lor, se întoarseră în locul de unde plecaseră cu o clipă mai înainte.

— Să ne despărţim, spuse Zeno eliberându-şi braţul cu o mişcare bruscă. Pe mâine seară, domnule Giam-Battista.

— Pe mâine seară, replică Peyrolles. Şi, mai ales, orice s-ar întâmpla, să nu-i uiţi pe cei treizeci de oameni… Întâlnirea este la uşa fântânii, a cărei cheie o ai…

Cavalerul se pierdu în mulţime, lăsându-şi tovarăşul pe gânduri. Îşi închipuia că va putea, în timp ce atenţia generală va fi îndreptată către contesă şi fiul ei, să-şi realizeze intenţia de fugă, care-i fusese întârziată în mod atât de nefericit.

Aurore şi Philippe intrară în saloane. Contesa îi dădea braţul tânărului. Era înveşmântată în întregime în negru şi nici o bijuterie nu i se vedea pe braţe sau la gât.

El purta strălucitoarea uniformă a ofiţerilor din gărzile franceze.

Mulţimea, curioasă, alcătuia un culoar, spre a-i vedea trecând pe văduva contelui de Lagardère şi pe acel copil care îi fusese redat în mod atât de miraculos.

Cei care-l cunoscuseră cândva pe Henri de Lagardère, pe "Micul Parizian", credeau că-l revăd în acest tânăr cu trăsături fine şi fermecătoare, cu mersul atât de nobil şi de degajat.

Şi din grupurile de oameni se ridica un murmur de simpatie faţă de el. Femeile, mai ales, punctau acest murmur cu adevărate exclamaţii de admiraţie.

Dar nici Philippe, nici mama să nu păreau să bage de seamă curiozitatea şi dovezile de interes al căror obiect erau. Indiferenţi la toate înaintau cu pas egal, scotocind cu privirea mulţimea, în căutarea lui Peyrolles.

Acum, când momentul pedepsirii ucigaşului contelui era aproape, amândoi nu mai erau stăpâniţi decât de acest singur gând. Restul se ştergea în faţa ochilor lor. Nu-şi mai dădeau seama de locul în care se aflau, nici de persoanele care îi înconjurau. La fel de palizi, pe trăsăturile lor se întipărise acea expresie rigidă pe care o capătă judecătorii în clipa în care se pregătesc să pronunţe o sentinţă de moarte.

Încetul cu încetul, se făcuse tăcere, o tăcere grea ca plumbul, abia ruptă de respiraţiile reţinute.

Toţi se aşteptau la ceva neprevăzut, ceva solemn, fără ca totuşi să aibă nici cea mai mică bănuială cu privire la cele ce se vor petrece.

Aurore şi fiul său ajunseră în felul acesta în salonul în care se găsea fostul *factotum* al lui Gonzague, ascuns în umbra unei ferestre — una din acele ferestre înalte, cu pervaz adânc, aşa cum mai există şi astăzi într-unele locuinţe vechi. Aceeaşi, de fapt, lângă care discutase cu Zeno despre mijloacele prin care să împiedice venirea contesei.

Acesta era salonul care-l preceda pe cel în care se afla Louis al XV-lea, încă ocupat să joace cărţi cu domnul de Richelieu.

Regele nu fusese prevenit de sosirea noilor săi oaspeţi.

De-abia intrase Aurore că, de parcă ar fi fost înzestrată cu darul ghicitului, îl trase pe Philippe către locul ce servea de refugiu lui Peyrolles şi, întinzând către acesta braţul, spuse, cu un glas puternic, ce răsună ca un dangăt de moarte în tăcerea adâncă ce domnea:

— Philippe, mi-ai cerut să ţi-l arăt pe ucigaşul contelui de Lagardère! Ei, bine! Iată-l în faţa ta!… Este acest ticălos… această fostă slugă a prinţului de Gonzague, care, după ce l-a atras într-o cursă, l-a lovit în mod laş! Este rândul tău, fiule!… Loveşte-l fără milă!… Răzbună prin sângele lui pe cel al tatălui tău, pe care l-a vărsat atât de mişeleşte!

Fără a scoate un cuvânt, cu o mişcare iute ca fulgerul, Philippe îşi trase sabia din teacă şi se repezi către Peyrolles care, acum, apărea în plină lumină, aflându-se sub razele unui sfeşnic pe care-l luase de pe o consolă domnul baron de Posen, apărut ca prin farmec lângă el, după ce-i surprinsese, în umbră, discuţia cu Zeno.

Ticălosul cel laş părea împietrit de spaimă.

Auzind acuzaţia cumplită de care se credea a fi pentru totdeauna la adăpost, rămăsese ca trăsnit, cu mintea împrăştiată, fără a avea puterea sau măcar gândul de a protesta.

Toate piepturile încetaseră să mai respire. Nu izbucnise nici un ţipăt, într-atât de adâncă era uluirea generală. Fiecare era sub efectul unei fascinaţii bruşte şi-i fixa pe cei trei eroi ai dramei ce urma să se desfăşoare: contesa, cu braţul încă întins, Philippe, cu spada ridicată, Peyrolles, pe jumătate prăbuşit în genunchi.

Deodată, mulţimea de curioşi se văluri ca o mare. Zece săbii săriseră din teacă, deoarece un curtean imprudent strigase:

— Regele, domnilor! Să-l salvăm pe rege!

Acest strigăt izbucnise în clipa în care Louis al XV-lea, însoţit de marchizul de Chaverny, de ducele de Richelieu şi de locotenentul-general Hérault apăruse în pragul salonului de joc, a cărui uşă se afla în apropierea ferestrei către care înainta tânărul locotenent din regimentul gărzilor franceze.

Dar ar fi fost necesare mai mult de zece săbii pentru a-l opri pe elevul lui Passepoil, care îi învinsese pe cinci maeştri în materie de arme.

Voind să se interpună spre a-şi face datoria, căpitanul gărzilor, împins brusc la o parte de către tânăr, care nu-şi vedea decât propria ţintă, căzu, spre marea scandalizare a oamenilor săi, în spatele domnului de Posen, al cărui braţ continua să ţină sfeşnicul.

Acum nici o putere omenească nu-l mai putea salva pe fostul *factotum* al lui Gonzague care, cu chipul descompus, cu ochii rătăciţi, clătinându-se ca un om beat, încerca să se apropie de perete ca să nu cadă.

Spada tânărului se îndrepta deja către craniul său, ca şi cum ar fi ţintit locul în care avea să se înfigă. Deja, în sală, înfierbântarea lua locul stuporii, când, deodată, ascultând de un sentiment mai puternic decât voinţa sa, Philippe îşi opri avântul, îşi reţinu braţul şi rămase ţintuit locului.

Era ca fascinat şi-l privea cu o groază amestecată cu milă pe bătrânul ticălos care se lăsase să cadă în genunchi şi părea să cerşească îndurare, în vreme ce capul său, acoperit de păr alb, executa un dans nestăpânit pe umărul lui stâng.

În sală lumea se agită. Un murmur începea să se înalţe, şi câteva doamne păreau gata să leşine.

Numai domnul de Posen, Philippe şi mama sa erau nemişcaţi.

Cât despre contesă, cu braţul mereu ridicat într-o atitudine rigidă, ea urmărea scena cu privirea sa severă îi şi rece, mirându-se deja că-şi vede fiul ezitând.

Regele îi dăduse la o parte pe gentilomii care se plasaseră între el şi locotenent şi înainta încet în spaţiul rămas liber.

Deodată, o voce se înălţă sonoră, acoperind murmurul care creştea.

— Ce aştepţi, Philippe? spunea vocea. Oare renegi răzbunarea şi-l vei ierta pe asasinul tatălui tău?

Tânărul se întoarse, iar mâna sa lăsă să-i scape arma răzbunătoare.

— Mamă!… O, mamă, iartă-mă, o imploră el. Dar oricât de nemernic ar fi acest om, spada lui Lagardère nu se poate dezonora înroşindu-se de sângele unui bătrân!

Aurore îşi înclină cu tristeţe capul şi o lacrimă îi alunecă din ochi.

În mulţime avu loc un fel de uşurare. Spaima căreia îi dăduse naştere vederea tânărului năpustindu-se asupra lui Peyrolles, cu spada înainte, se împrăştia şi toţi se grăbeau să laude purtarea generoasă a ofiţerului.

Între timp, Philippe îşi acoperi faţa cu ambele mâini şi şoptea pe un ton de durere inconsolabilă:

— Doamne! Sunt, aşadar, blestemat… Da! repetă cu putere, sunt blestemat, fiindcă, într-o singură zi, am înşelat încrederea mamei mele, mi-am renegat răzbunarea şi am pierdut-o pe cea pe care o iubesc!

Îşi desfăcu mâinile, deschise ochii şi crezu că visează văzându-se înlănţuit de patru braţe dintre care două erau ale mamei sale, iar celelalte două, albe şi parfumate, cele ale Olympei de Chaverny.

— Te iubesc, Philippe, îi spunea tânăra fată. Eşti tot atât de curajos pe cât eşti de bun.

— Ah! Recunosc cu adevărat în tine pe fiul lui Lagardère, spunea la rândul său contesa, a cărei exaltare se potolise în faţa faptei generoase a tânărului. Te iubesc şi mai mult, copilul meu, căci Henri nu s-ar fi purtat altfel.

* * *

În acel moment, Louis al XV-lea se apropie. Ajungând lângă Philippe, încă zăpăcit de faptul că-şi regăsise logodnica şi recâştigase şi iubirea mamei sale, îi întinse sabia pe care i-o ridicase de pe jos domnul de Chaverny.

— Duce de Nevers, îi spuse, regele plăteşte datoriile regentului. Îţi sunt recunoscător că ai ştiut să-ţi stăpâneşti ura. O spadă vitează ca a dumitale nu trebuie, într-adevăr, să fie scoasă din teacă decât împotriva duşmanilor Franţei.

Apoi, întorcându-se către Aurore:

— Iată braţul meu, doamnă. Petrecerea va începe şi trebuie să regăsiţi puţină veselie.

Văzând că moartea se îndepărtează de el într-un mod atât de neaşteptat, Peyrolles îşi mai recăpătase calmul.

Deoarece diversiunea creată în adunarea curtenilor prin prezenţa lui Louis al XV-lea şi tot ceea ce urmase avusese ca rezultat că, pentru o clipă, toate privirile se întorseseră de la persoana să, profită de împrejurare pentru a acţiona fără zgomot cremona ferestrei de care se rezemă, apoi o deschise şi se strecură afară.

Fereastra dădea spre un mic peron de două trepte pe care nu trebui decât să le coboare pentru a se afla în grădinile Trianonului, în care dispăru cu uşurinţă, mulţumită întunericului.

Când sosiră oamenii de gardă care fuseseră trimişi să-l aresteze, locul era pustiu. Porniră în urmărirea lui, dar zadarnic scotociră prin tufişuri şi parcurseră aleile în toate direcţiile; nu reuşiră să-l prindă pe fugar şi fură siliţi să se întoarcă spre a anunţa rezultatul negativ al căutării lor.

După cum ne putem închipui, Peyrolles nu-i aşteptase şi, în timp ce era căutat în grădină, el se afla deja printre copacii înalţi din parcul palatului Versailles, în care ar fi fost nevoie de o adevărată vânătoare pentru a-l prinde.

Banditul scăpa încă o dată de pedeapsa pentru crimele sale.

Capitolul VIII - Jucători cinstiţi

Louis al XIV-lea şi Louis al XV-lea n-au fost mai înţelepţi decât Henri al IV-lea care, cu nenorocita lui pasiune pentru joc, le crease acest funest precedent. Nu numai că, în secolul trecut, la Curte se juca, dar, ceea ce este şi mai rău, se şi trişa, acest lucru făcându-l mai ales doamnele.

Este de crezut că acest bun exemplu era urmat atât de nobili şi de burghezi, cât şi de oamenii din popor.

Prinţul de Carignan a întreţinut mult timp o adevărată casă de jocuri în somptuosul său palat de la Soissons, iar jocurile îi aduceau un venit considerabil — între două sute de mii şi două sute cincizeci de mii de livre pe an, după câte se credea. La moartea sa, în 1741, văduva lui a încercat să continue acel trafic bănos, dar nu s-a priceput cum să procedeze şi a fost nevoită, în curând, să-şi închidă saloanele.

Ducele de Gesvres, guvernator al Parisului şi unchi al căpitanului de Tresmes pe care l-am văzut luând apărarea lui Philippe, organiza şi el jocuri şi scotea un beneficiu net de o sută treizeci de mii de franci.

Aceste două case de jocuri au adus, ani de-a rândul, ruina fiilor de familii nobile, a multor burghezi, a unor ofiţeri şi a atâtor altora.

Dimpotrivă, jocurile constituiau resursele a numeroşi escroci care reuşeau în felul acesta să trăiască bine cu cheltuială mică.

Dar în aceste locuri de plăceri se întâmplau uneori scene tragice, care nu întotdeauna puteau fi muşamalizate, aflându-se şi în afară.

Într-o zi, un ofiţer străin, cu grad înalt, venit la Paris cu o mare sumă de bani, a fost îndemnat de către ducele de Gesvres să joace şi a pierdut tot ce posedă. Din disperare, s-a străpuns cu sabia chiar în sala în care se juca.

Această întâmplare a avut un mare răsunet şi ducele s-a zbătut foarte mult pentru a reuşi să-şi păstreze privilegiul. Cu toate acestea, a izbutit, dovedind că ofiţerul nu era decât un nepriceput şi, mai ales, un imbecil, de vreme ce s-a comportat în felul acela.

Jocurile prinţului de Carignan şi ale domnului de Gesvres erau cu atât mai periculoase cu cât, fiind instalate în palatele lor

particulare, poliţia nu putea face nimic pentru a-şi îndeplini acolo menirea. Aşa încât la ei se trişa în voie şi aproape fără nici o jenă. Ba chiar, căpătai un adevărat renume dacă erai un şnapan abil, şi nu puţine au fost personajele purtând titluri nobiliare care au fost prinse în flagrant-delict de trişare, fără ca reputaţia lor să aibă ceva de suferit.

Dar nu numai marii seniori erau cei care ţineau *table-ouverte*[62] — se făcea adesea acest urât joc de cuvinte, din cauza culorii postavului ce acoperea masa — iar casele de joc împânziseră în curând Parisul, sub ochii binevoitori ai poliţiei care, de cele mai multe ori, nu intra în ele decât pentru a lua parte la joc, doar dacă nu cumva era chemată acolo pentru vreun omor.

Mai târziu, ingeniosul domn de Sartine avea să fie primul care să dea numele de *saloane* acestor caverne atrăgătoare şi să le impună o unică lege: permisiunea de a cere punga, fără a lua şi viaţa.

Deşi — dacă lăsăm deoparte cluburile — mesele de joc particulare au fost de mult desfiinţate la Paris, numeroşi cititori ai noştri cunosc, desigur, din proprie aducere aminte sau din auzite, faimosul salon 113 de la Palais-Royal, care a inspirat următorul catren celebru:

Această vizuină are intrări doar trei:
Speranţa, *infamia şi moartea de mişei*.
Prin cea dintâi se intră,
Prin celelalte, *ieşi*.[63]

Catrenul şi-ar fi putut afla locul pe frontonul clădirii ambasadei Veneţiei, căci acel palat avea chiar trei uşi — nu

---

[62] *Table-ou-verte* (lb. franceză): joc de cuvinte, putând fi interpretat fie: *table-ouverte* = masă deschisă, fie *table-ou-verte* = masă verde. (n.t.)

[63] Textul original în lb. franceză este:

Il est trois portes à cet antre:
L'espoir, *l'infamie*, *la mort*.
C'est par la première qu'on entre.
Et par les deux autres qu'on sort. (n.t.)

numai la figurat — şi cronicile epocii ne spun că, abuzând de titlul său şi de inviolabilitatea locuinţei sale, stăpânul locului adăpostea acolo un tripou impresionant de mare şi cu atât mai profitabil, în care erau admişi oameni făcând parte din toate clasele.

Alături de primii gentilomi de la Curte puteau fi văzuţi indivizi cu mutre dubioase şi a căror origine era şi mai îndoielnică. Cei mai numeroşi dintre aceştia erau compatrioţi de-ai veneţianului.

De obicei, mesele de joc se deschideau noaptea, cu începere de la orele unsprezece, unsprezece şi jumătate, pentru a nu se închide decât dimineaţa sau, deseori, către prânz. Uneori se juca şi întreaga zi, dar asta se întâmplă rar.

Se practicau toate jocurile; puteau fi mulţumite toate gusturile. *Trei-zece*, *bate palma şi chintă*, *trece-zece*, *cinci-nouarul*, *trombon*, *mormonicul*, *hoca*, *bassette*, *faraonul*, *par sau impar*, *cincisprezece*, *pacheţelele* erau jocurile care se bucurau de o mai mare trecere, fiind cele la care şansa putea fi cel mai uşor corectată.

Cât despre cavaler, acestuia îi era indiferent dacă se juca un joc sau altul. Lucrul cel mai important era ca fiecare din ele să-i aducă un anumit beneficiu.

Avea crupieri însărcinaţi cu contabilitatea şi care erau obligaţi să-i prezinte conturi exacte.

Totalul surselor astfel încasate era uneori foarte mare — şi l-ar fi putut îmbogăţi într-un timp scurt.

Din păcate, el însuşi era un jucător mai înverşunat decât toţi şi adesea pierdea în câteva ore produsul a mai multor zile. Ca urmare, era întotdeauna în lipsă de bani şi astfel se explică "împrumuturile" pe care le făcuse la domnişoara de Wendel, cât şi complicitatea lui la crima plănuită de Peyrolles.

Cavalerul Zeno era inventatorul unui joc ucigaş, numit *biribi*, care avea să facă multe victime înainte de a fi detronat de ruletă.

Biribi se juca folosind un tablou împărţit în şaptezeci de căsuţe, fiecare cu numărul său, şi o pungă conţinând şaizeci şi patru de biluţe cu bilete numerotate.

Pe rând, fiecare jucător scotea câte o bilă, şi dacă numărul corespundea cu cel pe care-şi pusese miză, bancherul i-o plătea de şaizeci şi patru de ori.

Se poate vedea că pentru a transforma această isteaţă invenţie în *ruletă*, nu a fost nevoie decât să se reducă numărul de căsuţe, să se adauge câteva combinaţii, cum ar fi roşu şi negru, par şi impar, şi să se înlocuiască punga cu *roata* învârtitoare.

Totuşi, aşa cum era el pe vremea aceea, *biribi* nu avea nevoie de perfecţionări pentru a face numeroase victime.

Dacă, la diferitele etaje ale palatului său, se jucau toate jocurile cunoscute în acea epocă şi pe care le-am enumerat, Zeno avusese precauţia de a instala *biribi* în subsoluri, pentru a înăbuşi strigătele celor ce pierdeau şi pe cele ale acelora care se ucideau unii pe alţii.

În acea mare sală subterană, cu o boltă rotundă ca cea a unei cripte de biserică, şi căreia i se dăduse meritatul nume de *Infernul Veneţiei*, îşi dădeau întâlnire toate clasele sociale.

După înfăţişare şi după mutra pe care o aveau aproape toţi jucătorii care frecventau acea vizuină, niciodată nu ţi-ai fi închipuit că asemenea oameni ar fi avut ceva de pierdut, căci haina purtată acolo era cea a mizeriei şi a desfrâului, aproape cea a crimei.

Ei, bine! În ciuda acelui aspect general respingător, puterea de atracţie era atât de mare, încât oameni de familie bună, nobili şi mari doamne adoptau un travesti înjositor pentru a coborî din etajele superioare în acel cavou — singurul loc din Paris unde se juca *biribi* — şi spre a consacra ore înfrigurate Diavolului, rege al acelui sanctuar.

Pentru a întregi această descriere, să adăugăm că, printr-o precauţie rafinată, ce-i demonstra iscusinţa în materie de ruinare publică, cavalerul avusese ingenioasa idee de a instala, în fiecare sâmbătă seara, mese suplimentare de *biribi*, pentru a-i invita pe muncitori să vină să-şi arunce în abis salariile pe care le primeau în aceeaşi zi.

La ora când intrăm în *Infernul Veneţiei*, adică spre două dimineaţa, cripta era aglomerată de o mulţime tumultuoasă ce aducea ofrande idolului respectivului loc.

Mesele pe care se aflau tablourile cu căsuţe erau încontinuu înconjurate de câte şase rânduri de capete avide, şi sute de mâini febrile se agitau convulsiv pe marginile soioase ale postavului verde.

Aurul, argintul, banii de hârtie se îngrămădeau pe acele mese ovale, sub privirile lacome ale celor interesaţi.

Din când în când se auzea câte un ţipăt al vreunei femei pe cale de a fi asfixiată sau vaietul unui bătrân îmbrâncit.

Cine mai putea ţine seama de vârstă şi de sex în templul zeului metalic?

În acea seară, fie din întâmplare, fie premeditat, mai multe dintre personajele noastre îşi dăduseră întâlnire în acea vizuină a pierzaniei.

Strada Montmartre era cu totul pustie şi bezna atât de adâncă încât îţi puteai vârî degetele în ochi — căci patronii prăvăliilor din împrejurimi erau obligaţi să se conformeze regulamentului de stingere.

Deodată, doi bărbaţi, dând colţul străzii Mail, traversară rapid zona de lumină formată de toate ferestrele strălucitoare ale clădirii ambasadei, trecură prin intrarea lângă care trei lachei stăteau la fel de nemişcaţi şi de muţi ca nişte cariatide şi porniră să coboare scara ce ducea la subsol.

— Bătrâne, spuse cel mai tânăr dintre cei doi nou-sosiţi, deoarece tata ţi-a dat misiunea de a vizita locul în care vin în fiecare seară să petrec una sau două ore spre a-mi completa educaţia, vei vedea aici o veritabilă curiozitate a Parisului.

Cel care fusese numit "bătrân" se opri brusc în mijlocul anticamerei ce preceda salonul de *biribi* şi, punându-şi ambele mâini pe umerii tovarăşului său, îi spuse aproape în şoaptă:

— Puştiule, titirezul tău de tată este un om pierdut din cauza fustelor — fie zis între noi, fără a o jigni pe doamna Mathurine, cea mai atrăgătoare persoană ce aparţine sexului frumos, pe toţi sfinţii. Tu, în schimb, ai o înclinare către bani, ceea ce este o îndeletnicire de zgârciobar, zău aşa!… Dar, ia spune, camarade, unde ne aflăm aici?

— În *Infernul Veneţiei!* Domnule Cocardasse, răspunse Boniface Passepoil, pe care cititorii noştri l-au recunoscut deja şi pe care pasiunea sa pentru joc îl făcuse încă de mult să devină un obişnuit al locului, fără ca totuşi să-i fie cunoscut acolo şi numele.

— În Infern? repetă ostaşul, al cărui chip exprimă o uluire atât de hazlie, încât Boniface nu se putu împiedica să nu râdă.

Dar gasconul era abia la începutul uimirilor sale, căci de-abia îl prevenise micul Passepoil că nu trebuie să se mire de

faptul că la modă, acolo, era livreaua, când atât unul cât şi celălalt fură îmbrânciţi în stânga şi-n dreapta de către cei trei lachei-cariatide ce păzeau uşa, în vreme ce li se strigă în ureche:

— Loc! Loc pentru domnul Reprezentant al Veneţiei!

În urma valeţilor venea cavalerul Zeno. Era palid şi trăsăturile lui descompuse dovedeau în ce măsură fusese afectat de evenimentele petrecute în saloanele de la Versailles şi pe care le urmărise stând ascuns nu departe de locul scandalului.

Trădarea metresei sale îl lăsa rece. Puţin îi păsa că domnul de Peyrolles — al cărui adevărat nume îl aflase, fără vrere, în acea seară — ar putea fi omorât într-un fel sau altul, dar ceea ce-l durea era pierderea zestrei pe care o sperase; şi acum, înfuriat la culme, venea la tripou cu scopul de a pune în aplicare, fără a cheltui un ban, ultimul plan de răzbunare asupra căruia se înţelesese împreună cu vindicativul bătrân.

Mergând în urma celor trei servitori care-i anunţau cu glas tare sosirea, cavalerul pătrunse în cea de a doua sală.

Cocardasse şi Boniface erau gata să intre şi ei, când cel dintâi se opri brusc, simţind că cineva îl bate uşor pe umăr.

— Pe toţi sfinţii! exclamă întorcându-se. Nu mă înşel, eşti chiar dumneata, ba…

— Sst! îl întrerupse cel care-l atinsese cu mâna. Fii prudent, domnule Cocardasse. Aici nu sunt nici domnul Hélouin, nici baronul de Posen, ci, aşa cum o dovedeşte travestiul meu, bătrânul savant, surd tun, pe care cavalerul Zeno îl are ca vecin în casa din Montmartre… Nu toate primejdiile ce-l ameninţă pe cel asupra căruia veghem sunt înlăturate. Tocmai vin de la Versailles, unde au avut loc nişte evenimente foarte ciudate. Veneţianul se alia şi el acolo, şi-l bănuiesc serios că urzeşte un nou complot. Acesta este motivul pentru care mă vedeţi aici, unde prezenţa mea nu poate să-l mire, căci, atunci când e vorba de bani, cei mai înţelepţi devin cei mai nebuni. Boniface, — continuă, adresându-i-se tânărului Passepoil — vrei să-mi spui dacă eşti cunoscut în acest tripou?

Ca jucător, poate, dar nu şi în alt fel, replică prietenul lui Philippe, care era cuprins de o mare admiraţie la vederea metamorfozei domnului Hélouin.

— Şi crezi că ai fost văzut de Zeno, noaptea trecută, în parcul palatului Nevers?

— Asta, sigur nu — era mult prea întuneric.

— Atunci, cu atât mai bine, vei putea să ne fii de folos.

Apoi, întorcându-se către gascon, adăugă:

— Cât despre dumneata, prietene, deoarece nu se ştie ce se poate întâmpla şi fiindcă prezenţa dumitale nu este necesară deocamdată, vei face bine să te duci să ne aştepţi acasă la prietenul Passepoil, unde te vom găsi mai târziu, căci noul atac, dacă va fi unul, nu este plănuit pentru această noapte.

În vreme ce Cocardasse, ascultător, se îndepărta, o zarvă îngrozitoare izbucni în salonul de *biribi*, zarvă în care se amestecau ţipete şi înjurături răsunătoare, ce păreau că vor să justifice numele de *Infern* pe care-l purta acel loc.

— Hai să vedem ce se întâmpla, spuse domnul Hélouin.

După ce-şi potrivi ochelarii şi perucă, îl trase după sine pe Boniface în salon, unde era aproape imposibil de pătruns, într-atât era de plin de o mulţime gălăgioasă, agitată şi febrilă.

Infernul Veneţiei, în care se străduiau să intre falsul bătrân şi tânărul Passepoil, era tocmai în acel moment şi mai inabordabil decât de obicei, deoarece la masa de joc se stârnise o mare nemulţumire. Iar eroul acelei scene furtunoase nu era altul decât cavalerul Zeno, stăpânul casei de jocuri scutite de impozite.

Ne amintim că, în clipa în care cei doi complici socoteau că totul este pierdut, adică doar cu câteva secunde înainte ca Peyrolles să fie ameninţat de către Philippe, în salonul de la Versailles, fostul intendent al lui Gonzague, nemaigândindu-se decât la răzbunare, izbutise să-l facă pe cavaler să-i împărtăşească, în parte, ura. Deşi nu avea aceleaşi puternice motive de aversiune ca cele ale lui Peyrolles, Zeno înţelegea totuşi că Philippe îi fură de două ori speranţele, devenind unicul moştenitor al contesei, după ce pusese stăpânire pe inima şi pe gândurile Bathildei.

Astfel pregătit, Zeno trebuia, în mod obligatoriu, să participe în egală măsură la ultima capcană plănuită de către Peyrolles împotriva duşmanului lor comun. Cu atât mai mult cu cât, acum, fiind cunoscut ca un complice al unui asasin şi al unui falsificator, trebuia, cel puţin pentru un timp, să-şi abandoneze postul diplomatic.

Nemaiavând nimic de pierdut, primise cu o bucurie plină de răutate propunerea de a conduce prădarea palatului Nevers. Spera ca acolo să-şi poată umple din nou punga, înainte de a pleca din Franţa.

Când se despărţiseră, bătrânul îi spusese, în esenţă:

— Cu orice preţ, mâine avem nevoie de treizeci de oameni. Treizeci de oameni pe care să-i putem conduce în mod absolut. În fine, treizeci de oameni care să-ţi fi vândut conştiinţa şi braţele lor!

Şi Zeno pornise spre palatul lui, foarte hotărât să atingă acest scop, dar cam nelămurit cu privire la modul în care să-şi facă credincioşi atât de mulţi şnapani, căci nu prea se simţea în fonduri şi ştia că pentru a cumpăra treizeci de conştiinţe era nevoie de bănet mult.

Cu toate acestea, trecuse pragul salonului de *biribi* cu un pas vioi, aproape al unui învingător, căci, pe drum, mintea lui inventivă îi oferise o idee genială.

Cunoscându-i bine pe jucători şi ştiind din experienţă că un decavat este, dacă e posibil, şi mai înverşunat decât un jucător norocos, îşi spusese, potrivit logicii sale: "La ora asta, în *Infernul Veneţiei* se află, cu siguranţă, mai mult de treizeci de băieţi buni, care s-au lăsat jumuliţi şi de ultimele lor pene. Ar însemna să am ghinion dacă cel puţin două treimi din aceşti clienţi nu fac parte dintre iubiţii mei compatrioţi şi nu valorează mai mult decât frânghia cu care-ar merita să fie spânzuraţi, căci este inutil să-mi ascund faptul că subsolul meu este frecventat de persoane nu tocmai recomandabile… De data aceasta, nu am totuşi de ce mă plânge, şi voi găsi printre ei oameni zdraveni, chiar devotaţi, fără să fie nevoie să-mi dezleg punga."

Punerea în practică a acestei idei grozave fusese cea care provocase vacarmul ce umplea *Infernul*, în clipa în care soseau domnul Hélouin, deghizat, şi Boniface.

Cavalerul ţinea banca. Jucase necinstit şi tocmai câştigase, de la primul tur şi fără a scoate un ban, dreptul de a porunci, pe durata unei nopţi, unui număr de zece oameni.

Împins de însoţitorul său, Boniface, izbind cu coatele, pe care le agita că pe nişte aripi, încercă să-şi croiască drum până la masă verde.

— Ce se-ntâmplă? Ce se-ntâmplă?

Cincizeci de glasuri îi răspunseră, explicându-i cum fusese jucată partidă pe care o pierduseră zece oameni.

Tânărul Passepoil îşi învăţase lecţia pe de rost.

— Pe toţi sfinţii! exclamă, întorcându-se către Zeno. Dacă vă trebuie alt rând de zece oameni, Excelenţă, solicit onoarea de a face parte dintre ei.

Nu era nevoie de mai mult pentru a-i decide pe cei de faţă, şi alţi jucători se prezentară să rişte în acea partidă bizară.

Dar cavalerul văzuse ezitarea din privirile câtorva şi, pricepând că ar greşi dacă şi-ar împărţi şansele de succes, preferă să termine treaba dintr-o dată.

— Două mii de ludovici în bancă, spuse. Asta înseamnă câte o sută de ludovici contra fiecărui jucător... Cei care vor să-şi încerce norocul nu trebuie decât să-mi spună numele, adresa, şi să-mi jure credinţă pentru o noapte... nu cer altă miză.

— De acord! Iată-mă! strigă Boniface, care, sfătuit în şoaptă de către domnul Hélouin, juca rolul primei oi a lui Panurge[64].

Încetul cu încetul se apropiară şi alţii, şi numărul era gata să se completeze, când un bătrân, înveşmântat ciudat şi părând că nu se interesează de nimeni, veni, fără a spune vreun cuvânt, să ocupe ultimul loc la masa de joc.

— Pleacă de-acolo, omule, îi strigă Zeno, şi lasă locul altuia. Eşti prea bătrân pentru a-ţi pierde o noapte şi a-ţi chinui reumatismele.

— Ia te uită, ia te uită, se miră deodată bătrânul, îndepărtându-şi cozorocul ce-i apăra ochii şi ridicându-se în picioare spre a-i întinde cavalerului mâna pe deasupra mesei. Ce mai faci, tinere?... Şi cu dragostea, cum te descurci?... Într-adevăr, sunt încântat să te întâlnesc, vecine. Drumurile nu sunt sigure ca să mă întorc în Montmartre şi, dacă vrei, vom merge împreună.

— Lua-l-ar ciuma de surd bătrân! ocărî Zeno, recunoscându-l pe savantul care locuia în pavilionul lipit de

---

[64] *Panurge*: personaj creai de Rahelais în *Pantagruel*. Cinic, laş, dar cu minte ingenioasă, a devenit legendar prin întâmplarea cu oile: în timpul unei călătorii pe mare, Panurge s-a luat la ceartă cu un negustor care-şi transporta turma cu corabia. Spre a se răzbuna pe negustor, Panurge i-a cumpărat o oaie, pe care a aruncat-o în mare. Bineînţeles că a fost imitată de toate suratele ei, care au sărit peste bord, urmate de însuşi stăpânul lor, care se agăţase de coada ultimei oi, sperând s-o reţină. (n.t.)

căsuţa lui de distracţii din afara oraşului. Ce întâmplare nenorocită l-a făcut să se întoarcă deja din călătorie?

Şi, cu glas tare, îi strigă:

— Dă-te puţin la o parte, vecine. Partidă nu e de râs!

— A! Chiar aşa? Doamna care mai deunăzi spărgea totul la dumneata acasă s-a pus acum pe râs? replică imposibilul surd, părând că nu a auzit decât ultimul cuvânt rostit. Cu atât mai bine, tinere, asta demonstrează o evoluţie plăcută a caracterului ei, de care nu ai motive să te plângi... Eu joc doi bănuţi contra dumitale, vecine.

Şi, vorbind astfel, bătrânul savant puse cu nevinovăţie o monedă de aramă pe una din căsuţele tabloului.

— Jocurile sunt făcute! declară Zeno, care fierbea de mânie, dar nu îndrăznea să-l dea afară pe bătrânul încăpăţânat, de teamă să nu lase să i se ghicească intenţiile.

Fiecare jucător pusese pe câte o căsuţă un peticuţ de hârtie pe care-şi scrisese numele.

Numai bătrânul avea în faţa lui moneda lui de doi bănuţi.

Punga care trebuia să conţină cele şaizeci şi patru de bile numerotate circulă în jurul mesei verzi. Dar, în timpul discuţiilor, Zeno subtilizase cu dibăcie cele douăzeci de numere acoperite de biletele celor ce mizaseră, aşa încât nici unul din aceştia nu ieşi din pungă şi, pentru a doua oară, cavalerul rămase singurul câştigător.

Din nou se ridicau murmure de nemulţumire în rândul, jucătorilor păcăliţi şi poate că hărmălaia ar fi reînceput şi mai puternică decât înainte, când bătrânul, ridicându-se, spuse cu o intonaţie ironică în glas, în timp ce, parcă regretând, îşi împingea moneda de aramă către bancher:

— Vecine, ai noroc în seara asta, şi nu-mi cer revanşa. Când joci împotriva unor jucători cinstiţi, ca aceştia, câştigul este meritat!

Boniface îşi înăbuşi un hohot de râs, iar cavalerul îşi muşcă buzele.

Amândoi prinseseră dublul înţeles al cuvintelor bătrânului şi nu reţinuseră decât cuvintele "jucători cinstiţi".

"Trebuie să-l supraveghem pe bătrânul ăsta", îşi spuse Zeno. "S-ar putea ca infirmitatea lui să nu-l împiedice să facă rău."

Dar mintea cavalerului nu se opri prea mult asupra acestei impresii şi, deoarece făcuse rost de oameni, îi pofti să urce într-o sală liberă de la primul etaj spre a le da instrucţiuni. Totodată, porunci să se oprească jocul şi să fie evacuată clădirea.

Capitolul IX - Talionul

În ziua ce a urmat acelei seri, către ora două după-amiaza, Peyrolles, reîntors la Paris în cursul nopţii, se afla la el, stând lungit pe a pat, gata îmbrăcat.

Ne amintim că poseda o locuinţă mică, într-o casă retrasă din cartierul Saint-Marceau.

Distrus atât ca moral cât şi fiziceşte, simţind că-i fuge pământul de sub picioare, nu mai vedea în jurul său decât beznă.

Un gând, unul singur, îl mai susţinea şi, când şi când, îi aprindea în ochi o sclipire arzătoare.

Deoarece nu numai că toate speranţele lui de îmbogăţire erau înşelate, dar, în plus, acuzaţia pe care i-o adusese contesa făcea ca viaţa lui să nu mai fie decât o chestiune de ore — căci nu-şi făcea iluzii cu privire la soarta ce l-ar aştepta când ar ajunge în mâinile justiţiei, lucru care, cu siguranţă, nu va întârzia prea mult — voia să-şi folosească puterile ce-i mai rămăseseră în scopul răzbunării.

Da, de data aceasta nimic nu-l va opri. Nu va mai rămâne în umbră, aşa cum făcuse până atunci. Dacă tot era vorba să moară, ţinea ca cel puţin clipa morţii sale să fie şi cea a morţii duşmanilor lui. Şi, oriunde s-ar afla ei, nu se vă luai încrede în nimeni şi va merge el însuşi, să-i distrugă cu propria lui mână... mai întâi fiul, pe urmă mama. Apoi, va putea închide ochii fără regrete, fericit că şi-a potolit ura.

De când se întorsese acasă, stătea, aşadar, frământând în minte mijloacele pe care avea să le folosească pentru a reuşi să săvârşească, fără greş şi chiar în acea seară, ultima ticăloşie a sa, în timpul incendiului pe care aveau să-l provoace oamenii lui Zeno.

Deodată auzi nişte paşi uşori alunecând pe parchetul camerei sale şi apropiindu-se încet de el.

Întoarse capul şi, cu un amestec de curiozitate şi de bucurie răutăcioasă, o recunoscu, lângă el, pe Bathilde.

Chiar Bathilde, pe care o uitase cu totul, de când nu se mai gândise decât la Aurore şi la Philippe. Şi, de fapt, nu ea era cea care fusese principala cauză a prăbuşirii lui, cea care distrusese, făcuse să dea greş toate planurile sale? Nu ei îi datora faptul că se vedea acum pierdut, fără resurse, când ar fi putut, dacă ea l-ar fi slujit cu credinţă, să câştige o imensă avere şi să trăiască la lumina zilei, ca altădată?

Aceste gânduri îl năpădiră deodată, făcând să i se i furia la creier cu atâta violenţă, încât îşi azvârli înainte trunchiul spre a o apuca cu braţele pe femeie, s-o frângă în strânsoare.

Dar puterile îi erau epuizate şi recăzu greoi pe pat, fără să fi putut ajunge la Bathilde.

Aceasta nu se dăduse nici un pas înapoi pentru a scăpa de acea ameninţare. Calmă şi rece, cu chipul impasibil, îl privea pe bătrân fără mânie, mai mult cu o expresie de compătimire, de milă.

— Fiinţă perfidă şi trădătoare, îi spuse acesta cu un glas şuierător, vii să-ţi contempli opera, nu-i aşa?

— A dumneavoastră, domnule de Peyrolles, răspunse cu blândeţe Bathilde.

— A ta, îţi spun. Îţi pusesem averea la îndemână, o avere imensă, colosală, care putea să ne facă fericiţi pe amândoi, să ne asigure toate bucuriile, toate plăcerile vieţii. Tu n-aveai decât puţin de făcut pentru a deveni stăpână pe ea: să omori o femeie şi un copil… femeia — deja cu un picior în mormânt… copilul — slab şi fără apărare… Sarcina ta era uşoară… şi nu te-ai priceput să ţi-o îndeplineşti… ai dat înapoi, cuprinsă de o sensibilitate prostească… Ah! Ticăloasă nebună… vezi unde ne-ai adus!…

— Da, am dat înapoi, replică Bathilde. Am dat înapoi în faţa crimei… o crimă mai oribilă ca aceea nici că se poate: să ataci slăbiciunea!… Copilăria!… Căci, în ciuda instinctelor rele pe care le-ai dezvoltat în mine, nu eram încă destul de pervertită pentru a comite o faptă atât de mârşavă.

— Ha! Ha! ripostă bătrânul cu ironie. Tot vechile tale fraze frumoase… le-am mai auzit eu… Dar credeam că te convinsesem cât de lipsite de sens şi de nelalocul lor erau accesele acelea de generozitate idioată?

— Este adevărat, sub influenţa dumneavoastră nefastă fusesem stăpânită de duhul cel rău. Din fericire, Dumnezeu s-a milostivit şi l-a îndepărtat de la mine pentru a mă readuce pe drumul cel bun, pe care mă făcuseţi să-l părăsesc. Ba chiar, mi-a dat o bucurie imensă pe care nu mai aveam dreptul s-o aştept de la El: mi-a îngăduit să cunosc iubirea sufletească, iubire care regenerează şi răscumpără… şi cu ajutorul căreia am ieşit din abisul de infamie în care căzusem…

— Şi la ce ţi-a servit patima asta, fată fără minte? o întrerupse fostul *factotum*, mereu ironic. Doar ca să fii urâtă şi dispreţuită de către cel pe care-l iubeşti, nu-i aşa?… Drăguţ rezultat, pe cinstea mea!

— Ştiu, dar asta mă face să-l iubesc şi mai mult; căci acum, când mă judec cinstit, când îmi dau seama ce fiinţă eram până în urmă cu două zile, dragostea mea ar scădea dacă el nu m-ar fi dispreţuit.

— Şi ca să-mi povesteşti aiurelile astea ai venit la mine?

— Nu… şi iată scopul vizitei mele, ultima pe care v-o fac, deoarece voi dispărea din lume, pentru a nu mă mai reîntoarce vreodată… De acum înainte, îmi închin viaţa lui Dumnezeu. Am venit spre a încerca să vă readuc pe calea binelui, să vă conving să vă consacraţi cei câţiva ani care vă mai rămân să-i pe treceţi pe pământ pentru răscumpărarea păcatelor. Gândiţi-vă: acum, mormântul nu mai e departe de dumneavoastră… Vreţi oare să coborâţi în el încărcat de povara crimelor pe care le-aţi săvârşit?

Peyrolles izbucni într-un râs sardonic. Din cuvintele tinerei femei deducea că ea nu ştia nimic despre cele petrecute în ajun la Trianon. Vorbea despre câţiva ani care-i mai rămâneau de trăit, când, de fapt, nu mai erau decât câteva zile, poate câteva ore.

— Şi, apoi, adăugă Bathilde, cu o intonaţie de rugă, aş vrea să-mi faceţi o promisiune: aceea de a nu vă mai înverşuna urmărind pieirea lui Philippe şi a mamei sale. Ştiu că s-au regăsit… lăsaţi-i să-şi trăiască fericirea.

— Pe ei! scrâşni bătrânul furios. Pe ei!… Ah! Dimpotrivă, mai mult ca oricând, îi voi face să simtă ura mea… Şi inima mi se va umple de bucurie când voi distruge fericirea pe care de-abia încep s-o guste.

— Nu, nu, nu veţi face una ca asta! îl imploră Bathilde. Oare în sufletul dumneavoastră nu există nici un sentiment generos pe care să-l invoc în favoarea lor?

— Ha! Ha! Milă! râse, cu un rânjet, Peyrolles. Îmi închipuiam că mă cunoşti destul de bine, fetiţo, ca să nu mă crezi în stare de a avea un cusur atât de ridicol… Milă pentru ei!… Când, nu mai departe decât ieri…

Dar se opri. Căci dacă i-ar povesti Bathildei scena de la Trianon, ar însemna să se recunoască, în faţa ei, vinovat de uciderea contelui de Lagardère, de care ea nu-l bănuise niciodată. Şi cine ştie dacă, după ce-l trădase o dată, nu s-ar duce să-l denunţe, imediat ce va pleca de la el.

Bathilde, desigur, nu sesiză înţelesul acelei reţineri.

— Vă implor, continuă ea, promiteţi-mi ceea ce vă cer.

Dar bătrânul îşi schimbase gândul.

Sperând s-o poată reţine prizonieră la el, până la căderea nopţii, începu să-i descrie, cu lux de amănunte, ce anume hotărâse să facă împreună cu cavalerul Zeno.

— La ora actuală, spuse în încheiere, frumosul tău logodnic, ambasadorul Veneţiei, pe care ai greşit făcându-l gelos, se află în fruntea unei mici armate, iar treburile noastre vor începe să se mişte. Chiar în seara asta, mulţumită ţie, fata mea — căci cu ajutorul cheii tale vor intra oamenii noştri prin portiţa fântânii — palatul Nevers va fi incendiat şi, profitând de foc, nu ne va fi prea greu să-i facem să dispară şi pe frumosul tău Philippe, şi pe ticăloasa de maică-sa. Ce părere ai despre planul nostru? Nu-i aşa că e bine ticluit?

Domnişoara de Wendel îl ascultase pe mizerabil fără să poată deschidă gura spre a-l opri. Spaima îi încleştase gâtlejul şi nu era departe de a gândi că bătrânul era Satana în persoană.

— O! reuşi în cele din urmă să spună. O! Nu veţi face asta!

— De ce nu?… Cine mă va împiedica?

— Eu, care jur să devin din nou sclava dumneavoastră, dacă îmi îndepliniţi rugămintea.

Peyrolles slobozi un râs drăcesc.

— Şi ce nevoie aş mai avea de tine, frumoaso, după ce voi fi dat lovitura?… o întrebă. De altminteri, justiţia regelui va avea grijă de viitorul tău; căci nu trebuie să uiţi că, deoarece cheia ta va servi drept piesă de acuzaţie, se va dovedi că tu eşti cea care i-ai introdus în palat pe incendiatori şi pe asasini…

— O! Nu, nu! Nu faceţi asta! Vă voi binecuvânta, în ciuda răului pe care mi l-aţi făcut… îl rugă tânăra femeie, cu trupul cutremurat de un lung fior de groază.

— Răul pe care ţi l-am făcut, ingrato?

— Puteţi să negaţi? Ei bine! În pofida decăderii în care mă aflu acum din cauza dumneavoastră, în ciuda vieţii mele distruse şi cu toate remuşcările ce mă apasă şi pe care le voi simţi până în ultima zi a vieţii mele, nu voi avea faţă de dumneavoastră decât recunoştinţă şi afecţiune.

— Răul pe care ţi l-am făcut? repetă Peyrolles furios, îndrăzneşti să inversezi în felul acesta rolurile, nenorocito? Spui că ţi-am făcut rău, când de fapt nu am încetat să-ţi dau sfaturi, să te las să profiţi de fructele experienţei mele; cu un cuvânt — să te pun în gardă împotriva slăbiciunilor omeneşti, a căror victimă sfârşeşti întotdeauna prin a fi, într-una din zile!…

— Vai! Da, căci mă născusem bună, iubitoare, şi dumneavoastră m-aţi îndemnat să devin rea, răzbunătoare. Aţi infiltrat în mine, picătură cu picătură, otrava invidiei. Aţi făcut să sclipească în faţa ochilor mei falsele fericiri — ale acestei lumi!… Aveam doar gustul luxului: l-aţi schimbat în nebunie, în loc să-l înfrânaţi. Datorită dumneavoastră am devenit falsă, ascunsă. Am răspuns binefacerilor cu care eram copleşită cu cea mai neagră nerecunoştinţa. Oare toate acestea nu înseamnă că mi-aţi făcut rău, şi oare tatăl meu mă încredinţase dumneavoastră pentru a mă pierde astfel?

— Tatăl tău!… Ha! Ha! Tatăl tău!… izbucni Peyrolles, rânjind.

În mintea bătrânului ticălos încolţise un gând. Dacă, din cauza slăbiciunii sale fizice, îi era imposibil să se răzbune fizic pe Bathilde, îi rămânea cel puţin puterea de a o supune unor chinuri morale.

— Nu vorbiţi pe tonul acesta despre tatăl meu, ripostă Bathilde, pe care râsul ironic al lui Peyrolles o indigna. Era un om bun şi virtuos, pe care Dumnezeu mi l-a luat prea devreme.

— Atunci, poate vrei să-ţi vorbesc despre mama ta?

— Tăceţi!… îi porunci femeia. Ştiu, îmi vorbiţi aşa pentru a mă îndurera. Am aflat, într-adevăr, că mama mea… Dar o fiică nu are dreptul s-o judece pe cea care i-a dat viaţă… Nu vreau să mă gândesc decât la tatăl meu, pe care l-am uitat prea repede. Şi vă mai întreb o dată: spre a face din mine fiinţa ticăloasă care

sunt, pentru asta v-a încredinţat sarcina de a mă îndruma în viaţă?

— He, he!… Poate că da?!

— Minciună! Nefericitul nu ştia, fără îndoială, cine sunteţi şi ce intenţii aveţi cu mine, altminteri, dimpotrivă, m-ar fi îndepărtat de dumneavoastră ca de un animal răufăcător.

— Ştia prea bine cine eram.

— Ba da, vă spun, nu ştia, cu siguranţă habar n-avea…

— Îndrăzneşti să-i spui binefăcătorului tău că minte, viperă?… Ştia perfect de bine, căci i-o spusesem eu însumi.

— Susţin că minţiţi, şi faptul că încercaţi să pângăriţi într-un mod atât de odios memoria acelei fiinţe dragi mie este o nouă infamie a dumneavoastră… O! Da, sărmanul meu tată, dacă ar fi putut prevedea…

Aceste ultime cuvinte îl amuzară pe bătrân, aproape provocându-i un râs spasmodic.

— Cu siguranţă prevedea, spuse. Prevedea! Şi, ca să fiu drept cu el, asta nu părea să-i facă cine ştie ce plăcere.

Bathilde îl privi întrebător pe Peyrolles. Nu mai înţelegea. Unde voia bătrânul să ajungă?

— Dar atunci, dori să se lămurească, înseamnă că m-aţi înşelat spunându-mi că voinţa lui fusese ca eu să trăiesc lângă dumneavoastră?

— Ba deloc… adică… s-ar putea.

— O! Doamne!… exclamă Bathilde cu groază, ce întrevăd?

Nemernicul îşi păstra rânjetul batjocoritor. Simţea o bucurie sălbatică văzând spaimele tinerei femei.

Aceasta îşi reamintea acum împrejurările care precedaseră moartea tatălui său. Îşi aducea aminte că, în timpul convorbirii lui Peyrolles cu muribundul, adormise pe un scaun şi nu putuse, prin urmare, asista la ultimele lui clipe. Ce se întâmplase oare între cei doi, pe când ea dormea?

— Aşadar, m-aţi minţit cu neruşinare, strigă, devenind dintr-o dată ameninţătoare. Căci dacă i-aţi dezvăluit cine sunteţi, departe de a vă fi făcut protectorul meu, desigur că a vrut să vă gonească, spre a mă feri de contactul cu corupţia dumneavoastră… el, care mă creştea cu atâta grijă şi care îndepărta de mine tot ce era contrar binelui.

— Adevărul este că a încercat, fata mea. Ba chiar a vrut să te trezească, spre a-ţi spune câteva vorbe, în legătură cu mine.

Dar fiindcă asta nu mi-ar fi înlesnit planurile, ţinând seama că aveam nevoie de tine…

— Şi atunci? întrebă Bathilde gâfâind, văzând că Peyrolles îşi lăsă fraza neterminată.

— Şi atunci?… L-am împiedicat.

— L-aţi împiedicat!… Cum?

Şi deoarece interlocutorul ei părea să se gândească înainte de a răspunde, strigă:

— Ah! Vorbiţi odată… Aţi folosit violenţa, poate?…

— Precum spui, frumoaso.

— Aţi îndrăznit să-l brutalizaţi pe tatăl meu!… exclamă Bathilde, venind foarte aproape de ticălos şi cu ochii plini de fulgere. Aţi cutezat să folosiţi forţa împotriva lui… el, atât de slăbit şi nemaiavând, deja, putere decât ca să respire?

— Trebuia.

— Şi, desigur, acea violenţă a scurtat puţinele, clipe ce-i mai rămâneau de trăit?…

— Nu zău, copilă dragă, nu sunt medic şi n-aş puteaţi afirma nimic, dar — fie vorba între noi — este de presupus.

— Laşule!… Laş ce sunteţi!… Ce-aţi făcut? urlă femeia, apucând cu o mână încheietura unei mâini a lui Peyrolles şi zdrobind-o între degetele ei nervoase.

— Ce-am făcut?… replică ticălosul, ale cărui buze se răsfrângeau într-un rânjet rău. Am făcut ceea ce-mi poruncea ura mea! Ah! Dacă n-aş fi făcut decât atâta… adăugă, vrând să împingă la limită disperarea Bathildei şi netemându-se, în absenţa oricăror dovezi, să mărturisească asasinatul pe care-l comisese asupra nefericitului de Wendel.

— Dar ce?… Ce încă?… întrebă nenorocita căreia, acum, îi era frică să înţeleagă şi, cu mâna rămasă liberă, îşi apăsa pieptul pentru a-şi stăpâni bătăile inimii.

— Vrei să ştii?… zise Peyrolles, încercând, fără a reuşi, să se elibereze din strânsoarea tinerei femei. Ei, bine! Îţi voi spune… Deoarece tatăl tău făcea eforturi disperate să se ridice din pat pentru a veni să te trezească, i-am pus pe gură o pernă… şi l-am asfixiat… Ha! Ha! N-a durat mult…

La auzul acestor cuvinte, Bathilde scoase un ţipăt atât a de puternic, încât ecoul său răsună îndelung.

O clipă, rămase nemişcată, ca înlemnită de groază şi aţintind spre Peyrolles priviri în care se citea nebunia.

Apoi, deodată, dând drumul mâinii ticălosului, luă o pernă pe care îi era rezemat capul şi, iute ca gândul, îi acoperi cu că faţa, în întregime, menţinând-o aşa şi apăsând deasupra cu toată puterea.

— Banditule!… Banditule!… strigă între timp. Iată-ţi pedeapsa… vei muri aşa cum a murit sărmanul meu tată…

Gestul femeii fusese atât de rapid, încât bătrânul nu se putuse feri.

La început, instinctiv, încercă să dea la o parte perna, dar neizbutind, apucă la rândul său braţele celei care-l înăbuşea şi-şi înfipse unghiile în ele, sfâşiindu-le cu furie, încercare zadarnică! Bathilde de Wendel părea că nu simte cumplitele răni pe care i le făcea, şi puterea cu care apăsa devenea tot mai mare.

Era, de felul ei, puternică şi viguroasă, dar furia pe care i-o provocase mărturisirea lui Peyrolles îi sporea şi mai mult forţa muşchilor. Braţele ei sfâşiate şi sângerânde rămâneau rigide.

Avea conştiinţa că săvârşeşte o faptă demnă de laudă, oprind răsuflarea în gâtlejul acelui vultur ale cărui gheare îi sfârtecau carnea fără ca ea să simtă nici cea mai mică durere, într-atât îşi concentră întreaga energie în pedepsirea mizerabilului,

Ticălosul începu apoi şase zvârcolească în fel şi chip, cu trupul scuturat de spasme bruşte, dezordonate, şi cu pieptul gâfâind din greu. S-ar fi zis că este o reptilă căreia i se strivise capul.

Cu picioarele care se agitau cu furie în aer încerca s-o împingă pe tânăra femeie, lovind-o cu putere. Dar aceasta părea să fi prins rădăcini în pardoseală şi-i opunea o rezistenţă de neînvins.

Puţin câte puţin, asfixia desăvârşindu-şi opera, mişcările lui Peyrolles îşi pierdură din violenţă şi un horcăit surd, horcăitul agoniei, îi scăpă din gâtlejul contractat, în cele din urmă înţepeni într-o ultimă convulsie, scoase un suspin lung şi adânc — ultimul — apoi rămase pe patul lui, nemişcat pentru totdeauna.

Aceasta fusese pedeapsa talionului.

Dacă fostul lui stăpân, prinţul de Gonzague, murise ucis de spadă, după ce se slujise ca un trădător de această armă, Peyrolles, la rândul său, îşi dăduse sufletul mârşav în acelaşi fel în care-l omorâse pe domnul de Wendel, victima sa din Bruges.

Bathilde, nemaisimţindu-l zbătându-se, ridică perna şi, după ce se încredinţă că era cu adevărat mort, părăsi casa din cartierul Saint-Marceau şi se îndreptă spre Marais.

Deşi contesa de Lagardère îşi pusese în practică ideea de a-şi deschide saloanele pentru a sărbători întoarcerea fiului său, făcuse acest lucru în mod foarte discret şi, drept urmare, în acea seară, doar o sută de persoane putuseră trece pragul palatului Nevers, iar în acest număr, o treime o reprezentau, de fapt, tineri nobili, veniţi special spre a-i face curte noului duce.

În salonul de recepţie i-am fi putut recunoaşte pe bătrânul mareşal Maurice de Saxe, pe Chevert, înaintat de curând la gradul de brigadier-general, şi pe căpitanul de Tresmes. Aceşti trei bravi ofiţeri consideraseră că este de datoria lor să dovedească ce stimă îi purtaseră lui Philippe care, pe vremea când nu era decât micul şi obscurul ostaş din gărzile franceze, reuşise deja să se distingă prin vitejia sa.

Ne-ar fi greu să-i cităm pe nume pe cei prezenţi, dar trebuie să-l menţionăm pe domnul duce de Richelieu, pe care Louis al XV-lea îl delegase să-l reprezinte în faţa contesei.

Ca de obicei — şi este penibil de mărturisit —, domnul de Richelieu nu se purta cu demnitatea pe care i-o cerea rangul şi, în ciuda vârstei sale, îşi dă aere în mijlocul unui grup de femei tinere şi frumoase, cărora tocmai li se alăturaseră două dintre fostele sale victime, domnişoarele de Valois şi de Charolais.

— Niciodată nu l-am putut suferi pe curteanul acela anost, de Vignerot, care a fost făcut duce de Richelieu şi mareşal al Franţei, spunea bătrânul de Saxe. Ştii, generale Chevert, că ducele a fost bărbatul cel mai iubit din Franţa?…

— O! Mareşale, dar şirele, regele nostru?

— Dânsul nu vine decât pe locul al doilea… Se povestesc despre acest Vignerot nişte lucruri surprinzătoare… De pildă, pe vremea celei de a doua treceri a sa prin Bastilia — şi Bastilia nu era, pentru el, o închisoare prea cumplită, deoarece avea un salon şi o anticameră, în care stătea Ruffé, valetul său — se spune că, în fiecare zi, primea numeroase vizite feminine. Avea chiar mai multe cabinete de toaletă, pentru a-şi ascunde, unele de altele, cuceririle. Într-o zi, micuţul Courtenay, care-i purta pică acestui încrezut, a reuşit să pătrundă până la el şi i-a tras o

bătaie zdravănă. Dar a fost întrerupt deodată de zgomotul a două uşi ce erau deschise cu violenţă şi prin care au apărut două femei încântătoare, ce-au năvălit una din dreapta, una din stânga, despletite ca nişte eumenide[65]. Erau două fiinţe adorabile, după cum v-am spus. De altfel, le puteţi vedea de aici, făcând curte şi acum idolului lor. Dar, cu trecerea vremii, s-au mai schimbat. Courtenay le-a recunoscut imediat pe cele două verişoare de neam regesc care, în loc să se repeadă asupra lui, s-au oprit, furioase, văzându-se una pe alta. "Ah! doamnă," — a spus domnişoara de Valois, fiica regentului — "asta nu-i corect!" Iar domnişoara de Charolais, fiica lui Condé, i-a replicat: "Aţi trişat, doamnă!" încercând să-şi dea aere regeşti, Valois a continuat: "Mi se pare, doamnă, că aţi putea binevoi să folosiţi titlul meu, când îmi vorbiţi!" "Doamnă, îmi voi reaminti titlul dumneavoastră când vă veţi aduce aminte de al meu!" Erau, într-adevăr foarte mânioase şi poate că ar fi ajuns să se ia la bătaie, dar când aceste două găini au observat starea jalnică în care se afla cocoşul lor, s-au aruncat, una alături de cealaltă, la genunchii idolului, plângând şi spunându-i cu glas mângâietor: "Ingratule!... Vom pune să fie tras pe roată de viu, în piaţa Grèves, cel care te-a tratat astfel.

Mareşalul schiţă un gest de scârbă şi încheie cu următoarea observaţie:

— Cum vreţi dumneavoastră, generale, ca un asemenea personaj să ne conducă armatele la frontieră?

— Dar câştigă alte bătălii, gândi cu glas tare Chevert, zâmbind.

— Pe toţi sfinţii, aşa este! replică Maurice de Saxe, cu acreală. Nu-i decât un mareşal de alcov!...

* * *

În micul salon, alăturat de cel mare, nu se aflau decât prietenii intimi.

Lângă cămin, Aurore discuta cu Flor de Chaverny. Amândouă făceau planuri pentru viitorul copiilor lor, a căror căsătorie o fixaseră pentru o dată foarte apropiată.

---

[65] *Eumenide* (mitol.): nume dat de vechii greci, prin antifrază, "furiilor" sau "eriniilor". (n.t.)

La câţiva paşi mai departe de ele, Philippe stătea între Olympe şi Marine.

Tânărul duce şi domnişoara de Chaverny străluceau de bucurie. Convorbirea lor tăcută între patru ochi — căci îşi vorbiseră mai mult din ochi decât cu buzele — tocmai le fusese întreruptă prin venirea nepoatei familiei Moutier, a cărei prezenţă la palat, încă din dimineaţa acelei zile, se datora dorinţei exprese a lui Philippe.

Acesta unise între mâinile sale pe cele ale tinerelor şi şoptea, repetând fără a-şi da seama, ceea ce spusese cu câteva zile în urmă, în delirul său:

— Olympe, iat-o pe surioara mea, doresc să fie şi a ta…

Colţurile extreme ale salonaşului erau ocupate de alte două grupuri. Într-unul, şezând fiecare pe câte un fotoliu şi vorbind cât mai şoptit posibil, se aflau cei doi bătrâni profesori de scrimă, Cocardasse-junior şi Amable Passepoil.

Se mirau, amândoi, că nu-i văd pe domnul Hélouin şi pe Boniface.

Le lipsea mai ales cel dintâi, căci, din vremurile vechilor lor aventuri de la Palais-Royal, pe timpul regentului, atunci când Henri de Lagardère le servea drept pol, se cam dezobişnuiseră de recepţiile date de nobilime.

În alt colţ, doctorul César Cabalus îl agăţase pe domnul de Chaverny şi-l tortura lăudându-i-se cu tratamentele lui recente şi miraculoase, tratamente bazate numai pe sistemul său, după cum desigur ne închipuim.

În toiul conversaţiilor, un servitor intră şi, cu nişte aere foarte misterioase — căci personalul palatului era la curent cu ultimele evenimentele — veni s-o anunţe pe contesă că domnişoara de Wendel cerea permisiunea de a-i vorbi.

— Ea!… strigă Aurore uluită. Ea, aici!… A avut îndrăzneala de a voi să mi se înfăţişeze!… Alungaţi-o, ticăloasa… alungaţi-o, să n-o mai văd niciodată!

— Doamnă contesă, mai spuse servitorul, dânsa insistă foarte mult să fie primită de dumneavoastră.

Aurore se pregătea din nou să răspundă printr-un refuz fără replică acestei cereri pe care o considera ca pe o provocare, când Flor interveni:

— Dragă prietenă, în locul tău, eu aş primi-o, fie măcar şi pentru a vedea ce atitudine va avea în faţa noastră.

— Cum, ai accepta… după cele ce s-au întâmplat?…

— Este un motiv în plus. Aş fi curioasă să aflu scopul vizitei sale. Trebuie să fie ceva serios, dacă a îndrăznit să vină chiar în plină recepţie.

Aurore se gândi o clipă, apoi îi porunci servitorului:

— Pofteşte-o pe persoana aceea să intre. Aproape numaidecât, domnişoara de Wendel apăru în pragul salonului.

Mama lui Philippe se ridicase şi, păstrând o atitudine rigidă, o privi pe Bathilde cu ochi aspri şi dispreţuitori.

Dar contesa suferise ani atât de îndelungaţi, încât, mai mult decât oricine altcineva, era înclinată să compătimească suferinţele aproapelui. Şi duritatea privirii sale se îmblânzi încetul cu încetul, căci de-abia o recunoştea pe Bathilde, pe tânăra femeie semeaţă şi înfloritoare, în persoana palidă, învinsă şi încovoiată care înainta către ea.

Apoi avu o strângere de inimă. Fericirea îi era atât de recentă şi atât de neobişnuită, încât, văzând apropiindu-se acea fantomă, presimţi că îi va fi anunţată o nouă nenorocire.

Cu o privire rapidă, Bathilde făcuse înconjurul tuturor persoanelor prezente.

La vederea lui Philippe fă Marinei şi a Olympei, stând alături şi ţinându-se de mână, simţi în inimă un junghi atât de puternic, încât pe trăsăturile ei, deja mult schimbate, se întipări o expresie de suferinţă acută. Dar reuşi să-şi stăpânească emoţia, recăpătându-şi sângele rece.

În clipa în care era gata să i se adreseze contesei, aceasta, care avusese timp să-şi alunge temerile, o întrebă cu un glas ce se voia indignat, dar care era totuşi plin de blândeţe:

— Pentru a mă brava ai venit aici, nenorocite?

— Doamnă, răspunse cu umilinţă Bathilde, îndoindu-şi genunchii, departe de a voi să bravez, vin să mă supun urii dumneavoastră îndreptăţite. Sunt gata să ispăşesc, cum veţi voi, tot răul pe care vi l-am făcut.

— Aşadar, Dumnezeu a ajuns, în sfârşit, la inima dumitale.

— Da, doamnă, şi m-a lovit în inimă de două ori şi cu mare asprime, răspunse, îndurerată, tânăra femeie, gândindu-se la tatăl ei şi la Philippe şi ştiind că nu va fi înţeleasă. Dumnezeu m-a luminat — continuă — şi mi-a arătat la ce nivel de infamie decăzusem. Am fost cumplit de vinovată. Am săvârşit cea mai oribilă faptă lipsindu-vă de fiul dumneavoastră şi făcându-vă să

credeţi că murise. Dar, dacă pot invoca o scuză, aceea este că eram inconştientă.

— Inconştientă?

— Vai! Cu totul inconştientă, căci eram dominată, subjugată de o voinţă care pusese stăpânire pe a mea. Un bărbat… un adevărat bandit, mă adoptase încă de copilă şi, profitând de lipsa mea de experienţă a vieţii, mă pregătea pentru crimă. Pentru a-i da lui ascultare am avenit să mă angajez la dumneavoastră… pentru el am abuzat de durerea dumneavoastră şi am jucat rolul infam pe care îl cunoaşteţi.

— Bărbatul acela se numeşte Peyrolles, nu-i aşa?

— Se numea aşa, într-adevăr, răspunse Bathilde, mirată că numele ticălosului îi era cunoscut contesei. Oh! Mizerabilul!… Dacă aţi şti ce monstru era… din ce noroi era plămădit…

— Ştiu prea bine, replică Aurore, fără a observa că interlocutoarea sa vorbea la trecut.

— O! Nu, nu puteţi şti…

— Ştiu, îţi spun, căci datorită lui am rămas văduvă.

— Dar ce aflu, Dumnezeule mare?! Nu a fost de ajuns că pe mine m-a făcut orfană?

— Ce vrei să spui?

— Că l-a asasinat pe tatăl meu… pe tatăl meu care, deja muribund, nu putea să se apere.

— O! Infamul! şopti contesa, a cărei voce se îmblânzi cu totul. Dar în ce împrejurări a săvârşit această crimă despre care nu ştiam nimic?

— Vă voi spune. Deoarece mama îl părăsise pe tatăl meu… pentru nişte motive pe care nu le-am cunoscut niciodată, cu am rămas singură cu el. Eram foarte tânără pe atunci, nu aveam decât doisprezece sau treisprezece ani cel mult. După plecarea soţiei sale, o durere adâncă a început să-l macine pe bietul om şi vedeam cum sănătatea i se distruge încetul cu încetul. În curând, a devenit atât de slăbit, încât n-a mai putut să se ridice din pat. Am uitat să vă spun că locuiam la Bruges, în Olanda. Deşi, cândva, fusesem foarte bogaţi, ajunsesem într-o asemenea mizerie, încât nu aveam de nici unele, ne lipseau chiar şi cele strict necesare traiului. Nu mai ştiam ce să fac. Fusesem crescută în lux şi bunăstare şi nu mă pricepeam la nici o muncă prin care ne-am fi putut uşura situaţia. Şi toate acestea nu făceau decât să înrăutăţească boala tatălui meu. Într-o scară,

la o oră destul de înaintată, tatăl meu fu cuprins de o slăbiciune aşa de mare, încât am crezut că va muri imediat. Înnebunită, am coborât degrabă în stradă, să încerc să capăt ajutorul unui medic. Dar neştiind unde aş putea găsi vreunul, căci părintele meu nu voise niciodată să apeleze la un doctor, m-am pomenit mergând la întâmplare pe străzile oraşului, încercând să văd pe case vreo firmă sau inscripţie care să-mi indice locuinţa unui medic. Trecuse deja câtva timp de când rătăceam astfel, când am întâlnit un bătrân, care m-a întrebat ce caut la o asemenea oră, singură, departe de casă. "Nu sunt doctor" — mi-a spus, după ce-i explicasem scopul căutărilor mele — "dar, deoarece situaţia necesită urgenţă, dacă vrei să mă conduci lângă tatăl tău, s-ar putea să-i fiu de folos cu ceva." Am acceptat cu bucurie oferta lui şi m-am întors împreună cu el acasă. Eram obosită, căci vegheasem mai multe nopţi de-a rândul şi, în timp ce străinul îi dădea câteva îngrijiri tatălui meu, am adormit pe un scaun. Când m-am trezit, tata murise… iar eu rămăsesem fără nici un apărător, fără nici un sprijin pe lume.

— Dar, în cazul acesta, cum ai putut alia că el săvârşise crima de care-l acuzi… Şi dacă ştiai, cum de ai consimţit să rămâi cu el? întrebă Flor de Chaverny, care era logica personificată.

— Am aflat asta abia acum o oră. Ah! Dac-aş fi putut bănui… dar nu ştiam nimic… nimic…

Bathilde făcu o mică pauză, apoi continuă:

— Imediat după înmormântare, banditul pe care fatalitatea mi-l scosese în cale, ticălosul acela de Peyrolles, pentru a-i spune în sfârşit pe nume, mi-a adus la cunoştinţă că ultimele dorinţe ale nefericitului meu părinte erau ca, de acum înainte, să-l consider pe el ca fiind tutorele, îndrumătorul meu şi să-l ascult întru totul. Am crezut cele ce mi-a spus şi, supunându-mă poruncilor pe care le consideram sfinte pentru mine, am rămas împreună cu el. Ştiţi ce a reuşit să facă din mine… Până de curând încă îi aparţineam, eram sclava lui, când, acum două zile, deodată, mi s-a luat negura de pe ochi.

Tânăra femeie se întrerupse din nou şi aruncă înspre Philippe o privire în care se citea un amestec de recunoştinţă şi dragoste.

Se lăsase o tăcere generală.

Contesa nu mai simţea acum, faţă de cea care-i stătea la picioare, decât o nemărginită milă.

— Ridică-te, domnişoară, îi spuse Bathildei. Voi încerca să uit… să-mi şterg din minte trecutul.

— Mamă, interveni şi Philippe, îngăduie-mi să pun şi eu o vorbă bună pentru această sărmană femeie. Nu numai că mi-a salvat viaţa, când eram copil, dar tot ea este cea care, în timpul capcanei ce-mi fusese pregătită acum două nopţi, a îndepărtat de mine armele asasinilor. Dăruieşte-i, aşadar, iertarea pe care văd că ea însăşi nu îndrăzneşte să ţi-o ceară.

— Da, iart-o, Aurore — o îndemnă şi marchiză. De fapt, a fost mai mult nenorocită decât vinovată.

Firea generoasă a contesei de Lagardère nu avea nevoie de atâtea insistenţe pentru a învinge, aşa că, pe un ton plin de milă, rosti:

— Te iert, domnişoară… Să dea Dumnezeu ca, de acum înainte să mergi numai pe calea binelui.

— O! Mulţumesc! Vă mulţumesc, doamnă!… exclamă Bathilde luând mâinile Aurorei, pe care le acoperi cu lacrimi şi sărutări. Nu îndrăzneam să sper la atâta îndurare.

— Cu toate acestea, adăugă mama lui Philippe, îţi dau iertarea cu o condiţie: aceea de a încerca să ajuţi justiţia să descopere ascunzătoarea lui Peyrolles, care, ieri, chiar în clipa în care urma să fie arestat pentru asasinarea soţului meu, a reuşit din nou să fugă.

— Cel despre care vorbiţi nu mai există, doamnă! răspunse Bathilde pe un ton grav. Credeam că v-am dat de înţeles acest lucru.

— A murit?!

— Da, doamnă… M-aţi întrebat adineauri, cum am aflat că el era cel care m-a făcut să devin orfană? Iată cum.

Şi tânăra femeie îi descrise contesei întrevederea ei cu ex-*factotum*-ul lui Gonzague şi scena tragică prin care se încheiase. Dar, în graba relatării sale, trecu sub tăcere, fără a-şi da seama, planul de incendiere pe care Peyrolles i-l împărtăşise înainte de a muri.

— Aş dori ca Dumnezeu să-mi ierte această faptă, dacă este totuşi o crimă — adăugă Bathilde — căci eu, una, consider că omul acela nu merita să mai trăiască.

— Să nu ai nici o remuşcare pentru cele ce-ai făcut, răspunse Flor. Departe de a fi o crimă, este chiar o faptă demnă de laudă.

În timpul povestirii, domnul de Chaverny, doctorul Cabalus şi ceilalţi se apropiaseră şi comentau cu toţii sfârşitul cumplit al nemernicului, adoptând fără reţinere părerea marchizei, când, din salonul cel mare, izbucni un strigăt de groază:

— Foc! Foc!

— Foc! repetă domnişoara de Wendel, al cărei chip căpătă o paloare de moarte. Dumnezeule! Uitasem, uitasem…

— Ce uitaseşi? o întrebă Flor de Chaverny, repezindu-se s-o sprijine, căci o văzuse gata să se prăbuşească.

— Şi totuşi venisem pentru a vă preveni, îngăimă tânăra femeie. Ce m-a împiedicat, oare, să vă spun tot?

Îşi trecu mâna peste frunte, ca pentru a îndepărta tulburarea ce-i cuprindea creierul şi, arătând deodată către ferestrele prin ale căror geamuri se vedeau luciri roşietice, strigă:

— Contesă de Lagardère, priviţi, palatul dumneavoastră arde prin voinţa lui Peyrolles! Organizaţi-vă repede salvarea şi păstraţi-vă viaţa, căci cadavrul duşmanului dumneavoastră, cel atât de plin de ură, ar tresălta de bucurie văzându-vă victima ultimei şi infernalei sale uneltiri.

— Dar cum mai poate face ceva Peyrolles, de vreme ce l-ai asfixiat? întrebă marchiza, care voia să ştie cu precizie dincotro venea primejdia.

— Răzbunarea lui îi supravieţuieşte, replică Bathilde. I-a rămas un complice, cavalerul Zeno, ambasadorul Veneţiei…

— Într-adevăr — şopti Aurore, îngrozită — domnul Hélouin îmi vorbise despre acest cavaler.

Domnişoara de Wendel continuă:

— Împreună cu treizeci de bandiţi de teapa lui, Zeno a intrat, probabil, în palatul dumneavoastră, doamnă. Iar planul este ca, profitând de incendiu, să vă ucidă pe dumneavoastră şi pe fiul dumneavoastră.

— Încă ceva! o întrerupse cu sânge rece, doamna de Chaverny, care nu-şi pierdea capul în nici o împrejurare. Cum au putut oamenii aceia să pătrundă aici? Zidurile parcului sunt prea înalte pentru a putea fi escaladate, şi-mi închipui că, văzându-le mutrele, portarul nu le-ar fi deschis poarta.

Bathilde păli şi mai mult, dacă aşa ceva mai era cu putinţă, şi răspunse:

— Doamnă marchiză, cred că s-au folosit de o cheie ce mi-a fost furată şi cu ajutorul căreia deschideam portiţa de la fântâna, cea care dă spre fundătură.

Nu mai era nici o îndoială: trebuia să se ia de urgenţă măsuri de salvare şi să se organizeze apărarea.

În timpul convorbirii rapide dintre marchiză şi domnişoara de Wendel, oaspeţii din salonul cel mare intraseră, grupuri-grupuri, în cel mic. Lucru ciudat, nici doamnele, nici însoţitorii lor nu păreau neliniştiţi.

Generalul Chevert şi domnul de Saxe se duseseră spre una dintre ferestre, în vreme ce domnul de Richelieu şi cercul său de adoratoare o ocupaseră pe cealaltă.

Calmul acestor oameni era straniu: nimeni nu şi-ar fi închipuit că se aflau într-un palat înconjurat de flăcări şi ameninţat să se prăbuşească în ruine.

Numai grupul rămas lângă cămin şi alcătuit din personajele noastre principale era mai îngrijorat.

Philippe le cuprinsese cu braţul pe Olympe şi pe Marine, hotărât să le ducă pe amândouă departe de primejdie.

Cocardasse, cu mâna pe mânerul spadei sale, se postase în faţa lui, iar Passepoil luase aceeaşi poziţie în faţa contesei.

— Mareşale — i se adresă marchiza domnului de Saxe — ne încredem în bogata dumneavoastră experienţă şi vă rugăm să luaţi comanda retragerii.

— Despre ce retragere vorbiţi, frumoasă doamnă? ripostă bătrânul ostaş. După câte se pare, focul s-a stins de la sine…

Încă mai vorbea, când o uşă laterală se deschise cu zgomot, lăsând să fie văzuţi domnul Hélouin şi Boniface Passepoil, care o sprijineau pe Clairette, subreta domnişoarei de Wendel.

Sărmana fată era într-o stare jalnică: părul şi sprâncenele îi erau pârlite de foc, iar rochia, arsă în mai multe locuri, dădea la iveală pielea pe care muşcătura focului o făcuse deja să se umfle băşici.

— Contesă, spuse domnul Hélouin, arătând spre nefericită pe care o susţinea, devotamentul pe care l-a dovedit fata aceasta faţă de dumneavoastră, prin purtarea ei, merită o recompensă mare. În seara asta am întâlnit-o plimbându-se în

oraş şi i-am cerut să se întoarcă la palat şi să se posteze lângă poarta fântânii, în parc. Ştiam că nişte ticăloşi vor încerca să intre, în număr mare, prin acea poartă, ca şi în urmă cu două nopţi. Grupul de nemernici avea să fie condus de cavalerul Zeno. Acesta, văzând că nu-i vine complicele, domnul de Peyrolles — a cărui dispariţie este inexplicabilă — şi nemaiavând răbdare, a pătruns în parc împreună cu oamenii lui şi a fost încântat s-o găsească acolo pe Clairette, care s-a oferit să-i slujească drept ghid. Ajungând în apartamentul domnişoarei de Wendel, au dat foc tuturor draperiilor şi, deoarece fumul începuse să-i înece, i-au cerut subretei să le arate drumul spre apartamentele dumneavoastră. Şi atunci, fata asta a avut o idee genială. A împins resortul cu ajutorul căruia se deschide intrarea unei galerii secrete care, după cum cred, nu are nici o ieşire…

— Ba da! îl întrerupse Bathilde, care asculta cu nesaţ şi înţelesese că era vorba despre scara ascunsă ce cobora în grădină şi prin care ea voise să-l facă scăpat pe Philippe. Ba da, are o ieşire, dar am blocat-o înainte de a pleca de la palat şi numai eu o pot deschide.

— Oricum, continuă domnul Hélouin, oamenii cavalerului au pătruns unul câte unul în pasaj. Dar eu mă aflam ascuns în dormitor. În clipa în care Boniface — care, urmându-mi sfatul, li se alăturase — era pe punctul de a intra şi el în galerie, precedându-l pe Zeno, Clairette, cu o mişcare bruscă, a comandat bascularea dalei care o închidea. "Trădătoareo!" — a urlat italianul, văzându-mă ieşind din ascunzătoarea mea — "vei plăti pentru toţi!" Şi, mai înainte ca Boniface şi cu mine să putem interveni, a împins-o în flăcări. Apoi, sărind la o parte, a fugit pe uşă.

— Şi l-aţi lăsat să scape? întrebă marchiza.

— Nu aveam de ales, doamnă, pentru a o salva pe biata fată şi spre a stinge începutul de incendiu. Dar — adăugă domnul Hélouin, în încheiere — mai mult ca sigur, veneţianul încă n-a părăsit palatul. Probabil că rătăceşte prin labirintul de încăperi şi coridoare.

— Atunci — rosti Philippe, vorbind pentru prima dată — eu sunt cel care trebuie să-l găsească şi să-l pedepsească. Noi doi avem de încheiat o socoteală veche.

Spunând aceste cuvinte, în ochii tânărului duce se aprinsese o sclipire de mânie, căci îşi reamintise că, dacă el era

fericit, nu acelaşi lucru se putea spune despre Marine, care încă nu fusese răzbunată.

Fără a aştepta părerea mamei sale, se desprinse uşor de Olympe şi de Marine şi, scoţându-şi din teacă spada, porni în direcţia apartamentelor personale ale contesei.

— Puştiule, şopti Cocardasse la urechea lui Amable Passepoil, trebuie oare să-l lăsăm să se ducă singur?

— Nici gând, nobilul meu prieten, nici gând!

Şi, cu un pas cadenţat, ca la paradă, cei doi bătrâni profesori de scrimă străbătură plini de demnitate salonul, fără a se simţi intimidaţi de privirile gentilomilor şi ale doamnelor nobile, şi ajunseră la uşa prin care ieşise Philippe. Dar, în clipa în care se pregăteau să-i treacă pragul, se dădură la o parte, uimiţi, pentru a o lăsa să treacă pe Marine care, voind să împartă primejdia cu cel pe care-l numea fratele ei, se repezise ca un vârtej pe urmele sale.

— Domnilor, nu vă duceţi şi dumneavoastră? îi întrebă marchiza pe nobilii aflaţi în salon.

— La ce bun? replică zâmbind căpitanul de Tresmes. Ce poate face o sabie împotriva spadei lui Philippe, care este în stare să ţină piept unei jumătăţi de duzină de profesori de scrimă?!

— Dar oamenii cavalerului Zeno? întrebă marchizul de Chaverny.

— Sunt prizonieri în pasajul secret… răspunse domnul Hélouin.

Un ţipăt sfâşietor îi tăie vorba şi, aproape imediat, Philippe reapăru, cu figura descompusă, purtând pe braţe trupul Marinei, al cărei corsaj avea o sfâşietură largă, prin care sângele se scurgea picătură cu picătură.

— Doctore, strigă tânărul, punându-şi cu grijă preţioasa povară pe o canapea, doctore, salveaz-o!

Aurore, marchiza şi fiica să se repeziră spre rănită.

— Sărmana copilă, explica Philippe, sărmana mea surioară! S-a aruncat în faţa armei veneţianului, care, ascuns în umbră, se pregătea să mă înjunghie pe la spate…

— Aşa cum Gonzague l-a străpuns pe Nevers: pe la spate, noaptea, în şanţurile de apărare de la Caylus! rosti o voce răsunătoare şi gravă.

Cuvintele fuseseră spuse de doamna prinţesă de Lorraine, ducesa văduvă de Nevers, o femeie înaltă, cu înfăţişare mândră, care, aflând vestea reîntoarcerii nepotului său, făcuse călătoria până la Paris şi intrase în palatul fiicei sale fără a se face anunţată.

În orice altă împrejurare, sosirea prinţesei ar fi stârnit vâlva, dar, în clipele acelea, toţi erau complet absorbiţi de drama al cărei ultim act se desfăşura sub ochii lor.

— Ah! Sceleratul acela nu va muri decât de mâna mea! strigă tânărul duce, copleşit de durere.

César Cabalus desfăcuse corsajul Marinei şi tampona sângele.

Cocardasse şi Passepoil se întoarseră cu coada între picioare: italianul cel şmecher le scăpase din nou printre degete.

Tânăra fată îşi recăpăta cunoştinţa. Revenindu-şi în simţiri, îl învălui pe tânărul duce într-o privire greu de descris şi, apropiindu-i capul de buzele ei, îi şopti la ureche:

— Deoarece Dumnezeu îmi îndeplineşte ruga, fiindcă îmi îngăduie să mor pentru tine, Philippe, acum pot să-ţi mărturisesc: te iubesc!…

— Nu-i nimic, absolut nimic, constată pe un ton doctoral maestrul Cabalus. Cu sistemul meu, sunt în stare să fac miracole. Lăsată pe mâinile mele, bolnavei nu-i trebuie mai mult de treisprezece zile…

Philippe îşi îndreptă trunchiul, în vreme ce capul Marinei recădea pe perne. Paloarea uneia se reflecta pe chipul celuilalt.

La o lună după acea recepţie cu un sfârşit atât de neprevăzut, într-o frumoasă dimineaţă de ianuarie, pe care soarele, deşi palid, o înveselea cu razele sale, biserica Saint-Paul era împodobită cu splendide şi somptuoase draperii.

O mulţime elegantă, alcătuită din toată floarea nobilimii, umplea naosul şi se revărsa până în aripile laterale.

Se celebra căsătoria noului duce de Lagardère-Nevers, proaspăt şef al unui regiment de gărzi franceze, cu domnişoara Olympe de Chaverny.

Asista şi regele. Voise să arate, prin prezenţa sa, stima pe care le-o acorda tinerilor soţi.

Era prezentă şi doamna prinţesă de Lorraine.

Generalul Chevert şi căpitanul de Tresmes erau cavalerii de onoare ai ginerelui. Iar fiica marchizului îi avea ca martori pe Maurice de Saxe şi pe ducele de Lauzun.

Olympe şi Philippe îngenuncheaseră în faţa altarului. Li se părea că visează şi nu le venea să creadă în fericirea lor. Ei, care, în urmă cu trei luni, erau convinşi că sunt despărţiţi de nişte piedici de netrecut, se vedeau acum uniţi pentru totdeauna! Aşa că-i mulţumeau lui Dumnezeu din toată inima pentru imensa fericire pe care binevoise să le-o dăruiască.

În timp ce preotul oficia, orga răspândea sunetele ei melodioase asupra mulţimii reculese, umplând sufletele cu pacea armonici.

Toţi erau plini de bucurie şi bunăvoie.

Numai două persoane nu împărtăşeau veselia generală.

Una era o tânără fată, ce şedea în primele rânduri, lângă contesă, şi care căuta să-şi ascundă paloarea extremă a chipului, ţinându-şi capul aplecat cu încăpăţânare asupra cărţii sale de rugăciuni.

Acea fată era Marine. Dumnezeu nu-i primise sacrificiul şi nu voise să-i ia viaţa. Adevărată sau falsă, ştiinţa lui Cabalus o însănătoşise rapid.

Fusese adoptată de către Aurore, care o considera chiar ca pe sora lui Philippe, aşadar că pe propriul ei copil.

— Bunicii tăi au avut grijă de copilăria fiului meu, îi spusese. Ei, bine! Voi fi pentru tine o mamă. De acum înainte, eşti fiica mea.

Dar, în ciuda dragostei cu care o înconjura contesa, cu tot viitorul strălucit ce i se oferea, Marine nu putea fi fericită.

Fiinţa micuţă pe care o simţea tresărindu-i la sân şi care era fructul infamiei; pasiunea pe care o avea pentru Philippe şi a cărei rană încă îi mai sângera în inimă — constituiau două cauze de continuă şi nesecată durere.

Cu toate acestea, se resemnase: îşi va îndura cu curaj soarta grea ce-i fusese hărăzită, până când Dumnezeu avea să se înduplece s-o cheme la El, ceea ce spera că se va întâmpla în curând.

Cealaltă persoană era o călugăriţă.

Ascunsă în spatele unui stâlp şi aplecată într-o atitudine de rugă, părea să fie străină la tot ce se petrecea în apropierea ei.

Totuşi, când şi când, îşi îndrepta privirile înspre Olympe şi Philippe. Atunci, o umbră i se aşternea pe frunte şi un suspin îi scăpa din piept. Dar, întorcându-şi imediat ochii de la noii căsătoriţi, îşi silea chipul să-şi recapete liniştea şi reîncepea să se roage fierbinte.

După cum este lesne de înţeles, acea călugăriţă era Bathilde de Wendel.

În seara în care-şi făcuse mărturisirea, la palatul Nevers, în clipa plecării îi spusese contesei:

— Doamnă, intrasem la dumneavoastră cu inima plină de disperare. Mulţumită generoasei dumneavoastră iertări, ies de aici aproape fericită... Mâine mă voi retrage pentru totdeauna din lume... îmi voi închina întreaga viaţă lui Dumnezeu.

Îşi respectase făgăduiala. Aşa cum anunţase, renunţase la cele lumeşti şi intrase în comunitatea doamnelor de la Picpus, un ordin religios cu reguli de o strictă severitate.

La sfârşitul ceremoniei, participanţii — dintre care cel dintâi a fost regele — se înşiruită să-i felicite pe miri.

Rareori se văzuse o pereche atât de frumoasă. Philippe, cu înfăţişarea sa fermecătoare, cu pletele ondulate revărsate pe umeri, cu mijlocul subţire şi silueta sveltă, părea un semizeu.

Olympe era ca o primăvară înflorită.

Când, în cele din urmă, reuşiră să se desprindă din mijlocul celor ce le făceau urări de bine, se îndreptară spre ieşirea bisericii.

Lângă uşă se aflau Cocardasse, Passepoil şi Boniface, care voiseră să fie şi ei prezenţi la căsătoria "fiului lui Lagardère".

— Ah! Puştiule, i se adresă Cocardasse, când trecu prin dreptul lui, îţi spusesem noi, la Ostende, că adesea, tocmai când te aştepţi mai puţin…

Dar un puternic ghiont dat cu cotul în coaste de către Amable îi întrerupse fraza.

— Nu-ţi dai seama cu cine vorbeşti, Cocardasse, îi şopti. Uiţi eticheta…

Apoi, adresându-i-se lui Philippe:

— Iertaţi-l, domnule duce… nu cunoaşte deloc uzanţele… Doamne Sfinte!

— Ah! Prieteni, răspunse tânărul, emoţionat. V-am mai spus că, pentru voi, vreau să fiu mereu sergentul Philippe, doar atât: sergentul Philippe… Aşa că, între noi, să nu mai fie niciodată vorba de titluri sau de formule de politeţe… Mi s-ar părea că ne-ar strica prietenia. Iar tu, Boniface, frate al meu cândva, vom fi mereu, unul pentru celălalt, ceea ce am fost şi până acum, mă înţelegi? Altminteri, nu te-aş mai iubi.

Boniface simţi că i se înmoaie picioarele. Bucuria şi înduioşarea aproape că-l sufocau.

* * *

Chiar în aceeaşi seară, Philippe şi Olympe părăsiră Parisul, pentru a face o călătorie de câteva săptămâni.

Să nu-i tulburăm… s-ar putea ca, mai târziu, să întâmpine noi suferinţe…

Acum, nu ne mai rămân de spus decât prea puţine lucruri despre diversele personaje pe care le-am întâlnit în cursul acestei povestiri.

Domnul Hélouin, devenit bogat prin faptul că Aurore de Lagardère îl silise să primească o mare sumă de bani, ca răsplată pentru serviciile sale, ar fi putut trăi liniştit, odihnindu-se, în sfârşit, după îndelungatele sale strădanii, dar înclinarea sa de a se vârî în treburile altora, de a limpezi mistere, l-a îndemnat să-şi continue meseria de poliţist amator. Se pare că

găsea, în felul acesta, bucurii pe care zadarnic le-ar fi căutat în alte ocupaţii. Pentru un spirit iscoditor ca al său, cercetarea sufletului omenesc, scotocirea lui în cele mai adânci străfunduri, trebuie să fi prezentat, într-adevăr, un mare interes.

De altminteri, spunea adeseori, şi nu fără dreptate:

— Într-una din zilele astea, poate că cei din familia Lagardère-Nevers vor avea din nou nevoie de mine… să nu ne lăsăm însuşirile să se piardă prin inacţiune!

Zeno, acel ciudat ambasador, crezuse că e mai prudent să-şi dea demisia din funcţie. Oricâtă imunitate i-ar fi asigurat caracterul oficial al slujbei sale, înţelesese că, după încercarea sa de a-l asasina pe Philippe, n-ar mai fi putut, de acum înainte, să apară în prezenţa lui. Şi, fiindcă ar fi fost imposibil să nu-l întâlnească mereu la Curte, hotărâse că este mai înţelept să se retragă, cel puţin pentru un timp, şi se întorsese la Veneţia pentru a înfiinţa un nou tripou.

Dar, moştenind binecunoscuta ură a lui Peyrolles, păstra — aşa cum prevăzuse domnul Hélouin — speranţa de a reveni, într-o bună zi, să-şi ia revanşa.

Domnul de Fonty se depărtase şi el de Paris, pretextând că medicul său îi recomandase aerul de ţară. Unii susţineau că o făcuse pentru a-şi îngriji faimoasa rană căpătată la Fontenoy, unde condusese atacul în fruntea companiei sale.

Cât despre Cocardasse, redevenit prietenul de nedespărţit al lui Passepoil, trăia fără cheltuială, pe casă-masă, la acesta din urmă, la care se stabilise definitiv, şi amândoi nu puteau decât să se felicite pentru strânsa lor intimitate.

Se ştie că doamna Mathurine — deşi, în fond, o femeie tare de treabă — nu era întotdeauna docilă şi că deseori era iute de mână. Or, dacă altădată Passepoil era cel care suporta efectele toanelor ei, de când menajul se înmulţise printr-o a treia persoană asiduă, situaţia se schimbase. Deoarece Cocardasse era mereu prezent, de cum simţea că se înfurie, doamna Passepoil, trosc! Îi şi trăgea o palmă ostaşului… şi încă o palmă zdravănă, care răsuna ca o bătaie de clopot…

Dar, lucru ciudat, la fiecare nouă mângâiere de acest fel din partea doamnei, bătrânul ostaş era încântat, jubila şi exclamă, aruncând o ocheadă languroasă idolului său:

— Ce femeie, doamne!… Da' ce femeie!… Ah! Amable ăsta nu-şi cunoaşte fericirea… nu, nu şi-o cunoaşte… Acesta-i adevăratul paradis!

Într-o seară, căpătând o expresie serioasă, Cocardasse spuse deodată:

— Să dea Dumnezeu ca doamna Olympe să ne dăruiască o fetiţă drăguţă, pe toţi sfinţii!

— Un băiat, nobilul meu prieten, îl corectă Amable.

— Nu, o fată…

— Nu vă mai certaţi, interveni Boniface. Poate că ducesa îi va avea pe amândoi deodată, ca să vă împace.

— Ah! Doamne-Sfinte! Să dea Domnul! strigară împreună cei doi profesori de scrimă. Aşadar, i-am avea de apărat pe *gemenii lui Nevers!*

Şi, privindu-se pe sub sprâncene, gândiră fiecare: "Sărmanul meu prieten e cam bătrân… va apuca oare să-i vadă[66]?"

Sfârşitul volumului Ducele de Nevers

[66] Romanul care încheie ciclul este intitulat: *Gemenii lui Nevers*. (n.a.)

Oare ce soartă nemiloasă — sau ce fiară cu chip de om — se încăpăţînează să-l urmărească chiar şi pe fiul lui Lagardère, legendarul erou ucis mişeleşte tocmai cînd, alături de iubita sa Aurore, soarta părea să-i surîdă?

Prin cîte primejdii va trece Philippe, tînărul care nu-şi cunoaşte părinţii, pînă va afla al cui sînge îi curge prin vine?

Ce noi suferinţe o aşteaptă pe contesa Aurore şi cîtă tărie există într-o inimă de mamă?

Dar toate greutăţile pe care le înfruntă sînt mai uşor de învins dacă alături le stau prieteni vechi şi credincioşi, ca Passepoil şi Cocardasse sau ca marchizul de Chaverny, precum şi o inteligenţă superioară neclintită în restabilirea dreptăţii, ca aceea a misteriosului domn Hélouin.

Iar curajul moştenit de Philippe de la Henri este susţinut de flacăra iubirii aprinsă în inima lui de încîntătoarea fiică a marchizului de Chaverny.

Editura ELIS

ISBN 973-96369-4-2 Vol I + II
ISBN 973-96369-6-9 LEI 3500

